

T. C.

ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

ÇERKEŞ 5 NUMARALI ŞER'İYE SİCİLİ, TRANSKRİPSİYON VE DEĞERLENDİRME [H. 1297-1301 (1880-1884)]

Muhammed S. ŞAYİR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Doç. Dr. Aydın EFE

Çankırı 2019

ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

ÇERKEŞ 5 NUMARALI ŞER'İYE SİCİLİ, TRANSKRİPSİYON VE DEĞERLENDİRME [H. 1297-1301 (1880-1884)]

Muhammed S. ŞAYİR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Doç. Dr. Aydın EFE

Çankırı 2019

İÇİNDEKİLER

Sayfa

Bilimsel Etik Bildirimi …… **iii**
Tez Kabul ve Onay …..…… **iv**
Önsöz ..…… **v**
Özet……..…… **vi**
Summary……..…… **vii**
Kısaltmalar……..…… **viii**
Tablo Listesi ….…… **ix**

GİRİŞ……..…….. **1**

BÖLÜM 1: OSMANLI DEVLETİ MAHKEME KAYITLARI: SİCİLLERİ ..…… **3**
1. 1. Şer'îye Sicilleri ……...……... 3
1. 1. 1. Şer'î Sicillerin Muhteviyatı…….....…... 3
1. 1. 2. Şer'îye Mahkemeleri..……..... 5
1. 1. 3. Tanzimat Sonrası Şer'î Mahkemeler……..... 9
1. 2. Şer'î Mahkeme Görevlileri…….…….... 10
1. 2. 1. Birinci Kademe Görevliler……..... 10
1. 2. 1. 1. Kadı…….…….... 11
1. 2. 1. 2. Nâib..…….…….... 12
1. 2. 2. İkinci Kademe Görevliler..…….…….... 13
1. 2. 2. 1. Kassam..…….…….... 13
1. 2. 2. 2. Şühûdu'l-hâl..…….…….... 13
1. 2. 2. 3. Kâtib ……...……..... 14
1. 2. 2. 4. Muhzır..…….…… 14
1. 2. 2. 5. Mübaşir..…….…….... 15
1. 2. 2. 6. Hademeler..…….……... 15
1. 3. Şer'İye Sicillerinde Bulunan Belge Çeşitleri……..... 15
1. 3. 1. Hüccetler..…….…… 16
1. 3. 2. Vakfiyeler..…….……..……..... 17
1. 3. 3. İ'lâmlar..…….……... 18
1. 3. 4. Maruzlar..…….…….... 19
1. 3. 5. Mürâseleler..…….…… 19
1. 3. 6. Ferman..…….…… 20
1. 3. 7. Berat..…….…….... 20
1. 3. 8. Buyruldu..…….…… 20
1. 3. 9. Tezkireler..…..…….....…..... 20
1. 3. 10. Temessûk…….…….…… 21
1. 4. Çerkeş Tarihi..……..……..... 21
1. 5. Defterin Özellikleri Ve İçeriğinin Tanıtımı……..... 23
1. 5. 1. Defterin Değerlendirilmesi Ve Tahlili ……...……..…….. 26
1. 5. 1. 1. Görevli Kadı..…….……..... 27
1. 5. 1. 2. Belgelerde Adı Geçen Memur ve Görevliler…….…… 27
1. 5. 1. 3. Çerkeş Kazasının Nahiye, Mahalle ve Köyleri ……. 28
1. 5. 1. 4. Aile Kurumu..…….……..…… 29

1. 5. 1. 5. Evlilik ve Boşanma..... 30
1. 5. 1. 6. Mehir..... 31
1. 5. 1. 7. Nafaka..... 33
1. 5. 1. 8. Vasi ve Vekil Tayini 34
1. 5. 1. 9. Miras..... 36
1. 5. 1. 10. Şahıs isimleri..... 39
1. 5. 1. 11. Lakap ve Ünvanlar 41
1. 5. 1. 12.Tereke İçeriklerinde Bulunan Bazı Eşya ve Fiyatları..... 43
1. 5. 1. 13. Sahipsiz Hayvanlar..... 47
1. 6. Çerkeş 5 Numaralı Şer'îye Sicil Hüküm Özetleri..... 48

BÖLÜM 2: 5 NUMARALI ÇERKEŞ ŞER'İYE SİCİLİNİN TRANSKRİPSİYONU..... **59**

SONUÇ..... **257**
KAYNAKÇA..... **259**
EKLER..... **264**
ÖZGEÇMİŞ..... **266**

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek Lisans tezi olarak hazırladığım *[Çerkeş 5 Numaralı Şeriye Sicili, Transkripsiyon ve Değerlendirme [(H.1297-1301-(1880/1884)]* adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlanmasına kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

17 /07/ 2019

Muhammmed Sıddık ŞAYİR

ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

[Muhammmed Sıddık ŞAYİR] tarafından hazırlanan *[Çerkeş 5 Numaralı Şeriye Sicili, Transkripsiyon ve Değerlendirme [(H. 1297-1301(1880-1894)]* başlıklı bu çalışma, *[Savunma Sınavı Tarihi]* tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda *[oybirliği/oy çokluğuyla]* başarılı bulunarak jürimiz tarafından *[Anabilim Dalının Adı]* Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

TEZ JÜRİSİ ÜYELERİ (Unvanı, Adı ve Soyadı)

Danışman	: Doç. Dr. Aydın EFE	İmza: ……..
Üye	: Dr. Öğr. Üyesi Sevda ÖZKAYA SOFU	İmza: ……..
Üye	: Dr. Öğr. Üyesi Erol KARCI	İmza: ……..

ONAY

Bu Tez, Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun **...../..../** 201.. tarih ve ..... sayılı oturumunda belirlenen jüri tarafından kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Yüksel ÖZGEN

Enstitü Müdürü Vekili

ÖNSÖZ

Şeriye sicilleri, Osmanlı Devleti'nin adli, ictimai, iktisadi, siyasi ve askeri hayatını ilgilendiren belgeleri ihtiva ettikleri için Türk tarihinin önemli ana kaynaklarından birisidir. Ayrıca Şer‘iyye Sicilleri, Osmanlı Devleti’nin yerel tarihini aydınlatmak için hiç kuşkusuz ki en önemli kaynakları arasındadır. Yapmış olduğumuz bu çalışmada Çankırı’ya bağlı Çerkeş İlçesi’nin Hicri 1297-1301 (1880/1884) tarihlerini kapsayan “Çerkeş 5 Numaralı Şer‘iyye Sicil Defteri” incelenmiş olup Çerkeş’in şehir tarihine, kültürel, hukuki, idari, sosyal ve ekonomik tarihine az da olsa ışık tutmaya çalıştık. Bir dönemin ve şehrin tarihini anlamak için elbette şer‘iyye sicilleri tek başına yeterli olmayabilir. Bu çalışmayla bölgenin hukuki yapısı, işleyişi, önemli şahıslarını, ekonomisini, kültürünü, yer ve aile adlarını, kültürel dokusunu bir ucundan aydınlatmaya çalıştık.

Yapılan çalışmayı doğru anlayabilmek ve anlamlandırabilmek için öncelikle “*sicil defterleri nedir?”* sorusu üzerinden şer‘iye sicillerinin içeriği, mahkemelerde görevli olan kişiler ve ihtiva ettiği belge çeşitlerini ele alarak konuya giriş yapıldı. Devamında ise Çerkeş ve “Çerkeş 5 Numaralı Şer‘iyye Sicil Defteri” içerik olarak; poz sayısı, hükümlerde karşılaşılan numaralandırma hataları tanıtıldı ve yer alan hükümler konularına göre tasnif edildi. Dijital ortamdan aktarılan metin transkripte edilip ortaya konuldu.

Yapılan çalışma süresi boyunca hiçbir desteğini esirgemeyen, kıymetli zamanının büyük çoğunluğunu bu çalışma için harcayan, her zaman motive edici olan ve tecrübelerinden faydalandığım değerli danışmanım Doç. Dr. Aydın EFE’ye, çalışmalarımda desteğini hiçbir zaman esirgemeyen, teşvik eden eşim Zeynep ŞAYİR’e bir teşekkürden daha fazlasını borçluyum.

Ayrıca bazı kelimelerin okunmasında desteklerini gördüğüm Yeşim KÜTÜK’e ve Ümit KATRANCI’ya teşekkürlerimi sunuyorum.

Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tez Özeti

Tezin Başlığı : Çerkeş 5 Numaralı Şeriye Sicili, Transkripsiyon ve Değerlendirme [H.1297-1301 (1880-1884)]
Tezin Yazarı : Muhammmed Sıddık ŞAYİR
Danışman : Doç. Dr. Aydın EFE
Anabilim Dalı: Tarih
Bilim Dalı : Tarih
Kabul Tarihi : 11.06.2019
Sayfa Sayısı : ix (ön kısım) + 264 (tez) + 2 (ekler)
Türk-İslam devlet geleneğini devam ettiren Osmanlı Devleti her alanda adalete önem vermekteydi. Şer'iyye sicillerini, kadıların tuttuğu mahkeme kayıtları, merkezden gelen ferman, emir ve beratlar oluşturmaktadır. Bu çalışma Çankırı Çerkeş'e ait beş numaralı sicil defterinin trankripsiyon ve değerlendirmesini içermektedir. Araştırma da kadılık kurumu ve şer'iyye sicil defterleri hakkında kısa bilgiler verilmiştir. Çalışma, Çerkeş'in kısa tarihi anlatılarak desteklenmiştir. Çerkeş beş nolu şeriye sicilinde yer alan konular tasnif edildikten sonra trankripsiyonu yapılmıştır. Beş numaralı Çerkeş şer'iyye sicili toplamda 66 pozdan oluşmaktadır. Hükümlerin içeriğinde vakıf, tereke, nafaka, vasi tayini, vekâlet, borç-alacak davaları, merkezden gelen emirler ve diğer kurumlarla yapılan yazışmalar vardır. Çalışmanın amacı; Çerkeş'in 19. Yüzyılın son çeyreğinin toplumsal ve hukuki hayatını gün yüzüne çıkararak yapılacak çalışmalara katkıda bulunmaktır.
Anahtar Kelimeler: Çerkeş, Kadı, Şer'i, Hüccet, Vakıf,

Çankırı Karatekin Üniversity Institute of Social Sciences Abstract of Master's Thesis

Title of the Thesis: The Fight Numbered Çerkeş Sharia Record Transcription And Evaluation (1880-1884)	
Author	**:** Muhammmed Sıddık ŞAYİR
Supervisor	**:** Doç. Dr. Aydın EFE
Department	**:** History
Sub-field	**:** History
Date	**:** 11.06.2019

Ottoman Empire which had been maintaining Turkish-Islam tradition placed great importance to the Justice in all areas. Sharia books consist of court records that are held by qadis, royal decree, commandments, warrants which all comes from central administration.

This study includes assessment and transcription of no.5 court records which belong to Çerkeş subprovince of Çankırı. In this research, short descriptions are given about sharia record books. The study is reinforced by telling the short history of Çerkeş. The subjects are in the no.5 court records are made transcription after categorized.

No.5 court records consist of 66 poses. The judgments include foundation (wakf), inheritance, alimony, appointment of guardianship, deputation, debit-credit cases, commandments that comes from central administration, correspondences to the other institutions.

"This study targets; to reveal the communal living and judicial system of the last quarter of the 19th century in Çerkeş and also to contribute to the future studies."

Keywords: Çerkeş, Kadıs, Sharia, Hüccet (script), Rectorate

KISALTMALAR

BOA/BDA	Başbakanlık Osmanlı Arşivi/Başnakanlık Devlet Arşivleri
a.g.e.	Adı geçen eser
a.g.m.	Adı geçen makale
a.g.t.	Adı geçen tez
B.	Receb
Ca.	Cemaziye'l-evvel
cilt.	Cilt
Çev.	Çeviren
ÇŞS.	Çerkeş Şer 'iye Sicilleri
Ed.	Editör
L	Şevvâl
M.	Muharrem
MŞH. ŞSCİLT. d.	Meşihat Şer'iyye Sicilleri Defteri
N.	Ramazan
OTAM	Osmanlı Tarihi Araştırma Merkezi
OSAV Yay.	Osmanlı Araştırmaları Vakfı Yayınları
Ra.	Rebi'ül-evvel
R.	Rebi'ül-âhir
S.	Safer
s.	Sayfa
ss.	Sayfa sayısı
S.	Sayı
Ş.	Şa'ban
TDVİA	Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
TTK	Türk Tarih Kurumu
Yay. Tar.	Yayın Tarihi
Yay.	Yayınları
Z.	Zi'l-hicce
Za.	Zi'l-ka'de

TABLO LİSTESİ

Tablo No **Sayfa**

Tablo 1. 1. Çerkeş Şer'iyye Sicil defterleri ……..... 23

Tablo 1. 2. ÇŞS 5 nolu sicilde geçen idari görevlilerin unvanları …….. 27

Tablo 1. 3. Mahalle isimleri ……...……...……...……..... 28

Tablo 1. 2. ÇŞS 5 nolu sicilde geçen idari görevlilerin unvanları …….. 27

Tablo 1. 3. Mahalle isimleri ……...……...……...……..... 28

Tablo 1. 4. Belgelerde geçen nâhiye isimleri ……..…...……...…….. 28

Tablo 1. 5. Karye (köy) isimleri .……...……...……...……. 28

Tablo 1. 6. Mehir bedellerinin tespit ve hükmedildiği hükümler ……..... 32

Tablo 1. 7. Kadın ve çocuklar için takdir edilen nafakalar ……..... 34

Tablo 1. 8. ÇŞS 5 nolu sicilde geçen erkek isimleri ……....……... 39

Tablo 1. 9. ÇŞS 5 nolu sicilde geçen kadın isimleri ……....……... 40

Tablo 1. 10. ÇŞS 5 nolu sicilde geçen gayr-ı müslim erkek isimleri ……... 40

Tablo 1. 11. ÇŞS 5 nolu sicilde geçen gayr-ı müslim kadın isimleri…… 40

Tablo 1. 12. ÇŞS 5 nolu sicilde geçen lakaplar ……....……..... 41

Tablo 1. 13. ÇŞS 5 nolu sicilde geçen babasının lakabıyla tanıtılanlar …….. 42

Tablo 1. 14. ÇŞS 5 nolu sicilde geçen aileler için kullanılan lakaplar ……. 42

Tablo 1. 15. ÇŞS 5 nolu sicilde geçen meslekler ……....……..... 43

Tablo 1. 16. Dışarda kullanılan eşyalar ……....……....…….. 45

Tablo 1. 17. Ev eşyası, elbiseler ve mefruşat olarak kullanılan eşyalar …….. 45

Tablo 1. 18. ÇŞS 5 nolu sicilde geçen eşyaların, arsa ve hisselerinin, ateşli silahların ve gıdalardan birkaçının fiyatları ……....……....…….. 45

Tablo 1. 19. Hayvan fiyatları ….....……....……....……..... 46

Tablo 1. 20. Terekelerdeki kitaplar ve fiyatları ….....……....…….. 46

Tablo 1. 21. Ayrıca terekelerin sabit giderlerinden olan kalemler ….....…….. 46

Tablo 1. 22. Hüküm özetleri ….....……....……....……..... 47

GİRİŞ

Osmanlı hukuku üzerinde çalışmalar yapan hukuk tarihçileri, Osmanlı hukukunun oluşumunu, mahkemelerin ilk kez tesisi ve dönüşümünü ve zamanla oluşan bu hukukun dayandığı esaslar ile Şer'i ve Örfî hukukun dayandığı esasları belirleme çalışmışlardır.

Osmanlı Devleti kendisinden önce var olan Türk ve Müslüman devletlerde yürürlükte olan adalet mekanizmasını sürdürmüşlerdir. "Osmanlı Devleti'nde hukukun temelini İslam hukuku oluşturmaktaydı. Bu durum, İslam dininin sadece bir inanç ve ibadet esaslarından oluşmayıp, hukuku da içine almak üzere hayatın bütün yönlerini düzenleyen bir sistem olmasından kaynaklanmaktadır. Ancak Osmanlılar İslam hukukunu uygularken, zamanın gerektirdiği düzenlemeleri yapmaktan kaçınmamışlardır. Osmanlı padişahlarının münferit ferman ve kanunlarıyla yapılan bu düzenlemeler, zaman içerisinde önemli bir sayıya ulaşmıştır. Genel olarak, fıkıh kitapları içinde yer alan ve geçmiş dönemlerde devletin müdahalesinden bağımsız olarak oluşan hukuka **Şer'i hukuk**, padişahların emir ve fermanlarıyla oluşan hukuka da **örfi hukuk** adı verilmiştir."[1]

Osmanlı yargı sisteminde ve Şer'iye mahkemelerinde önemli bir yeri olan kadıların vermiş oldukları hüccet, vakfiye, ilam, ve görevlerince kaleme aldıkları farklı içeriklere sahip bu belgelere, **"Şer'iye sicili"** denilmektedir.[2] Osmanlı Devleti altı asır boyunca farklı çoğrafyalarda hüküm sürmesini kolaylaştıran, idaresinde uyguladığı esnek ve pratik esaslar ile adaletinin doğruluğu ve halkının refah seviyesine verdiği önemdir. XV. yüzyılın ikinci yarısından, devletin sona ermesine kadar geçen yaklaşık beş asırlık süre içerisinde insanlar arasında meydana gelen hukuki uyuşmazlıklar dil, din ve renk ayrımı yapılmaksızın çözüme kavuşturulurken, yapılan yargılama belli usul ve prensipler çerçevesinde kayıt altına alınmıştır.[3]

---

[1] Sevim Erdem, "1786-1789 (H.1200-1203) Tarihli 65 Numaralı Adana Şer'iyye Sicili Tanıtımı Ve Fihristi"**,** *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, cilt. 20, S. 1, Elazığ 2010, s. 490

[2] Yunus Uğur, "şer'iye sicilleri", TDVİA, cilt. 39, İstanbul 2010, s. 8

[3] Ahmet Akgündüz, *Şer'iyye Sicilleri Mahiyeti Toplu Kataloğu Ve Seçme Hükümler, Cilt I*, TDAV Yay., İstanbul 1998, s. 11-13

Bu çalışmayla XIX. Yüzyılın son çeyreğinde Çerkeş'teki aile yapısı ve adli yapısı ile ilgili kayıtları, dönemin toplumunu, ailesini, nişanlanma-evlenme-boşanma, velayet ve vekalet, borç alıp verme, vakfiyelerin mahiyetini ve benzeri kurumların nasıl işlediğini, karı kocaların çocukları ve vasisi oldukları üzerindeki yükümlülüklerini, mehr olarak verilen eşyaların ve ya para, kullanılan şahıs isim ve lakaplarını, yer adlarını, ürün, eşya ve mal fiyatlarını, mahkemeye yansıyan olaylardan da halk arasındaki gündelik ilişkileri, bu dönemde kullanılan giyecek ve ev eşyaları ile tüketilen hububat ürünlerini, o dönemde kullanılan ölçü birimlerini öğrenebiliriz. Ayrıca bu dönemde Çerkeş Kazası mahalleleri ve Çerkeş'e bağlı köylerin isimlerinin neler olduğu tespit edilmiştir. Bu köylerden bazılarının günümüzde farklı illere ve ilçelere bağlandığı da görülmektedir.

Çankırı Çerkeş ilçesine ait olan 5 nolu Şer'iye sicili (15 Şevvâl 1297) 20 Eylül 1880'dan (15 Şevval 1301) 8 Ağustos 1884 tarihleri arasını kapsamaktadır. Bu yıllar arasında kalan Çerkeş tarihi belgelerin transkripsiyonuna dayanılarak açıklanmaya çalışıldı. 5 numaralı Çerkeş Şer'iye Sicili 66 poz, 126 varak ve 145 hükümden oluşmaktadır.

Yaptığımız çalışma iki ana bölümden meydana gelmektedir: Birinci Bölümde: Giriş kapsamında Şer'iyye sicil kayıtlarının genel bir tanımını yapıldıktan sonra Şer'iyye sicillerinin tarihi ve önemi, Çerkeş'in tarihi hakkında kısa bir özete yer verilmiş ve defterin fiziki özellikleri ve içeriği hakkında da bilgilere değinilmiştir. Son olarak da metnin değerlendirilmesi yapılmış ve hükümlerin özetleri verilmiştir. İkinci Bölümde: Metnin transkripsiyonu yapılmış ve terekeler tablolarda gösterilmiştir.

BÖLÜM 1

OSMANLI DEVLETİ MAHKEME KAYITLARI: SİCİLLER

1. 1. Şer'îye Sicilleri

Osmanlı Devleti'nin en önemli kurumlarından biri Şer'î mahkemeleridir. Şer'i mahkemelerde kaydı tutulan, resmi kayıtların toplandığı defterlere genel olarak Şer'iye Sicilleri denir. "Kadı sicilleri, kadı divanı, mahkeme kayıtları, sicillât-ı şer'iyye ve yaygın kullanımı ile şer'iyye sicilleri denilen bu defterler kadı yahut nâibi tarafından tutulmakta ve çeşitli türden belgeleri içermektedir."[4] İslâm dünyasında sicil tutma ve davaları tescîl geleneğini İslâm'ın ilk asrından beri görülmektedir. Davaların tescîli yani kaydedilmesi işlemi ilk olarak Hicri 120'den itibaren başlamıştır.[5] Kadıların kararlarını sicile kaydetme âdeti ilk olarak Osmanlılarda değil Hz. Peygamber döneminde baslamış olup, daha sonra Selçuklular ve Memlûklar gibi Türk – İslâm devletlerinde de uygulanmıştır. "Osmanlı kaynaklarında kadı kelimesine ilk defa Osman Gazi devrinde rastlanmaktadır."[6] Milli Kütüphanede ve Başbakanlık Osmanlı Arşivleri Merkezinde binlerce şer'iye sicil defteri bulunması Osmanlı Devleti'nin sicil kayıtlarına verdiği önemi göstermektedir.

1. 1. 1. Şer'î Sicillerin Muhteviyatı

Osmanlı Devleti'nde en eski şer'îyye sicil kaydı, "1455 tarihli Bursa şer'îyye sicilleridir."[7] Dönem II. Mehmet dönemidir. XV. asırdan başlayarak Cumhuriyet'in kuruluşuna kadar geçen yaklaşık beş yüzyıllık dönemde Türk-İslam kültür, uygarlık ve kurum ve kuruluşların tarihinin ilk elden kaynağıdır. Mahkeme kayıtları, her dönemde devletlerin sosyal, kültürel ve adli tarihini doğrudan yansıtan önemli belgelerdendir.[8]

---

[4] Yunus Uğur, a.g.m, s. 8
[5] Said Öztürk, *İstanbul Tereke Defterleri*, OSAV Yay., İstanbul 1994, s.19.
[6] Yusuf Halaçoglu, *XIV. ve XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teskilatı ve Sosyal Yapı*, TTK Yay., Ankara 1995, s.124.
[7] İlber Ortaylı, "Kadı", TDVİA, cilt. 24, İstanbul 2001, s. 69-73
[8] Ahmet Akgündüz, 1998, s. 11.

Sicil defterinin başında "dibace" yani giriş kısmı yer almakta ve yoğun olarak Arapça dili kullanılmaktadır.[9] "Şer'iye sicillerinde kullanılan dil -XVI. asrın sonlarına kadar Arapça iken zamanla neredeyse Türkçe'ye dönmüştür. Yine de vakfiyeler, bazı tereke ve aile hukukuna ilişkin kayıtlar ve sicilleri tutan kadının göreve başlamasını gösteren kısımlar Arapça kaleme alınmıştır."[10] "Bu sicillerde kullanılan yazı çeşitleri ise rika kırması, talik kırması, divanî gibi yazılardır."[11] Farklı zaman dilimlerinde ve coğrafyalarda sicillerde kullanılan yazı karakterleri farklılık göstermektedir.

Ekonomi, toplum, din ve hukuk tarihi kaynaklarının en önemlilerinden biri olan mahkeme kayıtları, Şer'iye sicilleri, ilgili yöredeki hükümete ait her türlü vazifeyi icra eden ve vatandaşların her hususta başvuracağı makam olan adli ve idari yetkilere sahip kadılar tarafından tutulan defterlerden oluşmuştur. Kadılar padişah buyruğu ile merkezden atanmasına rağmen yönetilenler ile merkez arasındaki irtibatı kuran en önemli mercidir.[12]

Padişahın beratıyla atanana yüksek rütbeli kadılar, "El-hâkim eş-şerri" olarak adlandırılıyor ve temsil ettikleri makam, en yüksek hukuki otoriteyi temsil ediyordu.[13] Osmanlı'da kadılık yapacak kişilerde belli başlı özellikler aranırdı. Bu özellikler: "Mecelle'de kadının özellikleri sıralanırken onun hakîm, fehîm, müstakîm, emîn, mekîn, metîn olması, fıkıh meselelerine ve yargılama usulüne vâkıf ve davaları onlara uygulayarak sonuçlandırmaya muktedir bulunması şartı aranmış, böylece kadılığın bilgi, sanat ve yüksek bir karakter işi olduğu belirtilmiştir (md. 1792-1794). Gayri müslimlerin müslümanlara kadı tayininin câiz görülmeyişi, hem

[9] Ahmet Akgündüz, a.g.e, s. 19
[10] Fethi Gedikli, "Osmanlı Hukuk Tarihi Kaynağı Olarak Şer'iye Sicilleri", *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi,* İstanbul 2005, III/ V, s. 188.
[11] Gedikli, a.g.m., s. 189.
[12] Tuncer Baykara, *Osmanlı Taşra Teşkilatında Görev ve Görevliler*, VGM Yay., Ankara, 1990, s. 6.
[13] Najla Al-Qattan, "Osmanlı Mahkemesi'nin İçinden: Devlet ve Dinin Kesişiminde Bölgesel Hukuk", *Erken Modern Osmanlılar: İmparatorluğun Yeniden Yazımı*, Virginia H. Aksan & Daniel Goffman (Ed.), (Çev. Onur Güneş Ayas), Timaş Yay., İstanbul 2011, s.271.

kadının şer‘î ahkâmı uygulayacak olması hem de kadılığın üst düzey kamu görevi oluşuyla açıklanır.”[14]

Osmanlı’da kadılar öncelikle adli olmak üzere; mülki, beledi, mali ve askeri alanları kapsayan geniş yetki ve sorumluluklara haizdi.[15] Osmanlı mahkemelerinde kadıdan başka naib, kâtip, mukayyid, mahkeme imamları, muhzır gibi vazifelilerin yanı sıra şuhudü’l-hal denilen ve sayıları azalıp çoğalabilen, gerektiğinde bilgilerine müracaat edilen kişiler de mahkemede görev yapmaktaydılar.[16]

“Osmanlı kadısının mülkî, beledî, malî, askerî ve adlî sahaları kapsayan görevleri göz önüne alınırsa onun kadar geniş bir görev alanı bulunan bir başka memur olmadığı gibi memuriyet kompartımanı ve şahsiyeti onun kadar çeşitli olanı da yoktur denebilir. İlmiye sınıfındandır, şer‘î hukuk adamıdır, ancak mülkî erkân içindedir. Bütün yönetici zümre gibi askerî sınıfın bir üyesidir.”[17] Kadıların görev alanıyla ilgili; adalet dağıtmaktan, şehrin yiyecek içecek temini organizasyonuna, sefer sırasında kullanılacak çeşme, yol, köprü yapım ve tamirinden, olağan üstü durumlardada işçi ve kalfa ve usta teminine kadar merkezden gelen iş ve işlemleri yapar ve takip ederdi, bu da kadıların ne kadar geniş bir görev alanına sahip olduğunu göstermektedir.

Sonuç olarak kadıların tuttukları Şer‘iye sicilleri; her çeşit dava tutanaklarıyla, talak, nikah akdi, vakfiye, ilam senet, sözleşme, satış, vekâlet, vesayet, tereke, taksim, fekk-i kabir[18] vb. fıkıh ilminin belli başlı konularını oluşturan Şer‘i uygulamalara ait resmî kayıtlar ile narh koyma ve esnaf denetimine dair kayıtları içerirdi.

1. 1. 2. Şer‘îye Mahkemeleri

Devletleri var eden temel unsur insandır. Üç kıtaya hükmeden Osmanlı Devleti’nde insan faktörünü, farklı dinlerden, dillerden ve kavimlerden olan kişiler oluşturmuştur.

[14] Fahrettin Atar, “kadı” TDVİA, cilt. 24, İstanbul 2001, s. 66-69.; Ayrıca bakınız; Ahmet Akgündüz, *Şer’iye Sicilleri* cilt.1, TDAV Yay., İstanbul, 1988, s.70-71.; İlber Ortaylı, *Hukuk ve İdare Adamı Olarak Osmanlı Devleti’nde Kadı,* Kronik Yay., İstanbul 2017, s. 21.
[15] Mehmet Ali Ünal, *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*, Fakülte Kitabevi yayınları, Isparta 2002, s. 34.
[16] Mustafa Akdağ, *Türkiye’nin İktisadi, ve İçtimai Tarihi* (1453-1559), Cem Yayınevi, İstanbul 1995, CİLT. II, s. 69.
[17] İlber Ortaylı, “Kadı”, TDVİA, cilt. 24, İstanbul 2001, s. 69-73
[18] Mezar açılması.

Devlet; sınırları içinde ve dışında ülkeyi yaşanabilir bir yer yapmak amacıyla; huzuru ve refahı sağlamak, barışı tesis etmek, vatandaşının can ve mal güvenliğini sağlamak, vatandaşın devletle, devletin vatandaşla ilişkisini sürdürebilmek için adliteşkilatını en mükemmel hale getirmeye çalışmıştır. Osmanlı, kendisinden önceki Türk-İslam devletlerinin uyguladığı hukuk sistemini esas alarak İslam hukukunu uygulamıştır. Ama Osmanlılar, birçok İslam hukuk kurum ve kavramını, yeni şartlara ve zamana uydurarak uygulamışlardır.[19] Bu yüzden Osmanlı Devleti sınırları içindeki gayrimüslimlere Müslüman halkın içinde asimile etme politikası uygulamayıp, İslam Hukuku'na göre; gayr-ı Müslim olan ve Müslüman devletlerde sâbitnin güvencesinde inançlarını koruyarak, bir akde dayanarak "zımmî" adını alıp, hukuki, sosyal ve iktisadi ilişkilerini İslam hukuk sisteminde belirtilen hukuk çerçevesinde yaşatmışlardır. Osmanlı hukuk sistemi islamın ilk ilk yüzyılında ortaya çıkan sistemin sonraki İslam devletlerinde oluşturulanın birebir kopyası değil onların değişime ve gelişime uğramış halidir.[20] İşte Osmanlı Devleti, Müslümanların yanında gayr-i Müslim halkına da geniş haklar tanıyan, İslam hukukunun yöneticilere tanıdığı alanla sınırlı kanun yapma hakkını kullanarak, bir anlamada, kânunlar yapan ilk ve en büyük İslam Devleti unvanını almıştır. Şer'î alanın tanıdığı sınırlılandırılmış kanun yapma, yani yasama yetkisine dayanarak çeşitli alanlarında kanuni düzenlemeler yapılmıştır. Bunlara da daha çok örfi hukûk, siyaset-i şer'îyye, kânûnname gibi adlandırmalar yapılmıştır. Bu hukuk, şer'î esasların da dışına çıkmayacağı gibi, İslam Hukûku'nun dışında bir hukûk düzeni kabul edilemez.[21]

Osmanlı hukuk sistemi iki esas üzerine incelenebilir. Bunlar; 1- Kur'an, sünnet, kıyas ve icmaya dayanan **Şer' hukuk**, 2-Padişah emir ve fermanlarından oluşan **örfî hukuk.**[22] Örfî hukuk; "örf-î münif-i sultanî", "örf-i padişahi" olarak ifade edilmiştir. Örfî kanunlar en yüksek yürütme ve yasama makamı Divanda görüşülür ve oluşturulurdu. Konunun uzmanı ise nişancılardır.[23]

[19]Gülnihal Bozkurt, *Gayrimüslim Osmanlı Vatandaşlarının Hukûkî Durumu* (1839-1914), TTK Yay., Ankara 1988, s. 7.
[20] M. Akif Aydın, *Türk Hukuk Tarihi,* (Geniş. Baskı) BetaYayınevi, İstanbul 2001, s. 77.
[21] Halil Cin ve Ahmet Akgündüz, *Türk-İslam Hukûk Tarihi I*. Timaş Yay., İstanbul 1990, s. 49.
[22] Aydın, 2001, s. 73-74.
[23] Aydın, 2001, s. 74-75.

Kadılar, Osmanlı hukukunun bir parçası olup, günümüz hâkimlerine benzemektedirler. Şer'iye Mahkemeleri Osmanlı Devleti'ndeki mahkeme türlerinden birisidir. "Meclis-i Şer'i" de denilelen bu mahkemeler kuruluşundan XIX. Yüzyılın ilk yarısına kadar geniş yetkilerle, Tanzimat sonrası ise yetkileri azaltılmış olarak devletin sonuna kadar varlıklarını sürdürdüler. Bir hâkimin görevli olduğu, çok basit yargılama yöntemiyle iş gören bu mahkemeler, kadıların hukuki bilgisinden faydalandıkları müftü ve yargı sırasında bir anlamda jüri sıfatıyla davayı takip eden "Şühud ve Şühûd-ül-hâl" adı verilen görevlilerle kendine has bir çeşitliliğe sahipti.[24] Varlığını Orhan Bey'den itibaren bildiğimiz kadılık kurumu, medreselerin azlığından dolayı ilk kadılar, genellikle Anadolu'nun doğusundan, Mısır, Şam vb. gibi merkezlerin medreselerinde fıkıh bilgisiyle yetişmiş olan, batıya göç edip Osmanlı hizmetine girmekle bu mesleği icrâ edenlerden oluşmaktaydı. Devletin sınırları genişleyip eğitim ihtiyacını karşılamak amaçlı medreselerin yaygınlaştırılması ve buralardan yetişen kadılar devletin bu alanda kendi kendisine yeter bir duruma gelmesini sağladılar. Bu kadılar tarafından oluşturulan şer'î mahkemeler bir kadının görevli olduğu adalet kurumlarıydı. Kadılar kenilerine verilen vazifeleri yerine getirirken, Hanefi Mezhebi'ne göre hükmederlerdi. Doğu Anadolu, Şam, Bağdat, Filistin, Mısır, Hicaz ve Yemen gibi eyaletlerde diğer mezheplere mensup Müslümanlar olduğundan, bu mezheplerdeki Müslümanların dava ve sorunlarına, o yörede geçerli mezhebin ulemasından birini hakem seçerdi. O da kendi mezhebine göre konuyu ele alırdı. Kadı da onu onaylar ve verilen hükmü yerine getirirdi. İstisnai durumlar dışında genelde hukuk birliğini kurmak ve düzenli bir adli teşkilat oluşturmak için Hanefi mezhebine göre karar verme esası benimsenmiştir.[25] Mahkemelerde Hanefi Mezhebinin kurallarının geçerli olmasını ana nedenlerinden birisi de beylik döneminden kurumsallaşmasını tamamladığı I. Selim dönemine kadar geniş coğrafyaya yeyılmış olan Müslüman halkın çoğunlukla Hanefi olmasıdır. Bu durumun oluşmasında öncelikle Osmanlı ailesinin ve yönetici zümrenin Hanefi olması etkendir.[26]

[24] M. Âkif Aydın, "*Osmanlıda Hukuk*", *Osmanlı Devleti Tarihi, cilt.* II, Feza Gzt. A. Ş. Yay., İstanbul 1999, s. 375-380.
[25] Abdülaziz Bayındır, *İslam Muhâkeme Hukuku Osmanlı Devri Uygulaması*, İslâmi İlimler Araştırmaları Vakfı Yay., İstanbul 1986, s. 37-41.
[26] Aydın, 2001, s. 87.

Nişanlanma,[27] mehir, nikâh akdi, talak, miras paylaşımı, vesayet, vekâlet, tereke ve vakıfların işlerinin icrası, suç ve cinayet vb. tüm yargılama ve hukuki uygulamalar, günümüz noterliği benzeri tastik işlemleri kadılar tarafından gerçekleştirilirdi.[28] Kadılar da bulundukları kaza, nahiye ve sancaklarda devletin temsilcisiydi. Divan-ı Hümayundan gelen emirlere göre gereken iş ve işlemleri yaparlardı. Kısaca askeri inzibattan başka bütün resmi işlemlerin gerçekleştirlmesi denetlenmesi veya yürütülmesinden kadı sorumluydu.

Kadı ve mevâlîlerin, rütbe ve gelirlerine paralel olarak yardımcıları bulunurdu. Yargılamayı kadı yapar, davalı ve davacıları dinlerdi. Yanında yardımcı olarak kethüda ve yargılamayı deftere kaydeden kâtibleri bulunurdu. O dönemde "Muhzır" denilen mübâşirler de mahkeme görevlilerindendir. "Mevâlî" denilen yüksek dereceli kadılar genellikle atandıkları sancağa gitmeyerek kendi yerlerine "nâib" denilen vekillerini görevlendirirlerdi.[29] Davaların herkese açık olması kanun gereğiydi. Reaya (halk) mahkemeyi takip eder, sorun olduğunu düşündüğünde de kadıyı merkeze şikayet ederdi. Dava ile ilgili fıkhi kanun bulunmuyorsa örfi hukuka göre hükmedilirdi. Kadıların hükümlari doğrudan Sancak Beyi ve iki mutemet tarafından denetlenir, onaylanırsa ceza infaz edilirdi. Hüküm tasdîk edilmezse dava dosyası merkeze, kadıaskere gönderilirdi. Kadıasker de davayı inceler, kadının hükmünü doğru bulursa tasdik eder, eğer bulmazsa hükmü bozarak kendisi yeniden hüküm verirdi. Onun verdiği hüküm geçerli olur bozulmazdı.[30] Yani o dönemin temyîz makamı Divan-ı Hümâyun idi. Ayrıca kadıasker ve şeyh'ül-islam kadının dava kararını yetersiz bulur veya taraf tuttuğuna delalet olacağından bu durum kadıların başka yerlere atanmasında olumsuz sicil oluştururdu. Bundan dolayı kadılar kararlarında adalete sım sıkı bağlı kalmaya çalışmışlardır.[31]

Şer'iye Mahkemesi olarak gösterilecek sabit bir mekân bulunmamaktaydı. Ancak kadıların yargı işlerini sürdürebilecekleri ve halkın kendisine ulaşabileceği herkesçe bilinen mekânlar tercih edilirdi. Bunlar; kadının konağı veya evi, cami, medrese ve

[27] Akgündüz, 1998, s. 259
[28] Aydın, 2001, s. 87.
[29] İ. Hakkı Uzunçarşılı**,** *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilatı*, TTK. Yay., Ankara 1988, s. 109.
[30] Uzunçarşılı**,** a.g.e, s. 110.
[31] Uzunçarşılı, a.g.e, s. 109.

hükümet konağıydı.[32] Sicillerde sık sık karşılaşılan bir hususta kadı ve yardımcılarınn keşif yapmak için dava konusu olan hususun mahalline gittiği, keşif yapıldığı ve dava hükmünü de orada verdiğidir.

1. 1. 3. Tanzimat Sonrası Şer'î Mahkemeler

XIX. yüzyılda Osmanlı Devleti yöneticileri hemen hemen her alanda önemli değişiklikler yapmışlardır. Bilhassa Padişah II. Mahmud tarafından 1826'da Yeniçeri Ocağının lağvinden sonra başlayan değişim rüzgârı Tanzimat döneminde hız kazanmış ve yüzyıl boyunca devam etmiştir. Tanzimat ile gelen önemli hususlardan biri de kadıların yetkilerinin azaltılmasıdır. Süreç içinde yeni mahkemeler olmak üzere "Ticaret ve Nizamiye mahkemeleri" oluşturularak; evlenme, boşanma, miras, velayet, vasi tayini gibi meseleler hariç diğer davalar bu mahkemelerin yetki alanına bırakılmııştır.

Üsttede de ifade edildiği üzere II. Mahmut döneminden başlayarak Şer'iye Mahkemelerinin yetkileri, azaltılmaya ve yetki alanında daralmaya gidilmiştir. 1838 yılında kadıların yetkilerini kötüye kullanmalarının önüne geçmek için "Tarîk-i İlmiyeye Dair Ceza Kanunnâme-i Hümayunu" çıkartılmıştır. İlk dönemlerden itibaren veziriazama bağlı olan kadıaskerler, dönemin il yıllarında şeyh'ülislâma bağlanmış, şeyhülislâm makamı "Meclis-i Vükelaya" alınmıştır. Kadıların idari ve mali denetim yetkileri kaldırılmıştır.[33] Görev yapacakları yerler derecelerine göre, eski usule uygun olarak beş sınıfa ayrılmıştır. Kadıların yetiştirilmesi ve eğitimi için Sultan Abdülmecid döneminde 1854 yılında "Muallimhâne-i Nüvvab" adında bir okul oluşturulmuştur.[34] 1859 tarihli nizamnâmeyle tüm Şer'iye Mahkemeleri yeniden yapılandırıldı. Evkaf, Kassâm ve Kadıasker mahkemelerinin görev alanları ve yetkileri ayrı ayrı tespit edilerek sınırları belirlendi. 1867'de Şer'iye Mahkemelerinden başka idari ve adli mahkemelerin temeli atıldı. 1867'de Divan-ı Ahkâm-ı Adliye Nizamnâmesi'yle şer'i meseleler dışındaki konular kadıların görevlerinden çıkarıldı ve Şûrayı Devlet Nizamnâmesi'yle de yönetim alanındaki yetkileri kaldırıldı. Osmanlının ilk temyîz mahkemesi ise Divan-ı Ahkâm-ı Adliye

[32] Akgündüz, 1988, s. 77.
[33] Gülnihal Bozkurt, *Batı Hukukunun Türkiye'de Benimsenmesi*, TTK Yay., Ankara 1996, s. 46.
[34] Uzunçarşılı, a.g.e, s. 267.

idi. Nizamiye Mahkemelerinin ülke genelinde örgütlenmesi sağlanarak "Şer'iye" davaları haricindeki bütün hususlar Nizamiye Mahkemelerine devredilmiştir. Yargıç ihtiyacı da taşrada vazifesiz kalmış olan kadıların Nizamiye Mahkemeleri reisliğine atanmasıyla karşılanmıştır.[35]

Tüm bu düzenlemelerden sonra Şer'iye Mahkemeleri şer'î alanla sınırlı konulara ilişkin davalara bakabilecekti. Diğer alanlarda Nizamiye Mahkemeleri yetkiliydi. 1873'te Şer'iye Mahkemelerinin temyîz makamı denebilecek ve en yüksek şer'î mahkeme olarak oluşturulan "Meclis-i Tedkikat-ı Şer'iye" oluşturuldu. 1885'de "Mekteb-i Nüvvab", 1908'de "Mekteb-i Kuzat" ve 1909'da "Medresetü'l Kuzat" adıyla yeniden isimlendirilip hukuk fakültesi harici hukukçuların yargıç olarak atanamayacağına kararı verildi. "1916'da tüm Şer'iye Mahkemeleri, Adliye Nezaretine bağlanmış ve Temyîz Mahkemesinde Şer'iye adıyla yeni bir daire oluşturulmuştur."[36] "1924'de kadar geçerli olan kararname ancak, 8 Nisan 1924 tarihli "Mehâkim-i Şer'iye nin İlgasına ve Mehakimin Teşkilâtına Ait Ahkâmı Muadil Kanunu" yla Şer'i mahkemelerin varlığı sonlandırılmıştır."[37]

1. 2. Şer'î Mahkeme Görevlileri

1. 2. 1. Birinci Kademe Görevliler

Osmanlılarda mahkeme görevlilerini, birinci kademe yani esas yöneticiler ve ikinci kademe mahkemede kadıya yardımcı görevliler şeklinde iki grupta açıklayacak olursak, bunlar; Kadı ve Naib idi.

[35] Cin ve Akgündüz, a.g.e, s. 391.
[36] Cin, Halil, *Tanzimat Döneminde Osmanlı Hukuku ve Yargılama Usulleri: 150. Yılında Tanzimat*, TTK Yay., Ankara 1992, s. 24-25; Aydın, 1999, a.g.e, s. 393.
[37] Cin ve Akgündüz, a.g.e, s. 286.

1. 2. 1. 1. Kadı

“Arapça’da kazâ (kadâ) kökünden ism-i fâil olan kādî, fıkıh terimi olarak insanlar arasında meydana gelen çekişme ve davaları şer‘î hükümlere göre çözümlemek için yetkili makamca tayin edilen kişiyi ifade eder.”[38]

Kadı ilmiye zümresi içerisinde yer almaktadır. Devletin vilayet ve sancaklarında yargılama vazifesini yapmakta, adli ve idari vazifeler üstlenmektedirler. Kadı olarak atanan kişi, atandığı kazada bir konak kiralayıp bu konağın bir bölümünü özel yaşam alanı, diğer bölümünü de Mahkeme salonu yapardı. Kaza Mahkemesinde kadıya bağlı birçok görevli de bulunmaktaydı. Naib, katipler, mübaşir gibi. Osmanlı Devleti’nin üç kıta üzerinde yayılmış bulunması, kadıların üç coğrafî sahaya göre üç gruba ayrılmalarına sebep olmuştur. Bunlar Anadolu, Rumeli ve Mısır Kadıları idi.[39]

“Osmanlı kaynaklarında kadı kelimesine ilk defa Osman Gazi devrinde rastlanmaktadır. Bilecik'in fethinden sonra Selçuklu sultanından istiklâl alâmetleri olarak tabi, alem ve kılıç gelmiş, bunun üzerine Tursun Fakih, Karaca Hisar'a kadı ve hatib tayin edilerek hutbe Osman Gazi adına okunmuştur. Dolayısiyle ilk kadı Tursun Fakih olarak görülmektedir. Ancak daha soma Çandarlı Kara Halil'in Bilecik kadılığına getirildiği anlaşılmaktadır.”[40] “Osmanlı hukuk araştırmacıları kadıyı; dava ve anlaşmazlıkları Şer‘î hükümlere göre karara bağlamak için devletin en yüksek adli icrâ makamı (kadıaskerlik) tarafından görevlendirilmiş şahıs olarak tanımlarlar. Görev süreleri de iki yılı geçmemekteydi.”[41]

Kadılar şer‘î hükümleri yerine getirirken, alınan kararların yazımı, nikâh, talâk, tereke, vekalet, vasiyyetlerin yerine getirilmesi, vasî veya vekil ta’yîni ve azli, vakfiye düzenlenmesi vb. kadıların vazifelerindendir. Ancak yukarıda adı gecen belge çeşitleri, sicillerin yüzde doksanını işgal ettiğinden, diğerleri fazla ehemmiyet

[38] Fahrettin Atar, a.g.m, 66. ; M. Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, II. Cilt, MEB Yay., İstanbul 1993, s. 119.
[39] Şinasi Altundağ, “*Osmanlılarda Kadıların Salahiyet ve Vazifeleri Hakkında*”, IV. Türk Tarih Kongresi Bildirileri. Ankara 1967, s. 346.
[40] Yusuf Halaçoğlu, *XIV-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapı*. TTK. Yay. Ankara 1995, s. 110.
[41] Cin ve Akgündüz, a.g.e, s. 278.

arz etmemektedir. Kadıların görev süresi ve yeri dışında, yetki aşımı olarak görülen, karar ve hükümleri de hukuken geçersizdir.[42]

İslâm hukuk tarihinde siyasi erkten ayrı ve bağımsız şekillenen yargı kurumu hemen hemen tüm İslam devletlerinde aynı şekilde var olmuştur. Kadılar kararlarında özgürdür, beylerbeyi ve sancak beyi gibi üst yöneticilerle bir astlık-üstlük ilişkileri olmamıştır. Bu nedenle kadı üst makam ya da merkezle yazışmak istediğinde adıgeçen yöneticiler vasıtasıyla değil, doğrudan yazışabilmektedir.[43]

Kadıların adli görevleri dışında birçok idari görevi de bulunmaktaydı. Bunlar; "bürokratik ihtisaslaşmanın olmadığı bir cemiyette belediyenin iktisadî kontrolü, çarşı, pazar denetimi, mahallenin imam vasıtasıyla kontrolü (azınlık mahallerinde papaz ve kocabaşılar aracılığıyla), her yıl ürün ve hizmetlere muhtesib, lonca kethüdâsı ve yiğitbaşılarıyla narh konması gibi görevler onun bir şehirde işleri en yoğun bir idareci olmasının sebebidir."[44] Yardımcısı ise "İhtisap Ağası" ya da "Muhtesip" adı verilen görevlilerdi.[45] En önemli yardımcısı da Naib idi.[46]

1. 2. 1. 2. Nâib

"Sözlükte 'birini temsil etmek, birine vekalet etmek' anlamındaki nevb masdarından türeyen nâib, 'bir makamın sorumluluğunu asıl sahibi yerine geçici bir zaman için yüklenen kimse' demektir."[47] Nâibleri, kadıların yardımına aldıkları memurların en önemlisidir. Çoğunlukla bir sancak ya da kazaya atanan kadıların, görev yerlerine kendileri gitmeyip, yerlerine gönderdikleri kimseye denir.

Nâibler genellikle süresiz atanırdı, bölgenin medreselileri arasından seçilir ve atanır, her gelen yeni kadı tarafından da göreve devam ettirilirdi. "Nâiblerlerin görevi, kendisini göreve getiren kadı tarafından re'sen görevden alması, nâibi olduğu kadının azli veya ölümüyle de sonlanmazdı. Ancak bilgisizlikleri, yetersizlikleri, bir

[42] Uzunçarşılı, a.g.e, s. 33.
[43] Aydın, 1999, s. 394.
[44] İlber Ortaylı, "Kadı", TDVİA, cilt. 24, İstanbul 2001, s. 69-73
[45] Aydın, 1999, s. 397.
[46] Ortaylı, a.g.e, İstanbul 2017, s. 44.
[47] Casim Avcı ve Mehmet İpşirli, "Nâib", TDVİA, cilt. 32, İstanbul 2006, s. 311-313.

yolsuzluğa karışmaları, siyasi yöneticilerle işbirliği yapmaları gibi sebeplerle görevden alınırlardı."[48]

1. 2. 2. İkinci Kademe Görevliler

1. 2. 2. 1. Kassam

Sözlükteki anlamı "taksim eden olan kassâm kelimesi hukuki terim olarak ölen şahısların mirasını (terekelerini) paylaştıran Şer'î memur" olarak kullanılmıştır.[49] "İslam hukukunda ise miras da'vâlarında bizzat da'vâ yerine giderek, gerekli tahkikatı yapıp çekişme hakkında bir sonuca vardıktan sonra meseleyi hükme bağlayan, miras kalan gayrimenkulleri varisler arasında paylaştıran memura denmektedir."[50] kassâmlar bu işi kadıların yerine yapmaktaydılar. Gelirleri ise şeriata göre paylaştırdıkları mirastan "resm-i kısmet" adındaki harçtı. Bu harç da dtandart bir orandaydı, (0,015) mahkeme görevlilerinin gelirlerindendi.[51] Diğer görevliler ise şunlardı:

1. 2. 2. 2. Şühûdu'l-hâl

Osmanlı mahkemelerinde resmi görevli olarak bulunmayan ancak yargılamalarda hazır bulunan ve esas olarak yargılamanın usulünü müşahade etmekle yükümlü, "şuhûdu'l-hâl" adıyla jüri, kurul, bulunmaktaydı. Bir anlamda bilirkişiler kuruludur. Kadı, davaya baktığı sırada bu kişilerle meseleyi görüşür fikirlerini alır, örfî uygulama ve kanunlar ile yerel gelenekler konusunda onlara danışırlardı.[52]

Şuhûdu'l-hâl kurulunun faaliyetleri hakkında şöyle denilmektedir: "Kadıların, dâvalara bakmak üzere yaptıkları oturumlarda yanlarında 'Şuhûdu'l-hal', 'Udûlu'l-Müslimîn' veya 'Şuhûdu'ludûl' tabirleri ile dâvalara bir bilirkişi heyeti halinde mevcudiyetlerine zâbıt metinlerinde itina ile işaret olunan ve ayrıca sicile geçen kararların altında adları yazılı bulunan beş, altı ve bazan daha fazla sayıda şahidler

[48] Mehmet İpşirli, "Nâib", TDVİA, cilt. 32, İstanbul 2006, s. 312-313.
[49] Ferit Develioğlu, "Kassam", *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat,* Aydın Kitabevi Yay., Ankara 1996, s. 593.
[50] Ziya Kazıcı, Osmanlı Devletinde Din Ve Hukuk", *İstem Dergisi,* S. 1, 2003, s. 72.
[51] Uzunçarşılı, a.g.e, s. 117.; Aydın, a.g.e, s. 93.
[52] Akgündüz, 1998, s.75

heyeti vardır ki, bunlar, mahkemeye bir jüri mahiyeti vermektedir.” … “Bazen birkaç kişi değiştiği gibi bunların sayılarını da tayin etmek mümkün değildir. Çünkü, belli başlı sekiz on kişinin isimleri kayd olunduktan sonra ‘...ve gayrihim’ sözünün ilâvesi, buraya (deftere) diğer bazı kimselerin isimlerinin kayd edilmesinden vazgeçildiğini göstermektedir.”[53]

Müşahit olarak kazanın eşrafı, esnafı, imamları, müderrisleri vb. yer aldığı gibi eski mahkeme görevlileri ve kadıaskerler de bu kurulda yer alabilirdi.[54] Şühûdu’l-hâl ile yargılamanın denetimi sağlandığı gibi, yargı bağımsızlığının denetimi de sağlanmış oluyordu.

1. 2. 2. 3. Kâtib

Kâtibliğe, güvenilen, sağlam, davaları tutanağa geçirme ve i’lâmları düzenleme tekniğinde yetenekli olan kişilerin seçilmesi gerekir. Kâtiblerin en önemli görevi, davadaki tarafların iddia ve savunmalarını, şahitlerin söylediklerini birebir olmasa da kaydetmesidir. Kadının gözetiminde işlerini yürütmüşlerdir. Mahkemede Kadılar ve müşavirler bulunmadı zaman mahkeme Baş Kâtibi vekâleten kadı adına davayı görürdü. Mahkeme dışında yerinde yapılacak keşif ve gözlem işlemleri için de görevlendirilmişlerdir.[55]

1. 2. 2. 4. Muhzır

Sözlük anlamı şeriat mahkemelerinde mübaşir hizmetini gören kimse olarak geçmektedir.[56] Mahkemede hazır bulunması istenen davalı, davacı veya şahitleri mahkemeye çağırmakla görevli kadı yardımcılarındandır. Muhzır bazı durumlarda kadının verdiği zor kullanma yetkisi ile yanına asker alabilirdi. Mahkeme sırasında güvenliği sağlama görevi de vardı. Bunun yanı sıra asi ve suçluların yakalanması ve takibi, yakalanması ve koğuşturma ve sorusturmalarda hakime yardım etmek gibi görevleri de bulunurdu.[57]

---

[53] Ziya Kazıcı, a.g.m, s. 72.
[54] Aydın, a.g.e, s. 84.
[55] Akgündüz, 1988, s. 72-75.
[56] Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi, Ankara 1993, s. 676.
[57] Recep Ahıskalı, “Muhzır”, *DİA*, İstanbul 2006, cilt. 31, s.85.

Gözaltına alınan kişilerin konağını beklemek, vergilerin toplanması, kadı tarafından el konulan ya da yetimlerin mal ve paralarının korunması, kadı ile birlikte teftişe çıkmak muhzırların görevleri arasındadır.[58]

Muhzırların göreve getirlilmesi, yer değişikliği ve görevden alınmaları kadıların yetkisindeydi. Kadı bu işlemleri bağlı bulunduğu merkesi birime bildirir ve tayinleri de naibler de olduğu gibi merkezden berat ile yapılırdı. Birden fazla muhzırın bulunduğu büyük mahkemelerde "muhzırbaşı" adı altında amirler bulunurdu. Muhzırlar maaş alamazlar fakat hizmetlerine karşılık taraflardan ücret alırlardı. Muhzırların aldıkları bu ücretlere "ücret-i kadem" veya "ayak teri" adı verilirdi.[59]

1. 2. 2. 5. Mübaşir

Mahkemelerde celp ve tebliğ işlerini yapan, aynı zamanda mahkemenin düzenini ve emniyetini sağlayan mahkeme görevlisidir.[60] Mübaşirin bir diğer tanımı ise soruşturulması gereken bir işin yapılması veya soruşturulması için görevlendirilen memurlardır.

1. 2. 2. 6. Hademeler

Hademe olarak görev alanlar mahkemenin evraklarının takibi, davanın görüldüğü yerde güvenlik işlerinin yerine getirilmesi vb. ayak işlerini yapmakla yükümlüydüler.[61]

1. 3. Şer'îye Sicillerinde Bulunan Belge Çeşitleri

Şer'iye sicilleri, Osmanlı tarihi aydınlatması açısından Kadı'nın tayin edildiği bölgede birçok görevi üstlenmesi ve yerine getirdiği görevlerle ilgili hususları sicillere kaydetmesi, bu belgelerin önemini daha da arttırmaktadır. Siciller üzerine yapılacak araştırmalar Osmanlı Devleti'nin siyasi, hukuki, idari ve sosyoekonomik

[58] İbrahim Özcoşar, "Osmanlı Mahkemelerinde Muhzır Kavramı", *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi,* S. 4, Eylül 2004, s. 238.
[59] Abdullah Demir, a.g.e., s. 50.
[60] Mehmet Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü,* Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1983, cilt.2, s.592.
[61] Akgündüz, 1988, s. 75.

yapısı temellendirilebilir. Ayrıca şeriye sicilleri, Osmanlı sosyal tarih çalışmaları için de son derece değerlidirler.[62]

Mahkemelerde kadılar tarafından tutulan Şer'iye sicillerini iki grupta inceleyebiliriz. Birincisi kadılar tarafından doğrudan kaleme alınan belgelerdir. Bunlar hüccetler, vakfiyeler, müraseleler, i'lamlar, maruzlar ve diğer kayıtlar olarak beşe ayrılır. İkincisi ise başka makamlardan gönderilen belgelerdir. Bunlar ise fermanlar, buyruldular ve diğer hüküm çeşitleridir.[63]

1. 3. 1. Hüccetler

Sözlükte "senet, vesika, delil anlamını taşımaktadır."[64] Terim olarak ise iki anlamı bulunmaktadır. İlk olarak şahitlik, ikrar, yemin ve yeminden kaçma gibi bir davayı ispat eden hukuki delillere denir. İkincisi ise kadının hükmünü barıdırmayan taraflardan birinin ikrarını ve diğerinin bu ikrarın onaylamasını içeren ve üst kısmında bunu düzenleyen kadının mühür ve imzasını taşıyan yazılı belgeye hüccet denir."[65] Hüccetler günümüz noter çalışmalarına benzer. Bunların en önemli özelliği hâkimin hükmünün bulunmayışıdır. Çeşitli konuları içeren bu belgelerde nafaka, vekâlet, vasiyet, borç, hibe, rüştünün ispatı, keşif, sulh, irsaliye her türlü mal alım ve satımı ve de kiralanması, gibi konuları içermektedir. Hüccetler davalarda kesin delil olarak kabul edilirdi.[66] Hüccetlerde şu özellikler bulunmaktaydı;

- Her iki taraflara verilen hüccetlerin üst kısmında belgeyi düzenleyen kadının mührü ile imzası mutlaka bulunur.
-Hücceti talep eden tarafların soyları, isimleri ve yaşadıkları yer açıkça belirtilir.
-Hüccet konu olan haklar ile mallar tüm ayrıntısıyla belirtilir.
-hukuki uygulamaların şartları, varsa teslim etme ve alma (tesellüm) işlemleri beyan edilir.
-Hüccetlerin son kısmında hicri veya rumi tarih, yıl, ay, gün mutlaka yazılır.

---

[62] Akgündüz, 1998, s. 11–16.
[63] Ahmet Akgündüz, "İslam Hukukunun Osmanlı Devleti'nde Tatbiki: Şer'iye Mahkemeleri ve Şer'iye Sicilleri" *İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi*, S. 14, 2009, s. 27.; Muhammed Ceyhan, "Tanzimat Dönemi Sonrası Şer'iyye Sicil Defterlerinin Muhteva ve Diplomatik Açıdan Tahlili", *OTAM*, 29/Bahar 2011, s. 55.
[64] Develioğlu, a.g.e, s. 388; Pakalın a.g.e, CİLT. I., s. 865.
[65] Akgündüz, a.g.m, s. 28.
[66] Uzunçarşılı, a.g.e, s. 121.

-Hüccetin alt kısmında "şuhûdu'l-hal durumun şahitleri" veya "şuhûd-u muhzır" başlığı ile meselenin şahitleri, varsa lakapları ile unvanları da yazılırdı.[67]

Hüccetler konularına göre çok çeşitlidir. Temel konular ile önemli hüccetler şunlardır: "Hüccetlerin konusu kadılar tarafından ele alınmış her türlü kazâî vak'alardır. Başlıca hüccet çeşitleri şunlardır: Köle ve köle âzadı (i'tâk, tedbîr, mükâtebe), evlenme (akd-i nikâh), karşılıklı rızâ ile boşanma (muhâlea), boşama (talâk), nikâhın feshi, nafaka, terbiye velâyeti (hidâne), miras, rehin, rehini kaldırma (fekk-i rehin), borçla ilgili ihtilâflı konular, alım satım mukaveleleri, icâre, vesâyet, vekâlet, emanet, sulh, hacr-iflâs, lukata, gasp, cinayet."[68] Çalışmamızdaki hükümlerde bu hususlara çoökça rastlanmaktadır.

1. 3. 2. Vakfiyeler

Vakıflar İslâm hukuk tarihinde çok önemli sosyal hizmetleri yerine getirmiş kurumlar olup, vakfın nasıl hizmet vereceğinin belirlendiği tüzüğe vakfiye adı verilmektedir.[69] Vakıfların doğuş gayesi İslâm'ın hayır yapma ve iyilikte yarışma anlayışının bir sonucudur. Vakfiye; "Vakfedilen bir malın hangi hayır işlerinde kullanılacağını, ne şekilde yönetileceğini gösteren senet" anlamındadır."[70] Vakfiyeler aslında kendine özgü bir hüccet çeşidir. Vakfiyeler hem üslupları ve hem de içerikleri itibariyle diğer hüccetlerden farklıdır. Vakfiye, vakıf hükmî şahsiyetinin tüzüğü mesâbesinde olan ve farazi bir dava sonucu şer'î mahkeme tarafından onaylanan yazılı belgelere denir. [71]

Vakfiyelerin içeriğinde ise; "Dili, türü ve içeriği düzenlendiği zamana ve yere göre farklılık göstermekle birlikte vakfiyelerin umumiyetle mukaddime, asıl metin ve hâtime kısımlarından oluştuğu görülmektedir."[72]

---

[67] Ömer Faruk Teber, "Osmanlı Devleti Adli Yapısından Bir Kesit: Şer'iyye Sicilleri", Erdem, Gün Ofset Yay., Ankara 2002, CİLT. 12, S.35, s. 547.
[68] Mustafa Oğuz ve Ahmet Akgündüz, "hüccet", TDVİA, cilt. 18, İstanbul 2006, s. 446-450
[69] Osman Gazi Özgüdenli, "Vakfiye", TDVİA, cilt. 42, İstanbul 2006, s. 465-467.
[70] Özgüdenli, a.g.m, s. 465-467.
[71] Akgündüz, a.g.m, s. 33.
[72] Özgüdenli, a.g.m, s. 465-467.

Vakıflar kuruluş gayelerine göre ikiye ayrılırlar. Birincisi Hayri Amaçlı Vakıflar olup; aslından veya gelirinden tüm insanların yararlandığı umumi vakıflardır. Bunlar vakıfların en önemli kısmını oluştururlar ve tanımı yapılan esas vakıflar bunlardır. İkincisi ise Aile Vakıfları olup; vakıf sahibinin vakıftan yararlanacak kimseler olarak kendi soyundan gelecek kimseleri seçtiği vakıflardır. Bunların dışında "karma vakıflar" diyebileceğimiz bir kısım vakıflar da gelirinin bir kısım aile bireylerinin yararlanmasına, diğer kısmı da toplumun faydasına vakfedilmiş vakıflardır.[73]

1. 3. 3. İ'lâmlar

Sözlükte "bildirmek, bildirilmek" demektir. İ'lâm, "terim olarak ise i'lâm bir mahkemeden sadır olan hüküm ve kararı havi verilen resmi kâğıttır."[74] Her i'lam belgesi, davacının iddiasını dayandığı delilleri, davalının cevabının ve def'i söz konusu ise def'inin sebeplerini, son kısımda verilen kararın gerekçelerini ve nasıl karar verildiğine dair kayıtları ihtiva eder. İ'lam belgelerini diğer Şer'iyye sicil kayıtlarından ayıran en önemli özellik, hâkimin verdiği kararı ihtiva etmesidir. Hâkimin kararını ihtiva eden her belge i'lamdır; hüccet, ma'ruz veya bir başka belge çeşidi değildir."[75] Bir kaza halkının şikâyet yoluyla kadıya müracaat ile sorunlarını hükümete arz etmek istemeleri buna örnek gösterilebilir.[76] İ'lâmların genel özellikleri ise:

- Kadının mührü ve imzası, hüccetlerin tam tersine alt taraflarda yer alır.
- Hüccetlerde olduğu gibi taraflar ve dava yerleri formüle edilerek tanıtılır.
- Davacının iddiası eksiksiz bir şekilde yazılırken davalının cevabı def' ve itirazları da zikredilirdi.
- İspat vasıtaları yani deliller ilamda yer almalıdır.
- İ'lâm metninin sonunda ispat vasıtalarına göre hâkim kararını açıklardı.
- İ'lâmın tarihi ya Arapça olarak yazıyla yazılır ya da bugünkü tarih atma şekillerine göre yazılırdı.

[73] M. Âkif Aydın, *Türk Hukuk Tarihi*. (Geniş. Baskı) BetaYayınevi. İstanbul 2001, s. 284-285.
[74] Mehmet Zeki Pakalın, *a.g.e.*,s. 51.
[75] Ahmet Akgündüz, 2009, s. 36.
[76] Ömer Çağatay, *10 Numaralı Vidin Şer'iyye Sicil Defterinin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi*, Bitlis Eren Üniversitesi/Mardin Artuklu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Bitlis 2015, s.24.

- Hüccetlere olduğu gibi sonda şühûdü'l-hal adı altında şahitlerin isimlerinin verilmesi şart değildir.[77]

İ'lâm ile hüccet arasındaki farkı da İsmail Hakkı Uzunçarşılı şu şekilde belirtmiştir: "Hüccette şahitlerin huzuruyla görülen davada kadının i'lâmı altında şahitlerin imzalarının bulunması ve verilen kararın şer'an sabit olmasıdır. İ'lâmda ise böyle bir hal olmayıp vaki halin yalnız arz ve ifadesidir."[78]

İ'lâm çeşitleri ise: "Borç ikrarı ile ilgili i'lâmlar, alacağın ispatına ilişkin i'lâmlar, karşı tarafa yemin teklifini (tahlif) ihtiva eden i'lâmlar, alacağın te'ciliyle alakalı i'lâmlar, kefâlet, havale ve istihkak i'lâmları, vakıf i'lâmları, evlenme ve boşanmaya dair i'lâmlar, ta'zir cezası i'lâmları, iffete iftira (kazf), içki içme (şirb) ve zina cezası (hadler) ile ilgili i'lâmlar, kısas, müslüman olma ve dinden çıkmaya (irtidad) dair i'lâmlar, hırsızlık suçu ve cezasına dair i'lâmlardır."[79]

1. 3. 4. Maruzlar

Sözlükte arz olunmuş, arz olunan anlamlarına gelmektedir.[80] Çoğunlukla ifade biçimi ve şekilleri itibariyle i'lamlarla benzer. "Maruz kadı tarafından kaleme alınan bir belge olmasına rağmen, kadının kararını içermeyen ve hüccet gibi hukuki bir hususun tespiti açısından yazılı bir delil olarak da kabul edilmeyen ve yalnızca kadının siyasi makamlarına idari bir duruma dair yaptığı yazışma kayıtları veya halkın siyasi makamlara ya da kadıya doğrudan yazdığı şikayet dilekçelerine yani arz-ı hallerine denir."[81]

1. 3. 5. Mürâseleler

Lügatte "haberleşme, mektuplaşma" anlamına gelen mürâsele,[82] terim olarak da kadının makam olarak kendisine eşit veya daha aşağı rütbedeki kişi veya makamlara hitâben kaleme aldığı belgelerdir. Haberleşme mektuplaşma, kadı mektubu anlamındadır. Anadolo ve Rumili kadıskerleri tarafından sancak kadı ve nâiplerine

[77] Ahmet Akgündüz, 2009, s. 36-40.
[78] Uzunçarşılı, *a.g.e.*, s.108.
[79] Ahmet Akgündüz, 2009, s. 41.
[80] Devellioğlu, a.g.e, s. 582.
[81] Ahmet Akgündüz, 2009, s. 44.
[82] Devellioğlu, a.g.e, s. 732.

ve onlar tarafından nâhiye nâiblerine tayin ve işleriyle ilgili kaleme alınan merkezi emirler için kullanılan bir ifade olup, kadılarca herhangibir konu hakkında tutulan resmi belgelere de mürâsele denilirdi. [83]

Başka makamlardan gönderilen belgeler:

1. 3. 6. Ferman

Lügatte "emir, buyruk, padişah tarafından verilen yazılı emir, buyrultu" anlamlarına gelmektedir.[84] "Terim olarak genellikle belirli bir kişiye veya grupla veya bir konuyla ilgili olan fermanlar; uygulanmak üzere doğrudan doğruya bir topluluğa, cemaate, sınıfa ya da görevliye gönderilen ve üçüncü şahısları da bağlayan emirlerdir".[85] Belgelerin bir nüshası sicile mutlaka kaydedilirdi.[86]

1. 3. 7. Berat

Lügatte "rütbe, nişan, imtiyaz verildiğini bildiren ferman" anlamındadır.[87] Bu tür belgeler nişan olarak da adlandırılmıştır Beratlar daha çok kişileri ilgilendiren, vazife verilmesi, tımar temlikini, ticaret beratı ve benzeri hususları içerir.[88]

1. 3. 8. Buyruldu

Padişahların emirlerine dayanarak sadrazamların bazı hususları kadılara anlatması hatırlatması demek olan buyruldu sadrazamların yazılı emirleridir28.

1. 3. 9. Tezkireler

Sözlükte hatırlatma, hatırlatılma hatıra getirme demektir.[89] Osmanlı diplomasisinde, üstten alt makamlara ya da aynı seviyedeki makamlar arası yazılan ve resmi bir hususu içermeyen belgelere tezkire denmektedir. Tezkirelerin bir örneği de, kadı

[83] Pakalın, a.g.e, cilt. II. , s. 621.
[84] Devellioğlu, a.g.e, s. 260.
[85] Pakalın, a.g.e, cilt. I., s. 608.
[86] Akgündüz, 2009, s. 45.
[87] Devellioğlu, a.g.e, s. 85.
[88] Pakalın, a.g.e, cilt. I., s. 248.
[89] Devellioğlu, a.g.e, s. 1073.

sicillerine, bir eşdeğeri olan "berât" ile birlikte kesinlikle kaydedilirdi. Zira bu emirleri yerine getirecek olan makam ilgili bölgenin kadılarıydı. İşin gerçekleştirilmesi için de sicile kayıt şarttı. [90]

1. 3. 10. Temessûk

Lügatte "tutulma sarılma bir diğer ifade ile borç senedi" anlamlarına gelmektedir.[91] Şer'iye sicillerinde ise miri arazide ve gayr-i sahih vakıflarda kullanım hakkının sahiplerine yetkili makamlarca veya şahıslar tarafından verilen belge demektir. Daha sonra tapu tabiri kullanılmaya başlanmıştır.[92]

1. 4. Çerkeş Tarihi

Çerkeş tarihinin MÖ. 7000-5000 yıllarından günümüze değin kesintisiz devam ettiği çevredeki tümülüs ve höyüklerden çıkan kalıntılardan anlaşılmaktadır. Özellikle Eski Tunç Çağına (M.Ö. 3000–2000) ait yerleşim yerlerine bütün bölgede rastlanılmaktadır.[93]

Selçuklular ile Bizans arasında gerçekleşen Malazgirt savaşı sonrası Çankırı ve çevresi Danışment Gazi komutanlarından Emir Karatekin tarafından fethedilmiş, bu tarihten itibaren Türkler bölgeye egemen olmuşlardır. Çankırı merkez ve çevresindeki kasaba ve köylere Türk nüfusu gelip yerleşmiş, sosyo-kültürel çehresi de değişmiştir. Köy ve kasaba isimleri bölgeye yerleşen Türkmen boylarınca yeniden adlandırılmıştır. Çerkeş'e ilçesi içinde bulunan Kayı, Kınık, Bedil, Bayındır, Eymür, Avşar ve Dodurga gibi köylerin adlarından da anlaşılmaktadır.[94]

Çankırı ve çevresi Osmanlı idaresine tam anlamıyla Fatih Sıltan Mehmet döneminde girmiştir. Çerkeş bölgenin ticaret yolları üzerinde yer aldığı için önemini korumuş, IV. Murat Bağdat seferine giderken burada bir cami yaptırılmasını buyurmuştur. Tanzimat fermenına kadar Sancak olan Çankırı ve kazası Çerkeş, Tanzimat sonrası

[90] Pakalın, a.g.e, cilt. III., s. 491.
[91] Devellioğlu, a.g.e, s. 1073.
[92] Akgündüz, 2009, s. 47.
[93] Bülent İbret, Çankırı'daki Köy Adları Üzerinecoğrafi Açıdan Bir İnceleme, *Marmara Coğrafya Dergisi,* Sayı: 7, İstanbul Ocak 2003, s. 62
[94] İbret, a.g.m, s. 78.

yapılan düzenlemede de idari düzenleme isimleri değişse de aynı şekilde Kastamonuya bağlı kalmıştır.[95]

Çerkeş günümüzde de Çankırı'ya bağlı bir ilçedir. "Dünkü ve Bugünkü Çankırı" adlı eserde Çerkeş'in tarihinin o kadarda eski olmadığı ve eski adının "Ceharköşe-Çarköşe" olduğunu zikredilmektedir.[96] Yazar böyle dese de bu doğru değildir. Aslında asker toplanma yeri olduğundan bölgeye bu isim verilmiştir.

Çerkeş nahiyesinin toprakları, güneydoğusunda Işık dağının sınır teşkil ettiği Karıpazarı[97] nahiyesi, doğusunda Milan nahiyesi, kuzey ve batısında Bolu Sancağı, güneybatısında ise Ankara sancağı bulunmaktadır.[98]

Kastamonu'nun 100 km güneybatısında, Çankırı'nın 65 km kuzey batısında bir kaza merkezi olan kasaba olup, "bir Sultan Murad Han Rabi' hazretlerinin bina-gerdesi, 8 cami'-i şerifi, 1 mescidi, 3 tekkesi, birkaç türbesi, 1 medresesi, 1 rüşdiye ve 7 sıbyan mektebi, 5 hanı, 197 dükkânı, 3 hamamı, Ulusu'yun üzerinde bir taş ve iki ahşap köprüsü ve 7 değirmeni" vardır. Haftada bir *pazar* kurulmaktadır. Bağdat Caddesi kasabanın içinden geçtiğinden hayli ticareti vardır. Akarsuları pek çok ise de havası ziyadece soğuk olduğundan bağ ve bahçesi yoktur. [99]

Çerkeş kazası, Kengırı (Çankırı) Sancağını oluşturan üç kazadan biri olup, doğudan nefs-i Kengırı, kuzeyden Kastamonu Sancağına tabi Araç, batıdan Bolu Sancağına tabi Gerede, güneyden Ankara vilayetine tabi Yabanabad[100] kazalarıyla çevrilidir. Karacaviran[101], Ovacık[102] ve Bayındır[103] nahiyeleriyle 388 köyü bulunmaktadır. 74 divânı vardır. 23.000 nüfusu olup cümlesi Müslümandır. Hububat üretimi yapılmakta ve tiftik keçisi yetiştirilmektedir. Karacaviran nahiyesi dâhilinde Çavundur köyünde

[95] Çerkeş kazasının yıllar içerisinde bağlı olduğu idari birimler için bakınız; Tahir Sezen, *Osmanlı Yer Adları*, Ankara 2017, BDAGM yay., No: 27, s. 181
[96] Tayip Başer, *Dünkü ve Bugünkü Çankırı,* İstiklal Matbaası, Ankara 1956, s.122.
[97] Bugün Orta ilçesi / Çankırı. Bu isim aslında Karîpazarı olmalıdır.
[98] Ahmet Kankal, *XVI. Yüzyılda Çankırı,* Çankırı Bld. Kültür Yayınları, Çankırı 2011, s. 61-62.
[99] Türkoğlu, a.g.e, s. 270.
[100] "Yabanabad, bugün Ankara'ya bağlı Çamlıdere ve Kızılcahamam ilçeleri ve köylerinin büyük bölümü ile Ayaş ve Güdül ilçelerinin birkaç köyünü de içine alan bölgenin Osmanlı dönemindeki adıdır." (Mustafa Kaya, "18. Yüzyılda Yabanabad Kazasında Görülen Kanunsuzluk Hareketleri", *Ankara Araştırmaları Dergisi*, 1/1, Haziran 2013, s. 53-54.)
[101] Bugün Kurşunlu ilçesi / Çankırı. Bakınız; Sezen, a.g.e, s. 95
[102] Bugün Ovacık ilçesi / Karabük.
[103] Bugün köy statüsünde, Eskipazar/Karabük'e bağlı.

kükürt ve kurşun madenlerini içeren bir ılıca vardır.[104] Çerkeş'in mevki olarak etrafı açıktır, bundan dolayı havası latif ve kışı şiddetlidir.[105]

Çerkeş'in tarihi eserleri ise: Yeni Hamam, IV. Murad Hamamı, Piri Sani Türbesi, Çerkeş Köprüsü, Akbaş Köyü Köprüsü, Ören Köyü Camii, Bozoğlu Köyü Camii, Yalakçukurören Köyü Camii, Çaylı Köyü Camii, Taşhanlar Köyü Camii olarak bilinmektedir.[106]

1. 5. Defterin Özellikleri Ve İçeriğinin Tanıtımı

İncelememizin konusu olan Çerkeş 5 nolu Şer'iye Sicil defteri Başbakanlık Osmanlı Arşivleri 3542 gömlek numarasıyla kayıtlıdır. Sicil defteri Başbakanlık Osmanlı Arşivlerinden internet tolu ile talep edilmiş ve CD'ye aktarılmış bir şekilde alınmış ve incelenmiştir. Çalışmayı yaptığımız süreçte Çerkeş Şer'iye Sicil defterinin bazıları ile ilgili çalışmaların yapıldığı da görülmüştür. 2 ve 6 nolu Siciller Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilgiler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Yüksek Lisans bitirme tezi olarak çalışılmıştır[107]

Çerkeş Şer'iyye Sicil Defteri gün yüzüne çıkarılarak Çerkeş'in sosyo-ekonomik ve kültürel tarihi, o dönemde Çerkeş'e bağlı olan karyelerin günümüzde nereye bağlı oldukları, eski ve yeni isimleri ile tenkit edilerek değerlendirilmiştir. Çerkeş Şer'iyye sicillerine ait toplamda 10 adet defter bulunmaktadır. Bunlar aşağıdaki tabloda listelenmiştir.

Tablo 1.1. Çerkeş Şer'iyye Sicil defterleri

1 Numaralı Defter (1246-1288)	2 Numaralı Defter (1289-1293)	3 Numaralı Defter (1292-1296)
4 Numaralı Defter (1296-1297)	5 Numaralı Defter (1297-1301)	6 Numaralı Defter (1301-1307)
7 Numaralı Defter (1307-1315)	8 Numaralı Defter (1315-1321)	9 Numaralı Defter (1321-1326)
10 Numaralı Defter (1326-1327)		

[104] Şemseddin Sami, *Kamûsu'l-â'lâm*, Mihran Matbaası, İstanbul 1308, cilt.3, s. 1873.
[105] Ömer Türkoğlu, *Kastamonu Vilayeti Salanmalerine Göre Çankırı Sancağı (1869-1903),* Çankırı Valiliği, Çankırı 1999, s. 270.
[106] Nadir Topkaraoğlu, "Çankırı Merkez ve İlçelerinde Yapılan Eski Eser Tespit Çalışmaları 3", *Vakıf Haftası Dergisi*, 1991, s. 153-154.
[107] Seren Çelebi, Çerkeş **"**4 Numaralı Şer'İyye Sicili, Transkripsiyon ve Değerlendirmesi", Çankırı 2016. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi); Yeşim Kütük, "Çerkeş 6 Numaralı Şer'İyye Sicili, Transkripsiyon ve Değerlendirmesi" Çankırı 2017. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)."

Çankırı Çerkeş ilçesine ait olan 5 nolu Şer'iye sicili (15 Şevvâl 1297) 20 Eylül 1880'dan (15 Şevval 1301) 8 Ağustos 1884 tarihleri arasını kapsamaktadır. Bu yıllar arasında kalan Çerkeş tarihi belgelerin transkripsiyonuna dayanılarak açıklanmaya çalışıldı. 5 numaralı Çerkeş Şer'iye Sicili 66 poz, 126 varak ve 145 belgeden (Hükümden) oluşmaktadır. 1. Poz Defterin kapağı, 2. Poz iç kapağı, 3. Poz sağ kısmı işlemesi Sol kısmı ise numarasız olarak belirttik ve içeriğini verdik. 4. Poz da 1296 senesinde kabahatlerinden dolayı verilen cezaları içeren bir çizelge içermektedir. [108] 3 nolu sayfa boştur. 4 nolu sayfa ise dibace kısmı yer almaktadır. Burada görev yapan kasamın adının Mehmed Rifat Efendi olduğu şu şekilde belirtilmiştir;... "Bozdoğan nâibi mürüvetlü Mehmed Rifat Efendi kâm-yâb[109] bade't-tehiyyetü'l-vâfiye inhâ olunur ki Kastomonı vilâyeti dâhilinde Çerkeş kazâsının umûr-ı ahkâm-ı şer'iyyesi işbu bin ikiyüz doksan yedi senesi Şevvâl-i mükerrem on beşinci güninden i'tibâren zâtı hazret-i fetvâ penâhinin intihâb ve tercih buyuruldıklarına"…[110] Sayfa 59 ve 60'ta kaydedilen bir hükmün üstü karalanmıştır. 79, 113 ve 114 nolu sayfalar boştur. Hükümler sayfa 112 de sonlanmaktadır. Ancak bir sonraki pozda 127 nolu sayfadan önce gelen (poz 61 sağ kısım, kapak gömleği işlemeli) boştur. 114 nolu sayfadan sonra sayfa numaraları 127'den geriye doğru sayfa numaraları düşerek pozlar ilerlemiştir. En son kayıt 119 nolu sayfa da tutulmuş ve sayfaya ters kaydedilmiştir. [111]117 ve 118 nolu sayfalarda buştur.

Metin transkripsiyonu yapılırken varolan kalıp ifadeleri tamamlamak için kendimizin eklediği kısımları köşeli parantez içinde [ ], tekrar eden kısımları parantez içinde ( ) verdik, hüküm tarihlerini de hükmün sonunda [(27 Zi'l-ka'de 1297) 25 Ekim1880][112] olacak şekilde gösterdik. Hüküm ve çeşitli kayıtların sonuna da metnin belge çeşidini ve özetini kısaca vermeye çalıştık. Okuyamadığımız kısımları … (üç nokta şeklinde), emin olamadığımız kısımları soru işareti (?) vererek belirttik. Hükmün bulunduğu yerler poz numarası olarak değil, sayfa numarası olarak **(s.)** şeklinde verdik.

Çerkeş Şer'iyye Sicil Defterini şeklen inceleyecek olursak; Numara sırası verilirken atlanılan, boş bırakılan veya numarası tekrar eden hükümler bulunmaktadır. Hüküm

[108] ÇŞS 5, s. 1- 2.
[109] İsteğine ulaşmış, bahtiyar.
[110] ÇŞS 5, s. 3.
[111] ÇŞS 5, s. 119.
[112] ÇŞS 5 tarnsgripsiyonu, s. 59.

numarası verilirken kâtibin verdiği hüküm nosunun yanına parantez içinde kendimizin yaptığı numaralandırmalar yapılmıştır. Örneğin Numero: 4 [4] şeklinde. Hüküm numaralarına bakıldığında, hükümlerin numarası 1'den başlayarak devam etmiştir. Defter 4. sayfada "Dibace"[113] ile başlamaktadır. Hüküm ihtiva etmediğinden numara vermedik. Başka bir "Dibace" ise sayfa 39'da geçmektedir. 4, [4], 5 [5], 6 [6], 6 [8], 7 [9] nolu hükümler "numara" yazısı verilmeden doğrudan paragrafın kenarına yazılmıştır.[114] Bizde numara ifadesini [ ] köşeli parantez içinde gösterdik.[115] 6 nolu hüküm 4 kez görülmüş ve 6 numarası 4 kez verilmiştir. 6 [6] 6 [8], aynı kişilerin ve 6 [17], 6 [22] ise aynı kişilerin görülen hükümleridir.116 Yine; Numero 16 [70] Numero 8 [63] Numero: Yok [55] Numero 64 [120], Numero, Yok [134] nolu hükümlerdeki şahıslar aynıdır.

Kâtibin numaralandırdığı 9 [11] nolu hükümden sonra tekrar hükümlere 1 [12] numarası verilerek başa dönülmüştür.[117] Karışıklık olmasın diye kendimizin verdiği numaralandırmayı devam ettirdik.

Yine; 2 [13], 3 [14], 4 [15], 5 [16], 6 [17], 7 [18], 8 [19], 9 [20], 10 [21], 14 [26], 15 [27], 16 [28], 17 [29], 18 [30], 19 [31], 20 [32], 21 [33], 22 [34], 23 [35], 27 [44], 28 [45], 29 [46], 30 [47], 31 [48], 32 [49], 33 [50], 34 [51], 35 [52], 37 [54] numero ifadesi bulunmamaktadır, kendimiz [Numero] şeklinde verdik.

Yine; Numero 24 [41] de tekrar 24 nolu hüküm nosu tekrar verilmiştir.[118] 29 [83], 29 [84], 52 [107], 53 [108], 52 [109], 53 [110] 64 [120], 64 [121], 73 [132], 74 [133] hüküm numaraları tekrar edenlerdir.

24 [41] nolu hükümden sonra gelen hüküm 25 olarak devam etmemiş, Numero 25 ve Numero 166 [42] şeklindedir. Bir sonraki hüküm ise 26 [43] olarak devam

[113] Tahir Üzgör, "dibace", TDVİA, cilt. 9, İstanbul 2001, s. 277-278.
[114] ÇŞS 5, s. 8.
[115] ÇŞS 5, s. 9-10.
[116] ÇŞS 5, s. 8- 9.
[117] ÇŞS 5, s. 12.
[118] ÇŞS 5, s. 28.

etmektedir. 55 [112]'den 57 [113]'e atlanmıştır. Yok [55][119], Yok [134][120] , nolu numarada ise katip numara vermemiştir.

İki hüküm no verilenler; 26 [43], yanına "Hariç numero 167" olarak ve 233, 81 [141][121]'da iki farklı hüküm nosu verilmiştir.

Sayfa 39 da Ahmed Rifat Efendi'nin tayin Dibacesi ile yeni numaralandırma başlamıştır. Bazı sayfa kenarları yıprandığından okunamayacak şekildedir. Bunlar; 29 [84][122], 42 [97][123].

Hüküm 36 [91] ile 47 [102] aynıdır. Orada, 36 [91] nolu, paylaşım kısmı verilmemiş, sonlandırılmıştı. Burada, 47 [102], tamamlanarak hisse sahiplerine payları taksim edilmiştir. Ayrıca, Mirasçılara paylaşım yapılmamış, yazılmamış olanlar; 82 [142] nolu hüküm verilebilir.

Sayfa 127'de (ÇŞS. Poz. 61) katibin alıp verdiği kişisel borçlar not edilmiştir. Sayfa 126 ile 119 arası diğer makamlara gönderilen ya da alınan 19 yazıyı içermektedir. Örnek olarak;
"Çerkeş niyâbet-i şer'iyyesine, Mekremetlû Efendi" [124],
"Kastamonı Vilâyet Merkez Niyâbet-i Şer'iyyesine" [125],
"Çerkeş Kaim-makâmlığına, Re'fetlü Beğ" [126],
Bu belgelerin tarih aralığı ise; 12 Haziran sene 93 (24 Haziran 1877) ile 25 Şubat sene 97 (11 Mart 1882) olarak verilmiştir.

1. 5. 1. Defterin Değerlendirilmesi Ve Tahlili

Sicilde bulunan belgeleri sosyal hayat; kişi adları, yer isimleri, ev yapı malzemeleri, vakıflar, evlenme, boşanma, miras, nafaka ve ekononik kültürel alansaki; para, lakaplar, meslek grupları. ... vb. belgeler şeklinde sınıflandırıp inceleyelim.

[119] ÇŞS 5, s. 38.
[120] ÇŞS 5, s. 100.
[121] ÇŞS 5, s. 106.
[122] ÇŞS 5, s. 62.
[123] ÇŞS 5, s. 70.
[124] ÇŞS 5, s. 119.
[125] ÇŞS 5, s. 122.
[126] ÇŞS 5, s. 120.

1. 5. 1. 1. Görevli Kadı

5 nolu Çerkeş Şer'iyye Sicil Defterinde iki kadının görevlendirme yazısı bulunmaktadır. İlgili yılların, 1297-1301, bakıldığında; 1297'den 2 Şaban 1299'a Bidayet mahkemesi reisi Mehmet İlmi Efendi olduğu[127], sonra atanan Mehmet Aşır Efendinin 19 Haziran 1882 tarihinde son kelamı anlamında "*Temm'ül- kelâm fi haze'l-makâm*", *"(Mühür) Mehmet Aşır[128] (Efendi)"* ifadesini kullandığı ve yeni kadı olarak ise Anadolu Kadıaskerliği tarafından Ahmed Rifat Efendi'nin tayin edildiği belirtilmiştir.[129]

1. 5. 1. 2. Belgelerde Adı Geçen Memur ve Görevliler

Şer'iyye Sicil Defterinde konu edindiği dönemin mahkemelerde şahitlik yapmış yada bulunmuş tüm mermurları hakkında bilgi sahibi olabilmekteyiz. Yediemin, mal müdürü, imam, muhtarlar, müezzinler, kassamlar, vergi memurları, askeri erkan ya da vatan hizmetini yerine getirenler vb. ayrıca bölgenin ileri gelenleri hakkında da bilgiler bulunmaktadır. Her ne kadar, bu kalburüstü kimselerin biyografisine dair kayıtlarda geniş açıklamalar bulunmuyorsa da, bunların hal tercümelerini yazmak veya yazılmış bulunan kişiler hakkındaki bilgilerin doğruluk derecesini kontrol etmekte, bu kayıtlar bize en sağlam ipuçlarını verebilir. Birkaç örnek verecek olursak;

Anadolu Kazaskeri *Mustafa Tevfik,*
Hanedan-ı nadirü'l-akrandan el-Hac Mustafa Beg ibni Hüseyin Beg,
Mahkeme-i **Bidâyet Azasından** Geredeli-zâde Ahmed Efendi,
Ömer **Hoca-zâde** Ahmed Efendi,
Kâtib Salih Efendi, **Başkâtib** Safvet Efendi, **Kâtib** Hilmi Efendi, **Müstantık muavini** Hilmi Efendi, **Müstahdem** Şakir Efendi ibni Mehmed Beğ ibni Abdullah,
Muhtar Hava oğlı Hüseyin bin Hüseyin,
Tekkiye imamı Halil Efendi ibni Ahmed,
Sipahi-zâde İsmail Efendi ibni Mehmed Efendi, Yüzbaşı-zâde Mehmed Efendi ibni Ali, Şeyh-zâde Mehmed Rıza Efendi, İnme-zâde Mehmed Sadık Efendi,

[127] Salnamalerde adı geçen kadılar ile ilgili bilgiler için; Türkoğlu, a.g.e, s. 265 ve 288, 314-315. Nolu sayfalara bakınız.
[128] ÇŞS 5, s. 38.
[129] ÇŞS 5, s. 39.

Aşcı esnâfından Hatib oğlı İsmail bin Ali bin Abdullah, Koltukcu esnâfından Hacı Alemdar oğlı Ahmed Ağa ibni Hasan bin Osman,

Tablo 1. 2. ÇŞS 5 nolu sicilde geçen idari görevlilerin unvanları

Başkâtib	Kâim-makam vekili	Mübaşir	Odacı
Belediye Reisi	Muavin	Mülazım	Onbaşı
İdâre A'zasından	Muhtar	Müstahdem	Tabib
İmam	Mü'ezzin	Müstandık	Yüzbaşı

1. 5. 1. 3. Çerkeş Kazasının Nahiye, Mahalle ve Köyleri

1897-1301 Çerkeş'in idari taksimine baktığımızda kaza olan çerkeşe bağlı nahiyeler; Nefsi Çerkeş, Karacaviran, Ovacık ve Bayındır nahiyeleriyle 74 divânı, 388 köyü bulunmaktadır. Merkezde de beş mahalleden oluşmaktadır.

Tablo 1. 3. Mahalle isimleri

İdris Mahallesi	Karalar Mahallesi	Kurtlar Mahallesi	Okcular Mahallesi

Tablo 1. 4. Belgelerde geçen nâhiye isimleri

Bayındır Nâhiyesi	Boğaz Nâhiyesi	Karacaviran Nâhiyesi
Milan Nâhiyesi	Ovacık Nâhiyesi	Viranşehir Nâhiyesi

Tablo 1. 5. Karye (köy) isimleri

Ahar	Aliözi	Atkaracalar	Bediller	Başboyunduruk	Bayrak
Bayramviran	Belkavak	Bozoğlı	Çalcıviran	Çardak	Çatkise
Câylı	Çömlekci	Çitoğlı	Çukurca	Dağçukurviran	Doğanlar
Dalkoz	Duma	Danışmanlar	Duralı	Eyleler	Eymür
Feriz	Gökceler	Göynükviran	Hacılar	Kadıözi	Kadılar
Kınık	Karacaüyük	Karaca	Karalar	Karaköşk	Kara Hasanlar
Koltuk	Kozviran	Kurtlar	Kürt	Köçek	Kösekler
Kuyucular	Kozoğlı	Kısaç	Ovacık	Ödüller	Taşkaracalar
Saçak	Saraycık	Şeyhdoğan	Tirbaşı	Tohumlar	Viran
Yeni	Yalak	Yalaközi	Yumaklı	Yalakçukurviran	Yortan

Sicilde Çerkeş kazasına bağlı mahalle nahiye ve köy sayısı oldukça fazladır. Sicilde daha çok köylerden gelen davalara bakılmıştır. Birçok köy isimi değişmeden günümüze kadar gelmiştir. Köylerin isimlerinin hepsi Türkçe'dir. Çerkeş bölgesinin Türklerin eline geçmesiyle Oğuz Boyuna ait Türk boylarının buralarda gelip yerleştiği, bazı köylere bu boy isimlerinin verildiğini görmekteyiz. Bayındır, Dodurga, Kınık köyleri bunların başlıcalarıdır. Sicilde hiç gayr-i Müslim köyü geçmemiştir. Miladi 1880- 1884 yıllarını kapsayan sicilde yaklaşık 4 mahalle 6 nahiye ve 60 kadar köy ismi geçmektedir. Bu köylerin bazıları bugün Çerkeş'den ayrılmış, bazı nahiyeler isimleri değişerek ve ya büyüyerek ilçe olmuş; Karacaviran (Kurşunlu), Ovacık, Atkaracalar gibi. Bazıları da küçülmüş köy olmuştur: Bayındır gibi. Bazı köy nahiye ve divanlarda ilçeye komşu ilçelere bağlanmıştır. Bazı köy isimlerinin yeni adları transkripsiyon yapılırken dipnot içinde verilmiştir.

1. 5. 1. 4. Aile Kurumu

Aile, Türk toplumunun temelini çekirdeğini oluşturur. Evlenme, karı-kocaya beraber yaşama imkanı sağlayan karşılıklı olarak hak, görevler yükleyen rızaî bir akittir. Evliliğin gerçekleşmesi için ise nikâh adı verilen sözleşmenin yapılması ise şarttır. Evlenmeden önceki tanışma, Nişanlık, söz kesme ile başlayan dönem, genelde aileler arası var olan bir gelenektir. Kadının, evlenenlerin mağdur olmaması için kurallara uygun olarak şahitler huzurunda veya görevlendirdiği mahalle imamı tarafından nikah akdi gerçekleştirilirdi.[130] Küçük bir aileyi incelemek aslında o topluluğu incelemek demektir. Aile fertleri arasında sosyal, siyasal, hukuki ve ahlaki denge varsa o toplumlarda da siyasi, sosyal, hukuki ve ahlaki denge var demektir. Osmanlı aile yapısının geniş aile yapısına mı uygun yoksa çekirdek aile yapısına mı uygun olduğu konusunda çeşitli görüşler vardır. Ancak bu konuda araştırma yapanlar Osmanlı aile yapısının kesin bir yaklaşımla çekirdek aile yapısına uygun olduğunu ifade etmiştir[131] Çerkeş 5 Numaralı sicilden anlaşıldığı üzere de Osmanlı ailesinin çekirdek aile yapısında olduğu anlaşılmaktadır. İncelediğimiz sicilde 145 hüküm bulunmaktadır, bunlaradan yaklaşık 31 tanesi tereke kaydı içermektedir. Terekelerden hareketle tek eşle evli olan 27 kişi % 87,1 iki eşle evli onlalar 4 kişi %

[130] Akgündüz, 1998, s. 259-268.
[131] Muhittin Tuş-vd, "Osmanlılarda Ailenin Demografik Yapısı", SosyoKültürel Değişme Sürecinde Türk Ailesi, T. CİLT. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları, I. Ankara 1992, s. 124.

12,9'dur. Evliliklerin Türk töresi ve İslam hukukuna uygun olduğu, çok eşliliğin (poligami) pek yaygın olmadığı görülmektedir. Klasik Osmanlı döneminde polijini (erkeğin birden fazla kadınla evlenmesi) evlilik oranının % 5 – 12 arasında olduğunu, Demirel, Gürbüz ve Tuş, aynı eserlerinde birden fazla kadınla evli erkeklerin oranını % 9,59 olduğunu belirtmişlerdir[132]. Sicildeki ailelerin çoğunun sade ve gösterişsiz bir hayat sürdükleri görülmektedir. Çünkü çıkan mal varlıklarından, yaşam biçimlerinin çok sade olduğu görmekteyiz. Fakat terekesi zengin olanlar da tespit edilmiştir.[133]

Tereke kaydı olan hükümler; 15 [27], 16 [28], 25 [37], 26 [38], 27 [39], 28 [40], 28 [45], 37 [54], Yok [55], 1 [56], 6 [61], 9 [64], 11 [66], 15 [69], 20 [74], 26 [80], 27 [81], 28 [82], 29 [83], 29 [84], 30 [85], 36 [91], 46 [101], 47 [102], 53 [108], 63 [119], 68 [125], 69 [126], 76 [136], 79 [139], 80 [140], 82 [142], içermektedir.

Çok eşli olanların Tereke kayıtları: 31 [48], 10 [65], 26 [80], 85 [145], içermektedir. 36 [53][134] nolu hükümdeki tereke kaydında vefat eden şahıs iki eşli ancak Çerkeşte ikamet etmemektedir. Konya, Hadim kazası Pirlevgonda karyesinden gelip burada vefat etmiştir.

Çocuk sayıları ise su şekildedir; 80 hükümde çocuk sayısı verilmektedir. Verilmeyenler de bulunduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Çerkeş'teki ailelerin sahip oldukları çocuk sayıları hakkında yaklaşık bir değerlendirme yapacak olursak, Erkek çocuk 119 tane, kız çocuk ise 125 tane olduğu görülmektedir. Aile başı 1,48 erkek, 1,56 ise kız çocuğu düşmektedir. Aradaki farkın da çok olmadığı görülmektedir. En fazla çocuk sayısı 4 erkek, 5 kız ile 30 [85] ve 45 [100] nolu hükümlerde bulunmaktadır.

1. 5. 1. 5. Evlilik ve Boşanma

Evlilik, kadı huzurunda, evlenenlerin mağdur olmaması için kurallara uygun olarak şahitler huzurunda veya görevlendirdiği mahalle imamı tarafından nikah akdi gerçekleştirilirdi. Nikâh öncesinde ailelerin kız isteme, söz ve nişan gibi sosyal

[132] Tuş, a.g.e, s. 102.
[133] ÇŞS. 5. s. 107- 111-.
[134] ÇŞS. 5. s. 36.

ilişkiler ağıyla dokunan bir evlilik süreci gerçekleşirdi. İslam hukukuna göre erkek kadına, erkeğin ölümü ya da boşanma sonrası kadının geçimini temini için mehir[135] belirlenirdi. Mehrin nikâh akdinde olması olmazsa olmazlardandır ve maddi bir bedeldir. 5 nolu defterde nikâh ile ilgili hukümler şunlardır: 3 [3], 2 [57], 24 [78], 32 [87], 33 [88], 51 [106], 60 [116], 81 [141].

Boşanma kelimesi lügatta talak[136] olarak geçer. Terim olarak karşılığı ise; kocanın tek taraflı iradesiyle, hiçbir sebep göstermeksizin ve hiçbir makama müracaat etmeksizin eşini boşayıp, evliliğe son verme yetkisidir. Talâk tabiri her türlü boşanmayı içine alan genel bir deyim olarak kullanılmıştır.

5 nolu defterde talak ile ilgili hukümler şunlardır: 21 [33], 27 [44], 32 [49], 33 [50], 34 [51], 7 [62], 18 [72], 23 [77], 35 [90], 43 [98], 48 [103], 52 [107], 61 [117], 64 [120], 66 [123], 74 [133], 77 [137].

5 nolu defterde nikah iddiası ile ilgili müracaat edilen mahkemede nikahın gerçekleşmediğine hükmedildiği ile ilgili hükümler de bulunmaktadır. Bu hukümler şunlardır: 9 [20], 11 [23], 29 [46].

Bazı talakların arada mekânsal mesafeler olduğu için mektupla gerçekleştirldiği görülmektedir. Örneği de şu hükümdür: 77 [137].

1. 5. 1. 6. Mehir

Mehir, erkeğin evlenirken kadına verdiği yahut taahhüt ettiği para veya mala denilmektedir. İslamiyet öncesinde de uygulanmakta olan mehiri İslamiyet kadınlar yönünde değişiklikler yaparak kabul etmiştir. Kadın kendisine verilen mehirin tasarruf hakkına sahiptir.[137] Mehir konusu anlaşmazlıklar yüzünden dava konusu olmuştur.

İslamiyet her ne kadar boşanma hakkını erkeğe vermiş ise de, kadının kendini koruyabilmesi için de mehiri ona bir hak olarak vermiştir. Mehir için bir çeşit sigortadır da demek mümkündür. Kadın da bu hakkını istediği gibi kullanabilmiştir.

[135] M. Akif Aydın, "mehir", TDVİA, cilt. 28, İstanbul 2001, s. 389-391.
[136] H. İbrahim Acar, " talak", TDVİA, cilt. 39, İstanbul 2006, s. 496-500.
[137] Akgündüz, 1998, s. 268-273

Mehir, yapıldığı bölgenin örf ve adetine göre evliliğin başında tamamının verilmesi veya bir kısmını evliliğin başında ödemesi, bir kısmı ise ölüm veya boşanmaya kadar da ertelenebilirdi. Kadının evliliğin başında mehrini almasına mehr-i mü'accel denir. Mehrin bir kısmını başta alıp diğer kısmını ertelemesine ise mehr-i mü'eccel denilmektedir.[138] Mehr-i mu'accel ve mehr-i mü'eccel kadının kendisine ait olup daha çok boşanma ve dulluk halinde ekonomik güvencesini sağlamıştır.[139] Mehirler boşanma işlemini zorlaştırmıştır; çünkü boşanmalarda kadının mehr-i muaccel ve mehri müeccelden ferağ olması sonucu boşanma işlemi gerçekleşmiştir. İncelediğimiz sicilde mehir bedelleri nikah akdinde şahitler huzurunda ya da talak davalarında daha önce belirlenen bedellerin, nikahın şahitlerine sorularak tespit edilmesidir. Çoğu terekede vefat eden eşin terekesinden hesaplanan kısmın gider olarak tespit edilip düşüldüğü görülmektedir.

Tablo 1. 6. Mehir bedellerinin tespit ve hükmedildiği hükümler şunlardır

Nikah		Talak		Tereke	
Hüküm No	Miktarı	Hüküm No	Miktarı	Hüküm No	Miktarı
3 [3]	1000+ 1000 Krş[140]	9 [11]	301 Kuruş	15 [27]	251 Kuruş
11 [23]	351 Kuruş	2 [13]	1551 Kuruş	16 [28]	401 Kuruş
29 [46]	251 Kuruş	9 [20]	151 Kuruş	26 [38]	501 Kuruş
2 [57]	101 Kuruş	21 [33]	101 Kuruş	27 [39]	101 Kuruş
24 [78]	151 Kuruş	33 [50]	251 Kuruş	28 [40]	201 Kuruş
32 [87]	400+ 800 Kuruş			Yok [55]	201 Kuruş
51 [106	350+ 1000 Kuruş			1 [56]	101 Kuruş
60 [116]	500+ 1000 Kuruş			9 [64]	301 Kuruş
				11 [66]	251 Kuruş
				20 [74]	100 Kuruş
				26 [80] (iki eşli]	50 ve 50 Krş
				28 [82]	100 Kuruş
				29 [84]	151 Kuruş
				30 [85]	151 Kuruş
				36 [91]	201 Kuruş
				46 [101]	101 Kuruş
				67 [124]	100 Kuruş
				68 [125]	51 Kuruş
				69 [126]	100 Kuruş
				76 [136]	301 Kuruş
				77 [137]	Belirtilmemiş
				82 [142](ikieşli)	1500 ve 500 Krş

[138] Cin ve Akgündüz, 1990, a.g.e, s. 84.
[139] M. Akif Aydın, "mehir", TDVİA, cilt. 28, İstanbul 2001, s. 389-391.
[140] İki farklı değer **mehr-i mû'eccel** ve **mehr-i mû'accel** ayrı ayrı verildiği için böyle gösterildi.

Görüldüğü en yüksek meblağlı nikah mehri 2000 kuruş ile 3 [3] hükmü, en ez ise 101 Kuruş ile 2 [57] hükümleridir. Talakta ise en yüksek meblağlı 1151 kuruş ile 2 [13] nolu ve en düşüğü de 101 kuruş ile 21 [33] nolu hükümdür. Terekelerdeki en yüksek meblağlı 1500 kuruş ile 82 [142] nolu ve en düşüğü de 50 kuruş ile 26 [80] nolu hükümdür.

1. 5. 1. 7. Nafaka

İslam hukukuna göre; nafaka[141], kadının evliliği sebebi ile sahip olduğu mali haklardandır. Kocanın evin ihtiyaçlarını karşılaması ve çocukların rızkını temin etmesi gerekmektedir. Koca evin ihtiyaçlarını karşılamazsa kadın, kadıya başvurarak nafaka talep ettirebilmektedir. Nafaka hak sahiplerine yiyecek, giyecek, mesken ve hizmetçi masraflarını temin etme anlamına gelir. Buna zevciyet nafakası denir. Kadın zengin olsa bile nafaka onun hakkıdır. Bunu karşılama görevi ise kocaya aittir. Koca nafakayı karşılamazsa kadın kendini nafakasız bırakan kocayı dava etme hakkına sahiptir. Belirlenen nafakayı temin etmeyen kocanın bilinen mallarını hâkim bu amaçla satma izni verebilmektedir.[142] Sicillerde genellikle babaları veya anneleri ölen küçük yaştaki çocuklara vasilerin veya kendilerine bakan yakınlarının isteğiyle nafaka bağlandığı görülür. Bu akraba ve vasiler mahkemeye müraca'atla, bakımını üstlendikleri küçük yaştaki çocukların yiyecek, giyecek vs. ihtiyaçları için, şiddetle, "*sağîre-i mezbûre Ayşe nafaka ve kisveye eşeddü ihtiyâç ile muhtâce olmağla"*[143] nafakaya ihtiyaçları olduğunu bildirerek, bunlara kendilerine miras olarak intikal etmiş mallarından nafaka bağlattırmaktadırlar. Bunun yanında kocası başka yere giden ve hayat ve memâtından haber alınamayan kimselerin karısı ve çocuklarına; kocası tarafından talâk veya muhâla'a ile boşanan kadınlara ve ocuklarına da nafaka bağlanmaktadır. Nafaka ihtiyaçların karşılanması yönünden her bir çocuk için günlük olarak belirlenirdi. Sicilde 19 adet nafaka talebi davası açılmış, bu belgelerden anladığımız kadarıyla genel de nafaka olarak günlük 1,5 kuruş (hüküm no 34 [51] ile 3 kuruş (hüküm no 7 [62] arası nafaka bağlanmış, çocuklara da günlük 20 para nafaka takdir edilmiştir.

[141] Celal Erbay, "nafaka", TDVİA, cilt. 32, İstanbul 2001, s. 282-285.
[142] Ahmet Akgündüz, 1998, s. 303-305.
[143] ÇŞS. 5, s. 66

Tablo 1. 7. Kadın ve çocuklar için takdir edilen nafakalar

Çocuklar için	Kadınlar için	Miktarı
4 [4]		kulli yevm otuzar para
32 [49]		yevmi otuzar para
33 [50]		Şehri on beşer guruş
34 [51]		yevmi yigirmişer pare
	7 [62]	beher yevm üç guruş
	14 [68]	beher yevm altışar para
	16 [70]	Belirtilmemiş
18 [72]	18 [72]	beher yevm her birine birer guruşdan cem‘ân üç guruş
19 [73]		beher yevm ellişer paradan cem’an yüz pâra
23 [77]		beher yevm yirmişer pâradan cem’an altmışar pâra
35 [90]		beher yevm kırk beşer pâre nafaka
	40 [95]	Belirtilmemiş
	43 [98]	Belirtilmemiş
48 [103]		yevm birer buçuk guruşdan ikisine cem‘an üç guruş
	52 [107]	beher yevm altmış pare
61 [117]		beher yevm yigirmişer pareden cem‘an altmış pare
64 [120]		beher yevm otuz pâredan dördüne cem‘ân yüz yigirmi pâre
	66 [123]	Belirtilmemiş
	74 [133]	külli yevm iki guruş

1. 5. 1. 8. Vasi ve Vekil Tayini

Vasinin sözlükteki anlamı “Bir ölünün vasiyetini yerine getirmiye me'mur edilen kimse. Bir yetimin veyâ akılca zayıf ve hasta olan bir kimsenin malını idâre eden kimse” demektir.[144]

[144] Devellioğlu, a.g.e, s. 1368.

Bir kişiyi mâlî işlerinde hukuken temsil yetkisine sahip olan şahıslara vasî veya malda veli denir.[145] Vasi kelimesi, terim anlamı olarak, kendisine bir şey vasiyet edilmiş kimse demek olup genellikle miras malları üzerinde kullanım yetkisi verilmiş kimse hakkında kullanılan bir tabirdir. Vasî eğer kişi tarafından belirlenirse "vasî-i muhtar", vasî hâkim tarafından belirlenirse "vasî-i mensub" olarak ifade edilmektedir. Kadı tarafından vasi atanırken en yakın akrabalardan başlayarak atamayı yapmaktadır. Çünkü vasî güvenilir olmalıdır. Ölen kişi baba ise bu durumunda genellikle annenin vasî olarak tayin edildiğine yer vermektedir. Osmanlı Devleti'nde vasî olarak öncelikli olarak anne vasî tayin edilmiştir. Vasî tayin edilenler arasında büyük kız veya erkek kardeş, dede, büyükanne, amca, dayı, hala veya teyze gibi yakın akrabalar da bulunmaktadır. Az da olsa, yakınlık derecesi ifade edilmeyenlerin de vasî olarak ta'yin edildikleri olmuştur. Ayrıca sadece müslümanların değil, gayr-i müslimlerin küçük yaştaki çocuklarına da vasîler ta'yin edilmiştir. Vasî atamalarında önce vefat eden kişi ardından geride bıraktığı çocuklar ve atamanın sebebi anlatıldıktan sonra, vasî atanacak kişinin adı zikr edilmiştir. Vasînin yanında onun yapacağı işleri kontrol eden nazır tayininin de yapıldığı görülmektedir. İncelediğimiz sicilde en çok nazır olarak tayin edilenin Mal müdürü ya da Eytam müdürü olduğu görülmektedir.

İncelediğimiz sicilde vasi tayini yapılan ya da vasi olarak atananın talepleriyle ilgili konuları ihtiva eden hükümler şunlardır: 9 [64], 12 [66], 14 [68], 15 [69], 17 [71], 19 [73], 20 [74], 23 [77], 26 [80], 27 [81], 28 [82], 29 [83], 29 [84], 30 [85], 35 [90], 36 [91], 41 [96], 44 [99], 53 [108], 68 [125], 69 [126], 74 [131], [Yok] [134], 76 [136], 78 [138], 79 [139], 80 [140], 82 [142], 84 [144].

Ayrıca annesi ecnebi ile evlendiği için vasi tayinine ihtiyaç duyulduğunu ifade eden hükümler de mevcuttur. Bu hususa örnek ise hüküm 14 [68]'dir.[146]

Ayrıca rüştünü ispat edip vasiden malını talep edenler de bulunmaktaydı. Bu hükümler ise şunlardır: 39 [94], 57 [113].

[145] Cin ve Akgündüz, 1990, a.g.e, s. 46.
[146] ÇŞS 5, s. 49.

Vekil, sözlükte, "bir işi yapmak yada takip ettirmek için yerine görevlendirilen kimse"demektir[147]. Kadınların nikâh işlemlerinde, mal alım satımlarında, farklı şehirlerdeki hukuki işlemlerin takibinde kadının onayı ile veki tayini yapılmaktadır. Sicilden bir örnek vermek gerekirse; *"Yozgadda mukîm li-ebeveyn er-karındaşım Hasan Tahsin Efendiyi aynen benden kabulüne mevkûf vekâlet-i mutlaka-î sahiha-i şer'iyye ile vekîl ve nâib-i menâb nasb ve ta'yin eyledim."*[148]

Vekil tayini yapılan hükümlerde aynı zamanda vefat edenden kalan malların mirasçılarıda belirtilmiştir. Yani veraset ile ilgili hususlarda çoğunlukla bu hükümlerde kaydedilmiştir. Vekil tayini yapılan hükümler şunlardır: 6 [6], 7 [7], 6 [8], 5 [16], 6 [22], 12 [24], 13 [25], 19 [31], 22 [34], 23 [35], 24 [36], 24 [41], 26 [43], 27 [44], 8 [63], 10 [65], 13 [67], 16 [70], 25 [79], 31 [86], 34 [89], 42 [97], 49 [104], 50 [105], 52 [109], 58 [114], 64 [121], 73 [132].

1. 5. 1. 9. Miras

Miras; sözlükte "kök, temel; birinin diğerinden devraldığı eski durum, bakiye" anlamlarındaki irs (virâse) kökünden türeyen mîrâs kelimesi, çok defa irs ile eş anlamlı olmak üzere "bir şeyin bir kişi veya topluluktan diğerine geçmesi, başkasından kalan, tevarüs edilen şey" mânalarında kullanılır. Fıkıh terimi olarak irs ve miras, ölen bir kimsenin (mûris) mal varlığının âkıbetini düzenleyen kuralların bütününü ifade eder.[149] Miras ile aynı anlamda kullanılan hukuki terim terekedir. Tereke, ölenlerin bıraktığı menkul ve gayrimenkul, her türlü malların, alacak, borç, vasiyet, hibe gibi tasarruflarla meydana gelen hakların teferruatlı bir dökümüdür. Terekeler, ölenlerin sosyal konumuna, medeni haline ve aile yapılarına ait bilgileri de içerir. Mesela, ailedeki çocuk sayısı, tek eşlilik mi yaygındı çok eşlilik mi, bırakılan mallardan yola çıkarak yaşam standartları ne düzeyde idi, kayıtlı bütün mal varlığı bir listede görüldüğünde onun sosyal hayatına dair birçok konuyu öğrenmiş oluyoruz.[150]

[147] Devellioğlu, a.g.e, s. 1376.
[148] ÇŞS 5, s. 54.
[149] Hamza Aktan, "miras", TDVİA, cilt. 30, İstanbul 2006, s. 143-145
[150] Ahmet Akgündüz, 1998, s. 312.

İslam hukuku miras hukukunu ‘feraiz’ kavramı ile ifade etmiştir. Feraiz veya şer‘i miras hukuku, miras bırakanın terekesinin hisselere taksimi ve bu hisselerin mirasçılara nasıl ve hangi şartlarda geçeceğini düzenlemiştir.[151] Bir kişi öldüğü zaman, eğer mirasçılar aralarında anlaşamazlar ise veya ölenin borç ve alacaklarının mahkeme tarafından ispat, takip ve tahsili icap ettiği zaman, ilgililerin müracaatları üzerine tereke mahkeme tarafından tespit ve taksim edilirdi. Bir kimse öldükten sonra varisi çıkmazsa malları Beytül Mal’a kaldırılırdı.[152] Daha sonra varisleri çıkarsa mahkemeye açılan veraset davası sonucunda bu tereke varislere teslim edilirdi.[153] Terekeleri incelerken ölen kişinin ardından, mirasın nasıl dağıtıldığı mürislerin aralarında sorun çıktığı, anlaşamadığında, birbirlerini şikâyet ettiklerini görmekteyiz. Hakkını arayanlar eğer olayı ispatlayabilmişlerse haklı olarak da’vâlar lehlerine çözülmüştür. Miras taksimine giren, insanlar arasında sorun çıkmasına neden olan mallar arasında ev ve müştemilâtı, arsa, dükkan, bağve bahçe gibi gayr-i menkuller, günlük kullanılan eşyalar, kitapşlar, silah vb., altın gibi ziynet eşyaları ile muhtelif miktarlarda para vardır. Bu arada bazı gayrimüslimlerin miras taksimi için şer‘i mahkemelere başvurdukları da oluyordu.[154]

Ölenin 1. dereceden yakınlarının zikr edilerek veresetinin bunlara kaldığı belirtilir. Bu hükümler şunlardır; 6 [6], 6 [8], 1 [12], 4 [15], 5 [16], 6 [17], 12 [24], 13 [25], 14 [26], 19 [31], 22 [34], 23 [35], 24 [36], 24 [41], 25 [42], 30 [47], 31 [48], 36 [53], 8 [63], 10 [65], 13 [67], 22 [76], 25 [79], 34 [89], 38 [93], 42 [97], 46 [101], 52 [109], 59 [115], 71 [128], 73 [132], 83 [143]. Bu hükümlerde aynı zamanda vekalet tayinleri ve borç alacaklarının da mirasçılara ödenmesinin kararlaştırıldığı hükümler bulunmaktadır.

Ayrıca ölenin mirasçıları belirtilerek terekesinin dökümü yapılıp mırasçılara da paylarınn takdir edildiği hükümler şunlardır; 15 [27], 16 [28], 25 [37], 26 [38], 27 [39], 28 [40], 28 [45], 37 [54], Yok [55], 1 [56], 6 [61], 9 [64], 11 (66], 15 (69], 20 [74], 26 [80], 28 [82], 29 [83], 29 [84], 30 [85], 36 [91], 68 [125], 69 [126], 76 [136], 79 [139], 80 [140], 82 [142].

[151] İlber Ortaylı, *Osmanlı Toplumunda Aile***.** İstanbul 1988, Pan Yay., s. 70
[152] ÇŞS 5, s. 31.
[153] ÇŞS 5, s. 36.
[154] Ortaylı, a.g.e, s. 71. ; ÇŞS 5, s. 58.

Müslümanlar kadar Şeriye Mahkemelerinde gayrı müslimlerinde davalarına bakılmıştır. Bunu içeren hükümler ise şunlardır: 7 [18], 27 [81], 64 [121].

İncelediğimiz sicilde miras konusuyla ilgili 59 adet hüccet bulunmaktadır. Sicilde gayr-i Müslimlere ait 3 adet tereke mevcuttur. Bunlardan Rum bir vatandaşın mirasını çocukları ve karısı arasında kadı tarafından İslam usulüne göre paylaştırdığını görmekteyiz.[155] Bu bilgilerden anlaşıldığı üzere gayrimüslimlerden arta kalan tereke defterlerinden Osmanlı memurlarının sorumlu olduğu görülmektedir. Genellikle gayrimüslimlerden kalan tereke defterlerinden, bunların oldukça varlıklı oldukları, hayat standartlarının oldukça iyi ve yüksek olduğu, iyi kazandıkları, iyi yaşadıkları görülür. Bunların bir kısmında mirasçıların anne ve babalarından veya diğer yakınlarından kendilerine intikal eden miras mallarını herhangi bir anlaşmazlık çıkmadan paylaştıklarını mahkemeye gelerek kendilerine düşen hisselerini ikrar etmek suretiyle tescil ettirdiklerini görmekteyiz.[156]

Mîrâs davalarıyla ilgili belgelerin özelliklerine bakıldığında ilk önce ölen kişiden bahsedilmiş, bunun için de "bundan akdem" kalıbı kullanılmıştır. Belgenin bundan sonraki yerlerinde davanın sebepleri anlatılmıştır. Osmanlı miras hukuku, İslam miras hukukunun uygulanmasından ibarettir. Bu uygulama sırasında Hanefi Fıkhı hukukçularının görüşleri esas alınmış ve bu esaslara göre bir uygulama yapılmıştır İslam hukukuna göre mirasçılar üç türlüdür. Bunlar: Birincisi Farz Sahibi Mirasçılardır (Ashâbü'l-ferâiz). "Kur'an-ı Kerimde isimleri geçen mirasçılardır. Ölen kişiden terekeden kalan mirastan önce farz sahipleri hisselerini alır. Farz sahibi mirasçılar şunaldır; baba, dede, ana bir kardeşler, koca, karı, kız, oğlun kızı, ana-baba bir kız kardeş, ana, nine yer almaktadır." [157] Örnekleri çokcadır. İkincisi Asabe Sıfatıyla Mirasçılar. "Bunlar yalnız bulunduklarında mirasın tamamını alan mirasçılardır. Farz sahipleriyle beraber bulunduklarında ise mirasın kalan kısmını alırlar. Oğul, oğlun oğlu, baba, babanın babası, ana-baba bir erkek kardeşler, bunların oğulları, baba bir kardeşler, mûrisin amcaları, amcaların oğulları gibi Çoğunlukla erkek torunlar kastedilmiştir." [158] Bunlara incelediğimiz sicilden gösterebileceğimiz

[155] ÇŞS 5, s. 58.
[156] Ahmet Akgündüz, 1998, s. 322.
[157] Hamdi Döndüren, "ashabul-feraiz", TDVİA, cilt. 3, İstanbul 2001, s. 467-468
[158] Hayreddin Karaman, "asabe", TDVİA, cilt. 3, İstanbul 2001, s. 452-453.

hükümler ise; 17 [29], 18 [30], 43 [98] nolu hükümlerdir. Üçüncüsü Zevi'l-Erham Mirasçılardır. "Mirasçının kan hısımı olup farz sahibi ve asabe olmayan mirasçılardır. Kız olan torun da denebilir. Bunları diğer mezhepler kabul etmezken Hanefî Mezhebi mirasçı olarak kabul etmiştir. Kızın kızı, oğlun kızının kızı gibi."[159]

1. 5. 1. 10. Şahıs isimleri

Bir toplumda var olan sosyal düzeni, aile ilişkilerini, inanç ve tarihi bağlantılarını anlamanın en önemli yolu kullanılan isimlerdir. İsimler aynı zamanda ailenin çocukalrına bu ismi verirken aidiyetlerini ifade açısından da önemlidir.

Tablo 1. 8. ÇŞS 5 nolu sicilde geçen erkek isimleri

Abbas	Bayram	Gariz	Hüsrev	Mehmed Şakir	Said
Abdi	Bekir	Gazi	İbrahim	Mehmet	Salih
Abdulaziz	Bilal	Hacı Abbas	İhsan	Memiş	Salim
Abdullah	Cafer	Hacı Ahmed	İsa	Murad	Satılmış
Abdulrahman	Çavuş	Hacı Ali	İsmail	Musa	Selim
Abdulvehab	Derviş	Hacı Halil	İzzet	Musa Durmuş	Seyid
Abdülkerîm	Davut	Hacı Hasan	Kahraman	Mustafa	Süleyman
Abdürrezzak	Durmuş	Hacı Nazif	Kamil	Nafız	Şaban
Ahmed Hamdi	Ebû Bekir	Hacı Ömer	Karahan	Nâim	Şâkir
Ahmed Hasan	Ebuzer	Hacı Safer	Kerim	Nazîf	Şükri
Ahmed Rifat	Edhem	Hakkı	Mahmud	Numan	Tahir
Alemdar	Elvan	Hakkı	Mazhar	Osman	Tevfik
Ali	Emin	Halim	Mahmud Mazhar	Ömer	Veli
Ali Osman	Emir	Halil	Mehmed Akif	Ömer	Veliüddin
Ali Rıza	Esad	Hasan	Mehmed Ali	Ömer Rıfat	Veliyyüddin Ali
Ali Şevki	Eyüp	Hava	Mehmed Bayrâkdar	Ramazan	Yahya
Arif	Fazlı	Hayri	Mehmed İzzet	Receb	Yusuf
Armağan	Fazlı	Hilmi	Mehmed Kasım	Rüşdi	Zekeriyya
Atâullah	Ferhat	Hurşid	Mehmed Rıza	Sadri	Zeynâl
Avni Ali	Feyzullah	Hüseyin	Mehmed Sadık	Safvet	Ziver

145 hükümde geçen 120 farklı erkek ismi bulunmaktadır. En çok geçen isimler ise Ahmet, Mehmet, Mustafa, İsmail, Ömer'dir. Kahraman, Armağan Bayrakdar, Elvan ise çok kullanılmayan bir ya da iki hükümde geçen isimlerdir.

[159] Hamza Aktan, "zevil-erham", TDVİA, cilt. 44, İstanbul 2001, s. 307-308.

Tablo 1. 9. ÇŞS 5 nolu sicilde geçen kadın isimleri

Adile	Behiye	Fatıma	Hadile	Havva	Mevhibe	Sıdıka	Ümmühan
Aişe	Duriye	Fatma	Hafize	İfakat	Nafi'e	Sultan	Zahide
Amine	Elife	Fatma Dudu	Halime	Kezban	Naime	Şefika	Zehra
Asiye	Emine	Gülizar	Hamide	Latife	Nesibe	Şehribân	Zeliha
Aslıhan	Esma	Gülsüm	Hanım	Maviye	Saniye	Şerife	Zeynep
Azime	Eşref	Ğanime	Hatice	Menevşe	Sare	Ümmü Gülsüm	

145 hükümde geçen 47 farklı kadın ismi bulunmaktadır. En çok geçen isimler ise Ayşe, Sare, Saniye, Hatice, Şerife ve Emine'dir. Gülsüm, Ümmühan, Aslıhan, Mevhibe, ise çok kullanılmayan bir ya da iki hükümde geçen isimlerdir.

Tablo 1. 10. ÇŞS 5 nolu sicilde geçen gayr-ı müslim erkek isimleri

Cuvanni	Giryakon	Hacı Bodos	Harelim	Hoh	Nikola	Yânni
Durlak	Hacı Anastaya	Hacı Kavas	Hasnuz	Kirako	Panayurt	Yorgi
Esber	Hacı Andon	Hacı Kılıbozoğlu	Hempar	Lefter	Toduri	Yovaki

Gayr-ı Müslimler ile ilgili olan 4 farklı hükümde 21 tane erkek ismi geçmektedir. En çok geçen isim ise iki kez ile Yorgi ve Nikola'dır.

Çerkeş nüfusunun dönemine göre ortalama bir kaza nüfüsüna sahip olduğu söylenebilir. 1306 tarihinde toplam nüfus; Müslüman Zükur ve İnâs toplamı 49108, Rum Zükur ve İnâs toplamı 92, Ermani Zükur ve İnâs toplamı 37 (erkek) olduğu görülmektedir[160]

Tablo 1. 11. ÇŞS 5 nolu sicilde geçen gayr-ı müslim kadın isimleri

Anasa	Eleni	Mariya	Resmina	Sofya	Sultan

Gayr-ı Müslimler ile ilgili olan 4 farklı hükümde 6 tane kadın ismi geçmektedir. En çok geçen isim ise iki kez ile Sofya'dır.

[160] Türkoğlu, a.g.e, s. 343.

1. 5. 1. 11. Lakap ve Ünvanlar

Unvan veya lakap kullanmak, takmak Türkler, Araplar ve İranlılarda çok eski bir gelenektir. Bu durum aslında tüm kavim ve milletlerde görülen bir durumdur. Lakap ve unvan takma geleneği Türk İslam devletlerinde de devam ede gelmiştir. Bir kişiyi aynı ismi taşıyan başkalarından ayırmak, onu sahip olduğu güzel vasıflarla tanıtmak için lakap takmakta sakınca görülmemiştir. Günümüzde olduğu gibi Çerkeş halkında da insanları lakapları ile çağırmanın yaygın olduğu görülmüştür. Çerkeş halkının sosyal hayatına dair fikir vermesi bakımından Sicilde geçen lakaplar tespit edilmeye çalışılmıştır. Genelde aile, sülale, baba ismi ve köy isimleri isimlerin başına gelerek unvan ve lakap olmuşlardır. Bunlardan başka başlıca lakaplar:

Tablo 1. 12. ÇŞS 5 nolu sicilde geçen lakaplar

Ağa	Çalık	Deve	Hacı	Karaca	Köşdüm	Sarac	Usta
Ak	Çavdar	Dokuzayak	Hacımet	Karalı	Küçük	Sarı	Uzun
Aşık	Çavuş	Düne	Hafız	Kaytan	Kürt	Seyyit	
Avcı	Çerkeşli	Esramet	Hava	Kır	Küsrûh	Sofi	
Baloğlı	Çil	Fesli	Hüsni	Kıyam	Merd	Şeyh	
Beyvâde	Çolak	Firuzlı Kuş	İbşir	Koca	Molla	Tabak	
Câylı	Dede	Gök	Kadıkıran	Koç	Mürtezi	Tahsildâr	
Çakır	Derviş	Gümüş kaş	Kara	Köse	Ömer	Tekeli	

145 hükümde geçen 58 farklı lakap tespit edilmiştir. Çoğunlukla Kır, Hacı, Ak, Ağa, Çakır, Hava, Sarı ünvanlarına rastlanmaktadır.

Tablo 1. 13. ÇŞS 5 nolu sicilde geçen babasının lakabıyla tanıtılanlar

Akbaş oğlı	Bostan oğlı	Eğri oğlı	Kaba Sakal oğlı	Köle oğlı	Semerci oğlı
Akca oğlı	Börülce-zâde oğlı	Emir oğlı	Kara Abdal oğlı	Körbeğ oğlı	Seydi oğlı
Akıllı oğlı	Car oğlı	Esmer oğlı	Kara Deli	Körün oğlı	Sobacı oğlı
Arab oğlı	Cebeci oğlı	Fındık oğlı	Karadana oğlı	Kul oğlı	Sülük oğlı
Armağan oğlı	Celeb oğlı	Gümüş kaş oğlı	Karaveli oğlı	Kuş oğlı	Temel oğlı
Ayna oğlı	Cin oğlı	Gürcı oğlı	Karga Kadı oğlı	Makar oğlı	Tilki oğlı
Bal oğlı	Cüret oğlı	Hacı Vaiz oğlı	Kasap oğlı	Maye oğlı	Timurcı oğlı
Bantarlı oğlı	Çalık oğlı	Hacı Vasîl oğulları	Katırcı oğlı	Minnet oğlı	Topal oğlı
Battal oğlı	Çarkacı oğlı	Hatib oğlı	Kethuda oğlı	Nalband oğlı	Topcı oğlı
Berber oğlı	Çilingir oğlı	Hâzer oğlı	Kıyam oğlı	Ozancı oğlı	Tulcı oğlı
Beyaz Ali oğlı	Çoşkar oğlı	Hirece oğlı	Kibar oğlı	Öncü oğlı	Uzun oğlı
Beyzadeğulları	Dede oğlı	İmam oğlı	Koltukçu oğlı	Palacı oğlı	Yiğit Ağa oğlu
Bodur oğlı	Dellal Kayyım oğlı	İncekara oğlı	Kozan oğlı	Rahim oğlı	Yörük oğlı

Lakaplar, genelde kişilerin sosyal statüleriyle doğrudan ilişkilidir. Sicildeki lakaplar, mesleklerden kaynaklanan, fiziki özelliklerinden dolayı verilen, yer adlarından, soy büyüklerinden dolayı verilen, dini özelliklerinden dolayı verilen lakaplar olarak gruplandırılabilmektedir.

Tablo 1. 14. ÇŞS 5 nolu sicilde geçen soyluluk ifade eden veya aile için kullanılan lakaplar

Cumaz-zade	Efendi-zâde	Hazinedar-zade	Kaymak-zâde	Sipahi-zâde
Çavuş-zade	Emin-zâde	Helvacı-zade	Köski-zade	Yazıcı-zade
Çelebi-zade	Emirli-zâde	Hoca-zâde	Laz-zade	
Çoban-zade	Ensari-zade	İhrak-zade	Muezzin-zade	
Çorbacı-zade	Geredeli-zâde	İnme-zâde	Serçe-zâde	

gibi unvan kullanılanlardır.

Tablo 1. 15. ÇŞS 5 nolu sicilde geçen meslekler

Arabacı	Buğdaycı	Debbâğ	Kasab	Mumcı
Aşçı	Bunarcı	Ekmekçi	Katırcı	Sürici
Bahçevan	Çavuş	Kahveci	Koltukçı	Timurcı
Berber	Danacı	Kapucu	Mezarcı	Usta

Bölgede görülen mesleklerdendir. Ancak bu lakapları taşıyan kişilerin bu meslekleri icra edip etmediklerini ise kesin olarak söyleyemeyiz. Ancak ailelerin tarihinde bu mesleğin icra edildiği düşünülebilir. Sicilde değirmenlerden de bahsedilmektedir. Bayramören'de bir, Belviran'de bir, Ovacık'ta bir, değirmen kaydı olduğu görülmektedir.

Çerkeş Şeriye Sicilleri incelendiğinde bazı askerlerin ve orduda mustahdem vb. işler yapanların 'hizmet-i askeriye' esnasında vefat ettikleri anlaşılmaktadır. Bunların geçtiği hükümler şunlardır; 19 [31], 25 [42], 22 [76], 65 [122], 67 [124].

Başka şehirden gelip ticaret, memuriyet vb. işler ile uğraşırken Çerkeş'te vefat edenler olduğu görülmektedir. Bunların geçtiği hükümler şunlardır; 28 [45], 10 [65], 53 [108]

Çerkeş'ten başka şehir ya da diyarlara gidip vefat edenlerin kaydının olduğu görülmektedir. Bunlar askerlik hizmetini yaparken, ticaret için ya da başka şehirde ikamet ederken vefat edenlerdir. Bunların geçtiği hükümler şunlardır; 13 [25], 19 [31], 22 [34], 23 [35], 24 [36], 25 [42], 13 [67], 20 [74], 22 [76], 25 [79], 34 [89], 38 [93], 42 [97], 44 [99], 52 [109], 55 [112], 71 [128].

1. 5. 1. 12. Tereke İçeriklerinde Bulunan Bazı Eşya ve Fiyatları

İncelediğimiz Çerkeş 5 nolu Sicil defterinde eşyalar ve fiyatlarıla ilgili tespit ettiğimiz mallar genelde günlük kullanılan eşyalar, hayvanlar, bağ ve bahçeler ile silah vb. dir. Halkın genelinin ekonomik durumunun çok zengin olmadığı görülmektedir. İncelenen sicildeki gerek tereke kayıtlarından gerekse diğer belgelerden halkın geçim kaynaklarını, yetiştirdiği ürünleri, kullandıkları eşyaları ve bunların fiyatlarını öğrenmek mümkündür. Ayrıca terekelerdeki kayıtlar, vergi, mehir, borç, alacak, vakıf ve benzeri konularda da bilgi edinilmesine imkan sağlamaktadır. Müteveffanın terekesi paylaştırılırken bilirkişi huzurunda malların o

günkü rayiçten fiyatları belirlenirdi. Herkese açık meydanda mezata çıkarılırdı.[161] Bundan sonra mallar satılığa çıkarılır, elde edilen paralar varisler arasında pay edilirdi. Bazı mallar rayiç bedelinin altında değer görürse bu hükümde belirtilirdi.[162] Sicilde yer alan tereke kayıtlarında daha çok, tarla, arsa, harman yeri, dükkan hissesi, binek hayvanları, inek, camus, koyun, keçi, tay, ev eşyaları, mutfak eşyaları, kıyafetler ve arpa buğday, gibi yiyecekler ile ilgili kayıtlara rastlanmaktadır. Ederi çok olmayan terekelerle, çok fazla olan terekeler de mevcuttur. Bunlar; 180 guruş ile 37 [54] nolu hüküm en az miktara, 103120 guruş ile 82 [142] nolu hüküm en fazla miktara sahip terekeleridir.

Dikkatimizi çeken bir diğer husus sicilde, yaralayıcı öldürücü silah olan tüfenk kaydının da yer almasıdır. Tereke kayıtlarında malların ortalama fiyatları hakkında bilgi verilmiştir. Terekelerde kullanılan ölçü birimleri, hayvan çeşitleri, eşyaların renkleri, özellikleri, cinsi genelde belirtilmiştir. Tereke defterlerinden çeşitli cins ve miktarlarda malın dökümü, fiyatı tesbit edilebilmektedir. Eşyalar köhne, cedid, sagir, kebir, mai, sim gibi tanımlamalar kullanılarak belirtilmiştir. Ayrıca sicildeki tereke kayıtlarında dikkatimizi çeken husus mahkemeye intikal eden davalarda Müslim ve gayrimüslimler arasında bir ihtilafın görülmemesidir. Evâni-î nühâsiye olarak belirtlen ve hemen hemen tüm terekelerin ilk eşyası olaraka kaydedilen 'Bakır Kapkacaklar' için kesin bir fiyat belirlemek zordur. Çünkü adetleri ve ederi tek kalemde yazılmıştır. Ayrıca fiyatların terekeden terekeye de değiştiği söylenebilir. Koyun, keçi, saman arabası, tüfenk, ayna vb. fiyatları aynı yıl içinde farklı terekelerde farklı fiyatlara mezat edildiği görülmektedir.

Fiyatlar ile ilgili terekelerden birer alarak ortalama bir fiyatlandırma yapacak olursak eşya, mal ve gıda fiyatları hakkında fikir sahibi olabilir ve diğer dönemler ile karşılaştırma yapabiliriz. Burada gösterilen tüm eşyaların fiyatları kuruş (guruş) cinsindendir. ÇŞS 5 nolu sicil terekelerinde belirlenen eşya ve fiyatları ayrı ayrı aşağıya tablo olarak çıkarılmıştır.

[161] ÇŞS 5, s. 33'te 31 (48) nolu hükümde mezat yeri şu şeklde belirtilmiştir; "*sûk-i sultâni*[161] *ve mecma'-i nas olan mahallerde…"*
[162] ÇŞS 5, s. 33.

Tablo 1. 16. Dışarda kullanılan eşyalar

Eşya	Fiyatı	Eşya	Fiyatı	Eşya	Fiyatı
Araba	80	Büyük çuhal	44	Nacak	10
Araba tekerleği	50	Eğer keçesi	120	Tencere	40
Heğbe	22	Eğer takımı	200	Urgan	5
Balta	10	Kuşhane	19,5	Zincir	10

Buradan hayvancılık ve tarım yaptıkları ile ilgili çıkarsama yapılabilir.

Tablo 1. 17. Ev eşyası, elbiseler ve mefruşat olarak kullanılan eşyalar

Eşya	Fiyatı	Eşya	Fiyatı	Eşya	Fiyatı	Eşya	Fiyatı
Aba	51	El havlısı Selanik	15	Kaz yemenisi	10	Şalvar	32,5
Acem şalı	50	Entari	27,5	Köhne Uçkur	5	Yastık	13
Atlâs iç entârisi	35	Fes	5	Kumaş hırka	50	Yazma yemeni	4
Câr	40	Hamam takımı	50	Müsta‘mel kilim	21	Yorgan	55
Çuka elbise takım	400	İpekli kurb	80	Nim-tân	100	İç donu	6
El havlısı	18	İpekli mendil	10	Sandık yaşil	30	Kundura çift	40

Bölgede o dönemde kullanımda olan her çeşit eşyaya terekelerde rastlamak mümkün olmuştur. Bu da bölgenin ekonomik canlılığını göstermektedir.

Tablo 1. 18. Terekelerden derlediğimiz çok çeşitli eşyaların, arsa ve hisselerinin, ateşli silahların ve gıdalardan birkaçının fiyatları

Eşya	Fiyatı	Eşya	Fiyatı	Eşya	Fiyatı	Eşya	Fiyatı
Kahve takımı	20	Çifte tüfenk	270	Köçe (Dövülmüş Buğday)	30	Samanhane	100
Saat	150	Rovelver	200	Mercimek hak	4	Rub‘ menzil	1000
Çizme	76	Tüfenk	40	Mercimek Hak	17	Anbar	200
Paldo ve pandolon	26	Tabânca	25	Siyaz kile	20	Harap mülk menzil	500
Şemsiye	16	Fişenk ve tahta babucı	16				
Sıgara ağızlığı	65,5	Simli Tüfenk	315				
Bakraç	65						

Tablo 1. 19. Hayvan fiyatları

Eşya	Fiyatı	Eşya	Fiyatı	Eşya	Fiyatı
Merkeb	130	Kuzı	20	Kısrak	400
Koyun	159	Dorı kısrak	600	Esb (At)	1160
Tiftik keçi	53	Koç	60	Katır	300
Kara sığır öküzi	150	Camuş öküzi	850		

At ve çeşitlerinin fiyatlarının yüksek olduğu, bölge sulak olduğu için Manda (camış) beslendiği büyük ve küçük başın İç Anadolu'daki her çeşidinin olduğu görülebilir.

Tablo 1. 20. Terekelerdeki kitaplar ve fiyatları

Eşya	Fiyatı	Eşya	Fiyatı	Eşya	Fiyatı
Altıparmak kitabı	50	En'âm-ı şerîf	25	Meani (Belağat Sözlüğü)	30
Avâmil Tuhfesi	10	Feraiz şerhi	20	Mevkufat	30
Benan ve redname	24	Hurir şerhi	20	Muhammediye ve Ahmediye	25
Devr-i Naci	20	Kâffe-i Moğoli	10	Nahiv cümlesi	10
Elfü'n-nehâr ve perakende kitâb	20	Kelâm-ı kadîm ve Mirât ve mevakıb	137		

Tespit edilen kıtaplar çeşitli ve uygun fiyatadır. Birim fiyatları verilmiştir. Dönemin okunan kitapları ve insanların düşün dünyalarının oluşumu hakkında fikir sahibi olmamızda yardımcı olabilir.

Tablo 1. 21. Ayrıca terekelerin sabit giderlerinden olan kalemler

Eşya	Fiyatı aralığı	
Techîz ve tekfîn	100 ile	1200 arasında
Resm-i kısmet	5 kuruş 30 pâre ile	5077,5 arasında
Dellâliyye-i	20 ile	909 arasında
Kaydiye ve varaka	2 ile	409,5 arasında

Fiyatların değiştiği görülmektedir. Terekenin zenginliği ile standart giderler arasında da doğru orantı olduğu söylenebilir.

1. 5. 1. 13. Sahipsiz Hayvanlar

Sicilde bahsi geçen diğer bir konuda sahipsiz hayvanlarla ilgilidir. İslam hukukuna göre bulunan mallar direk bulan kişilerin malı olmamakla birlikte ilan edilip beklenir, süresi içerisinde sahibi bulunamazsa bulan kişi fakir ise mal bulan kişinin olur. Bulunan hayvanların sahiplerinin ortaya çıkması üzerine teslimi ilgili bilgiler mevcuttur. Bu bahsi geçen hayvanlar çoğunlukla büyükbaştır. Burada dikkat çeken bir konuda bulunan hayvanların halk tarafından devlet görevlilerine teslim edilmesi insanların dürüstlüğünü gösteriyor. Bulunan hayvan, sahibinin çıkması için beklenmesi gereken sürenin sonunda satılmakta, masraflar çıkıldıktan sonra kalan meblağ beytülmâle teslim edilmektedir. Ancak burada kayda geçen sahipsiz hayvanlarla ilgili hükümler sahibinin kadıya müracaatı sonrası görülen dava ve malın sahibine iadesi ile ilgilidir. Sahipsiz hayvanlarla ilgili hükümler şunlardır: **3 [58], 5 [60], 4 [61], 53 [110].**

Adi suçlar ile ilgili meselelerle ilgil hüküm bulunmamaktadır. Ancak sicilin ilk sayfalarında: *"Doksan altı senesi şehr-i mart ibtidâsından itibaren Çerkeş Kazâsı Bidâyet mahkemesinde cünha ve kabâih ile müttehem ve mahkûm olanların".* Ve *"Esâmisiyle müddeti habsleri ve tarih tevkîfleri ve sebebi mahkûmiyetlerine mübeyyin defteridir".* Suç işleyenlerin suçları ve cezaları kaydedilmiştir.[163] Bu suçlarda hırsızlık, darp, kavga, haneye tecavüz vb. suçlardır.

Mezar açma ya da "Fekki Kabir" olarak bilinen ve ölenin ölüm nedenin tespiti için otopsi işlemi yapılan ve bunun için hem Çerkeş, hem de Çankırı tabiplerinin raporlarını içeren hüküm mevcuttur. Çerkeş kazası â'şâr başkâtibi Mahmud Mazhar Efendi'nin defninden 36 saat sonra şahitler huzurunda mezarından çıkarılarak memleket tabibi tarafından otopsi yapılması ve tekrar Çankırı tabibi Cuvanni Efendi tarafından otopsi yapıldığı ve rapor tutulduğuna dair 35 [52] nolu hüküm. Otopsi işlemi aynı kişi için iki defa gerçekleşmiştir. Bu durum hem ilginç hem de Osmanlı hukuk sisteminin farklı durumları da içerdiğini göstermesi açısından araştırılmaya değer bir durumdur.

[163] ÇŞS 5, s. 1-2.

1. 6. Çerkeş 5 Numaralı Şer'îye Sicil Hüküm Özetleri

Tablo 1. 22. Hüküm özetleri

	Konu, Özet	Dibace, Bozdoğan nâibi Mehmed Rifat Efendi'nin Çerkeş kazâsı naibliğine görevlendirildiği,
Numero: 1 [1]	Konu, Özet	Vakıf, Mustafa Efendi'nin mütevellisi olduğu Han-ı kebirde bir bab dükkânın vakfedilmesinin tescili,
Numero: 2 [2]	Konu, Özet	Vakıf, Çerkeş kasabası çarşı derûnunde han-ı cedîd'de yer alan dükkân hisselerinin gelirlerinin vakfedilmesi tescili,
Numero: 3 [3]	Konu, Özet	Nikah akdi, İbşir oğlı Mehmed bin Ahmed Hasan Efendi kardeşi Mehmet ile Zeliha binti Ali'nin nikahı kıyılmış ancak zeliha nefsini Mehmed'e teslimden imtina ettiği, Zeliha'nın nikahı kabüllenmesi hükmedilmiştir.
[Numero]:4 [4]	Konu, Özet	Nafaka, Genç Ağa oğlı Ali Ağa ibni Ahmed Ağa'nın oğlı Mehmed küçük olduğundan kendisine Serçe-zâde Ahmed Efendi'nin vasi tayin edilmesi,
[Numero]:5 [5]	Konu, Özet	Satış meselesi; Hanım binti Mehmed bin Abdullah mülkü olan araziyi Mehmed Ağa ibni Ömer Ağa'ya satmış oğlu Elvan'da kendisine vekil tayin edilmesi,
[Numero]:6 [6]	Konu, Özet	Der-saadet'te çarşıy-ı kebirde sakin iken vefat iden Ali bin Ahmed bin Abdullah'ın verâseti oğlı Ahmed ve kızları Emine ve Aişe ve Maviye'ye kaldığı ve Der-i Aliyyede çarşu-yı kebîrde bât pazarında mukîm Koltukcu esnâfından Hacı Alemdar oğlı Ahmed Ağa ibni Hasan bin Osman'ın vekil tayin edilmesi,
Numero: 7 [7]	Konu, Özet	Tarla Satışı; Şaban Ağa ibni Osman bin Abdullah, Çerkeş kazası Okcılar mahallesinde olan malını Halil oğlı Hasan bin Mehmed'e sattığına ve işlemler için Emin-zâde Hacı Ahmed Ağa bin Abdullah'ın vekil tayin edildiği,
[Numero]: 6 [8]	Konu, Özet	Borç ödenmesi, vekil tayini; Der-Saadetde çarşu-yı kebîrde mukim iken vefat iden Ali ibni Ahmed bin Abdullah'in borçuna karşılık Der-Saadetde Çarşu-yı kebîr derûnünde bât pazarında vâki' mülkünün satılarak borcuna karşılık verilmesine ve kalanının kendilerine gönderilmesine bu işler için Karacalar karyesi ahalisinden Hacı Alemdâr oğlı Ahmed Ağa ibni Hasan'ın vekil tayin edilmesi,
[Numero]: 7 [9]	Konu, Özet	Aişe binti Ali bin Âbdullah'ın malı ölünce Mustafa Çavuş'a ait olduğu
Numero: 8 [10]	Konu, Özet	Kâdızâde Şakir Efendi ibni Mehmed Şakir ibni Abdullah, babasından kalan mirastan payına düşen hissesinin rüştüne eriştği için kendisine verilmesi. Kendisi küçük olduğundan vekil tayin edilen Tekeli Mehmed Ağa'dan bedelinin alınıp kendisine verilmesi hususunda anlaştıkları,
Numero: 9 [11]	Konu, Özet	Boşanma, Mehir Meselesi, Şerife Hatun binti İsmail Çavuş bin Abdullah'ın Sobacı oğlı Ali Ağa ibni Ali'den mehr bedelini alarak boşandığı,
Numero: 1 [12]	Konu, Özet	Veraset, Tereke paylaşımı, Mevlüd bin Hasan'ın verâseti zevcesi Emine binti Halil ile oğulları İsmail ve Halil ile kızı Şerife'ye kaldığı, Şerife'nin talebiyle payların tastik edildiği,
Numero: 2 [13]	Konu, Özet	Boşanma, Mehir Meselesi, Sıdıka Hatun binti Temel oğlı İbrahim Ağa'nın Haseki Hasan Efendi ibni Hüseyin'den boşanma sonrası sorunlarının kalmadığı
Numero: 3 [14]	Konu, Özet	Miras bırakma, İmam oğlı Ali Ağa ibni Hüseyin Mal, hayvanların ve evin kendisinin değil cocuklarına ait olduğunun beyan edilmesi,
Numero: 4 [15]	Konu, Özet	Veraset, vefat iden Veli oğlı İbrahim bin Mustafa'nın verâseti zevcesi Hamide binti Ramazan ile oğlı Halil ve kızları Kezban ve Fatma'ya kaldığı ve murisleri arasında pay edildiği,

Tablo 1. 22. (devam).

Numero: 5 [16]	Konu, Özet	Veraset, vefat iden Sarı Hasan oğlı Hüseyin bin Mehmed bin Abdullah'ın verâseti oğlı Hüseyin'e münhasıra olduğı ve terekesi için İstanbul'da Ayasofya-i kebir Camii şerif İmam vekil-i Koltuk karyesinden Müstecab oğlı Hafız Mustafa Efendi bin Hasan Efendiyi vekil tayin edildiği,
Numero: 6 [17]	Konu, Özet	Veraset, Yusuf Ağa ibnü'l-mezbûr Halil Ağa İstanbul'da vefat iden Ali Şevki Efendi bin Halil bin Mehmed Efendi'nin karındaşı olduğu ve ona borcu olan Sipahi-zâde İsmail Efendi ibni Mehmed Efendi'nin borcunu ödemesi ve terekesinin tahsili için oğlu Salih Efendi'yi vekil tayin ettiği,
Numero: 7 [18]	Konu, Özet	Veraset, vefat iden Taşcı oğlı Yanni bin Lefter bin Giryakon'un verâseti kızı Elini Taşcı oğlı Hoh ve Nikola'ya münhasıra oldığı ve Hacı Anastas'ı vekil tayin ettiği,
Numero: 8 [19]	Konu, Özet	Nafaka, Ümmi Gülsüm Kızı Emine'nin yaşının tespiti ve geçiminin karşılanması için babası Nalband oğlı Abdullah bin Ali Ağa üzerine nafaka tespitine,
Numero: 9 [20]	Konu, Özet	Nikah Akdi, Şerife binti Armağan oğlı Mehmed ile Hasan oğlı Receb ibni Hasan'nın nikahlanması iddiasında şahitlerin şehadetinin kabul olmaması nedeniyle nikahın sahih olmadığına hükmedilmesi,
Numero: 10 [21]	Konu, Özet	Nafaka, Nesibe Hatun ibnet-i Esad ile yüzbaşı-zâde Mehmed Efendi ibni Ali'nin boşandığı ve kızları 9 yaşını tekmile değin nafaka tespit edilmesi,
Numero: 6 [22]	Konu, Özet	Veraset, Yusuf Ağa ibnü'l-mezbûr Halil Ağa İstanbul'da vefat iden Ali Şevki Efendi bin Halil bin Mehmed Efendi'nin karındaşı olduğu ve ona borcu olan Sipahi-zâde İsmail Efendi ibni Mehmed Efendi'nin borcunu ödemesi,
Numero: 11 [23]	Konu, Özet	Nikah, Receb ibni Hüseyin oğlu Hüseyin ile Aişe binti Mehmet arasında kıyılan nikâhı Aişe'nin kabul etmemesi ile görülen davada Receb'in davadan men edilmesi
Numero: 12 [24]	Konu, Özet	Veraset, vefat iden Süleyman Ağa ibni Hasan bin Abdullah'ın verâseti zevcesi Hadice binti Mehmed'e ve kızı Fatma Dudu ile karındaşı Numan ve diğer Hadice'ye münhasıra olduğı ve emanette olan malların kendilerine verilmesi,
Numero: 13 [25]	Konu, Özet	Veraset, vefat iden El-hac Ali Efendi ibni İsmail ibni Abdullah'ın verâseti validesi Fadma binti El-hac Mehmed ile li-ebeveyn kız karındaşları Hadice ve Zahide ile li-eb er karındaşı Mehmed İzzet ibnü'l-merkûm İsmail'e münhasıra olduğı Ağabeylerinin terekesi ile ilgili kardelerinin vasi tayin edildiği ve Vekil olarak da Beşiktaş'da Maçka kışla-i hümâyûnunda bölük emini Mehmed İzzet Efendiyi tayin ettikleri,
Numero: 14 [26]	Konu, Özet	Veraset, vefat iden Hacı Abbas Efendi ibni Hüseyin bin Abdullah'ın verâseti zevcesi Fatma binti Osman ile oğulları Mehmed ve Hüseyin ile kızı Sare'ye münhasıra olduğu Sare'nin Kardeşleri Mehmed ve Hüseyin'i dava etmesi ve payını alması
Numero: 15 [27]	Konu, Özet	Tereke paylaşımı, vefat iden Tekeli Ali ibni Ali bin Abdullah'ın verâseti eşi Şerife binti Ali kızı Hadice ve karındaşları Ahmed ve Mehmed ve Mustafa ile kız karındaşı Emine'ye ve Şerife'ye münhasıra olduğı ve terekesi tespit edilerek mirasçılarına arasında paylaştırılması
Numero: 16 [28]	Konu, Özet	Tereke paylaşımı, vefat iden Hacı Yahya oğlı Mustafa ibni Hacı Yahya ibni Abdullah'ın verâseti zevcesi Şerife binti Mehmed ile oğlu Şükri kızları Kezban ve Sare'ye kaldığı ve terekesi hesaplanarak paylaştırıldığı,
Numero: 17 [29]	Konu, Özet	Vasiyet, Murad oğlı Hüseyin bin Ahmed vefat ettiğinde vefat iden oğlım Mustafa'nın sagîr oğlı Ali'nin, torunun, terekesinden oğlu gibi pay almasının vasiyet edilmesi,

Tablo 1. 22. (devam).

Numero: 18 [30]	Konu, Özet	Vasiyet, Dede oğlı el-Hacc Ahmed bin Mustafa vefat ettiğinde torunu vefat iden oğlım Avni? oğlı ve kızı işbu bâ'isü'l-vesîka Mustafa ve Emine ibneti Mahmud'un terekesinden evladı gibi pay almasının vasiyet edilmesi,
Numero: 19 [31]	Konu, Özet	Veraset, vefat iden Mehmed Bayrâkdar bin Ferhad bin Abdullah'ın verâseti zevcesi Hadile binti Süleyman ve oğulları Ali ve Abbas Efendi ve kızları Eşrefe ve Sıdıka ve Emine'ye münhasıra olduğı ve Sofya'lı Mustafa Efendi ibni Mehmed bin Hasan'ın vekil tayin edildiği ve vefatında yanında olanlardan terekesinin talep edilmesi,
Numero: 20 [32]	Konu, Özet	Vakfiye, Makar/Mukır oğlı Hüseyin bin Abdulaziz, malından bin kuruş vakfetmesi
Numero: 21 [33]	Konu, Özet	Talak, Boşanma, Şerife Hatun ibnet-i Ahmed nam Hatun kendisini boşayan eşi Osman oğlı Köşdüm bin İbrahim bin Ahmed'in kendisine mehrini ödemesi hususnda,
Numero: 22 [34]	Konu, Özet	Veraset, vefat iden Ma'mur oğlı El-hac Mustafa bin Ömer bin Abdullah'ın verâseti eşi Hadice binti Osman ile kızı Sıdıka, karındaşı Ömer Efendi ve kız karındaşları Fatma ve Şerife ve Emine'ye Kaldığı, İstanbul'da vefat ettiğinde yanında olanlardan terekesinin talep edilmesi için Fatma Hatun kardeşi Ömer Efendi'yi vekil tayin etmesi,
Numero: 23 [35]	Konu, Özet	Veraset, vefat iden Ma'mur oğlı El-hac Mustafa bin Ömer bin Abdullah'ın verâseti eşi Hadice binti Osman ile kızı Sıdıka, karındaşı Ömer Efendi ve kız karındaşları Fatma ve Şerife ve Emine'ye Kaldığı, İstanbul'da vefat ettiğinde yanında olanlardan terekesinin talep edilmesi için Emine Hatun İsmail Efendi'yi vekil tayin etmesi,
Numero: 24 [36]	Konu, Özet	Veraset, vefât iden Mustafa ibni Osman bin Abdullah'ın verâseti kızı Nafi'a ile kız karındaşı Emine Hatun'a kaldığı ve Emine Hatun kardeşi Mustafa'nın İstanbul'da vefatında yanında bulunanlardan terekesinin hesaplanıp alınması ve hissesine düşen payı alması için kızı Şerife'yi vekil tayin ettiği,
Numero: 25 [37]	Konu, Özet	Tereke paylaşımı, vefât iden Mustafa Beğ oğlı Ebûbekir ibni Osman'ın verâseti validesi Şerife binti karındaşı Hasan ve kız karındaşları Aişe ile Fatma'ya kaldığı ve terekesinin hesaplanıp paylaştırıldığı,
Numero: 26 [38]	Konu, Özet	Tereke paylaşımı, vefat iden Yahya oğlı İsmail bin Mehmed ibni Abdullah'ın verâseti zevcesi Fatma binti Ali ve validesi Adile binti Mehmed ve karındaşları Mehmed, kız karındaşları Aişe ve Şerife ve Kezban'ın benûn Ahmed ile emmi oğulları Ahmed ile Osman ve Hasanve El-hac Ali'ye kaldığı ve küçük çocuklar için Ahmet Ağa vasi tayin edildiği ve terekenin hesaplanıp paylaştırıldığı,
Numero: 27 [39]	Konu, Özet	Tereke paylaşımı, vefat iden **Börülce**-zâde oğlı Ebu Bekir bin Ali bin Abdullah'ın verâseti zevcesi Gülsüm bin İsmail ile oğlı İsmail ve Mehmed ile kızları Şerife ve Esma'ya kaldığı ve küçük çocuklar için dayıları Ali bin Mustafa Ağa'nın vasi tayin edildiği ve Terekenin hesaplanıp paylaştırıldığı,
Numero: 28 [40]	Konu, Özet	Tereke paylaşımı, vefat iden Eğri oğlı Osman bin Osman bin Abdullah'ın verâseti zevcesi Aişe binti Receb ile oğulları Osman, Hüseyin, Musa ve Hasan ve kızı Elife'ye kaldığı ve küçük çocuklar için Osman'ın vasi tayin edildiği,
Numero: 29 [41]	Konu, Özet	Veraset, vefat iden Halil bin Halil bin İzzet'in verâseti zevcesi Fatma binti Ali bin Abdullah ile oğlı İbrahim ve kızları Gülizar ve Aişe'ye kaldığı, Fatma Hatun'un talebiyle hisselerinin kendilerine verilmesi, İzzet Ağa'nın vekil tayin edildiği,

Tablo 1. 22. (devam).

Numero: 25 [42]	Konu, Özet	Alacak, Köle oğlı Ahmed'in kızı Aişe binti Ahmed askerde vefat eden eşi Ciret oğlı Hasan bin Hasan'a Kırk kuruş borcu olan Arif Ağa ibni Osman'ın borcunu kendisine ve eşinin kardeşi Mustafa'ya ödenmesi hususunda,
Numero: 26 [43]	Konu, Özet	Veraset, vefat iden Aşcı esnâfından Hatib oğlı İsmail bin Ali bin Abdullah'ın verâseti validesi Koca Mehmed oğlı kızı Esma binti Mehmed ile karındaşı Selim'e kaldığı, Esma Hatun da kendisine kalan payının hesaplanması hususu ve Hüseyin Ağa'nın vekil tayin edildiği
[Numero]:27 [44]	Konu, Özet	Talak, Akıllı oğlı Kol Ağası Hüseyin ibni Ahmed nam kimesne, Osman Beğ kerimesi Fatma ibneti Osman Beğ'i üç talakla boşaması üzerine nafakasını vermesi, yeğeni Ahmed Ağa ibni Mustafa'yı vekil tayin ettiği
Numero: 28 [45]	Konu, Özet	Tereke, Belkavak karyesinde misâfireten mukim El-hac Mehmed bin Hasan bin Abdullah'ın varisi ve kimsesi olmayınca terekesinin mal müdürlüğüne teslimi,
Numero: 29 [46]	Konu, Özet	Nikah akdi, Yusuf oğlı Ali bin Hasan vekili olduğu Kibar oğlı Mustafa bin Ahmed ile Şerife binti Osman'ın nikahlandığı ancak Şerife'nin nikahı kabul etmemesi kocasına varmak istememesi ile ilgili açılan davada şahitlerin şehadetlerinde sorun olduğu için nikah olmadığına hükmedilmesi,
Numero: 30 [47]	Konu, Özet	Alacak, vefat iden Ozan oğlı Ömer bin Mustafa'nın eşi Aişe binti Kozan oğlı Emin eşine yüz yirmi kuruş borcu olan Aşcı Mehmed bin Süleyman'ın borcunun tespiti ve kendilerine ödemesi,
Numero: 31 [48]	Konu, Özet	Veraset,vefat iden Mehmed Kasım Efendi ibni Mustafa bin Abdullah'ın verâseti zevceleri Hadice binti Hüseyin ve Sare binti Süleyman ve Aişe binti Ali ve oğlı Hasan Efendi, Rıza, Abdulvehab ile kızları Havva, Kamile, Fatma ve Emine'ye kaldığı, babalarından alacağı olan El-hac Ahmed Efendi'ye lacağı karşılık değirmenin verildiğine dair,
Numero: 32[49]	Konu, Özet	Nafaka, Fatma binti Emin kızı Hafize 3 yaşında olduğundan nafakasının babası Ekmekci Ali Ağa ibni Ali tarafıdan temin edilmesi gerektiğine hükmedilmiştir.
Numero: 33 [50]	Konu, Özet	Nafaka, Fatma binti Emin kocasından nafaka talebi ve kızı Hafize'nin 9 yaşına kadar nafakasının babası Ali Ağa tarafından teminine karar verilmiştir.
Numero: 34 [51]	Konu, Özet	Nafaka takdiri, Fatma binti Emin kızı Hafize'nin geliri olmadığı, günlük 20 pare nafakasının babası Ali Ağa tarafından temini,
Numero: 35 [52]	Konu, Özet	Fekk-İ Kabir, vefat iden Çerkeş kazası â'şâr başkâtibi Mahmud Mazhar Efendi'nin defninden 36 saat sonra Şahitler huzurunda mezarından çıkarılarak memleket tabibi tarafından otopsi yapılması ve tekrar Çankırı tabibi Cuvanni Efendi tarafından otopsi yapıldığı ve rapor tutulduğu,
Numero: 36 [53]	Konu, Özet	Tereke, misâfireten mukim iken vefat iden Davut oğlı El-hac Mehmed bin Hasan ibni Ahmed'in veraseti Pirlevgonda karyesinde sakine zevceleri Fatma binti Hüseyin ile Hadice binti Mehmed ve oğulları Ali, Feyzullah, İbrahim ve Davud ve kızı Emine'ye murisleri el-Hac Mehmed'ten miras kalan terekelerinin Mal müdüründen alınıp kendilerine verilmesi,
Numero: 37 [54]	Konu, Özet	Tereke, â'şâr başkâtibi iken bundan akdem vefat iden Mahmud Mazhar Efendi ibni Abdullah'ın kimsesi olmadığı için borçları terekesinden düşülüp kalanı mal müdürlüğüne verilmesi,
Numero: Yok [55]	Konu, Özet	Tereke, vefat iden El-hacc Sûfî oğlı Mustafa bin Mustafa bin Abdullah'ın verâseti zevcesi Şerife binti Süleyman ile oğlı Mustafa ve kızları Hadice, Adile ve Saniye'ye kaldığı, terekesi tespit olunmuş ve eşi ve çocukları arasında paylaştırılması,

Tablo 1. 22. (devam).

	Konu, Özet	Dibace, mekrametlü Ahmed Rifat Efendi'nin Çerkeş kazâsı naibliğine görevlendirildiği,
Numero: 1 [56]	Konu, Özet	Tereke, vefat iden Bekir Ağa ibni Ebu Bekir'in terekesi zevcesi Kezban binti Mehmed ve oğulları İbrahim, Süleyman, Mehmed ve Ebu Bekir ile kızları Hadice, Sare, Ümmühan ve Fatma'ya kaldığı, terekesi tespit edilip varisleri arasında pay edildiği,
Numero: 2 [57]	Konu, Özet	Nikah akdi, Seydi oğlı Ahmed bin Ahmed nikah kıydığı Hanım binti Satılmış bin Abdullah'ı dava etmiş ve şahitlerin şehadetleriyle nikahın sahih olduğu ve Hanım'ın Ahmed'e varmasına hükmedildiği,
Numero: 3 [58]	Konu, Özet	Keşif, Kayıp hayvan, Molla Hüseyin oğlı İbrahim bin Hüseyin kaybolan hayvanın mal müdirlüğü zimmetinde olduğu ve Mal müdürlüğünden hayvanın geri verilmesine hükmedildiği,
Numero: 4 [59]	Konu, Özet	Keşif, Kayıp hayvan, Körbeğ oğlı Hüseyin bin Aziz kaybolan hayvanlarının mal müdirlüğü zimmetinde olduğu ve Mal müdürlüğünden hayvanlarının geri verilmesine hükmedildiği,
Numero: 5 [60]	Konu, Özet	Keşif, Kayıp hayvan, Hacı Nazif oğlı Said bin Ahmed kaybolan hayvanın Mal müdirlüğü zimmetinde olduğu ve Mal müdürlüğünden hayvanın Said'e geri verilmesine hükmedildiği
Numero: 6 [61]	Konu, Özet	Tereke, vefat iden Çalık oğlı Ahmed bin Ahmed ibni Abdullah'ın veraseti zevcesi Fatıma binti Ahmed ile oğlı Ahmed ve Ali ve Ramazan ve kızları Menevşe ve Hanım'a kaldığı, terekesi tespit edilip varisleri arasında pay edildiği,
Numero: 7 [62]	Konu, Özet	Nafaka, Emine Hatun zevci İsa oğlı Ahmet bin Cebir'i nafakasını temin etmediği için dava etmiş ve Ahmet'in Emine'nin nafakasını teminine hükmedilmiştir.
Numero 8 [63]	Konu, Özet	Veraset, Vekalet, vefat iden Hacı Sufı oğlı Mustafa bin Mustafa bin Abdullah'ın verâseti zevcesi Şerife Hatun ibneti Süleyman ile oğlı Mustafa ve kızları Adile ve Saniye ve Hadice'ye kaldığı, eşi ve çocukları adına Sırtlı oğlı Receb Ağa ibni İsmail'in vekil tayin edildiği,
Numero 9 [64]	Konu, Özet	Veraset, Vasi tayini, vefat iden Sarı oğlı Hacı İsmail bin Hüseyin bin Abdullah'ın verâseti zevcesi Fatıma binti Mustafa ile oğulları Hakkı ve Hamdi ve kızları Mevhibe ve Latîfe ve Behiye ve Emine ve Ğanime'yekaldığı, terekesi hesaplanıp Eşi ve çocukları arasında pay edilmesine ve emmizadeleri Sarı Hüseyin oğlı Hacı İsmail bin Halil Efendi'nin vasi tayin edildiği,
Numero 10 [65]	Konu, Özet	Veraset, Vekalet, vefat iden Kara İsmail oğlı Hacı Osman Ağa ibni Memiş bin Abdullah'ın verâseti zevcesi Fatıma Hatun ibneti Osman diğer zevcesi Emine binti Abdullah ile karındaşı Süleyman'a kaldığı, ve terekesinden hakkını almak için Süleyman'ın oğlu İbrahim Çavuş'ı vekil tayin ettiği,
Numero 11 [66]	Konu, Özet	Tereke, vefat iden Ömer Alemdar oğlı Ahmed Usta ibni Ömer bin Abdullah'ın verâseti zevcesi Emine binti Arif kızları Hadice ve Amine ve vefat iden oğlı Ömer'in oğlı Mehmed ve kızları Hafîze ve Hadîce'ye kaldığı ve emmîleri Abdullah Usta ibni mezbur Ömer'in vasi tayin edildiği,
Numero 12 [66]	Konu, Özet	Alacak, birinci ordıda asker iken altı yıl önce şehit olan Hacı Debbâğ oğlı Hasan bin Osman eşi olduğunu söyleyen Sâre Hâtûn ibneti Abdullah köy ahalisinden Ahmed Ağa ibn Ali'nin Sâre Hâtûn ibneti Abdullah'a borcu olan parayı ödemesi için tembih edilmesi hususunda,
Numero 13 [67]	Konu, Özet	Veraset, Vekalet, vefât iden Körün oğlı Abdullah Efendi ibni Mustafa bin Abdullah'ın vârisi zevcesi Fatma Hâtun ibneti Ali ile oğlı Tahir ve kızı Hafîze'ye kaldığı, Ramazan oğlı Osman Ağa ibni Ramazan'ın vekil tayin edildiği,

Tablo 1. 22. (devam).

Numero 14 [68]	Konu, Özet	Nafaka, Vasi tayini, vefât iden Tekeli oğlı Ali bin Ali bin Abdullah'ın küçük kızı Hadîce'ye Annesi Şerife binti Ali bir ecnebiyle evlendiğiği için başkasını vasi tayini ve nafaka tespit edilmesi,
Numero 15 [69]	Konu, Özet	Tereke, vefat iden Karakollıkçı Oğlı el-Hâc Yunus bin Mehmed bin Abdullah'ın verâseti zevcesi Hadice Hatun ibneti Hüseyin ile oğulları Hüseyin ve Mustafa ve Yunus ve kızı Fatma'ya kaldığı, terekesinin hesaplanıp eşi ve çocukları arasında paylaştırıldığı,
Numero 16 [70]	Konu, Özet	Veraset, Vekalet, vefât iden Hâcı Sofu oğlı Mustafa bin Mustafa bin Abdullah'ın verâseti zevcesi Şerife Hâtun ibneti Süleyman ile oğlı Mustafa ve kızları Adile ve Saniye ve Hadice'ye kaldığı, Sırtlı oğlı Receb Efendi ibni İsmail'in vasi tayin edildiği,
Numero 17 [71]	Konu, Özet	Vasi tayini, vefât iden Ömer Alemdâr oğlı Ahmed Usta ibni Ömer bin Abdullah'ın vefât iden oğlı Ömer'in oğlı Mehmed ve kızları Hafîze ve Hadice'ye emmileri Abdullah Usta ibni mezbûr Ömer'in vasi tayin edildiği,
Numero 18 [72]	Konu, Özet	Nafaka, Şerife Hatun ibneti Halil eşi Hüseyin'in kendisi ve çocuklarını terkettiği nafakası hakkındaki davası ve Hüseyin'in nafakalarını teminine hükmedilmesi,
Numero 19 [73]	Konu, Özet	Vasi tayini, Nafaka, vefat iden Bekir oğlı el-Hâc Osman ibni Hüseyin bin Abdullah'ın oğulları Mehmed ve Hüseyin'e kalan miras için Emmilerinin vasi tayin edilmesi ve nafaka bağlanması,
Numero 20 [74]	Konu, Özet	Tereke, vefat iden Yahya oğlı Ali damadı Abdullah Efendi ibni Abdurrahman bin Abdullah'ın verâseti zevcesi Fatma binti Ali ile oğulları Mustafa ve Tahir ve kızı Ayşe'ye kaldığı, hesaplanan terekesi eşi ve çocukları arasında pay edildiği,
Numero 21 [75]	Konu, Özet	Miras, Koltukçu oğlı el-Hac İsmail Ağa ibni … sayılan mallarından başka malı ve mülkü olmadığı, diğer mallarının eşi ve çocuklarına ait olduğunun kaydedilmesi,
Numero 22 [76]	Konu, Özet	Veraset, Vekâlet, vefât iden Ali Rıza Efendi ibni Abdullah bin Abdurrahman'ın Yozgat'ta mevcud terekesinden oğlı Hüseyin Hulusi Efendi'ye düşen payın alınması için kardeşi Hasan Tahsin Efendi'nin vekil tayin edildiği,
Numero 23 [77]	Konu, Özet	Vasi tayini, Nafaka, vefât iden Gümüşkaş oğlı Ahmed bin Ahmed'in oğulları Ahmed ve Ebubekir ve kızı Fatma'nın rüştüne erişene kadar Timurcı Mehmed Ağa ibni Hüseyin'in vasi tayin edildiği ve çocuklara günlük 20 para nafaka verilmesine hükmedilmesi,
Numero 24 [78]	Konu, Özet	Nikah akdi, Kır Mahmud oğlı Osman bin Abdullah oğlu Ahmet ile nikahlandığını iddia ettiği Azime binti Şa'ban'ın nikah akdini yerine getirmemesi davası görülmüş ve şahitlerin şehadetleriyle nikahın gerçekleştiği ve Azime'nin nefsini Ahmet'e teslimine hükmedildiği,
Numero 25 [79]	Konu, Özet	Miras, Alacak, vefât iden Fazlı oğlı Halil Ağa ibni Mehmed bin Abdullah'ın yeğeni İsmail bin Zeynâl amcasına borcu olan İsmail Efendi ibni Mehmed'ten alacağının ve diğer terekesinin miras hakkı olarak kendisine verilmesi ve oğlu Süleyman Ağa'nın vekil tayin edildiği,
Numero 26 [80]	Konu, Özet	Tereke, vefât iden Bantarlı oğlı Hüseyin bin Ali bin Abdullah'ın verâseti zevcesi Ayşe binti Satılmış ve diğer zevcesi Alime binti İbrahim ile oğlı Yusuf ve oğlı Hasan ve kızı Şerîfe'ye kaldığı, hesaplanan terekesi eşleri ve çocuklarına pay edildiği,
Numero 27 [81]	Konu, Özet	Tereke, vefât iden Harelim veledi Nikola'nın terekesi zevcesi Sofya binti Yânni ve oğlı Yorgi'ye kaldığı terekesinin satılıp elde edilen gelirin mırasçılarına pay edildiği,

Tablo 1. 22. (devam).

Numero 28 [82]	Konu, Özet	Tereke, vefat iden Fesli Ahmed oğlı Osman bin Ahmed'in verâseti zevcesi Emine binti Ahmed ile validesi Şerife ve kızı Fatıma binti Osman ve karındaşları Abdullah ve Mehmed'e kaldığı, terekesinin hesaplanarak varislerine pay edildiği,
Numero 29 [83]	Konu, Özet	Tereke, vefât iden Karalı oğlı Osman bin Halil bin Abdullah'ın verâseti oğlı Hüseyin ve Mehmed ve kızı Emine'ye kaldığı, vasi olarak amcalarının atandığı hisselerinin pay edildiği,
Numero 29 [84]	Konu, Özet	Tereke, vefât iden Çâylı oğlı Osman ibni Memiş ibni Abdullah'ın verâseti zevcesi Ayşe binti Mehmed ile vâlidesi Sultan binti Abdullah ve oğulları Memiş ve Mehmed ve Ahmed ve Hakkı ve kızları Emine ve Fatıma ve Hadice'ye kaldığı, terekesi hesaplanıp varislerine pay edildiği,
Numero: 30 [85]	Konu, Özet	Tereke,vefât iden Koca Mehmed oğlı Mehmed ibni Abdullah'ın verâseti zevcesi Hanım binti Ahmed ile oğulları Hüseyin ve Hasan ve Mustafa ve Mevlûd ve kızları Ayşe ve Sâre ve Kezban ve Zeyneb ve Fatıma'ya kaldığı, terekesi hesaplanıp varislerine pay edildiği,
Numero 31 [86]	Konu, Özet	Miras, Vekil tayini, Nâim oğlı Ahmed ibni müteveffâ Mehmed babasından miras kalan İstanbul'daki Kunduracı dükkanı hissesinin satılarak bedelinin vekil tayin ettiği ulûmdan Hacı Hüseyin Efendizâde Ebûbekir Efendi'ye verilmesi,
Numero 32 [87]	Konu, Özet	Nikah akdi, Mehir, Şerife binti Mehmed ile Abdurrahman oğlı Ahmed bin Mehmed arasındaki nikah akdi ve mehir miktarının tespiti,
Numero 33 [88]	Konu, Özet	Nikah akdi, Mehir, Emine binti Hüseyin Hava oğlı Veliüddin bin Ahmed oğlı Ahmed bin Mehmed arasındaki nikah akdi ve mehir miktarının tespiti,
Numero 34 [89]	Konu, Özet	Miras, Vekil tayini, vefât iden aşçı esnafından Hatîb oğlı Süleyman bin Ali ibni Abdullah'ın verâseti vâlidesi Esmâ Hatun ibnet-i Mehmed ile karındaşı Selim ve İbrahim'e kalan terekesinin bedelinin talep edilmesi ve aşçı esnafından Hüsrev oğlı Hacı Şâkir Ağa ibni Ali'yi vekil tayin edildiği,
Numero 35 [90]	Konu, Özet	Nafaka, vefât iden Deve oğlı Mustafa bin Mehmed bin kızı Ayşe'ye babasının mirasından nafaka bağlanması ve emmîsi Osman Ağa'ya vekili olarak izin verilmesi,
Numero 36 [91]	Konu, Özet	Tereke, vefât iden Sâre Hâtun ibneti Arab oğlı Abdülkâdir bin Abdullah'ın verâseti zevci Mehmed bin Halîl ve vâlidesi Fatıma Hatun ibneti Ali ve karındaşı Ahmed ve kız karındaşı Hafîze'ye kaldığı, terekesinin hesaplandığı, [ancak varislerine dağıtımı yapılmamış]
Numero 37 [92]	Konu, Özet	Keşif, Komşu çekişmesi, Mustafa bin Hüseyin şikayeti ile evine yeni bir pencere açtıran komşusu Hacı Hasan oğlı Hacı Mehmed Ağa ibni Hasan'dan pencereyi kapattırması için görülen dava.
Numero 38 [93]	Konu, Özet	Miras, Alacak, Emine Hatun binti Ali muharebede şehit olan Arab oğlı Mehmed bin Ahmed bin Abdullah'ın adı geçen İsmâil Efendi İbni Mehmet'ten alacağının kendisine miras kaldığı ve borcunu ödemesi,
Numero 39 [94]	Konu, Özet	Rüşt ispatı, vefât iden Arif Ağa dâmâdı Ali Ağa ibni Süleyman ibni Abdullah'ın oğlu Yusufun rüştünü ispat ettiği ve kendisine düşen miras hissesinin verilmesi.
Numero 40 [95]	Konu, Özet	Veraset, Nafaka, vefât iden Bunarcı [Punarcı] oğlı Ali Efendi ibni İsmâil bin Abdullah'ın verâseti zevcesi Sâre binti Hasan ile babası İsmâil ve kızı Emine'ye kaldığı, vasi İsmail Efendi ibni Abdullah'ın talebiyle Emine'ye terekeden nafaka bağlanması,
Numero 41 [96]	Konu, Özet	Vasi tayini, vefât iden Bunarcı oğlı Ali Efendi ibni İsmâil bin Abdullah'ın kızı Emine'nin rüştünü ispatına değin İsmail Efendi ibni Abdullah'ın vasi tayin edildiği,

Tablo 1. 22. (devam).

Numero 42 [97]	Konu, Özet	vekil tayini- vefât iden Mezarcı Feyzullah Ağa ibni İbrâhim bin Abdullah'ın verâseti zevcesi Havva Hatun ibneti Abdullah oğlı Mezarcı Saîd Ağa ve Kızı Kezban için vekil tayin edildiği,
Numero 43[98]	Konu, Özet	Nafaka, Vasi tayini, vefât iden Ömer Alemdar oğlı Ahmed ibni Ömer bin Abdullah'ın verâsetinden bir mülkün satışı ve torunlarına nafaka olarak verilmesi için Emmileri Abdullah ibni Ömer'e vasi olarak izin verilmesi,
Numero 44 [99]	Konu, Özet	Vasi tayini, vefât iden Hafize Hanım ibneti Hafız Mehmed bin Abdullah'ın oğlı Mehmed Hayri ve kızı Mevhibe'nin rüşdlerini ispata değin Âşık Mehmed Ağa ibni Mehmed'in vasi tayin edildiği,
Numero 45 [100]	Konu, Özet	Keşif, Miras paylaşımı, Beyvâde oğlı Abdullah bin Mehmed kardeşi Mehmet Ağa babalarından kalma harmandan kendi hissesi ile yetinmeyip diğer hissedarların payını da kullanması ile ilgili görülen dava ve payın kabul edilmesi,
Numero 46 [101]	Konu, Özet	Tereke, vefât iden Karadana oğlı Ahmed bin Osman bin Abdullah'ın verâseti zevcesi Emine Hatun ibneti Osman ile oğulları İsmail ve Ahmed ve Mehmed arasında pay edildiği,
Numero 47 [102]	Konu, Özet	Tereke, vefât iden Sâre Hâtun ibneti Arab oğlı Abdülkâdir bin Abdullah'ın verâseti zevci Mehmed bin Halîl ve vâlidesi Fatıma Hatun ibneti Ali ve karındaşı Ahmed ve kız karındaşı Hafîze'ye kaldığı, terekesi satılıp varislerlerine pay edildiği, 36 [91] nolu hükümle aynı burada dağıtım yapılmıştır.
Numero 48 [103]	Konu, Özet	Nafaka, Karaveli oğlı el-Hâc Ahmed Efendi ibni Ahmed'in küçük çocukları İsmail ve Ali'ye nafaka tahsis edildiği,
Numero 49 [104]	Konu, Özet	Satış işlemi, Vekalet, Ayşe binti müteveffâ Hacı Safer Mustafa nâm Hatun babasından kalan İstanbul'daki dükkan hissesinin satış işleri için eşi Tulcı oğlı Ali Ağa ibni Mehmed'i vekil tayın ettiği,
Numero 50 [105]	Konu, Özet	Dükkan hissesi satışı, Vekalet, Halime ve Ayşe ve Emine bintûn müteveffâ Elli altı oğlı Mustafa bin Ahmed babalarından kalan İstanbul'da bulunan dükkan hisselerinin satılması için Ellialtı oğlı Mehmed Efendi ibn Mehmed'i vekil tayin ettikleri,
Numero 51 [106]	Konu, Özet	Nikah akdi, mehir bedeli, Şerife binti Ömer ve Kozoğlı Durmuş bin Hasan arasındaki nikah akdi ve mehir bedelinin tespit edildiği,
Numero 52 [107]	Konu, Özet	Nafaka, Emine Hatun ibnet-i İsmail kendisini bırakıp eski eşine giden zevci Kara Veli oğlı el-Hâc Emir Ahmet ibni Ahmed'in nafakasını temin etmesine hükmedildiği,
Numero 53 [108]	Konu, Özet	Tereke, vefât iden Emirli oğlı Hacı Ahmed bin Abdullah terekesi zevcesi Fatma ve anası Şerife ve oğulları İsmâil ve İhsan ile kızı Şerîfe'ye kaldığı ve Hacı Raşid oğlı Osman bin Raşid'in Vekil tayin edilerek terekesinin hesaplanıp mirasçılarına pay edildiği,
Numero 52 [109]	Konu, Özet	Veraset, Vekil tayini, vefât iden Abdullah oğlı Hüseyin bin Mehmed bin Abdullah'ın verâseti zevcesi Kezban Hatun ibneti Mustafa ile oğulları Mehmed Sadık ve Ahmed Şükri'ye ve kızları Fatma ve Hadice'ye kaldığı ve miras işlemleri için Hatice'nin eşi Domalac oğlı Ömer Ağa ibni Osman'ın vekil tayin edildiği,
Numero 53 [110]	Konu, Özet	Kayıp hayvan, Hirece oğlı Ali Ağa ibni Ahmed'in camışı kayıp olup, onu bulan Karaca Hasan oğlı Hüseyin bin Hasan'ın hayvanı Hirece oğlı Ali Ağa ibni Ahmed'e etmesinin tanbih edildiği,
Numero 54 [111]	Konu, Özet	Keşif, Satın Alma,Kadıkıran damadı oğlı Ali Ağa ibn el-Hâc Arif arsa satın aldığı ile ilgili mahkemeden aldığı hüccet sahihliği ilgili dava açan Emirlizade Mustafa[?] Ağa ibni Ali ye belgenin gerçek olduğu ile ilgili hükmedildiği,

Tablo 1. 22. (devam).

Numero 55 [112]	Konu, Özet	Alacak, vefât iden Hafize Hanım ibneti Hâfız Mehmed bin Abdullah'ın oğlı Mehmed Hayri ve kızı Mevhibe mirasçısı oldukları annelerine borcu olan Feyzullah oğlı Feyzi Çavuş ibni Ahmed bin Abdullah'ın vefat etmesi nedeniyle terekesinden varislarinin borcunu ödemesine hükmedildiği,
Numero 57 [113]	Konu, Özet	Rüşt ispatı, Malını vasisinden talep etmesi, vefât iden Abdürrezzak oğlı el-hâc Ali Ağa ibn Ömer bin Abdullah'ın kızı Fatma rüştünü ispat ettiği ve vasisi Hacı Kadir oğlı İsmail Efendi ibni Ali'den emanet verasetini talep etmesi, Fatma'nın rüştünü ispat ettiğine hükmedildiği,
Numero 58 [114]	Konu, Özet	Tarla Satışı, Vekalet, Çerkeş'de ticaret için bulunan Kara İsmail oğlı Musa Durmuş Ağa ibni İbrahim Maçka'da bulunan tarlasını kardeşi İzzet Ağa'ya satışı Abdullah Efendi'yi vekil tayin ettiği,
Numero 59 [115]	Konu, Özet	Veraset, vefât iden Sâre Hatun ibneti Abdülkadir bin Abdullah'ın verâseti zevci Avcı Mehmed bin Halil ile validesi Fatma Hatun ibneti Ali ve kardeşi Ahmed ve Hafîze'ye kaldığı, Varislerin verasetten hak talep ettikleri ve damatları Avcı Mehmed bin Halil ile anlaştıkları hususunda,
Numero 60 [116]	Konu, Özet	Nikah, Mehir tespiti, Sarı Ali oğlı Kerimesi Hafîze binti Ahmed ile Fındıkoğlı Sadık Ağa ibn Ahmed arasında nikah akdi ile mehir miktarının tespit edildiği,
Numero 61 [117]	Konu, Özet	Nafaka, Vasi tayini, vefât iden Koca Mehmed oğlı Mehmed bin Abdurrahman'ın oğulları Mustafa ve Mevlûd ve kızı Fatma'nın anneleri Hanım binti Ahmed'in talebiyle çocuklar küçük olduğundan nafaka takdiri ve annelerinin vasi tayin edildiği,
Numero 62 [118]	Konu, Özet	Vakfiye, Hidâyetzâde Mehmed Saîd Beğ ibni el-Hâc Mustafa Beğ malından bin beş yüz guruş vakfetmesi,
Numero 63[119]	Konu, Özet	Tereke, Vasi Receb Efendi'nin kahve hissesinden payının 4 mirasçı arasında pay edilmesi,
Numero 64 [120]	Konu, Özet	Nafaka, Vasi tayini, Hacı Sofu oğlı Mustafa bin Mustafa bin Abdullah'ın oğlu Mustafa ve kızları Hatice ve Adile ve Saniye'nin Vasisi Sırtlı oğlı Recep Efendi ibni İsmail'in talebiyle çocuklar küçük olduğundan nafaka takdiri ve onun vasi tayin edildiği,
Numero 64 [121]	Konu, Özet	Veraset, Vekalet, vefat iden Kaba Sakal oğlı Kirako veledi Toduri veraseti zevcesi Resmina binti Hacı Andon ile oğlu Yovaki ve kızları Sofya ve Sultan ve Mariya ve Anasa'a kaldığı, Yovaki de öldüğü için onun mırasının da diğer varislere kaldığı, miras işlemleri için Zağferanbolı'da sakin Hacı Kılıbozoğlu Hacı Bodos Ağa'yı vekil tayin edildiği,
Numero 65 [122]	Konu, Özet	Alacak, Askerdeyken vefat eden Müezzinoğlu Mustafa bin Ali'nin baba ve annesi Mustafa'dan borç alan Hasan bin Mehmed'en borç tahsili için varis olduklarının tespit edildiği,
Numero 66 [123]	Konu, Özet	Nafaka, Şerîfe Hatun ibneti Küsdûm İbrâhim eşi kendisini bırakıp eski eşine gitmiş, eşi Çalcıviran karyeli Topcı oğlı İsmail bin Mehmed'den nafaka talep etmesi ve nafaka takdir edildiği,
Numero 67 [124]	Konu, Özet	Alacak, Veraset, vefât iden Fazlı Beg oğlu Hasan bin Mehmed bin Ömer'in verâseti zevcesi Şerife Hatun ibneti Ahmed ile babası Mehmed ve oğlu Recep'e düştüğü ve Hasan'a borcu olan Mahzır Tahir Ağa ibni Mehmed'in borcunu kabul ettiği,
Numero 68 [125]	Konu, Özet	Tereke, vefat eden Kapucu oğlu Mehmed ibni Mehmed bin Abdullah'ın verâseti zevcesi Emine Hatun binti Mustafa ve kızları Cemile ve Hatice ile karındaşı İbrahim'e kaldığı ve terekesi satılarak mırasçılara pay edildiği,

Tablo 1. 22. (devam).

Numero 69 [126]	Konu, Özet	Tereke, vefât eden Veliyüddin oğlu Mustafa bin Veli ibni Abdullah'ın verâseti zevcesi Sultan bin Abdullah ile vâlidesi Fatıma ve oğlu Veli ve Hasan ve İzzet ve kızları Emine ve Hatice ve Şehribân'a kaldığı ve terekesi satılarak mirasçıları arasında pay edilmesi, Veli dahi vefat edince onun da mirası mırasçıları arasında pay edildiği,
Numero 70 [127]	Konu, Özet	Vakfiye, Çerkeş eşrafında Hidâyet Beğzâde Mehmed Saîd Beğ Efendi ibni el-Hâc Mustafa Beğ ibni Hüseyin Beğ mülkü olan çeşitli dükkan ve akarı vakfetmesi,
Numero 71 [128]	Konu, Özet	Veraset, Vekil tayini, vefât iden Yağcı esnafından el-Hâc Mustafa oğlı Ahmed Raşid Efendi ibni Mustafa bin Abdullah'ın verâseti zevcesi Halime Naime Hatun ibneti Memiş ile oğulları Ali ve Ahmed ve Mehmed ve kızı Hadîce'ye kaldığı ve kızı Hatice babasının terekesinden kendi hissesine düşen payın verilmesini ve zevci Hacı Mustafa oğlı Mustafa Efendi ibni İsmail'i vekil tayin ettiği,
Numero 72 [129]	Konu, Özet	Arazi gaspı davası, Vekil tayini, Fatma Hatun ibneti Kuloğlı Süleyman arsasına fuzuli müdahale eden Küçük Hüseyin oğlı Süleyman bin Hüseyini dava etmesi ve eşi Kalendar oğlı İsmail Ağa ibni Mehmed'i vekil tayin ettiği,
Numero 73 [130]	Konu, Özet	Veraset, Vekil tayini, Maye oğlı Satılmış ibni Ahmed annesi Emine Hatun ibni Ahmed'den İstanbul'da kendisine miras kalan arsa hissesinin satılarak bedelinin kedisine gönderilmesi ve İstanbul'da mukim Koç Hüseyin oğlı Gazi Beğ ibni İbrahim Beğ'i vekil tayin ettiği,
Numero 74 [131]	Konu, Özet	Vasi elindeki Mülk satışına izin isteği, Vasi Hadice Hatun ibneti Ahmed elinde emanet olan evin kötü durumda olmasından dolayı satılamasına izin verildiği,
Numero 73 [132]	Konu, Özet	Veraset, Vekil tayini, vefât eden Müftizade Ali Rıza Efendi ibni Mustafa bin Abdullah'ın verâseti zevcesi Hadice Hatun ibneti İbrahim ile oğulları Mustafa Rıfat ve Ahmed'e kaldığı vefat ettiğinde üzerinde bulunan terekesinin ve maaşının hesaplanarak kendilerine gönderilmesi ve Mustafa Rıfat Efendi'yi vekil tayin edildiği,
Numero 74 [133]	Konu, Özet	Nafaka, Hacı Hasan oğlu kerimesi Esma Hatun ibneti Mustafa kendisini boşayan Mülazımoğlu Mehmed ibni Mehmed'ten nafaka istemesi ve nafakanın tespit edildiği,
Numero … [134]	Konu, Özet	Vasi tayini, vefât iden Hacı Sofu oğlı Mustafa bin Mustafa bin Abdullah'ın oğlı Mustafa ve kızları Hadice ve Adile ve Saniye'nin küçük olmalarından dolayı babalarından kalan malların mufazası için aynı karyaden Ayan oğlı Mustafa ibni İbrahim'in vasi tayin edildiği,
Numero 75 [135]	Konu, Özet	Alacak, vekil tayini, Molla Ömer oğlı Mustafa Efendi ibni Hasan İstanbulda vefat eden el-Hâc Mustafa oğlı Ahmed Raşid Efendi ibni Mustafa'nın kendisine borcu olduğu ve terekesinden borcunun alınarak kendisine gönderilmesini ve kardeşi İmam Hasan Efendi'yi vekil tayin ettiği,
Numero 76 [136]	Konu, Özet	Tereke, vefât iden Tıbçı oğlı İbrahim ibni Mehmed ibni Abdullah'ın verâseti zevcesi Şerife ibneti Abdullah kızları Sare, Emine, Şerife, Aişe, Behiye ve Hadice ile kız kardeşi Şerife ibneti Mehmed'e kaldığı, terekesinin hesaplandığı [Ancak adı geçenlere paylarının dağıtılmadığı görülmektedir.]
Numero 77 [137]	Konu, Özet	Talak, Hacı Kavas kerimesi Hadice ibneti Mehmed mektup ile kendisini boşayan Nalluhan'da mukim Kürt Hacı Halil oğlı İbrahim Halil'den alacağı mehri hane eşyası ve menzilinden karşılanmasına hükmedildiği,

Tablo 1. 22. (devam).

Numero 78 [138]	Konu, Özet	Vasi tayini, vefât iden Gök Osman oğlı Ali ibni Ali bin Abdullah'ın kızları Aslıhan ve Halime küçük olduğundan babalarından kalan malların korunması için Hamide Hatun'un vasi tayin edildiği,
Numero 79 [139]	Konu, Özet	Tereke, vefât iden Mehmet Fethi Efendi ibni Abdullah'ın verâseti oğulları Rıza ve Ziver'e kaldığı çocuklar küçük olduğundan mal müdiri Ömer Rıfat Efendi'nin vasi olarak terekenin satılması ve çocuklara pay edildiği,
Numero 80 [140]	Konu, Özet	Tereke, vefât iden Ömer Rıfat Efendi'nin verâseti zevcesi Emine ibneti Hüseyin ile oğlı Mehmed Şavket'e kaldığı, terekesinin hesaplanması, Mehmed Şavket'in küçük olmasından Hasan Ali oğlı Salih Efendi'nin ona vasi tayin edildiği,
Numero 81 [141]	Konu, Özet	Nikah akdi, İmam oğlı Ali Osman ibni Kaytan İbrahim'in vekili Halet Mehmed oğlı Mustafa ibni Mehmed aracılığı ile İncekara oğlı Hacı Receb Ağa'nın kerimesi Şerife ibneti Receb'i şahitler huzurunda nikahladığı ancak Şerife'nin nikahı duyduktan bir süre sonra nikahı kabul etmediğini belirtmesi ve İmam oğlı Ali Osman ibni Kaytan İbrahim'e varmak istememsi üzerine görülen davada Şerife'nin Ali Osman Ağa'yla kıyılan nikahının kıyıldığına hükmedil
Numero 82 [142]	Konu, Özet	Tereke, vefât iden Hidayet Beğzade Mehmed Said Beğ ibni el-Hac Mustafa Beğ ibni Abdullah'ın verâseti zevceleri Emine binti Ahmed ve Hafize binti Mehmed ile kızları Ayşe, İfakat, Fatıma ve oğlı Ali Rıza'ya kaldığı, terekesinin hesaplandığı ve yaşı küçük olanlara Mehmed Akif ve Ahmed Hamdi beğlerin vasi tayin edildiği,
Numero 83 [143]	Konu, Özet	Vasi Tayini, vefât iden Hidayet Beğzade Mehmed Said Beğ ibni Mustafa Beğ ibni Abdullah'ın verâseti Fatıma ve Ali'ye kaldığı, her ikisi küçük olduğundan miras işlemleriyle ilgilenmesi için Adil Beğ ibni Hüseyin Seydi Beğ'in vasi tayin edildiği
Numero 84 [144]	Konu, Özet	Vasi Tayini, vefât iden Hidayet Beğzade Mehmed Said Beğ ibni Mustafa Beğ ibni Abdullah'ın verâseti Fatıma Hanım ve Ali Beğ'in rüşdlerini ispata kadar dayıları Hacı Memişzade Adil Beğ ibni Hüseyin Seydi Beğ'in vasi tayin edildiği,
Numero 85 [145]	Konu, Özet	Vekil tayini, vefât iden Hidayet Beğzade Mehmed Said Beğ ibni el-Hac Mustafa Beğ ibni Abdullah'ın verâseti zevceleri Emine binti Ahmed ve Hafize binti Mehmed ile kızları Ayşe, İfakat, Fatıma ve oğlı Ali Rıza'ya kalan mülklerin satışı için Hacı Memişzade Adil Beğ ibni Hüseyin Seydi Beğ'in vekil tayin edildiği,
Sayfa 127 ; Katip kendisinin aldığı ve verdiği borçları kaydetmiştir.		
Son pozlarda verilenler hüküm değidir diğer makamlara gönderilen belgeleri içermektedir.		

BÖLÜM 2
ÇERKEŞ 5 NUMARALI ŞERİYE SİCİLİNİN TRANSKRİPSİYONU

[15 Şevvâl 1297 (20 Eylül 1880)]'dan [15 Şevval 1301) 8 Ağustos 1884] tarihleri arası mahkeme kaydı.

[s. numarasız)

Eylül ibtilâsından izn nâme bakır guruş

Diğer	9
Diğer	9
Diğer	9
Diğer	9
Diğer	9

(s. 1) Doksan altı senesi şehr-i mart ibtidâsından itibaren Çerkeş Kazâsı Bidâyet mahkemesinde[164] cünha[165] ve kabâih ile müttehem ve mahkûm olanların.			**(s. 2)** Esâmisiyle müddeti habsleri ve tarih tevkîfleri ve sebebi mahkûmiyetlerine mübeyyin defteridir.	
Müddet-i habs	Tarih-i tevkîfi	Tarih-i tahliyeleri	Esâmisi	Sebeb sebeb-i mahkûmiyetleri
Beş hafta müddetle	Fi 26 Şubat 95	Fi 6 Nisan 96	Ovacık karyesinden Hatib oğlı Mustafa	Darb müddeâsı
Üç mah müddetle	Fi 6 Rebiü'l-evvel 97	Fi 16 Cemaziye'l-evvel(?) 96	Karacaviran[166] kasabasından Emin oğlı Ali	Katl kasdıyla olmayub içün … silah çekmişdir.
Bir hafta müddetle	Fi 8 Nisan 96	Fi 14 Nisan 96	Çerkeş kasabasından **Badı** oğlı Halil ve Rıfkı Hüseyin	Görülti ve … eyledikleri
Bir hafta	Fi 15 Nisan	25 Cemaziyel	Ovacık karyesinden	Darb müddeâsı

[164] Bu tâbir eskiden Asliye Mahkemeleri için kullanılırdı.
[165] Küçük kabahat, ufak suç,
[166] Bugünkü Kurşunlu İlçesi,

müddetle	96	evvel 97/22 Nisan 96	İkiz oğlı Hasan	
Üç hafta müddetle	Fi 4 Cemaziye'l-evvel	Fi 4 Sefer(?) 97	Çerkeş kasabasından Akca oğlı Süleyman	Dükkândan sirkat[167] müddeâsına dairdir
On beş gün müddetle	Fi 10/7 Cemaziye'l-evvel 97	Fi 25 Cemaziye'l-evvel 97	Çerkeş kasabasından Selim damadı İbrahim	Darb müddeâsı
İki mah müddetle	Fi 29 Cemaziye'l-evvel 97	Fi 1 Nisan 97	Çerkeş Kazâsından Boğaz'ın Yelkovan karyeli Kazık(?) oğlı Osman ve İbrahim	Sirkat müddeâsı
Bir mah müddetle	Fi 24 Ceaziye'l-evvel 97	Fi 24 Safer 97	Çerkeş kasabasından Kürt Hüseyin oğlı İsmail	Darb müddeâsı
Üç mah müddetle	Fi 4 Safer 97	Fi 4 Şevval 97	Ekincik karyeki Hasan Hilmi Hasan Ali	Cebren haneye girdiği
İki mah müddetle	Fi 30 Safer 97	Fi 30 Ramazan 97	… karyesinden Kuduz oğlı Mehmed	İnek sirkat eylediği
Bir hafta müdetle	Fi 10 Cemaziye'l-evvel 96	Fi 17 Eylül 96	Karacaviran karyesinden Hacı Süleyman oğlı Süleyman	Darb müddeâsı
Bir hafta müddetle	Fi 11 Cemaziye'l-evvel 96	Fi 18 Eylül 96	Çerkeş kasabasından Mahmud oğlı Mehmed ve Tüfenkci Mustafa	Darb müddeâsı

1297/1301 tarihli nihâyeti[168]

(s. 3)[169]

(s. 4)

Hüve'l-mua'yyen[170]

[167] Hırsızlık, çalma, çalınma
[168] 1879/1880 ile 1883/1884 tarihlerine karşılık gelmektedir.
[169] Sayfa boş bırakılmış.
[170] Her ne kadar metinde sicil defterlerini tasnif edenler 1 (bir) olarak numaralandırmış olsalar da biz hüküm içermeyenlere numara vermedik. Parantez [ ] içinde verilen numaralar kendimizin yapmış olduğu bir tasniftir. Çünkü hükümler için tekrar tekrar numaralandırmalar yapılmıştır, bu karışıklığı engellemek amacıyla numaralandırmaları kendimiz yaptık.

‘İzzet-me’âb şeri‘ât-nisâb sâbık[171] Bozdoğan nâibi mürüvetlü Mehmed Rifat Efendi kâm-yâb[172] bade’t-tehiyyetü’l-vâfiye inhâ olunur ki Kastomonı vilâyeti dâhilinde Çerkeş kazâsının umûr-ı ahkâm-ı şer‘iyyesi işbu bin ikiyüz doksan yedi senesi Şevvâl-i mükerrem on beşinci [(20 Eylül 1880] güninden i‘tibâren zâtı hazret-i fetvâ penâhinin intihâb ve tercih buyuruldıklarına ve nezâreti ‘âmmemize binâen tarafımızdan cenâb-ı şerifinize ihale ve tevfîz olunmuşdır gerekdir ki kazâ-i mezkûrı yevm-i mezbûrdan bi’n-niyâbe zabt idüb beyne’l-ahâlîyi icrâ-yı ahkâm-ı şer‘i ‘aliyye’ye say‘ u gayret ve vukû‘u-yafte olan muhallefât-ı mevtâ-yı askeriyenin mûceb tahrîr olanlarını tahrîr ve terkîm ve beyne’l-verese bi’l-farîzatü’ş-şer‘iyye tevzî‘ ve taksîmi husûsunda imtihan ve dikkât birle câdde-i şer‘iyye-i Ahmediyye’den ser-mû inhirâfa[173] cevâz göstermeyesüz ve’s-selâm.

Hoca Abdurrahman Efendi-zâde nakib-ul eşrâfu’s-seyyid Mustafa Tevfik
el-kadı asakir-i Anadolu

(s. 5)

Numero: 1 [1]

Hamd-ı bi-sipâr ve senâibi-ba’id ve şümâr ol-**vâkif-ı** serâir-i alem ve raz-dân kulûb-ı beni adem kâr fermây-ı kalem ve tekvîn-i mebde‘-i semavât u zemin bahşâyende-i hazâyin-i cûd-ı Cenâb-ı Vâcibü’l-Vücûd hazretlerinin melce-i kâinât ve melâz-ı kaffe-i mevcûdat dergah-ı azimet penâhına ref‘ olunır ki mebnâ-yı serây-ı bülend-i eyvân-ı asumân ve bedî‘-i hur ve firîb-i kevi ve mekânı ber-muktezâ-yı hikmet-i ezeliye resm-i acîb üzere binâ ve tev’i beni ademi le-kad halakna’l-insane fi ahseni takvim nazm-ı kerîm-i amîmi’t-tekrîmi üzere ibdâ‘ ve inşâ eyledi ve cevâhir-i tabında salât ve selâm ve ferâid-i tahiyyât ebed peyvend-i saadet-i irsâm-ı Sultan-ı serîr lev lâke illet-i gaiyyet-i icâd-ı eflâk şeref bahşây-ı evreng-i saadet fermân-ı fermâyı iklim-i şefaat efdal-ı enbiya ve rusul hâdiy-i eşrefterîn-i sübül-ü Muhammedi’l-Mustafa Ahmedü’l-**müctebi-yi(?)** aleyhi ve ala alihi ve ashabi ekmelu’t-tahâyyât Hazretlerinin metâf-ı[174] kudsiyân ve mâlişgâh-ı kerv-i beyân olan ravza-ı mutahharalarına ibşâr ve şinâr olunır ki saadetmendân erbâb-ı hayr ve salâh femen ya‘mel miskale zerretin hayran yerahu mazmûn icâz-ı nümûnu üzere zebr-i

[171] Geçmiş, önceki, şimdikinden bir evvel me'muriyette bulunmuş olan.
[172] İsteğine ulaşmış, bahtiyar.
[173] 1. Münharif olma, dönme, sapma. 2. doğru yoldan çıkma. 3. değişme, bozulma. 4. kırıklık.
[174] Tavaf edecek yer,

livây-ı merhamet iltivâlarında asûde nişîn zilâl-ı înâyet ve aşüfte-i hâlât-ı cerâyîm-i a‘mâl yevme tüblâ’s-serâirdeki temyîz-i zamâir-i erbâb-ı sağair ve kebâir ola **dest-yâr-u kâr-ı** fermeyân-ı duzahdan penâh-ı ârende-i kehfi’l-emân şefaat olurlar ammâ-ba‘d bu saray-ı senc-i bî-vefâ ve ribât-ı köhne eyvân-ı müstecel-i el-bekâ elâ küllü şeyin mâ-hallâl-lahu bâtilün mefhûmu üzere ma‘ber-i fenâ nişîmen renc u ‘anâ olub mukimi manend-i dayf-i râhil karin-i irtihal ve küllü na‘îminü’l-imhâletuhu müeddasınca ni‘met çend rûze-i dünya müsâl-ı sayf-ı zâil-i rehin izmihlâl oldığına binâen işbu vakfiyye-i sahihatü’s-sahavi ve vesîka-i şer‘iyetü’l-matavinin tahrîr ve inşâ ve tastîr ve imlâsına bâ‘is oldur ki Kastamonı vilâyet-i celîlesi dâhilinde kâin Kengiri Sancağına mülhâk Çerkeş Kazâsına tâbi‘ nefs-i Çerkeş kasabası ahalisinden ve hanedan-ı nadirü’l-akrandan el-Hac Mustafa Beg ibni Hüseyin Beg iltimâslarıyla husûsu-ı atîyyü’l-beyânın mahallinde ketb ve tahrîr ve fasl hasbiyçün bu dâ‘ileri bi’n-nefs mârü‘z-zikr Çerkeş kasabasında vâki‘ konaklarında varub zeyl-i kitâbda muharreri’l-esâmi muslihin[175] huzurlarında ‘akd-i meclis-i şer‘i âli olındıkda mûma ileyh el-Hac Mustafa Beg mahdûm-ı …(?) ları Sa‘id Beğ ile kerime-i muhteremelerin ve zât-ı ta‘rîf ile mu‘arrefe olan Fatma Hanım binti mûmaileyh el-Hac Mustafa Beg hazır oldıkları halde zikr-i atî vakıflarına li-ecli’t-tescîl ve’l-itmâmı emri’l-vakf ve’t-tekmîl mütevelli nasb ve ta‘yîn eyledikleri Mustafa Efendi ibni Mehmed Efendi mahzarında bi’tav‘ ve’r-rıza bâ-becîr ve’l-ikrâh ikrâr-ı sahîh-i şer‘i ve i‘tirâf sarîh-i mer‘i idüb zevce-i menkûhem olduğı halde bundan akdem vefat iden el-Hace Fatma Hanım binti el-Hac Mehmed’in verâseti benimle zeviyy’ül-erhâm cihetinden hemşiresi Fatma Hanım’a münhasıra olub ol-vechle müteveffâ-yı mûma-ileyhümanın cümle-i terekesinden olub altı sehmde[176] üç sehmi bana ve iki sehmi oğlım hazır-ı mezbûr Saîd Beğ’e ve diğer bir sehmi kerimem Fatma Hanım’a mevrûs olan kasaba-i mezkûrede vâki‘ han-ı cedîd dimekle ma‘ruf nam han-ı kebîrin zimmetinde ve cânib-i tahtında vâki‘ sekizinci numro ile mümessir bir bab mağazadan benimle hazıran-ı mûma ileyhuma Said Beğ ile Fatma Hanımdan her biri hisse-i **şâ‘yia**-ı irsiyesini cemî‘ tevâbi‘ ve levâhıkıyla hasbeten … ve taleben li-ibtigaten Resûl-lillâh vakf-ı sahîh-i müeyyed ve hasbi sarîh-i muhâlled ile vakf ve habs idüb şöyle ki şart eylediğine zikr olunan mağaza icâre-i misliye-ie şer‘iyye ile bâ-yed-i mütevelli-i ahere icâr olunub ehl-i vera‘ ve takva-yı erbâb-ı salah ve

[175] Arabulucular
[176] Sehm: Hisse, pay, kısım

felâhdan ve ashab-ı tecvîrden bir zat hayr-ı sıfat küll-i yevm-i ba‘de salavatü’l-fecir delâil ül-hayrât vâcibü’t-ta‘zimatdan birer hizb-i şerîf ve her hafta birer hatm-ı münif kıraat idüb hasıl olan ecr-i cezîl ve sevâb **bey‘adıyla** evvelâ ve bi’z-zât gubar ravza-i ber envârı mâye-i kimya-yi sa‘adet ve şeşi şebike-i muattara-i[177] feyz asâr-ı behr rahmet olan ser-i defter enbiyâ-ı ‘azam mültecâ-i i‘zâm rüsul-i kirâm sürûr herdûsera özr-i havâh divân-ı ruz cezâ-i şefi‘ hicr-mân ehemmiyet fermân-ı fermâ-yı nübüvvet-i … …-i eyvân-ı risâlet bil-hisse bizim ... hazret-i sahih-i Aliyye salavatullah Muhammed Efendimizin ve sâir enbiyâ-i ‘azâm ve cehar-ı yar-ı kirâm mevali ve ashab-ı zü’l-ihtirâm efendilerimiz hazerâtının ervâh-ı ‘aliyelerine veya el-Hace mûrisemiz müteveffâ-yı mûmâ ileyhümâ el-Hace Fatma Hanım’ın ravza-i bahş ve ihdâ idüb mukâbelesinde marrü’z-zikr mağaza icâr-ı senevisinden külli ‘amm üçyüz guruş vazifeye mutasarrıf ola vâki‘ guruşu dahi mütevelli ma‘rifetiyle erbâh olunub gıbbe’l-hâce mağaza-i mezkûrenin ta‘mir ve termîmine sarf oluna ve fazlası mütevelli olana âid ola ve ben libas-ı **zendekâni** ile meclis ve ni’met hayat ile **tânzim** oldukca tevliyeti bana ve bî-emrillahi te‘âlâ kame-i **şâeb-i mevti** içün işbu elem hane-î hayatdan ‘alem-i bâ-kîde irtihal ve bu viranhane-i gururdan serây-ı ma‘mure‘i surûra intikâl eylediğimde oğlım hazır mezbûr Said Beğ mütevelli ola ve ba‘d vefat-ı evlad-ı zükûrının ve evlâd-ı evlâd zükûrının batnen ba‘de badn[178] ve karnen ba‘de karn ekber ve erşedi ve ‘iyâza bi’llâhi te‘âlâ evlâd-ı zükûr mutasarrıf olur ise inâsımın ekber ve erşedi vechi meşrûh üzere tevliyet-i mezkûre mutasarrıf olalar deyü ta‘yîn-i şurût ve tebeyün kuyûd itdikden sonra mağaza-i mezkûreyi fâriğa-i ani’ş-şevâğil mütevelli-i mûma ileyhe teslim eylediğimizde ol-dahi bi’t-tevliye teslim ve zabt ve kabz idüb sâir evkâf ve mütevelliyât-ı eslâf **(s. 6)** gibi tasarrıf itmişdir didikde gıbbe’t-tasdîkü’ş-şer‘i miri mûma ileyh El-hâcc Mustafa Beg şurût vakf-ı tahkîm ve kuyûd-ı mezkûreyi terhîn[179] maksad-ı hayr ... inân-i kelâm-hayr encamını matla‘ vifâkdan muharrib-i şikâk-ı ‘atf ve zimâm-ı makal hayr malını savb[180]-ı istirdâda hazır ile da‘vâsını tasvîr ve müddeâsını takrîr idüb gerçi vakf-ı ‘akar İmâm-ı ‘Azam ve hümâm-ı iksâm ‘indinde sahîh lâkin sıhhat lüzûmı müstelzim olub rücû‘ meşrû‘ olmağla mağaza-i mezkûreyi ke’l-evvel benimle hâzırân-ı mezbûrândan her biri hisse-i ırsiyesini mülkimizde istirdâd ideriz didikde mütevelli-i

[177] Itırlı, güzel kokulu.
[178] Nesilden nesle, soydan soya manasına gelen bu tabir evvelki batında kimse varken ikinci batında olan kimse istifade etmez demektir.
[179] Rehin verme. Emanet bırakma.
[180] Taraf, cihet, yön.

mûma ileyh cevâb-ı sevâba tasaddi idüb eğerçi hal zikr olunan minvâl üzere idüği verâseti ‘inde’l-işgâldir lakin Ârif-i Samedanî Ebu Yusuf eş-Şehîr bi’l-İmâmi’s-Sânî hazretleri ‘indinde vâkıf-ı mücerred vakaftü dimekle ve İmâm-ı Muhammed eş-Şeybânî[181] rey-i rezîn münirlerinde teslîmi ile’l-mütevellî ile vâkf-ı sahîh ve lâzımdır deyü redd ve teslîmden ibâ ve imtinâ‘ ile hâkim-i hâsım velâ-cenâb veffekahu’llâhu sebîlü’s-sevâb efendi huzûrlarında hâzırân-ı mezbûrân Said Beğ ile Fatma Hanım’ın muvâfakatiyle miri mûma ileyh el-Hâcc Mustafa Beğ ile mütevelli-i mezbûr Mustafa Efendiden her biri mütarâfi‘ân ve fasl ve hasma tâlibân oldıklarında hâkim-i mûma ileyh dahi bu babda teemmül lâyıkı ve tefekkür fâik eyledikde temhîr-i kavâ‘id-i hayrı olâ ve ufak ve teşyîd-i mebâni-i vakfı aheri **ve’l-bun** görmekle tarafeynin kelâmına nazır ve müseccel hayr olmakdan hazer idüb alimen bi’l-hilâfi’l-câri beyne’l-eimmeti’l-eslâf ve **sera‘iyyen** bi-cemî‘i mâ-lâ-büd minhu fi’l-hükmi bi’l-evkâf alâ-re‘y-i men yerâhu mine’l-eimmeti’l-müctehidîn vakf-ı mezbûrun evvelâ sıhhatine ve sâniyen lüzûmına hükm-i sahîh-i şer‘i ve Kazâ-yı sarîh-i mer‘i itmeğin vakf-ı mezbûr sahîh ve lâzım olub min ba‘d nakz ve tahvîli muhâl ve tebdîl ve tağyîri adîmü’l-ihtimâl oldı. Femen bed-delehû ba‘de mâ semi‘ahû fe-inne mâ-ismuhû ale’l-lezîne yübed-dilûnehû semî‘un alîm ve ecrü’l-vâkıf ale’l-cevâdi’l-kerîm. Cerâ zâlike fi’l-yevm ışrîn min Zi’l-ka‘deti’ş-şerîfe sene seb’ ve tis‘aîn ve mi’eteyn ve elf min hicreti men lehû’l-izzu(?) vel-kâdî-i ve’ş-şer‘if [(20 Zi’l-ka‘de 1297(24 Ekim 1880)].

Numero: 2 [2]

El-Hamdullillahi’l-vâkıf ‘ala külli hal el-münezzehu ale’t-tağyiri ve’l-inkitâl ve’salatu ve’s-selâmu ala Muhammed el-mevsûfu bi-mekârimi’l-ahlâk ve mehasini’l-hisal ve ala âlihi ve ashabi el-aricine ilâ ma‘arici’l-kemâl ammâ ba‘dü işbu vakfiyye-i sahihatü’s-sahavi ve vesîka-i şer‘iye’ül-mütavinin tahrîr ve inşâ ve tastîr ve imlâsına bâis ü bâdî oldır ki Kastamonı vilâyet-i celîlesi dâhilinde kâin Kengiri Sancağına mülhak Çerkeş Kazâsına tâbi‘ nefsi Çerkeş kasabası ahalisinden ve hanedan-ı nâdirü‘l-akrandan el-Hac Mustafa Beg ibni Hüseyin Beg iltimâslarıyla husûs-ı atîü’l-beyânın mahallinde ketb ve tahrîr ve fasl-ı hasbiyçün bu dâ‘ileri niksa bi’n-nefs mârrü’z-zikr Çerkeş kasabasında vâki‘ konaklarına varub zeyl-i kitâbda muharreri’l-esâmi huzûrlarında ‘akd meclis-i şer‘i ‘ali olundıkda Es-seyid Mehmed Said Beg ile zat-ı ta‘rif-i şer‘ ile ma‘rrefe Fatma Hanım ebnân-ı mûma ileyh el-Hac

[181] Mehmet Özşenel, “Muhammed bin Hasan eş-Şeybânî”, TDVİA, c. 39, İstanbul 2001, s. 42-43.

Mustafa Beg hazır oldıkları halde mûma ileyh el-Hac Mustafa Beg meclis-i ma‘kûd-ı mezkûrda zikr-i atî vakıflarına li-ecli’t-tescîl ve’l-itmâmı emri’l-vâkıf ve’t-tekmîl mütevelli nasb ve ta‘yîn iyledikleri mahalle ahalisinden Mustafa Efendi ibni Mehmed mahzarında ikrâr-ı sahîh-i şer‘i ve i‘tirâf-ı sarîh-i mer‘î idüb zevce-i menkûhem olduğı halde bundan akdem vefat iden el-Hace Fatma Hanım ibneti el-Hac Mehmed’in verâseti benimle zeviyy’ül-irhâm cihetinden hemşeresi Aişe Sıdıka’nın sadri[182] oğlı ve sadriye-i kebîre kızı hazırân-ı mezbûrân Said Beğ ile kerimem mûma ileyh Fatma Hanım’a münhasıra olub ol-vechle müteveffa-yı mûma ileyhanın **cem‘ân (cümlesi)** terekesinden olub altı sehmden üç sehmi bana ve iki sehmi oğlım hazır-ı mezbûr Said Beg’e bir sehmi hazıra-i mezbûre Fatma Hanım’a mevrûs olan Çerkeş kasabası çarşı derûnunde han-ı cedîd iktidalinde vâki‘ iki tarafı mûma ileyh el-Hac Mustafa Beğ’in mülk dükkânları ve bir tarafı mezkûr han-ı cedîd ve bir tarafı Pazar yeri ile mahdûd bir bab etmekci (ekmakçi) dükkânın benimle hazırân-ı mezbûrân Said Beğ ve Fatma Hanım’dan her biri hisse-i şâyi‘a-ı irsiyesini cem‘-i tevâbi‘ ve’l-levâhıkıyla hasbeten taliben şefa‘at-ı Resûl-ı li’l-llâhi vakf-ı sahîh-i mü’ebbed ve habs-ı sarih-i muhalled ve vakf-ı habs idüb şöyle şart eylediğine zikr olunan dükkân icâra misliye-i şer‘iyye ile bâ-yed mütevelli ahere-i icâr olub bedel-i icârın mütevelli ma‘rifetiyle dükkân-ı mezkûrun ta‘mîr ve termîmine lâzım gelen mesârifatı ba‘de’l-ihrâc fazlasın Ağa câmi‘-i şerîfinde mahfûz sanduka-ı ihtirâm olan kimya-ı sa‘adet ‘ali sahibun efdal-üt tahiy’ül- ecli’l-ziyâre ya‘ni senede bir kere küşâd olundıkda hazır bulunacak zevada ve ol-esnâda menkıbe‘i velâdet bahir-üs saâde mahbûb-ı cenâb hamd ya‘ni **hulüd-i** şerîfe Hazreti Muhammed’e okuyacak ve istim‘ata hazır **(s. 7)** bulunacak zevata idmam-ı teâmiyelerine sarf oluna ve bundan hasıl olacak ecr ve **sevabatı** evvelâ ve bi’z-zât **zevc …** sürurı kainat ve âl ve ashab-ı kirâm … ricat hazeratına ve mûrisimiz müteveffâ-yı mûme ileyha el-hace Fatma Hanımın ruhuna ve sâir ervâh-ı müminine ahd olına ve bin n‘imeti hayat ile hakkım oldıkca tevlîyetin bana ve bi-emri’l-lâhi te‘âli vefat eylediğimde oğlım hazır mûma ileyh Said Beğ mütevelli ola ve ba‘d vefat evlad-ı zükûrının ve evlâd evlad-ı zükûruna batnen ba‘de batnın[183] ve karnen ba‘de karn ekber ve erşedi ve iyâzü billâhi evlâd-ı zükûr mutasarrıf olur ise evlâd-ı inâsımın ekber ve erşedi vech-i meşrûh üzere tevlîyet-i mezkûreye mutasarrıf ola deyü ta‘yîn-i şurût ve tebeyun-i kuyûd

[182] Büyük oğul
[183] Kuşaktan kuşağa

itdikden sonra dükkân-ı mezkûre-î fâriğa ani'ş-şevâğil mütevelli-i mûma ileyhe teslim eylediğimizde ol-dahi bi't-tevlîye teslim ve zabd ve kabz ve sâir evkâf ve mütevelliyân-ı eslâf gibi tasarruf itmişdir. Hazırân-ı mezbûrânın tastikine **mekarin** didikde gıbbe't-tasdîkü'ş-şer'î miri mûma ileyh el-Hac Mustafa Beg şürût vakfı tahkim muksadıyla kelâm-ı hayr incaâmını semt-i vifâkdan cânib-i şikâka atf ile vakf-ı akâr İmâm-ı Hümâm-ı Azâm hazretleri gadrında âriyet-i menzilesinde olmağla rücû' meşrû' oldığından vakf-ı mezkûrdan rücû' ve dükkân-ı mezkûrı ke'l-evvel mülkimde istirdâd ideriz diyecek mütevelli-i merkûm cevâb-ı sevâba tasaddi ile fi'l-hakîka bast ve beyân olunan minvâl üzere cây-i işkâl değildir Arif-i Samedânî Ebu Yusuf eş-Şehr bi'l-İmâmi's-Sânî hazretleri katında vâkıf-ı mücerred ve vakfiyet dimekle ve İmâm-ı Muhammed bin Hasan eş-Şeybânî katında teslim-i aliyy'ül-mütevelli olmağla vakf-ı mezkûr sahîh ve lâzım oldı deyü redd ve teslimden imtinâ' ile hâkim-i muvakki' sadr-i kitab tûbâ lehû hüsnü meâb Efendi huzurunda müterâfi'ân ve her biri mübteğâsınca fasl ve hasme tâlibân oldıklarında hâkim-i mûma ileyh dahi tarafeynin edillesine nazar ve mubtıl-i hayr olmakdan hazer idüb âlimen bi'l-hilâfi'l-cârî beyne'l-eimmeti'l-eslâf vakf-ı mezbûrun himmet ve lüzûmına hükm itmeğin min-ba'd vakf-ı mezbûr sahîh ve lâzım oldı femen beddelehû ba'demâ semi' fe-inne eimme ale'l-lezzîne yübeddilûnehû inna'llâhe semî'un âlîm ve ecru'l-vakıfı ale'l-hayyi'l-cevâdi'l-kerîm cerâ zâlike ve hurrire fi'l-yevmi'l-'ışrîn min Zi'l-hicceü'ş-şerîfe li-sene seb' ve tıs'in ve mi'eteyn ve elf. min hicreti men lehû'l-ferdüs- saadet veş-şeref [(20 zilhicce 1297(23 Kasım 1880)].

Numero: 3 [3]

Kengiri Sancağına mülhak Çerkeş Kazâsına tâbi' Ovacık nâhiyesi kurasından Doğanlar karyesi sakinlerinden İbşir oğlı Mehmed bin Ahmet darafından zikr-i atî da'vaya vekîl meclis-i şer'isi bâ'isü'l-i'lâm sahib-i arz-ı hal Hasan Efendi ibnü'l-mezbûr Ahmed hükümet konağında mahkme-i bidâyete mahsûs odada ma'kûd meclis-i şer'-i şerîf-i enver de karye-i mezkûre sakinelerinden zât-ı ta'rîf-i şer'i ile mua'rrefe olan derûn-ı arz-ı halde muharreri'l-esâmi İbşir oğlı Ali bin kerimesi Zeliha binti Ali'nin muvâhecesinde[184] mezbûr Zeliha kendüsi biraderim ve müvekkilim mezbûr Mehmed'e nikâh ve tezvîce tarafından babası gaib-i ine'l-meclis mezbûr Ali Beg'e mahzar-ı şuhûdda tevkîl eylediğinde ol-dahi vekâlet-i mezkûreyi

184 Karşı, ön, Yüzyüze gelme. Yüzleşmek, Huzurunda olmak.

ba‘de’l-kabûl geçen bin ikiyüz doksan altı senesi Receb-i şerîfin on beşinci güni karye-i mezbûrda vâki‘ cami‘-i şerîfe varub işbu mezbûre Zeliha’yı bin guruş mu‘accel ve bin guruş mehr-i mü‘eccel tesmîyesiyle müvekkilim mezbûr Mehmed’e huzûrı şer‘e lâzım olan şuhûd mahzarında bi’l-velâya ve bi’l-vekâle tezvîc ve tenkîh eylediğinde ol-dahi ber vech-i muharrer tezevvuc ve tenkîh idüb ol-vechle mezbûre Zeliha[185] müvekkilim mezbûr Mehmed’in zevce-i menkûhesi olmuş iken mezbûre Zeliha nefsini zevc-i mezbûr Mehmed’e teslimden ta‘bir-i veche şer‘i ibâd ve imtina‘ ider olmağla sûal olunub nefsini zevc-i mezbûr Mehmed’e teslime ve hukûk-ı zevciyete müra‘caat itmeğe mezbûre Zeliha’ya tenbîh olunmak bi’l-vekâle murâdımdır deyü ba‘de’d-da‘vâ ve’l-istintak ol-dahi cevâbında müddeî-i merkûmun ber vech-i muharrer vekâlet ve nikâh müddeîsini külliyen inkâr itmekle mudde’i vekil-i merkum mudde‘asini isbad içun şahid olmak üzere esnây-i muhakemede yazdirdigi kesân cumlesinden olup usuli üzere evvelen bâ-varaka-î mestûre sırran ve ba‘dehû her biri mahallerinde alenen lede’t-tezkîye ‘adl ve makbûli’ş-şehâde idükleri mestûre zeylini temhîr iden karye-i mezbûre İmamı Süleyman Efendi ibni Emin bin Abdullah ve muhtar-ı evveli Ahmed bin Ahmed ibni Ali ve karye-i mezbûre muhtar-ı sânisi ibrahim Ağa ibni Mehmed nam kimesnelerin ihbârlarıyla mütehakkık olan mezkûr Doğanlar karyesi ahalisinden Hasan Çavuş ibni Abdulaziz ibni Hasan ve Köse oğlı Hasan bin Hüseyin nam kimesnelerin şehâdetleriyle bi’l-muvâcehe ber nehc-i şer‘i isbât itmeğin mucebince mezbûre Zeliha nefsini zevc-i müvekkil merkûm Mehmed’e teslime mezbûre Zeliha’ya tenbîh olundığı huzûr-ı ‘alilerine i‘lâm olundı. Fi’l-yevmü’l-seb‘ ‘aşer min Muharremi’l-haram li-sene semân ve tis‘aîn ve mi’eteyn ve elf [(17 muharrem1298) 20 Aralık 1880].

[Numero]: 4 [4]

Kengiri Sancağına mülhak Çerkeş kasabası mahallatından İdris mahallesi ahalisiden ba‘isü’l-küttâb Serçe-zâde Ahmed Efendi ibni Ömer nam kimesne hükümet konağında mahkeme-i bidâyete mahsûs odada ma‘kûd meclis-i şer‘-i şerîf-i enverde takrîr-i kelâm ve ta‘bîr-i ‘ani’l-merâm idüb mezkur Çerkeş kasabası mahallatından İdris mahallesi ahalisinden iken bundan akdem vefat iden Genç Ağa oğlı Ali Ağa ibni Ahmed Ağa’nın sulbî sagîr oğlı Mehmed nam sagîr hücr ve terbiyede olmağla

[185] Metinde Züleyha geçsede ilk kullanımında Zeliha kullanılmış bizde metinde Zeliha olarak kullandık.

babası müteveffâ-yı merkûmdan mevrûs malından kadr-i ma‘rûf nafaka ve kisve baha farz ve takrîr olunmak matlûbumdur didikde nâib-i müvakki‘ sadr-ı küttâb tûba lehu hüsn-i me‘âb Efendi dahi işbu tarih-i kitâbdan sagîr-i mezbûrun malına nazaran **(s. 8)** kadr-i ma‘rûf idüği zeyl-i kitâbda muharreri’l-esâmi müslimîn ihbârlarıyla mütehakkık olan kulli yevm otuzar paradan nafaka ve kisve baha farz ve takrîr idüb meblağ-ı mefrûz-ı mezkûr-ı sagîr-ı mezburun nafaka ve kisve ve sa‘ir levazimi zaruriyesine harcı masrafa ve ledel-‘iktiza istiraneye ve indez-zafer sagir-i mezbûrun malına rucu‘a mûma ileyh Ahmed Efendiye ‘izn virilmekle ba-vaka’ bi’t-taleb ketb ve imlâ olundı. Fi’l-yevmiül-vahid min Zi’l-hicccei’ş-şerîfe li-sene seb‘ ve tıs‘in ve mi’eteyn ve elf [(1 Zilhicce 1297) 4 Kasım 1880].

Şuhûdü’l-hal: Mahkeme-i bidâyet azasından Geredeli-zâde Ahmed Efendi, Ömer Hoca-zâde Ahmed Efendi, Kâtib Hilmi Efendi, Ömer Alemdar oğlı Arif Ağa

[Numero]: 5[186] [5]

Ma‘rûz-ı dâ‘ileridir ki

Kengiri Sancağı dâhilinde kâin Çerkeş Kazâsına tâbi‘ nefs-i Çerkeş kasabası mahallatından Okcılar mahallesi sakinelerinden Hanım binti Mehmed bin Abdullah’ın maliki olduğı mahalle-i mezbûrda vâki‘ bir tarafı Ali Çavuş ve bir tarafı Ahmed Ağa’nın menzilleri ve bir tarafı arsa ve taraf-ı râbi‘ tarik-i ‘âmm ile mahdûd müştemilât-ı ma‘lûmeyi havi bir bab mülk-i menzilden mutasarrıf olduğı rub‘ hisse-i şâyi‘asını fi’l-asıl Medine-i Üsküdar ahalisinden olub mezkûr Okcılar mahallesinde sakin Mehmed Ağa ibni Ömer Ağa’ya bin yüz yigirmi beş guruşa bey‘ (bey‘)[187] ve i‘tası takrîre vekil olduğı usûli vechle evvelâ ba-varak-i sahiha-ı mestûre sırran ve ba‘dehu her biri mahallelerinden alenen lede’t-tezkîye ‘adl ve makbûli’ş-şehâde idükleri müzekki intihab olunub deyni mestûre mehr-i libasına mezkûr Çerkeş kasabası Karalar ve Kurtlar mahallelerinin muhtar-ı evvelleri Çakır Hoca Ahmed Ağa ibni Mehmed ve muhtar-ı sânisi Mehmed bin Hüseyin nam kimesnelerin ihbârlarıyla mütehakkık olan mezkûr Karalar mahallesinden Süleymen ibni Mehmed Ağa ve Kurtlar mahallesi ahalisinden Mustafa ibni Hüseyin Ağa nam şâhîdin muâddileyn şehâdetleriyle mahzar-ı hasm-ı câhidde sâbit olan baliğe-i mezbûre Hanım’ın sadr-ı kebîr oğlu Elvan oğlı dimekle ma‘rûf olan bâ‘isü’l-esâmi Ahmed

[186] 5 Numero olarak değil, paragrafın yanında yazılmış.
[187] İki defa geçiyor.

Ağa ibni Mehmed'in subût-ı vekâletine hükm-i şer'i la-hak olduğı huzûr-ı 'alilerine i'lâm olundı. Fi'l-yevm seb' ve 'işrîn min şehr-i Zi'l-ka'deti'ş-şerîfe li-sene seb' ve tıs'in ve mi'eteyn ve elf [(27 Zi'l-ka'de 1297) 25 Ekim1880].

[Numero]: 6[188] [6]

İşbu huccet fetvâhânede ifade olunmağla tanzîm olunan sûret-i meshuhası imza olunmuşdır.

Zikr-i atî hususı mahallinde istimâ' ve ketbiyçün kıbel-i şer'-i şerîfden me'mûren irsâl kılınan kâtib Mustafa Efendi Kengiri Sancağı dâhilinde kâin Çerkeş Kazâsına tâbi' Atkaracalar karyesinde vâki' müteveffâ Ali bin Ahmed hanesine varub zikr-i atî husûsı tasdîk zeyl-i cerîde-i şer'iyyeyi imza ve temhîr eyleyen karye-i mezkûre İmamı Mustafa Efendi ibni Hasan ve muhtarı Hava oğlı Hüseyin bin Hüseyin ve Halil bin Ahmed ve Karahan oğlı Ahmed ibni İbrahim ve Hasan bin Hasan ve Hacı Ahmed oğlı Ahmed nam kimesneler huzûrlarında 'akd-i meclis-i şer'i 'ali itdikde karye-i mezkûre ahalisinden olub berâ-yı ticâret ve Der-saadet çarşıy-ı kebirde sakin iken bundan akdem vefat iden Ali bin Ahmed bin Abdullah'ın verâseti sulbî kebîr oğlı Ahmed ve sulbîyye-i kebîre kızları Emine ve Aişe ve Maviye'ye münhasıra ba'dehu ibni kebîr-i mezbûr Ahmed dahi vefat idüb verâseti sulbî kebîr oğulları Osman ve Ali ve sulbî sagîr oğulları İbrahim Edhem ve Hasan ve sagîre kızı Duriye'ye münhasıra olduğı lede'ş-şer'ü'l-enver zahir ve nümâyân oldıkdan sonra verese-i mezbûrda zatları merhûm Mustafa ve Haseyin ve Halil nam kimesnelerin ta'rîfleriyle mu'arrefe olan mezbûrat Emine ve Aişe ve Maviye ile Osman ve Ali ve sagîrân-ı mezbûrân İbrahim Edhem ve Hasan ve Duriye'nin tesviye-i umûrlarına mansûb vasîleri olan li-ebeveyn emmileri mülazım Mustafa Ağa ibnü'l-mezbûr Ahmed'den her biri bi'l-asâle ve bi'l-vesâye meclis-i ma'kûd ve mezkûrda takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i 'ani'l-merâm idüb müteveffâ-yı evvel merhum Ali Ağa'nın bâ-temessük ale'l-vefat taht-ı tasarrufunda iken bu'd vefata bize mevrûs olub Der-saadetde çarşu-yı kebir derûnünde bât pazarında vâki' bir tarafı Ahmed Ağa ve bir tarafı Mehmed Ağa'nın dükkânları ve bir tarafı kahve dükkânı ve ön tarafı tarîk-i 'amm ile mahdûd yüz kırk altı numaralı arsası vakıf bir bab dükkânı nısf hisse-i şâyi'a-i mevrûsamızı semere-i misliyle ahere bey' ve teslim ve i'tası takrîre ve semenini ahz ü kabzına ve makbûzından mûrisimiz müteveffâ-yı evvel mezbûr

[188] 6 Numro olarak değil, paragrafın yanında yazılmış.

Ali'nin düyûn-ı sahîha-i müsbetesini edâ ve ifâya ve düyûn senedlerinin tahlîse ve fazla kalur ise bize irsâl ve isâle ve ashâb-ı hukûk ile iktizası hale sulh ve ibrâya ve husûs-ı mezkûrun mütevakkıf olduğı umûrın küllisine bi'l-asâle ve bi'l-vesâye el-halet-i hazihu ve Der-i Aliyyede çarşu-yı kebîrde bât pazarında mukîm Koltukcu esnâfından Hacı Alemdar oğlı Ahmed Ağa ibni Hasan bin Osman nam kimesneyi kabûlüne mevkûf tarafımızda vekâlet-i 'amme-i sahîha-i şer'iyye ile bi'l-asâle ve bi'l-vesâye vekîl ve nâib-i menâb nasb ve ta'yîn eyledik didiklerini kâtib-i mûma ileyh Mustafa Efendi nemâsında ketb ve tahrîr ve ma'an meb'ûs ümenâ'-i şer'le meclis-i şer'e gelüb 'ali vukû'a inhâ ve takrîr itmeğin mâ-vâka' bi't-taleb ketb ve imlâ olundı. Fi 28 Muharrem sene [(12]98 (Miladi 31 Aralık 1880).

Numero : 7 [7]

Kayseriye Sancağı dâhilinde kâin Erkilet karyesi ahalisinden olub el-yevm Çerkeş Kazâsı mahallatından Okcılar mahallesinde sakin ve zikr-i ati menzil ve arsaya mâlik idüği 'inde'ş-şer'ü'l-enver zahir olan Şaban Ağa ibni Osman bin Abdullah Çerkeş Kazâsı hükümet konağında mahkeme-i bidâyete mahsus odada ma'kûd meclis-i şer'i şerîf-i enverde mezkûr Erkilet karyesi mahallatında Zade mahallesi ahalisinden olub işbu ba'isü'l-vesîka **Halil** oğlı Hasan bin Mehmed mahzarında ikrâr-ı tam ve takrîr-i kelâm idüb akd-i atiü'z-zikr sudûrına değin yedimde mülk ve hakkım olub mahalle-i mezbûrda vâki' bir tarafı Yiğit Ağa oğlı Hüseyin bin Abdullah menzili ve bir tarafı Timurcı oğlı **Hemparın** menzili ve tarik-i amm ile mahdûd dükkânı üç oda-yı şâmil yeri vakf bir bab mülk-i menzilin sülüsân hisse-i şâyi'ası ile karye-i mezkûre hudûdına **Kireçli** nam mahalde vâki' bir tarafı müşteri-i merkûm Hasan Ağa ve bir tarafı Berber oğlı Emin ve bir tarafı Yüzbaşı Hüseyin Ağaların bağlarıyla taraf-ı râbi' tarîk-i amm ile mahdûd tahminen iki evlek mikdârı bağ yeri bi'l-cümle … ve … tarafından icâb ve kabûli hâvi şurût-ı müfessire ve muvâza'adan âri bey' bât-ı sahîh-i şer'i vazife-i vâhide ile bin guruşa ve yine karye-i mezkûre mahallatından mezbûr Zâde mahallesinde ve hane-i mezkûre ittisalinde vâki' olub bir tarafı Akvirdi oğlı İbrahim Ağa ve bir tarafı Yiğit Ağa ve bir tarafı Karaca menzilleri va tarîk-i âmm ile mahdûd müştemilât-ı ma'lûme-i hâvi arsası vakf bir bab mülk-i menzil cem'i hissesiyle bana ve sahîhân üçbin üçyüz guruşa bey' ve temlîk ve mahalline kabza taslit eylediğimde mezbûr Hasan Ağa dahi vech-i muharrer üzere ba'd ve'l-iştirâ ve't-temellük ve'l-kabûl semeni olan meblağ-ı mecmû' mezkûr dörtbin üçyüz guruş

bana def‘ ve teslim eylediğinde ben dahi kâmilen ahz ü kabz idüb ol-vechle emlâk-ı mezkûrde benim asla ve kat‘a alakam kalmadı didikde gıbbe’t-tasdîkü’ş-şer‘iye tâbi‘ merkûm meclis-i ma‘kûd-ı mezkûrda emlâk-ı mezkûrenin mahallince bey‘ ve ferâğ mu‘âmelesini icrâ ve takrîri icâb iden me’mûr huzurunda i‘taya ve ber-mûceb nizâm-ı iktiza iden senedatın müşteri-i merkûm Hasan Ağa’ya aluvirilmesine ve husûs-ı mezkûrun mütevekkıf olduğu umûrın küllisine tarafımdan vekâlet-i sahîha-i şer‘iye ile karye-i mezkûre sakinlerinden işbu hazır bi’l-meclis Emin-zâde Hacı Ahmed Ağa bin Abdullah’ın vekil ve nâib-i münâsib nasb ve ta‘yîn eyledikimde ol-dahi vekâlet-i mezkûreyi kâbul eyledi didikde gıbbe’t-tasdîkü’ş-şer‘i mâ-hüve’l-vâki‘ bi’t-taleb ketb olundı. Fi’l-yevm isna ve ‘işrin min Saferü’l-hayr li-sene semân ve tis‘ain ve mi’eteyn ve elf [(22 Sefer 1298) 24 Ocak 1881].
Şuhûdü’l-hal: Kasab oğlı Ahmed bin Mehmed, Kasab oğlı Mehmed bin Mustafa, Ali Osman bin Mehmed ve Gayruhum

[Numero:] 6 [8] [189]

Zikr-i atî husûs mahallinde istimâ‘ ve tahrîriyçün kıbel-i şer‘i şerîfesi me’mûrân irsâl olunan kâtib Mustafa Efendi Kastamonu vilâyeti celîlesi dâhilinde Kengiri Sancağına muzâf Çerkeş Kazâsına tâbi‘ Atkaracalar karyesinde vâki‘ müteveffâ Ali ibni Ahmed’in hanesine varub zikr-i atî husûsı tasdîkan zeyl-i cerîde-i şer‘iye-yi imzâ ve temhîr eyleyen karye-i mezkûre İmamı Mustafa Efend ibni Hasan ve muhtarı Hava oğlı Hüseyin ibni Hasan ve Halil ibni Ahmed ve Karaca oğlı Ahmed ibni İbrahim ve Hasan ibni Hasan ve Hacı Ahmed oğlı Ahmed nam kimesneler huzûrlarında akd-i meclis-i şer‘i ‘ali itdikde karye-i mezbûre ahalisinden olduğı halde bundan akdem berâ-yı ticâret Der-Saadetde çarşu-yı kebîrde mukim iken vefat iden Ali ibni Ahmed bin Abdullah’ın verâseti sulbî kebîr oğlı Ahmed ve sulbîyye-i kebîre kızları Emine ve Aişe ve Maviye’ye ve ba‘dehû ibni kebîr-i mezbûr Ahmed dahi vefat idüb verâseti sulbî kebîr oğulları Osman ve Ali ve sulbî sagîr oğulları İbrahim Edhem ve Hasan ve sulbîyye-i sagîre **(s. 10)** [(sagîre][190] kızı Duriye’ye münhasıra olduğı lede’ş-şer‘ü’l-enver zahir ve nümâyân oldıkdan sonra verese-i mezbûrdan zâtları mûma ileyhim Mustafa ve Hüseyin ve Halil Efendilerin ta‘rîfleriyle mu‘arrefe olan mezbûrân Emine ve Aişe ve Maviye ile Osman ve Ali ve sigâr-ı mezbûrûnun İbrahim ve Hasan

[189] Daha önce görülen bu hüküm tekrar görüşülmüştür.
[190] İki kere yazılmıştır.

ve Duriye'nin tesviye-i umûrlarına mansûb vasîleri olan li-ebeveyn emmileri Mulazım Mustafa Ağa ibnü'l-mezbûr Ahmed'den her biri bi'l-isâle ve bi'l-vesâye meclis-i ma'kûd mezkûrda takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i 'ani'l-merâm idüb müteveffâ-yı evvel merhûm Ali Ağa'nın bâ-temessük mutasarrıf olduğı ve hayatında güzerân iden bin ikiyüz seksen dört senesi Cemâziye'l-evvelisinin on yedinci güni Kara Ağa Hilmi Tüfenkci oğlı Abdulkadir ibni Mustafa'nın sulbî sagîr oğulları Mustafa ve Halil ve sağire kızı Fatma'nın vasî-i mansûpları olan karye-î mezkûreli talebe-i ulumdan Hafız Salih Efendi yedinde ve sigâr-ı mezbûrûnda müşterek emvalinden olarak iktirâz ve kabz eylediği üçbin dörtyüz guruş mukabelesinde isti'lam[191] eylediği Der-Saadetde Çarşu-yı kebîr derûnünde bât pazarında vâki' bir tarafı Ahmed Ağa ibni Osman Efendi'nin ve bir tarafı Mehmed Ağa'nın dükkânları ve bir tarafu kahve dükkânı ve ön tarafı cadde ile mahdûd ve yüz kırk altı numerolı temessükde gösterildiği vechle yevmi bir akçe icâre-i müeccelü bir bab Oturakçı gediğinden nısf hissesi merkûm Ali Ağa'nın vefatından bize intikâl iden nısf gedik mezkûrı isti'lam … ile bedeli misli enam ferâğ ve tefvîz ve teslim ve i'ta-yı takrîre ve bedelini ahz ü kabza ve makbûzından mûrisimiz müteveffâ-yı evvel merhûm Ali'in duyun-ı sahiha-i müsbetesini edâ ve ifâya ve deyn-i senedlerini tahlîs ve fazla kalur ise bize irsâl ve isâle bi'l-asale ve bi'l-vesâye el-halet-i hazîhu Der-Aliyye'de çarşu-yı kebîr bat pazarında mukim Koltukcı esnâfından ve mezkûr Karacalar karyesi ahalisinden Hacı Alemdâr oğlı Ahmed Ağa ibni Hasan nam kimesneyi kabûlüne mevkûf tarafımızdan vekâlet-i sahîha-i şer'iyye ile bi'l-asâle ve bi'l-vesâye vekil ve nâib-i menâb nasb ve ta'yîn eyledik didikleri kâtib-i mûma ileyh Mustafa Efendi mahallinde ketb ve tahrîr ve ma'ân meb'ûs ümenâ-i şer'le meclis-i şer'e gelüb 'ali vukû'a inhâ ve takrîr itmeğin mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundı. Fi'l-yevmi'l-semân ve 'işrin min Muharremi'l-haram li-sene semân ve tis'ain ve mi'eteyn ve elf [(28 Muharrem 1298) 31 Aralık 1880].

Şuhûdü'l-hal: Gök Hüseyin Mehmed bin Ömer, YazıcıZade Mustafa, Bostan oğlı Çavuş

[191] Bilgi edinmek için yüksek bir makamdan alt makama sorulma. Yazı ile bilgi isteme. Selâm vermeyi isteme

[Numero:] 7 [9]

Kengiri Sancağına mülhak Çerkeş kasabası mahallatından Karalar Mahallesi sakinelerinden zât-ı zeyl vesîkada muharreri'l-esâmi kesan ta'rîfleriyle mu'arrefe olan Aişe binti Ali bin Âbdullah nam hatun hükümet konağında mahkeme-i bidâyete mahsûs odada ma'kûd meclis-i şer'i şerîf-i enverde yine mahalle-i mezbûre sakinlerinden işbu bâ'isü'l-vesîka Mustafa Çavuş ibni İbrahim Ağa mahzarında bi't-tav'iha ikrâr-ı tam ve takrîr-i kelâm hibe-i atiü'z-zikrin sudûrına değin malım ve mülkim olan mahalle-i mezbûrda vâki' bir tarafı Beğ oğlı Hasan Usta'nın menzili ve üç tarafı tarîk-i 'amm ile mahdûd bir bab mülk-i menzilden müfrez olunan rub' hisse-i irsiyemi ve derûnünde mâlım olan iki döşek ve iki yorgan ve iki kapaklı sahan ve üç kapaksız sahan ve iki sandık ve birer köhne diğeri yenice iki aded kilimi ben **ölünce** … şartıyla mezbur Mustafa Çavuş'a fariğa'sına … hibe-i sahiha-ı şer'iye ile hibe ve temlîk ve teslim eylediğimde ol-dahi ber vech-i muharrer bilâ mâni' ittihâb ve temellük ve teslim ve kabz ve kabûl idüb ol-vechle menzil-i mahdûda mezkûrdan hisse-i irsiyem olmak üzere rub' hissem ile eşya-i muharrere-i mezbûrda benim asla ve kat'a alaka ve müdahalem kalmayub mevhûb[192] lehu merkûm Mustafa Çavuş'un mal-ı mevhûbı olmuşdır keyfe mâ yeşâ veyahtâr malik ve mutasarrıf olsun didikde gıbbe't-tasdîkü'ş-şer'i mâ-hüve'l-vak'a bi't-taleb ketb ve imlâ olundı. Fi'l-yevm ahadi ve 'ışrîn min şehr-i Zi'l-hiccetü'ş-şerîfe li-sene seb' ve tıs'în ve mi'eteyn ve elf [(21 Zi'l-hicce 1297) 24 Kasım 1880].

Şuhûdü'l-hal: Geredeli-zâde Ahmed Efendi, Ömer Hoca-zâde Mehmed Efendi, Başkâtib Safvet Efendi, Muavin Mutafa Efendi, Hilmi Efendi ve Gayruhum

Numero: 8 [10]

Kastamonu vilâyet-i celîlesi dâhilinde kâin Kengiri kasabası ahalisinden olub Çerkeş kasabasında a'şâr kitâbetinde müstahdem Kâdızâde Şakir Efendi ibni Mehmed Şakir ibni Abdullah nam kimesne hükümet konağında mahkeme-i bidâyete mahsûs odada ma'kûd meclis-i şer'i enverde mezbûr Şakir Efendi'nin validesi olup zât-ı ta'rîf-i şer' ile mu'arrefe Fatma binti Bodur oğlı Mehmed hazır olduğı halde zikr-i atî emlâka vaz'-ı yedi beyine adl ile sâbit mezkûr Çerkeş kasabası mahallatından Karalar

192 (Çoğulu: Mevâhib) (Vehb. den) İhsan edilmiş, verilmiş, hibe olunmuş, bağışlanmış. Fıkıhta: Karşılıksız olarak birine verilmiş.

Mahallesi ahalisinden bâ‘isü’l-kütttâb **(s. 11)** Yemenli Mehmed Ağa ibni Mehmed mahzarında ikrâr-ı tam ve takrîr-i kelâm idüb mezkûr Çerkeş kasabasında Pazar yerinde vâki‘ bir tarafı Hidâyet Bekir Zade Said Beğ’in kahvesi ve bir tarafı Bodur oğlı Hüseyin Ağa hanesi ve iki tarafı târik-i âmm ile mahdûd bir bab kahve dükkânı ve bir ahur ve bir oda ile bir mikdâr arsanın nısf validem hazıra-i mezbûre Fatma Hanım’ın ve nısf-ı diğeri bundan mukaddem vefat iden pederim Mehmed Şakir Efendi’nin ale’l-vefat silk-i mülkünde iken pederim mezbûr Mehmed Şakir’in vefatına binâen emlâk-ı mezkûrda olan nısf hisse-i şâyi‘ası zevcesi hazıra-i mezbûre Fatma Hanım ile bana ve sulbî oğlı Şükri ve kerimesi Şefika’ya ba‘dehû birbirine müte‘âkib mezbûr Şükri ve Şefika dahi vefat itmekle emlâk-ı mezkûrda olan hisseleri valideleri hazıra-i mezbûre ile mevrûs oldıkdan sonra ben ol-tarihde sagîr olduğımdan validem hazıra-i mezbûre Fatma Hanım bir nûnâ lüzûm-u hakîk ve mesâğ-ı[193] şer‘i yoğiken hisse-i irsiyesiyle ma‘an benim hisse-i irsiyemi dahi semen ma‘lûm ve makbuz mukabelesinde mezbûr Tekeli Mehmed Ağa’ya bey‘ ve teslim ol-dahi iştirâ ve teslim itmişdir el-hâletü hâzihu ben kebîr ve bâliğ ve bey‘ mezkûr-ı gayr-ı **Mahber**(?) oldığımdan emlâk-ı muharrere-i mezkûrda olan hisse-i şâyi‘amı vaz‘-ül yed bulunan mezbûr Mehmed Ağadan bi’l-verâse taleb ve da‘vaya takarrûr ve ol-vechle beynimizde münâza‘at-ı kesîre ve muhâsamet-i[194] şedîde zuhûr itmişdir el-hâletü hâzihi muslihûn tavassutıyla beynimiz ıslah ve tanzîm olunub beni da‘va-i mezkûreden üçbin beş yüz guruş üzerine ‘akd-i sulh eylediklerinde ben dahi sulh-ı mezkûrı kabûl ve bedel-i sulh-ı mezkûr olan üçbin beş yüz guruşı bana tamamen def‘ ve teslim eylediğinde bendahi kâmilen ahz ü kabz eyledim fimâ-ba‘d gerek ben ve gerek validem hazıra-i mezbûre Fatma Hanımdan her birimiz mezkûr kahve dükkânı ile ahur ve oda ve arsa-i mahdûde merkûmeye müte‘allika kâffe-i de‘âvî ve mutalebatdan ve ‘âmme-i eymân muhâsametden mezbûr Mehmed Ağa’nın zimmetini ibrâ-i âmme-i sahîh-i şer‘i ile ibrâ ve ıskat ol-dahi bedel-i sulh olarak bana merfû‘i olan mezkûr üçbin beş yüz guruşun istirdâdına müte‘allika-i âmme-i de‘âviden benim zimmetimi ibrâ ve ıskat ve her birimiz aherin [ber] vech-i muharrer üzere ibrâsını kabûl eyledik validesi hazıra-i mezbûre Fatma’nın tasdîkine mukârin[195] didikde gıbbe’t-tasdîkü’ş-şer‘i mâ-huvel vak‘i bi’t-taleb ketb olunır. Fi’l-yevmi’s-

[193] Cevaz, izin, ruhsat.
[194] Karşılıklı düşmanlık besleme.
[195] Bitişik, ulaşmış, erişmiş, yaklaşmış, bir yere gelmiş.

sâbi‘ min Zi’l-hicceü’ş-şerîfe li-sene seb‘ ve tıs‘în ve mi’eteyn ve elf[(7 Zi’l-hicce 1297) 10 Kasım 1880].

Şuhûdü’l-hal: Belediye Reisi Şeyh Mustafa, Kâim-makam vekili Mazhar Efendi, İdâre A‘zasından Mehmed Efendi, Mahkeme-i Bidâyet A‘zasından Geredeli-zâde Ahmed Efendi, Saffet Efendi, Hilmi Efendi, Mustafa Efendi

Numero: 9 [11]

Kengiri Sancağı dâhilinde kâin Çerkeş kasabası mahallatından Karalar Mahallesi sâkinilerinden zât-ı zeyl vasîkada muharreri’l-esâmi müslimin ta‘rîfleriyle mu‘arrefe olan Şerife Hatun binti İsmail Çavuş bin Abdullah meclis-i şer‘-i şerîf-i enverde yine kasaba-i mezkûre mahallatından İdris mahallesi ahalisinden Sobacı oğlı Ali Ağa ibni Ali tarafından zikr-i atî hal‘-i kabûle vekil olduğı mezkûr İdris mahallesinden Tekkiye [Tekke] imamı Halil Efendi ibni Ahmed ve Abdulhamid Ağa ibni Ahmed nam şâhîdin-i mu‘addîlin şehâdetleriyle sâbit ve subût vekâletine hükm-i şer‘i lahık olan kasaba-i mezkûr mahallatından Kurtlar Mahallesi ahalisinden Şeyh Tahir Efendi-zâde Mehmed Rıza Efendi mahzarında bi’t-tav‘iha ikrâr-ı tam ve takrîr-i kelâm idüb müvekkil-i mezbûr Ali Ağa üçyüz bir guruş mehr-i mü‘eccel tesmiyesiyle zevc-i dâhilim olub beynimizde ‘adem-i hüsn-i mu‘âşeretden nâşî ben hal‘-i talibe olmamla zevcim müvekkil-i mezbûr Ali Ağa’nın zimmetinde mütekarrir ve ma‘kûd-ı ‘aliyye olan üçyüz bir guruş mehr-i mü‘eccel hakkım ile nafaka-i ‘iddet mu‘ayene-i ma‘lûmem ve me‘ûnet-i sekinem üzerime olmak üzere muhâla‘a-i[196] sahîha-i şer‘iyye ile hal‘ olduğımda vekil-i mûma ileyh dahi hasbü’l-vekâlete ber vech-i muharrer hal‘-ı merkûmı ba‘de’l-kabûl hukûk-ı zevciyete ve ibtidâsı zevciyetimizden işbu tarihe gelinceye değin sâir cem‘i hukûkı şer‘iyyeye müte‘allika-i âmme-i de‘âvîden zevcim müvekkil mezbûr Ali Ağa’nın zimmetini ibrâ-yı âmm-i sahîh-i şer‘i ile ibrâ ve ıskat eyledikde vekil-i mûma ileyh Mehmed Rıza Efendi dahi bi’l-vekâle cem‘i hukûk-ı şer‘iyye müte‘allika-i kâffe-i de‘âvîden benim zimmetimi ibrâ ve ıskat eyledi ve her birimiz aherin ibrâsını kabûl eyledik didikde gıbbe’t-tasdîkü’ş-şer‘i mâ-hüve’l-vâkî‘ bi’t-taleb ketb olundı. Fi’l-yevmi’s-sâbi‘ min şehr-i Rebiü’l-evvel li-sene semân ve tıs‘în mi’eteyn ve elf [(7 Rebiü’l-evvel 1298) 7 Şubat 1881].

[196] Birbirinden resmen ayrılma, Boşanma

Şuhûdü'l-hal: Hasan Beklir-zâde Hacı İsmail Efendi, Kâtib Hilmi Efendi, Hacı Mustafa Ağa-zâde Sadık Efendi, İsmail Çavuş oğlı Hacı Ali Efendi.

(s. 12)

Numero: 1 [12]

Kengiri Sancağına mülhak Çerkeş Kazâsına tâbi‘ Aliözi karyesi ahalisinden iken bundan akdem vefat iden Mevlüd bin Hasan'ın verâseti zevce-i metrûkesi Emine binti Halil ile sulbî kebîr oğulları İsmail ve Halil ile sulbîyye-i kebîre kızı Şerife'ye münhasıra olduğı lede'ş-şer‘ül-enver zahir ve nümâyân[197] oldıkdan sonra verese-i mezbûrdan zât-ı ta‘rîf-i şer‘ ile mu‘arrefe binti merkûme Şerife Hatun mahkeme-i bidâyete mahsûs odada ma‘kûd meclis-i şer‘i şerîf-i enverde müteveffâ-yı merkûmun terekesine vaz‘yedi sâbit ve mütehakkık olan bâ‘isü'l-kitâb ibni mezbûr Halil mahzarında bi't-tav‘iha ikrâr-ı tam ve takrîr-i kelâm idüb babamız ve mûrisimiz müteveffâ-yı merkûmun terekesi guruş ve minkal ve akar ve hayvanat olub ve terekesine karındaşım mezbûr Halil zabt ve vaz‘yed ider olmağla babamız ve mûrisimiz müteveffâ-yı merkûmun terekesinden hisse-i irsiyemi merkûm Halil'den bi'l-verâse taleb ve da‘va itmek sudûrunda iken muslihun tavassutuyla beynimiz ıslâh ve tanzîm olunub biz da‘va-yı mezkûrdan şerâit-i sıhhat-i sulh-ı hâvi mevâzi-i müfsidden ‘âri olarak âlâ-tehârücü'ş-şer‘ müteveffâ-yı merkûmun hibe-i terekesinden olan davar ta‘bîr olunur tiftik keçilerinden hisse-i irsiyeme isâbet iden ezyed ve evfer[198] olan altı re‘s[199] davar ile ikiyüz elli guruş üzerine karındaşım Halil ile inşâ-i ‘akd-i sulh eylediklerinde ben-dahi sulh-ı merkûmı bi'l-verâse kabûl ve bedel-i sulh olan mezkûr davarlar le meblağ-ı merkûm iki yüz elli guruşu bana tamamen ve kâmilen def‘ ve teslim eylediğinde ben-dahi ahz ü kabz eyledim fimâ-ba‘d babamız müteveffâ-yı merkûmun ma‘lûm ve mechûl ism-i hal ıtlâk olunır terekesine ve hukûk-ı mirasa müte‘allika-i ‘amme-i de‘âvi ve mutalebatdan mezbûr Halil ile gaib-i ine'l-meclis İsmail'in zimmetini ibrâ-yı ‘âmme-i sahîh-i şer‘i ile bi'l-verâse ibrâ ve ıskat ol-dahi bana merfû‘ olan mezkûr davarlar ile meblağ-ı merkûm ikiyüz elli guruşun istirdâdına ve cem‘i hukûk-ı mirasa müte‘allika-i kâffe-i de‘âviden benim zimmetimi ibrâ ve ıskat ve her birimiz aherin ibrâsını kabûl eyledik didikde gıbbe't-tasdîkü'ş-şer‘ mâhüve'l-vâki‘ bi't-taleb ketb olundı. Fi'l-yevm seb‘ ve ‘aşer min

[197] Görünücü, görünen; meydanda,
[198] En çok ve en bol,
[199] Baş, (tane anlamında)

Muharremi'l-haram li-sene semân ve tis'aîn ve mi'eteyn ve elf [(17 Muharrem1298) 20 Aralık 1880].

Şuhûdü'l-hal: Bidâyet a'zâsından Geredeli-zâde Ahmed Efendi, Ömer Hoca-zâde Mehmed Efendi, Kâtib Safvet Efendi, Hilmi Efendi, Mustafa Efendi.

Numero: 2 [13]

Kengiri Sancağı dâhilinde kâin Çerkeş Kazâsına tâbi' Viranşehir nahiyesi kurâsından Danışmanlar karyesi sakinelerinden zât-ı ta'rif-i şer'i ile mu'arrefe olan Sıdıka Hatun binti Temel oğlı İbrahim Ağa meclis-i şer'-i şerîf-i enverde Çerkeş kasabası mahallatından İdris mahallesi ahalisinden olub bâ'isü'l-hinde'l-vesîka Haseki Hasan Efendi ibni Hüseyin mahzarında bi't-tav'ihâ ikrâr-ı tam ve takrîr-i kelâm idüb mezbûr Hasan Efendi zevc-i dahlim olub beynimizde şikâk vukû'una binâen zimmetinde mütekarrir ve ma'kûd-ı 'aliyye mehr-i mü'eccel hakkım olan bin beşyüz elli bir guruş ile nafaka-i 'iddet-i mu'ayene-i ma'lûmem üzerlerine me'ûnet-i süknâm dahi kendü üzerime olmak üzere zevcim mezbûr Hasan Efendi ile muhâla'a-i sahîh-i şer'iyye ile hal' olduğımda ol-dahi hal'-i mezbûrı 'ali vechi'l-mezkûr kabûl eyledikden sonra malım olub mezbûr Hasan Efendi'nin hanesinde olan iki yatak ve iki sanduğı işbu meclis-i şer'de bana def' ve teslim eylediğinde ben-dahi ahz idüb hukûk-ı zevciyete ve işbu tarih-i vesîkaya gelinceye değin beynimizde cereyân iden ahz u i'ta ve mu'âmelât-ı şettâ[200] ve hukûk-ı ma'lûme ve mechûleye müte'alika-i 'âmme-i de'âviden mezbûr Hasan Efendi'nin zimmetini ibrâ-yı 'âmme-i sahîh-i şer'i ile ibrâ ve ıskat eylediğimde ol-dahi kezâlik hukûk-ı zevciyete ve sâire ile mukaddemen benim aleyhime mahkeme-i bidâyet Kazâda itmam eylediği da'vâya müte'allika-i 'âmme-i da'vâ-yı mutalebât ve kâffe-i eymân ve muhâsamâtdan benim ile karındaşım işbu hazır-ı bi'l-meclis-i seyyid-i Şerife ibnü'l-mezbûr İbrahim Ağa'nın zimmetini ibrâ-yı 'âmme-i meclis-i şer'i ile ibrâ[201] ve ıskat[202] ve her birimiz aherin ibrâsını kabûl eyledik. fimâ-ba'd her birimizin aher ile vechen mine'l-vücûh ve sebeben mine'l-esbâb da'vâ ve nizâ' ve husûmetimiz kalmadı didikde gıbbe't-tasdîkü'ş-şer'i mâ-hüve'l-vaki' bi't-taleb ketb olundı. Fi'l-yevm sülüs ve 'işrîn min şehr-i Saferi'l-hayr li-sene semân ve tis'aîn ve mi'eteyn ve elf [(23 Safer 1298) 25 Ocak1881].

[200] Ayrı ayrı, dağınık; ceşitli; türlü
[201] Berâet etme, temize çıkarılma
[202] Düşürme

Şuhûdü'l-hal: Mahkeme-i bidâyet a'zâsından Geredeli-zâde Ahmed Rif'at Efendi, Ömer Hoca-zâde Mehmed Şakir Efendi, Kâtib Safvet Efendi, Kâtib Hilmi Efendi, Mustafa Efendi.

(s. 13)

[Numero]: 3 [14]

Çerkeş Kazâsına tâbi' Karaköşk karyesinden İmam oğlı dimekle ma'ruf Ali Ağa ibni Hüseyin meclis-i şer'-i şerîf-i enverde karye-i mezbûre ahalisinden olub sulbî kebîr oğli bâ'isü'l-küttâb Mehmed Ağa mahzarında bi't-tav'iha ikrâr-ı tam ve takrîr-i kelâm idüb benim üzerime labis olduğım köhne libasdan mâ'adâ bana nasbet olunan karye-i mezbûrda vâki' bir tarafı Katırcı oğlı Hüseyin'in mülk-i menzili ve bir tarafı tepe ve bir tarafı tarîk-i 'amm ile mahdûd dört odalı müştemil bir bab mülk-i menzilden **ön** evi ta'bîr olunub zevcem Aişe ile sulbîyye kerimem yalnız Aişe'nin mal ve mülki bulunan bir odadan mâ'adâ menzil-i mezkûrun sâir odaların ve kezâlik bana nasbet olunn kırk re's keçiden ikişer re's sulbîyye kızlarım Emine ve Hadice ve Fatma ile mezbûre Aişe'nin malı olan sekiz re's keçiden mâ'adâ otuz iki re's keçi ve yine bana nisbet olunan kırk re's tüyli koyundan üçer re's kızlarım mezbûrân Emine ve Fatma ve Hatice ve Aişe'nin malı olan on iki re's koyun ile zevcem mezbûre Aişe binti Murad oğlı Mehmed'in malı olan on re's koyuna cem'ân yigirmi iki re's koyundan mâ'adâ on sekiz r re's koyun ve yine bana nisbet olunan altı re's inekden bir re's kara sığır ineği kızlarım mezbûrân Emine ve Fatma ve Hadice ve Aişe'nin malı olan dört re's inekden gayri iki re's kara sığır ineği ve bir çift kara sığır öküzi ve bir çift manda ve bir re's bârgir ve bir re's katır ve bir merkeb ve bir re's malaklı manda iki oğlım mezbûr Mehmed'in malı ve mülkidir ve mezbûr Mehmed'in malı idüği balada muharrer menzil derûnunde mevcûd eşya ve evâni-i nühâsîn ile mefrûşât ve melbûsât-ı atlas oğlım mezbûr Mehmed ile a'ma kızım mezbûre Aişe'nin yani iki hissesi Mehmed'in ve bir hissesi Aişe'nindir benim asla ve kat'a alaka ve müdahalem yokdur didikde gıbbe't-tasdîkü'ş-şer'i mâ-hüve'l-vak'i bi't-taleb ketb ve imlâ olundı. Fi'l-yevm tis'ai min şehr-i Saferi'l-hayr li-sene semân ve tis'aîn ve mi'eteyn ve elf [(9 Safer 1298) 11 Ocak1881].

Şuhûdü'l-hal: Geredeli-zâde Ahmed Efendi, Ömer Hoca-zâde Mehmed Efendi, Başkâtib Safvet Efendi, Muavini Mustafa Efendi, Hilmi Efendi, Çerkeşli Hacı Ali Efendi, Hasan Hoca-zâde Salih Efendi.

[Numero]: 4 [15]

Kengiri Sancağına muzâf Çerkeş Kazâsına tâbi‘ Ovacık karyesi sakinlerinden iken bundan akdem vefat iden Veli oğlı İbrahim bin Mustafa’nın verâseti zevce-i metrûkesi Hamide binti Ramazan ile kebîr oğlı Halil ve kebîre kızları Kezban ve Fatma’ya münhasıra[203] olduğı lede’ş-şer‘ül-enver zahir ve nümâyân oldukdansonra zât-ı ta‘rîf-i şer‘i ile mu‘arrefe olan bintân-ı mezbûrtân Kezban ve Fatma’dan her biri mahkeme-i bidâyete mahsûs odada ma‘kûd meclis-i şer‘i şerîf-i enverde li-ebeveyn biraderleri bâ‘isü’l-küttâb mezbûr Halil Ağa mahzarında bi’t-tav‘ihâ ikrâr-ı tam ve takrîr-i kelâm idüb murisimiz ve pederimiz müteveffâ-yı mezbûr İbrahim Ağa hayatında ve kemâl-ı ‘akl ve sıhhatinde malik olduğı koyunlardan beşer re‘s koyun ki cem‘ân on re’s koyun bize hibe sahih-i şer‘iyye ile hibe ve teslim eylediğinde biz dahi ittihâb ve tesellüm itdiğimiz gibi pederimiz müteveffâ-yı merkûm mâ‘adâ malını yeni ‘akarât ve mefrûşât ve hayvanat ile edâvât-ı çift ve davar ıtlak olunur büyük ve küçük hayvanatı oğlı mezbûr Halil Ağa’ya hibe-i sahîha-ı şer‘iyye ile hibe ve fârgâin inel-şevağil teslim eylediğinde biraderimiz Halil dahi ber vech-i muharrer ittihâb ve tesellüm idüb ol-vechle babamız mezbûr İbrahim Ağa hayatında iken kendüsüne nisbet olunan emvâl[204] ve eşya ve hayvanat ve edâvât-ı çift ve davar kâffesi karındaşımız mezbûr Halil Ağa’nın mevhûben mal ve mülküdür dediklerinde gıbbe’t-tasdîkü’ş-şer‘i mâ-hüve’l-vak‘i bi’t-taleb ketb olundı. Fi’l-yevmi’l-sâdis ‘aşer min Cemâziye’l-evvel li-sene semân ve tıs‘în ve mi’eteyn ve elf [(16 Cemâziye’l-evvel 1298) 16 Nisan1881].

Şuhûdü’l-hal: Bidâyet a‘zasından Şeyh-zâde Mehmed Rıza Efendi, Başkâtib Safvet Efendi, İkinci kâtib Mustafa Efendi, Müstandık Muavini Mustafa Efendi

[Numero]: 5 [16]

Kastamonu vilâyet celilesi dâhilinde Kengiri Sancağına muzâf Çerkeş Kazâsına tâbi‘ Ovacık nahiyesi kurâsından Koltuk karyesi ahalisinden olub Der-Sa‘adet Beşiktaş kurbunda Serencem yokuşunda Seyid Beğin konağında bağçevan iken bundan akdem vefat iden Sarı Hasan oğlı Hüseyin bin Mehmed bin Abdullah’ın verâseti mezkûr Koltuk karyesinde sakin sulbî sagîr oğlı Hüseyin’e münhasıra olduğı mahzar hasm-ı

203 (Hasr. dan) Belli bir sınır içinde olup harice tecavüz etmeyen, inhisar eden, her yanı çevrili. Yalnız bir kimseye veya bir şeye mahsus olan. Ait, mahsus
204 (Tekili: Mal) Mallar.

cahidde sâbit ve subût **ihsâr**[205] verâsetine hükm-i şer‘i lâhık oldukdansonra sagîr-i mezbûrun tesviye-i umûrına kıbel-i şer‘den vasî nasb ve ta‘yîn olunan li-ebeveyn emmisi Hasan Çavuş ibnü’l-mezbûr Mehmed bin Abdullah Kazâ-i mezkûr hükümet konağında mahkeme-i bidâyete mahsûs odada ma‘kûd meclis-i şer‘-i şerîf-i enverde takrîr-i kelâm idüb vasîsi olduğım sagîr-i mezbûrun pederi ve mûrisi müteveffâ-yı merkum Hüseyin’in hin-i vefatında yanında **(s. 14)** mevcûd olub hasren sagîr-i mezbûr Hüseyin’e mevrûs olan taleb ve da‘vâya ahz ü kabz ve bana irsâl ve isâle ve bunların mütevakkıf olduğı umûrın küllisine tarafımdan el-hâletü hâzihu Der-i ‘aliyede Ayasofya-i kebir Camii şerif İmam vekil-i mezkûr Koltuk karyesinden Müstecab oğlı Hafız Mustafa Efendi bin Hasan Efendiyi vekâlet-i sahîha-i şer‘iyye ile kabûle mütevakkıf bi’l-vesâye vekil ve nâib-i menâb nasb ve ta‘yîn eyledim didikde mâ-vak‘a bi’t-taleb ketb olundı. Fi’l-yevm erba‘ ve ‘aşer min Rebiü’l-ahir li-sene semân ve tis‘aîn ve mi’eteyn ve elf [(14 Rebiü’l-ahir 1298) 16 Mart1881].
Şuhûdü’l-hal: Ovacıklı Muezzin-zade İzzet Efendi bin Osman Efendi, Ali Beğ’in oğlı Mustafa bin Ali, Küçük Mustafa Efendi ibni Mehmed

[Numero]: 6 [17]

Kastamonu vilâyet-i celîlesi dâhilinde kâin Çerkeş Kazâsına muzâf Ovacık nahiyesine tâbi‘ Feriz karyesi ahalisinden olub Mahmiyye-i İstanbul’da Süleymaniye civârında Aman viren-i ula mahallesinde sakin iken bundan akdem vefat iden Ali Şevki Efendi bin Halil bin Mehmed Efendi’nin ber vech-i atî vârisi olduğını iddi‘â iden karye-i mezkûr sakinlerinden Yusuf Ağa ibnü’l-mezbûr Halil Ağa nam kimesne Çerkeş Kazâsı hükümet konağında mahkeme-i bidâyete mahsûs odada ma‘kûd meclis-i şer‘i şerîf-i enverde mezkûr Çerkeş kasabası mahallatından İdris mahallesi ahalisinden Sipahi-zâde İsmail Efendi ibni Mehmed Efendi mahzarında üzerine da‘vâ ve takrîr-i kelâm idüb müteveffâ-yı mezbûr Ali Şevki Efendi benim li-ebeveyn biraderim olub babamızın ismi Halil ve dedemizin ismi Mehmed ve validemizin ismi Fatma binti Abdullah ve maskat-ı re’simiz mezkûr Karin karyesi olub ol-vechle karındaşım müteveffâ-yı mezbûrun verâseti hasren[206] bana münhasıra ve benden gayri vâris terekesine müstehak olmamağla karındaşım ve mûrisim müteveffâ-yı merkûmun hayatında mezbûr İsmail Efendi zimmetinde cihet-i karzdan alacak hakkı

[205] (Hasr. dan) Birisini işinden alıkoymak, Noksanlaştırmak, eksiltmek.
[206] 1. sıkıştırma, dar bir yerin içine alma. 2. hareketten menetme, etrâfını. çevirme. 3. mahsus kılma, kılınma, 4. vakfetme, tahsis etme. 5. Zanfan ayırma. 6. konuşurken veyâ okurken tutulup kalma

olan kırk guruş kable'l-ahz ve'l-istifâ vefat idüb meblağ-ı merkûm hasren bana mûris olmağla mezkûr kırk guruşı medyûn mezbûr İsmail Efendi'den bi'l-verâse taleb iderim deyü ba'de'd-da'vâ ve'l-istintâk ol-dahi cevâbında müteveffâ-yı merkûma ol-mikdâr guruş deyni olduğını ikrâr ancak inhisar verâset-i müdde'âsını inkâr itmekle müddeî-i merkûm ber vech-i muharrer müdde'âsını usûlı vechle evvelâ ba-varaka-i mestûre sırran ve ba'dehû alenen her biri mahallerinden lede't-tezkîye 'adl makbûli'ş-şehâde idükleri intihâb olan müzekkîlerin ihbârlarıyla mütehakkık olan divân-ı mezkûr mahallatından Tosya mahallesi ahalisinden Eyüb bin Mehmed bin Ali ve Osman bin İsmail nam kimesnelerden her biri müteveffâ-yı mezbûr Ali Şevki Efendi'nin verâseti ancak li-ebeveyn biraderi müddeî-i merkûm Yusuf Ağa'ya münhasıra olub bundan gayri vârisi ve terekesine müstehak aheri olduğı ma'lûmumuz değildir biz bu vech üzere şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü bi'l-muvâcehe ber nehc-i şer'i edâ-yı sehâdet itmeleriyle ba'de'l-isbât ve'l-hükm ve't-tenbîh vâris müddeî-i merkûm Yusuf Ağa meclis-i ma'kûd-ı mezkûrda mezkûr Karin karyesinde sakin sulbî kebîr oğlı işbu ba'isü'l-küttâb Salih Efendi mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüb karındaşım ve mûrisim müteveffâ-yı merkûm Ali Şevki Efendi'nin hin-i vefatında yanında mevcûd olub hasren bana mevrûs olan terekesini vaz'ül-yed olanlardan ve zimem-i nâsda olan hukûkını dahi ashâbından taleb ve da'vâ ve ahz ü kabza ve bana irsâl ve isâle ve lede'l-iktiza sulh ve ibrâya ve bunların mütevakkıf olduğı umûrın küllisine tarafımdan vekâlet-i 'âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer'iyye ile oğlım mezbûr Salih Efendiyi bi'l-verâse vekîl ve nâib-i menâb nasb ve ta'yîn eylediğimde ol-dahi vekâlet-i mezkûreyi kabûl eyledi didikde gıbbe't-tasdîkü'ş-şer'i mâ-hüve'l-vâk'a bi't-taleb ketb olundı. Fi'l-yevmi'l-hâmis 'aşer min Cemâziye'l-ahir li-sene semân ve tis'aîn ve mieteyn ve elf [(15 Cemâziye'l-ahir 1298) 15 Mayıs 1881].

[Numero]: 7 [18]

Fi'l-asıl Ankara vilâyeti dâhilinde nefs-i Ankara kasabası mahallatından **Berdarı** mahallesi ahalisinden olub muahharan Mahrûse-i Edirne'de mütemekkin[207] ve Tekfur Dağı[208] Sancağı dâhilinde 'âşar me'mûrı iken bundan mukaddem vefat iden Taşcı oğlı Yanni bin Lefter bin Giryakon'un verâseti mahrûse-i mezkûrda sakine

[207] (Mekân. dan) Yerleşen, Mekânlanan, temekkün eden. İkamet eden, sâkin olan
[208] Bugünkü Tekirdağ ilimiz

sulbîyye-i sagîre kızı Eleni ile li-ebeveyn er karındaşları olub Çerkeşde mütemekkin olan Taşcı oğlı Hoh ve Nikolaki ile Ankara kasabasında sakine li-ebeveyn kız karındaşı Giryakiya münhasıra olduğı mahzar-ı hasm-ı cahidde sâbit ve savt-ül inhisâr verâseti hükm-i şer‘i lâhık oldıkdansonra verese-i mezbûreden karındaşları mezbûrân Hoh ve Nikolaki’den her biri hükümet konağında mahkeme-i bidâyete mahsûs odada ma‘kûd meclis-i şer‘i şerîf-i enverde yine mezkûr Ankara kasabasından ve teba‘-i devlet-i ‘aliyeden bâ‘isü’l-küttâb Taşcı oğlı Hacı Anastas bin Yorgi mahzarında ikrâr-ı tam ve takrîr-i kelâm idüb karındaşımız ve mûrisimiz müteveffâ-yı mezbûr Yanni’nin hin-i vefatında yanında mevcûd terekesinden bize isabet iden hisse-i irsiyemizi vaz‘ül-yed olanlardan ve zimem-i nasda olan hukûkını ashâbından taleb ve da‘vâya ve ahz ü kabza ve lede’l-iktiza sulh ve ibrâya ve bunların mütevakkıf olduğı umûrın küllüsine tarafımızdan mezbûr Hacı Anastaş’ı bi’l-verâse vekîl ve nâib-i menâb nasb ve ta‘yîn eylediğimizde ol-dahi ber vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabûl eyledi didiklerinde gıbbe’t-tasdîkü’ş-şer‘i mâ-hüve’l-vâk‘i bi’t-taleb ketb olundı. Fi’l-yevm ahadi ve işrîn min şehr-i Cemâziye’l-ahir li-sene semân ve tis‘aîn ve mi’eteyen ve elf [(21 Cemâziye’l-ahir 1298) 21 Mayıs 1881].

Şuhûdü’l-hal:

(s. 15)

[Numero]: 8 [19]

Kastamonu vilâyet-i celîlesi dahilide kâin Çerkeş Kazâsında nefs-i Çerkeş kasabası mahallatından İdris Mahallesi sakinlerinden bâ‘isü’l-küttâb Nalband oğlı Abdullah bin Ali Ağa nam kimesne hükümet konağında mahkeme-i bidâyete mahsûs odada ma‘kûd meclis-i şer‘i şerîf-i enverde Okcılar mahallesinde sakine Uzun oğlınun zevcesi Hanım binti Abdullah tarafından vekîl-i müseccel-i şer‘isi olan sadr-ı kebîr oğlı Hüseyin Efendi ibni Mehmed muvâcehesinde müvekkile-i mezbûre Hanım’ın sadriye kızı olub bundan akdem vefat iden Ümmi Gülsüm binti mezbûr Uzun Mehmed ile hal-i zevciyet beynimizde kaime iken ferâşından hâsıl ve mezbûreden mütevellide işbu hazıra-i bi’l-meclis Emine anası mezbûre Ümmi Gülsüm’ün vefatında min kable’l-ümm ceddesi mezbûre Hanım bâ-hüccet-i şer‘iyye nafaka-i mefrûza-i mua‘yene ile bi-hakkü’l-hizâne hicr[209] ve terbiyesinde iken sagîre-i

[209] Ayrılık,

mezbûre dokuz yaşını tekmîl idüb ol-vechle ceddesi mezbûre Hanım'dan bi-hakk-ı hizânesini sakıt ve terbiye-i nisvandan müstefti[210] olmağla sagîre-i mezbûreyi bana teslime validesi ve müvekkilesi mezbûre Hanım'a izâfetle vekîl-i mezbûr Hüseyin Efendi'ye matlûbumdur deyü da'vâ itdikde ol-dahi cevâbında sagîre-i mezbûre henüz sekiz buçuk yaşını tekmîl itmişdir diyerek her biri sagîre-i mezbûrenin yaşında ihtilâf itmeleriyle husûs-ı mezkûrda mu'teber olan veledin(?) istiğna ve 'adem-i istiğnasiyçün sagîre-i mezbûreye nazar olundukda **akile** ve … ve **libas kimin** kâdire oldığından ve bu vechle ceddesi mezbûre Hanım'a muhtaca olmadığı inde'l-mua'yene teb'id eylediğinden ma'adâ mezbûre Emine'nin sinni tamam dokuza bâliğ olduğı İdris mahallesinden Esmer oğlı Mustafa ve Nalband oğlı Mustafa bin Mehmed Ali nam kimesnelerin bi'l-muvâcehe ihbârlarıyla ba'de'l-mütehakkık mezbûre Emine'yi babası müddeî-i merkûm Abdullah Ağa'ya teslime validesi mezbûre Hanım Hatun izâfetle mezbûr Hüseyin Efendi'ye tenbih olundıkdansonra vekîl-i mezbûr Hüseyin Efendi gerçi validesi ve müvekkilesi mezbûre Hanım'ın binti el-binti mezbûre Emine'de hakk-ı hizânesi sakıt olmuş ise de mezbûre Emine'yi kendüsüne ibkasına babası Abdullah Ağa razı olduğı halde kendi malından meccânen[211] bilâ nafaka besleyüb idâre idecek ve her ne vakt babası ister ise teslim eyleyeceğini iltizâm ve ta'ahhüd eylediğinde mezbûr Abdullah Ağa dahi bu surete muvâfakat itmeğin mâ-vâka' bi't-taleb ketb ve imlâ olundı. Fi'l-yevmi's-sâni 'aşer min şehr-i Recebü'l-fard li-sene semân ve tıs'în ve mi'eteyn ve elf [(12 Receb 1298) 10 Haziran 1881].

Şuhûdü'l-hal: Geredeli Ahmed Efendi, Şeyh Tahir Efendi-zâde Mehmed Rıza Efendi, Başkâtib Safvet Efendi, Mustafa Efendi, Hilmi Efendi ve Gayruhum.

[Numero]: 9 [20]

Kastamonı vilâyeti dâhilinde Çerkeş Kazâsına tâbi' Bayındır nahiyesine muzâf Kısac[212] karyesi sakinlerinden sahib-i arzuhâl Şaban Beg oğlu Hasan oğlı Receb ibni Hasan nam kimesnenin zikr-i atî da'vâya vekîl-i müseccel şer'isi olan mezkûr Çerkeş Kazâsına tâbi' Bayındır karyesinden Ramazan oğlı Hasan bin Hasan nam kimesne Kazâ-i mezkûr hükümet konağında bidâyet mahkemesine mahsûs odada ma'kûd meclis-i şer'i münirde mezkûr Bayındır karyesi sakinelerinden derûn-ı arzuhâlde

[210] (a- s. fetva'dan) : 1. İstifta eden, müftüden fetva istiyen 2. bir müşkülün hallini, çözülmesini istiyen.
[211] Bedava, parasız, ücretsiz.
[212] Bugün Orta ilçesine bağlı,

muharret'ül isim ma'rifetü'z-zât bâ'isü'l-ilâm Şerife binti **Armağan** oğlı Mehmed nam bikr-i bâliğ muvâcehesinde müvekkilem mezbûr Receb sağir iken babası Hasan geçen bin ikiyüz doksan iki senesi içinde mezbûre Şerife'yi oğlı Hasan içün tezevvüce bi'l-velâye taleb olundığında mezbûre Şerife dahi râziye olmağla sene-i merkûme Şevvalü'l-mükerremin yigirmi sekizince güni mezbûre Şerife mârü'l-beyân Kısac karyesine vâki' Akbaş oğlı Halil'in odasına gelüb kendüyi müvekkilem mezbûr Receb bin Hasan'a akd-i nikâha tarafından gâib-i ine'l-meclis Armağan oğlı Osman bin Hüseyin tevkîl ve benimle ol-tarihde hazır ve el-yevm gâib-i ine'l-meclis Kürüz karyesinden Çil Ahmet Ağa ibni Ahmed nam kimesneler ittihâd eylediğinde mezbûr Osman dahi vekâlet-i mezkûreyi ba'de'l-kabûl yevm-i mezkûrda işbu mezbûre Şarife'yi yüz elli bir guruş mehr-i mü'eccel tesmiyesiyle mahzar-ı şuhûdda oğlım müvekkilem Receb içün babası Hasan'a bi'l-vekâle tezvîc ve inkâh eylediğinde mezbûr Hasan dahi vech-i muharrer üzere mezbûre Şerife'yi oğlı Receb içün bi'l-velâye tezvîc ve tenkîh idüb ol-vechle mezbûre Şerife müvekkilim Receb'in zevce-i menkûhe-i gayr-i medhûl bihâsı olmuş iken mezbûr Receb inkiyâd ve nefsin teslimden ibâ ve imtinâ' ider olmağla suâl olunub nefsin mezbûr Receb'e teslim ve inkiyâd itmek üzere mezbûre Şerife tenbîh olunmak bi'l-vekâle murâdımdır deyü ba'de'd-da'va ve'l-istintâk ol-dahi cevâbında müddeî-i merkûmân ber vech-i muharrer müddeâsını yani merkûm Osman'ı tevkîl ve müddeî-i vekil merkûm ile gâib-i mezbûr ahdi işhâd[213] eylediğini ve nikâh-ı mezkûrun vukû'ını külliyen inkâr itmekle müddeî-i mezbûr ber vech-i muharer müddeâsını isbât içün şâhid olmak üzere meclis-i şer'i ikâme eylediği mezbûrân Armağan oğlı Osman ve Ahmed'in bu babda bir gûnâ ma'lûmâtları olmadığını beyân itdikleri gibi müddeî-i merkûm Hasan'ın husûs-ı mezkûrda vekil olduğı cihetle müvekkili içün şehâdet-i kabûl ve meşrûh olmadığı kendüsine takdîm ve mezbûre Şerife mezbûr Osman'ı hin-i tevkîlinde müddeî-i merkûm ile mezbûr Ahmed'den mâ'adâ kimesne bulunmadığı dahi müddeî-i vekil mezbûr Hasan'ın ikrâr ve i'tirâfıyla mütehakkık olduğından müddeî-i mezbûr da'vâ-yı mezkûresini isbâtdan izhâr 'acz ile taleb-i tehlîz dahi olmağın mûcebince müvekkili mezbûr Receb'e izâfetiyle vekil-i merkûm Hasan sâlifü'z-zikr zevciyet da'vâsıyla mezbûre Şerife'ye bilâ beyyine mu'ârazadan[214] man'i olundığı huzûr-ı 'alilerine i'lâm olundı. Fi'l-yevmi's-sâmen ve 'işrîn min şehr-

[213] (a. i. şühûd'dan.) : şahâdet ettirme, şahit getirme, şahit olarak gösterme.
214 Birbirine karşı gelmek. Sözle karşılıklı mücadele. Söz mücadelesi. Sözle mücadele. Çekişme, tartışma, muhalefet.

i Recebi'l-fard sene semân ve tis'aîn ve mi'eteyn ve elf [(28 Receb 1298) 26 Haziran 1881].

(s. 16)

[Numero]: 10 [21]

Kastamonı vilâyeti dâhilinde Araç Kazâsına tâbi' Fevkani karyesinden olub Çerkeş kasabası mahallatından İdris mahallesinde sakine zât-ı zeyl vesîkada muharreri'l-esâmi müslimin ta'rîfleriyle mu'arrefe olan Nesibe Hatun ibneti Esad meclis-i şer'-i şerîf-ül enverde zevc-i muhâla'a mahalle-i mezbûre ahalisinden yüzbaşı-zâde Mehmed Efendi ibni Ali mahzaarında ikrâr-ı tam ve takrîr-i kelâm idüb mûma ileyh Mehmed Efendi zevci dahlim olub beynimizde şikâk ve nifâk ve vukû'ına binâen mukarrer ve ma'kûd-ı 'aliyye mehr-i mü'eccel hakkım olan yüz elli bir guruş bana tamamen ve nakden ifâ ile mâ'adâ nafaka-i 'iddet-i mua'yene-i ma'lûmem ile me'ûnet-i süknâ ve mezbûr Mehmed Efendi'nin firaşından[215] hâsıl ve benden mütevellide sagîre kızı Emine'nin dokuz yaşını tekmîl edinceye değin nafaka ve kisve bihâsı kendü üzerime ve zevcim muhâla'an mûma ileyh Mehmed Efendi'nin sagîre-i mezbûre Emine içün nafaka-i mutâlabesinden zimmeti birer olmak üzere zevc-i mûma ileyh Mehmed Efendi ile muhâla'a-i sahîha-i şer'i ile hal' oldığımda mûma ileyh dahi hal'-i mezkûrı ber vech-i muharrer kabûl eylediğinden sonra hukûk-ı zevciyete müte'allika 'âmme-i de'âviden her birimiz aherin zimmetini kabûlüne mukarrere ibrâ-yı 'âmme-i sahîh-i şer'i ile ibrâ ve ıskat eyledik didikde gıbbe't-tasdîkü'ş-şer'i mâ-hüve'l-vâk'i bi't-taleb ketb olundı. Fi'l-yevm 'işrîn min Cemâziye'l-ahir li-sene semân ve tis'aîn ve mi'eteyn ve elf [(20 Cemâziye'l-ahir 1298) 20 Mayıs 1881].
Şuhûdü'l-hâl: Şeyh-zâde Mehmed Rıza Efendi, İnme-zâde Mehmed Sadık Efendi, Avni Ali Efendi ve Gayruhum

Numero: 6[216] [22]

Kastamonı vilâyet celîlesi dâhilinde kâin Çerkeş Kazâsının muzâfe Ovacık nâhiyesine tâbi' Feriz karyesi ahalisinden olub Mahmiye-i İslambul'da Süleymaniye civârında **Hecat(?)** Viranözi mahallesinde sakin iken bundan akdem vefat iden Ali

[215] 1. döşek, yatak; yaygı, şilte. 2. hasır, halı
[216] Bu davaya tekrar bakılmış ve aynı numara tekrar verilmiştir.

Şevki Efendi ibni Halil ibni Mehmed nam kimesnenin vech-i atî üzere vâris olduğını iddi‘â iden karye-i mezkûr sakinlerinden bâis-i hinde’l-küttâb Yusuf Ağa ibnü’l-mezbûr Halil nam kimesne Çerkeş Kazâsı bidâyet konağında mahkeme-i bidâyete mahsûs odada ma‘kûd meclis-i şer‘-i şerîfi enverde müteveffâ-yı mezbûrın medyun-ı(?) mezkûr Çerkeş kasabası mahallatından İdris mahallesi ahalisinden Sipahi-zâde İsmail Efendi mahzarında üzerine da‘va ve takrîr-i kelâm idüb müteveffâ-yı merkûm Ali Şevki Efendi benim li-ebeveyn biraderim olub pederimizin ismi Halil ve dedemizin Mehmed ve validemizin ismi Fatma binti Abdullah ve maskat-ı re’isimiz mezkûr Firüz karyesi olub ol-vechle biraderi müteveffa-i merkûmun verâset min cihetü’l-**mevsuiyyet**(?) ancak bana münhasıra ve benden gayri vâris ve terekesine müstehak aheri olmamağla karındaşım ve mûrisim müteveffa-i merkûm Ali Şevki Efendi’nin hayatında mezbûr İsmail Efendi zimmetinde cihet-i karzdan alacak hakkı olan kırk guruş kable’l-ahz ve’l-istifa vefat idüb meblağ-ı merkûm bana mevrûs olmağla meblağ-ı mezkûr kırk guruş medyûn-ı mezbûr İsmail Efendi’nin eda ve teslime tebeyyün olunmak murâdımdır didikde gıbbe’s-su’al ol-dahi cevabında cihet-i merkûmeden müteveffâ-yı merkûme zimmetinde meblağ-ı mezkûr kırk guruş deyni olduğını talî‘an ikrâr ancak müddeî-i mezbûrun mâ‘adâ müddeâsını inkâr itmekle müddeî-i merkûm ber vech-i muharrer verâseti müddeâsını usûli vechle evvelen ba-varaka-i mestûre sırran ve ba‘dehû alenen her biri mahallerinden lede’t-tezkîye ‘adl ve makbûli’ş-şehâde idükleri karye-i mezkûr mahallatından Doma mahallesi İmamı Mehmed Efendi ile Ali Ağa ibni Abdullah ve muhtarı Halil Ağa ibni Tahsildâr Ali ibni Mehmed ve ihtiyar meclis a‘zasından Mehmed ibni Ahmed nam kimesnelerin ihbârlarıyla mütehakkık olan Doma mahallesi ahalisinden olub ibni Mehmed ibni Ali ve Osman ibni İsmail ibni Abdullah li-ecli’ş-şehâde meclis-i şer‘e hazırân olub aherü’l-iştihâd fi’l-hakika işbu müddeî-i mezbûr Yusuf Ağa müteveffâ-yı mezbûr Ali Şevki Efendi ile li-ebeveyn karındaşları olub pederleri ismi Halil ve dedelerin ismi Mehmed ve validelerin ismi Fatma binti Abdullah ve maskat-ı re‘sleri mezkûr Firuz karyesi olub ol-vechle müteveffâ-yı mezbûrun verâseti cihetü’l **mevsubiyyet(?)** hazıra-i müddeî-i mezbûr Yusuf Ağa’ya münhasıradır bundan gayri vâris ve terekesine müstehak aheri olduğı ma‘lûmumuz değildir biz bu hususa bu vech üzere şâhidleri şehâdet dahi ideriz deyü her biri bi’l-muvâcehe edâ-yı şehâdet itmeleriyle isbât itmeğin mucebince ba‘de’l-hükm ve’t-tenebbüh merkûm Yusuf Ağa meclis-i ma‘kûd ve mezkûrda karye-i mezbûrda sakin sulbi kebir oğlı Salih mahzarında ikrâr-

ı tam ve takrîr-i kelâm idüb karındaşım ve mûrisim müteveffâ-yı merkûm Ali Şevki Efendi'nin Der-saadetde hin-i vefatında yanında mevcûd (mevcûd)[217] olub bana mevrûs olan terekesini vazı'-ül-yed olanlardan zimem-i nasda olan hukûkını dahi ashabından taleb ve da'va ve ahz ü kabza ve bi'l-cümle makbûzını bana irsâl ve isâle ve lede'l-iktiza sulh ve ibrâya ve bunların mütevakıf olduğı umûrın küllisine tarafımdan vekâlet-i 'amme-i mutlaka-i sahiha-i şer'iyye ile oğlum mezbûr Salih Efendi bi'l-verâse vekil ve nâib-i menâb nasb ve ta'yîn eylediğiinde ol-dahi ber vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabûl ve hidmet-i lâzimesini kemâ-yenbagî edâya ta'ahhüd eyledi didikde gıbbe't-tasdîkü'ş-şer'i ma-hüve'l-vâk'i bi't-taleb ketb olundı. Fi'l-yevmi'l-hams ve 'aşer min Cemâziye'l-ahire li-sene semân ve tıs'în ve mi'eten ve elf [(25 Cemâziye'l-ahir 1298) 25 Mayıs 1881].

Şuhûdü'l-hal: Firuzlı Köse oğlı Mehmed ibni Memiş, yine karye-i mezkûrdan Cafer oğlı Mehmed ibni Hüseyin, Akca oğlı Abdulrahman ibni Ali.

(s. 17)

Numero: 11 [23]

Kengiri Sancağına mülhâk Çerkeş Kazâsında Ovacık nahiyesine tâbi' Gökceler karyesi sakinlerinden Receb ibni Hüseyin mezkûr Çerkeş Kazâsı hükümet konağında mahkeme-i bidâyete mahsûs odada ma'kûd meclis-i şer'imizde sulbî sagîr oğlı Hüseyin hazır olduğı halde yine karye-i mezkûre sakinelerinden zât-ı ta'rîf-i şer'i ile mu'arrefe olan bâ'isetü'l-hinde'l-i'lâm Aişe binti müteveffâ Mehmed muvâhecesinde ben mezbûre Aişe'nin pederi Mehmed ile bin iki yüz doksan iki senesinde silâh altında asker olduğımız ve Medine-i Ruscuk'da bulundığımuz halde mezbûr Mehmed izinnâme-i almaksızın olvakitte sagîre ve el-yevm kebîre kızı mezbûre Aişe'yi üçyüz elli bir guruş mehr-i mü'eccel tesmiyesiyle oğlım sagîr-i mezbûr Hüseyin içün tezvîc ve tenkîh iylediğinde ben-dahi bi'l-velâye tezevvûc ve tenekkûh idüb ol-vechle bikr-i bâliğe mezbûre Aişe'yi oğlım sagîr-i mezbûr Hüseyin'in zevce-i menkûhesi olmuş iken mezbûre Aişe el-haletü hazihü nefsini ahere tezvîc itmek murâd ider oldığımızdan men'iyle sagîr-i mezbûr ile maân sakin olduğımız menzile gelmek üzere mezbûre Aişe'ye tenbih olunmak bi'l-velâye murâdımdır deyü ba'de'd-da'va ve'l-istintâk mezbûre Aişe dahi cevabında babası ber vech-i muharrer müddeî-i merkûmun sagîr oğlı Hüseyin'e tezvîc ve tenkîhi külliyen ve musıran inkâr

[217] İki kere yazılmıştır.

eyledikden mâ‘adâ bundan berâ-yı[218] mukaddem müddeî-i merkûm Receb oğlı sagîr-i mezbûr içün beni tezvîce taleb olub kirâren[219] istinkâh itmişidi deyü müddeî-i merkûmun inkârına mukaribe tasaddi eylediği def‘a müddeâsını usûli vechle evvela bâ-varaka-i mestûre sırran ve ba‘dehu her biri mahallinden alenen lede’t-tezkîye ‘adl ve makbûli’ş-şehâde idükleri müzekki intihâb olunan Taşanlar karyesi imam ve muhtar-ı evveli ve ihtiyar meclisi azasından Mehmed bin Hasan ve Ali bin Abdullah ve Hüseyin Ağa ile Kulavuz karyesi muhtarı Abdullah ve Hüseyin ve Hasan Ağa ibni Mehmed ve İbrahim Ağa’nın ihbârlarıyla mütehakkık olan mezkûr Taşanlar karyesinden Ayna oğlı [ ] bin Ahmed bin Mustafa mezkûr Kulavuzlar [(Kulagöz] karyesinden Akca oğlı Ahmed bin diğer Mustafa nam kimesnelerin şehâdetleriyle bi’l-muvâcehe ber nehc-i şer‘i isbât itmeğin mûcebince müddeî-i mezbûr Receb da‘va-yı mezkûresiyle merkûme Aişe’ye bi-vech-i şer‘i mu‘arazadan men‘ olındığı huzûr-ı âlilerine i‘lâm olundı. Fi’l-yevm ‘ışrîn min Şevvâli’l-mükerrem li-sene semân ve tis‘aîn ve mi’eteyn ve elf [(20 Şevvâl 1298) 15 Eylül 1881].

(s. 18)

Numero: 12 [24]

Zikr-i atî husûs mahallinde istimâ‘ ve tahrîriyçün kıbel-i şer‘-i şerîfden mezûn kılınan Hafız Mahmud Efendi Kastamonı vilâyet celîlesi dâhilinde Kengiri Sancağına muzâf Çerkeş Kazâsına tâbi‘ nefs-i Karacaviran mahallatından Kal‘a köyü mahallesinde vâki‘ İhrak-zâde müteveffâ Süleyman Ağa ibni Hasan’ın hanesine varub zikr-i atî husûs-ı tasdîkan zeyl-i ceride-i şer‘iyye-i imza ve temhir eyleyen nahiye-i mezkûre müdir-i İbrahim Lütfi Beğ ve kâtib Mehmed Efendi ve nahiye azasından Ömer Ağa ibni Mehmed ve Murteza Ağa ibni diğer Mehmed ve Osman Ağa ibni Ali nam kimesneler huzurlarında ‘akd meclis-i şer‘i ali itdikde mahalle-i mezbûre sakinlerinden iken bundan akdem vefat iden Süleyman Ağa ibni Hasan bin Abdullah’ın verâseti zevce-i metrûkesi Hadice binti Mehmed’e ve sulbî sagîre kızı Fatma Dudu ile li-ebeveyn er karındaşı Numan ve diğer Hadice’ye münhasıra olduğı lede’ş-şer‘ü’l-enver zahir ve nümâyân oldıkdansonra verese-i mezbûreden uht-i mezbûre Hadice bi’l-isâle ve sagîre-i mezbûre Fatma’nın tesviye-i umûrına kıbel-i şer‘den vasî-i mansûbesi olan validesi mezbûre Hadice bi’l-asâle ve bi’l-vesâye

[218] İçin, dolayı
[219] Tekrar

meclis-i ma‘kûd mezkûrda verese-i merkûmeden ah-i mezbûr Numan Ağa mahzarında ikrâr-ı tam ve takrîr-i kelâm idüb mûrisimiz müteveffâ-yı mezbûr Süleyman hayatında bizi ticaret-i Der-saadetde iken yedinde malı olan bir aded kılıç ile iki aded çıbık takımlarını Der-aliyyede maliye dairesinde Odacı Mehmed Ağa ibni Abdullah Ağa’ya li-ecli’l-hıfz ibdâ‘ ve teslim eylediğinde ol-dahi istidâ‘ ve teslim idüb ol-vechle mezkûr kılıç ile iki aded çıbık takımı mezbûr Mehmed Ağa yedinde vedîa[220] iken mûrisimiz merkûm Süleyman Ağa vefat eylediğine binâen bize mevrûs olan mezkûr kılıç ile çıbık takımları müddeî-i merkûm Mehmed Ağa’dan ve zimem-i nasda olan **hakkını(?)** ashabından taleb ve da‘va ve bi’l-cümle makbûzatını bize irsâl ve îsâle ve bunlar mütevakkıf olduğı umûrın küllisinde mezbûr Nü‘mân Ağa’ya tarafımızdan bi’l-asâle ve bi’l-vesâye vekâlet-i ‘amme-i mutlaka-i sahih-i şer‘iyye ile vekil ve nâib-i menâb nasb ve ta‘yîn eylediğimizde ol-dahi vech-i muharrer üzere vekâlet-i mezkûreyi kabûl ve hizmet-i lâzimesini kemâ-yenbagi edâya ta‘ahhüd ve iltizâm eyledi didikleri mûma ileyh Hafız Mahmud Efendi mahalline ketb ve tahrîr ve maan meb‘us ümenâ-i şer‘le meclis-i şer‘e gelüb ale’l-vukû‘a inhâ ve takrîr itmeğiniz mâ-vâka‘ bi’t-taleb ketb olundı. Fi’l-yevm sene(?) aşer min şehr-i Zi’l-hicce li-sene semân ve tis‘aîn ve mi’eteyn ve elf [(10 Zi’l-hicce 1298) 3 Kasım 1881].

Numero: 13 [25]

Kastamonı vilâyeti dâhilinde kâin Kengiri Sancağında vâki‘ Çerkeş kasabası mahallatından Okcılar mahallesi ahalisinden olub Selanik vilâyeti dâhilinde İskice kasabasında vâki‘ Halveti tekyesinde post-nişîn olduğı halde bundan akdem vefat iden El-hac Ali Efendi ibni İsmail ibni Abdullah’ın verâseti validesi Fadma binti El-hac Mehmed ile li-ebeveyn kız karındaşları Hadice ve Zahide[221] ile li-eb er karındaşı Mehmed İzzet ibnü’l-merkûm İsmail’e münhasıra olduğı mahzar-ı[222] hasm-ı cahidde[223] ‘inde’ş-şer‘ü’l-enver sabit ve mütehakkık oldıkdansonra verese-i merkûmeden zatları ma‘ruf-ı şer‘iyle ma‘ruf olan umm-mezbure Fadıma ile uhtân-ı mezburattan Hadice ve Zahide ve her biri meclis-i şer‘-i şerîfde bi’l-verâse takrîr-i kelâm ve ta‘bîr-i ‘ani’l-merâm idüb mûrisimiz müteveffâ-yı mezbûr El-hac Ali

[220] Emanet
[221] Zahude diye okunan bu isim Zahide olarak tarafımızca yazılmıştır.
222 Birçok kimse tarafından imzalı dilekçe, Mahkeme sicili,
223 Bildiği halde inkâr eden, Ayak direyen,

Efendi'nin mezkûr İskiçe kasabasında hin-i vefatında mevcûd olan terekesinden mesele-i mirasımız vechle bize mevrûs olan hisse-i ırsiyemizi vazı'-ül-yed olanlardan ve zimem-i nasda olan hukukını dahi ashabının taleb ve da'va ve ahz ü kabza ve bize irsâl ve îsâle ve lede'l-iktiza sulh ve ibrâya ve bunlar mütevakkıf olduğı umûrın küllisine tarafımızdan el-haletü hazihu Der-aliyede Beşiktaş'da Maçka kışla-i hümâyûnunda hassa altıncı alayının üçünci taburı birinci bölüğünde bölük emini Mehmed İzzet Efendi'yi **(s. 19)** vekâlet-i 'amme-i mutlaka-i sahih-i şer'iyye ile kabûlüne mevkûha vekil ve nâib-i menâb nasb ve ta'yîn eyledik didiklerinde mâ-vâka' bi't-taleb ketb olundı. Fi'l-yevm hamse min Muharremi'l-haram li-sene tis'aa ve tis'aîn ve mi'eteyn ve elf [(5 Muharrem 1299) 27 Kasım 1881].

[Numero]: 14 [26]

Kastamonı vilâyeti dâhilinde Kengiri Sancağına muzâf Çerkeş kasabası Okcılar mahallesinde sakin iken bundan akdem vefat iden Hacı Abbas Efendi ibni Hüseyin bin Abdullah'ın verâseti zevce-i metrûkesi Fatma binti Osman ile sulbî kebîr oğulları Mehmed ve Hüseyin ile sulbîyye-i kebîre kızı Sare'ye ve ba'dehu zevce-i mezbûre Fatma dahi vefat idüb verâseti sadrî kebîr oğulları mezbûrân Mehmed ile sadrîye-i kebîre kızı mezbûre Sare'ye münhasıra olduğu mahzar-ı hasm-ı câhidde sâbit ve subût inhisâr verâsetine hükm-i şer'i lâ-hık oldıkdansonra mezbûre Sare tarafından zikr-i atî takrîr ve ibrâya vekil olduğı usûli vechle sırran ve alenen lede't-tezkîye 'adl ve makbûli'ş-şehâde idükleri mütehakkık olan Sarac Hasan Ağa ibni Hüseyin ve Karalar mahallesinden Hacı Yusuf oğlı Mehmed çavuş ibni Ali Ağa nam kimesnelerin şehâdetleriyle sâbit ve subût vekâletine hükm-i şer'i la-hık olan mezbûre[224] Sare'nin zevci dahli Hacı Vaiz oğlı Hüseyin Usta ibni Ahmed hükümet konağında mahkeme-i bidâyete mahsûs odada ma'kûd meclis-i şer'imizde müteveffâten mezbûre Fatma'nın terekesine bi'l-verâse vaz'-ı yedi mütehakkık bâ'isü'l-vesîka ebnân-ı mezbûrân Mehmed ve Hüseyin muvâcehelerinde bi'l-vekâle ikrâr-ı tam ve takrîr-i kelâm idüb müteveffâ-yı evvel mezbûr El-hac Abbas Efendi hayatında ve kemâl-i akl ve sıhhatinde olduğı halde kendüsine nisbet olunan mahalle-i mezbûrda vâki' ma'lûmü'l-hudûd vel-müştemilât bir bab mülk-i menzilin ile derûnünde mevcud mefrûşâtın ve evâni-î[225] nühâsiye[226] ve esâs-ı beyt[227] oğulları

[224] Metinde Mezburenin şeklindedir
[225] Kaplar, Kapkacaklar, kâseler

mezbûrân Mehmed ve Hüseyin'in malı ve mülkidir benim asla alaka ve müdahelem yokdır deyü ikrâr-ı sahîh kat'i ikrâr eylediğine binâen müteveffâ-yı evvel merkûmun menzil-i mezkûru ile mefrûşât ve evâni-î nühâsiye ve esâs-ı beyt ilavesi yoğ ise de hin-i vefatında bâ-defter müfredât ve senedât zimem-i nasda olan alacakları oğlı mezbûr Mehmed Ağa girüde bir akçe kalmaksızın yerlü yerinde tahsile müstakillen ahz ü kabz itdiğinden ve müteveffâ-yı merkûmda duyûnat-ı müsbetesini edâ eylediktensonra müteveffâ-yı evvel merkûmun terekesinden olub verese-i mezbûreye mevrûs olan küsür-i mebâliğ müstahsil ile at ve câmûs ve kara sığır inekleriyle davar ıtlak olunan büyük ve küçük hayvanatdan ve mağazasında mevcûd tiftikden hisse-i ırsiyemi karındaşım mezbûrân Mehmed ve Hüseyin'den taleb eylediğimde bâ-tavassut muslihun şerâit-i sulh hâvi 'ali tarîkü't-teharücü'ş-şer'i nükûd terekesinden hisseme isâbet iden mikdârdan ezyed olan on bir bin guruş üzerine bi't-terâz akd-i müsâlaha itdikdensonra karındaşlarım mezbûrân Mehmed ve Hüseyin bedel-i sulh-ı mezkûrı bana tamamen def' ve teslim eylediklerinde ben-dahi ahz ü kabz eylediğim gibi müteveffâ-yı mezbûre Fatma'nın kaffe-i terekesi nükûd ve melbûsât ve evâni-î nühâsiye ile menzil mezkûrda kâin bir odadan ibâret olub oğulları mezbûrân müstakillen vazı'-yed iderler olmalarıyla hisse-i ırsiyemi taleb iderim deyü mezbûrân Mehmed ve Hüseyin'den taleb iderim deyü da'vâya tasaddi ve ol-vechle beynimizde münâza'ât-ı şedîde ve muhâsâmat-ı kesîre cereyân itmişdi el-haletü hazihu muslihûn tavassutuyla kezâlik beynimiz ıslah ve tanzîm olunub beni da'vâ-yı mezkûrumdan şerâit-i sıhhat-i sulh-ı havî 'ali tarîkü't-tehârücü'ş-şer'i nükûd terekesinden hisse-i ırsiyeme isâbet iden mikdârdan ez-yed ve on olan yigirmi beş aded lira-yı Osmani üzerine karındaşlarım mezbûrân Mehmed ve Hüseyin ile inşâ-i 'akd-ı sulh eylediklerinde ben-dahi sulh-ı mezkûrı bi'l-verâse kabûl ve bedel-i sulh olan mezkûr yigirmi beş aded bütün lira-yı Osmani kable'l-mesârife mezbûrân Mehmed ve Hüseyin bana tamamen def' ve teslim eylediklerinde ben-dahi bi't-tamam vel-ikmâl ahz ü kabz ve istifâ-yı hak eyledim fimâ-ba'd gerek pederimiz müteveffâ-yı evvel merkûm El-Hac Abbas Efendi'nin ve gerek müteveffâ-yı sâniye mezbûre Fatma'nın kalîl ve kesîr celîl ve hakîr nükûd ve guruş ve 'akar ve menkûl ma'lûm ve mechûl külli ve cüz'i bi'l-cümle ism-i mal ıtlâk olunur terekelerine ve hukûk-ı mirâsa müte'allika 'âmme-i da'avi ve mütâlâbatdan ve kâffe-i eymân ve muhâsâmatdan

[226] Bakır, Bakır ile ilgili
[227] Ev eşyası

karındaşlarım mezbûrân Mehmed ve Hüseyin'in zimmetlerini ibrâ-yı 'âmme-i sahîh-i şer'i ile bi'l-verâse ibrâ ve ıskat eylediğinde anlar dahi bedel-i sulh olmak üzere iki defada bana medfû' olan cem'ân on üçbin **(s. 20)** [(onüçbin] beşyüz guruşun istirdâdına cemi'i hukûka müte'allika-i de'âviden benim zimmetimi ibrâ ve ıskat ve her birimiz aherin ibrâsını kabûl eyledik didi didikde gıbbe't-tasdîkü'ş-şer'i mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundı. Fi'l-yevm 'işrîn min Saferü'l-hayr li-sene tis'aa ve tis'aîn ve mi'eteyn ve elf [(20 Safer 1299) 11 Ocak 1882].

[Numero]: 15 [27]

Çerkeş Kazâsına tâbi' Yumaklı karyesinden iken bundan akdem vefat iden Tekeli Ali ibni Ali bin Abdullah'ın verâseti zevce-i menkûhe-i metrûkesi Şerife binti Ali ve sulbîye-i sagîre kızı Hadice ve li-ebeveyn er karındaşları Ahmed ve Mehmed ve Mustafa ile li-ebeveyn kız karındaşı Emine'ye ve Şerife'ye münhasıra olduğı lede'ş-şer'ü'l-enver zahir ve nümâyân oldıkdansonra sagîre-i mezbûre Hadice'nin tesviye-i umûrına kıbel-i şer'den vasî nasb ve ta'yîn olunan validesi mezbûre Şerife ile sâir veresenin taleb ve ma'rifetleri ve ma'rifet-i şer'le tahrîr ve takdîm ve beyne'l-verese tevzî' ve taksîm olunan müteveffâ-yı mezbûrun terekesidir ki ber vech-i zîr beyân olunır. Fi'l-yevm isnâ 'aşer min şehr-i Saferi'l-hayr li-sene tis'a ve tis'aîn ve mi'eteyn ve elf.
[(12 Safer 1299) 3 Ocak 1882]

	Aded	Değer
Tiftik keçi re's	6	318
Koyun re's	-	159
Kara sığır öküzi re's	1	150
Kara sığır öküzi	-	300
Merkeb re's	1	130
Müsta'mel kilim	1	21
Def'a kilim	1	21
Saban timuru ma'nacak	-	20
Araba tekerleği	1	50
Urgan	1	5
Ṣa'ir keyl	2	140

Saman araba	3	100
Büyük çuhal	1	44
Kiyah araba	3	120
Yorgan	1	55
Yasdık	1	13
Helke aded	1	21
Kazgan	1	105
Şalvar	1	32,5
Entari ma‘ müsta‘mel şal	-	47
Aba aded	1	51
Entari aded	1	27,5
Tencere aded	1	40
Bakrac aded	1	65
Çörek tavası aded	1	35
Nühâs kıyye	2	36
Tava aded	1	10
Müsta‘mel[228] debsi	1	10
Minder aded	1	21
Def‘a minder aded	1	20
Kuşhane aded	1	19,5
Koç re’s	1	60
Kuzı re’s	2	40
Oğlak re’s	2	40
Anbarın rub‘ hissesi	-	200
İki bab saman haneden rub‘ hissesi	-	150
Anbar damı dört hisseden bir hisse	-	50
Rub‘ menzil	-	1000
Yekûn		3809,5

[228] Kullanılmış, eski, köhne.

Minha'l-ihrâcât	
Zevce-i mezbûre mehr-i muaccel müspetesi	251
Resm-i kısmet	95
Dellâliyye	52,5
Eytâm müdirine-münadiye-hademeye	30+12,5+10=52,5
Yekûnü'l-ihrâcât	
Sahhü'l-bâkî taksîm	- 398 =3411,5

Hisse-i zevce-i mezbûre	426 guruş 16 pâre-175 guruş 00 pâre=251 guruş 16 pâre Bin dörtyüz guruş kıymetlü emlâkdan hisse
Hise-i binti mezbûre Hadice	1705 guruş 24 pâre-0700 guruş 00 pâre=1005 guruş 24 pâre Bin dörtyüz guruş kıymetlü emlâkdan hisse
Hisse-i ahü'l-mezbûr Mehmed	319 guruş 32 pâre-131 guruş 10 pâre=188 guruş 22 pâre Bu dahi
Hisse-i ahü'l-mezbûr Ahmed	319 guruş 32 pâre-131 guruş 10 pâre=188 guruş 22 pâre Bu dahi
Hisse-i ahü'l-mezbûr Mustafa	319 guruş 32 pâre-131 guruş 10 pâre=188 guruş 22 pâre Bu dahi
Hisse-i uht mezbûr Emine	159 guruş 36 pâre-065 guruş 25 pâre=094 guruş 15 pâre Bu dahi
Hisse-i uht mezbûre Şerife	159 guruş 36 pâre-065 guruş 25 pâre=094 guruş 15 pâre Bu dahi

Balada muharrer verese-i merkûmeden her biri hisse-i ırsiyesini ahz ü kabz itdiği gibi sagîre-i mezbûrun hisse-i ırsiyesi olan bin beş guruş yigirmi dört pare dahi li-ecli'l-hıfz vasî-i mezbûre Şerife Hatun'a teslim olundığına mübeyyin[229] şerh virildi.

(s. 21)

[Numero]: 16 [28]

Çerkeş Kazâsına tâbi' Şeyhdoğan[230] karyesi sakinlerinden iken bundan akdem vefat iden Hacı Yahya oğlı Mustafa ibni Hacı Yahya ibni Abdullah'ın verâseti zevce-i menkûhe-i metrûkesi Şerife binti Mehmed ile sulbî sagîr oğlı Şükri ve sulbîyye-i kebîre kızları Kezban ve Sare'ye münhasıra olduğı lede'ş-şer'ü'l-enver zahir ve nümâyân oldıkdansonra sagîr-i mezbûr Şükri'nin tesviye-i umûrına kıbel-i şer'den vasî-i nasb ve ta'yîn olunan validesi zevce-i mezbûre Şerife ve sâir veresenin taleb ve ma'rifetleri ve ma'rifet-i şer'le Eytâm müdiri hazır olduğı halde tahrîr ve takdîm ve beyne'l-verese taksîm olunan müteveffâ-yı mezbûrun terekesidir ki vech-i atî üzere zikr olunır Fi'l-yevmi'l-hamis min Rebiü'l-evvel li-sene tis'a ve tis'aîn ve mi'eteyn ve elf [(5 Rebiü'l-evvel 1299) 25 Ocak 1882].

	Aded	Değer
Nühâs kıyye[231]	15	300
İnek re's	2	160
Buzağı re's	2	50
Bargir re's	1	150
Öküz re's	1	200
Toklı re's	2	40
Keçi re's	2	80
Köhne döşek	1	30
Köhne yorgan	1	30
Yasdık	1	10
Köhne kilim	1	10
Çuval	2	10
Araba	1	80

[229] Bildiren, acıklıyan, meydana koyan.
[230] Şeyhdoğan Köyü, Çerkeş ilçesine bağlıdır.
[231] 1282 gr ağırlık ölçüsü.

Zincir	1	20
Urgan ma‘ kayış	-	15
Eski sac	1	5
Sac ayağı	1	5
Ocak timurı ma‘ maşa	-	15
Köhne minder	2	5
Şa‘ir hak	60	350
Hınta hak	40	225
Tarhana	-	20
Köçe[232]	-	30
Saban timurı	1	10
Nacak	1	10
Burçak keyl[233]	2	30
Samanhane	-	100
Saman araba	8	160
Harab mülk menzil	-	500
Hurdevât menzil	-	15
Yekûn	-	2665

Minhâ’l-ihrâcât	
Techîz ve tekfîn[234] masraf	200
Mehr-i mü‘eccel zevce-i mezbûre Şerife	401
Resm-i kısmet	50 guruş 24 pâre
Dellâliyye-i	30
Yekûnü’l-ihrâcât	681 guruş 24 pâre
	1982 guruş 16 pâre

Hisse-i zevce-i mezbûre Şerife	248-075=173 Menzil ve samanhanede ki hisse
Hisse-i ibni mezbûr Şükri	868-262 guruş 2 pâre=605 guruş 0,5 pâre

[232] Burgur. Dövülmüş Buğday
[233] Kile. Hububat ölçüsü. Ölçek
[234] Techîz ve tekfîn; Ölünün yıkanıp kefenlenmesi işi,

	Menzil ve samanhanede ki hisse
Hisse-i binti Kezban	434-161 guruş 10 pâre=302 guruş 30 pâre Kezâ minhâ
Hisse-i binti mezbûre Sare	434-161 guruş 10 pâre=302 guruş 30 pâre

Derûn-i kassamda muharreri'l-esâmi vereseden her biri hisse-i ırsiyelerini ahz ü kabz itdikleri gibi sagîr-i mezbûrun hisse-i ırsiyesi olan altıyüz buçuk guruşun dahi berâ-yı istirbâh[235] vasîsi ve validesi mezbûre Şerife'ye teslim olunduğı işbu mahalle şerh virildi.

[Numero]: 17 [29]

Kengiri Sancağına mülhak Çerkeş Kazâsına tâbi' Yortan[236] karyesi ahalisinden Murad oğlı Hüseyin bin Ahmed bin bî-emrillahi tealâ vefat eylediğimde cem'i malımdan techîz ve tekfîn mesârifâtımla düyûn-ı müsbitem[237] ba'de'l-edâ ve'l-ihrâc kusûr kâffe-i terekemden bundan mukaddem vefat iden oğlım Mustafa'nın sagîr oğlı Ali'ye bir oğul hissesi gibi hisse ve virülsün deyû eylediği vasîyeti hükümet konağında mahkeme-i bidâyete mahsûs odada ma'kûd meclis-i şer'i şerîf-i enverde bi't-tav'[238] ve'r-rızâ ikrâr ve i'tirâf itmeğin mâ-vâka' bi't-taleb ketb ve imlâ olundı. Fi'l-yevmi'l-sâmin ve 'ışrîn min şehr-i Safer'ül-hayr li-sene tis'a ve tis'aîn ve mi'eteyn ve elf [(28 Safer 1299) 19 Ocak 1882].
Şuhûdü'l-hal: Dede oğlı Hacı Ahmed Efendi, An Aza-yı bidâyet Geredeli Ahmed Efendi, Tahir Efendi-zâde Mehmed Efendi, Safvet Efendi, Hilmi Efendi, Mustafa Efendi.

(s. 22)

[Numero]: 18 [30]

Kastamonı vilâyeti celîlesi dâhilinde kâin Kengri Sancağı mülhakâtından Çerkeş kasabası mahallatından İdris mahallesinde sakin Dede oğlı el-Hac Ahmed bin Mustafa hükümet konağında mahkeme-i bidâyete mahsus odada ma'kûd meclis-i şer'-i şerîfi enverede yine mahalle-i mezbûre sakinlerinden Avni(?) oğlı ve kızı işbu

[235] (Rıbh. den) Fâize para yatırma, fazla faizle verme.
[236] Bugün Karabük İli, Yenice İlçesine bağlı bir kasabadır.
[237] İsbat edici
[238] İstek ile,

bâ‘isü’l-vesîka Mustafa ve Emine ibneti Mahmud mahzarında ikrâr-ı tam ve takrîr-i kelâm idüb bî-emrillahi tealâ vefat eylediğimde cem‘i terekemden techîz ve tekfîn mesârifatım ve düyûnât-ı müsbitem ba‘de’l-ihrâc ve’l-eda mütebâki cem‘i malımdan mezbûr Mustafa’ya bir oğul ve mezbûre Emine’ye bir kız hissesi gibi hisse virülsun deyu vasîyeti bi’t-tav‘ ve’r-rızâ ikrâr ve i‘tirâf itmeğin gıbbe’t-tasdîkü’ş-şer‘i mâ-hüve’l-vâki‘ bi’t-taleb ketb olundı. Fi’l-yevmi’l-hâmis ‘aşer min şehr-i Saferi’l-hayr li-sene tis‘a ve tis‘aîn ve mi’eteyn ve elf [(15 Safer 1299) 6 Ocak 1882].
Şuhûdü’l-hal: Mahkeme-i bidâyet Başkatibi Safvet Efendi, Muavini Mustafa Efendi, Müstantık Muavini Hilmi Efendi.

[Numero]: 19 [31]

Fi’l-asıl Sofya ahalisinden olub Yanya vilâyeti dâhilinde Grebine[239] kasabasında misafireten mukim iken bundan akdem vefat iden Mehmed Bayrâkdar bin Ferhad bin Abdullah nam kimesnenin verâseti zevce-i metrûkesi **Hadile**(?) binti Süleyman ve sulbî kebîr oğulları Ali ve asâkir-i nusret ma‘sir canâb-ı padişahileri yüz başılarından Abbas Efendi ve sulbîyye-i kebîre kızları Eşref ve Sıdıka ve Emine’ye münhasıra olduğı mahzar-ı hasm-ı câhidde hassa-i birinci kolordu hümâyûnun on beşinci fırka yigirmi dokuzuncu livanın elli sekizinci Bolu alayının sınıf-ı mukaddem dördünci Çerkeş taburunun binbaşısı olub berây-ı ta‘dîl[240] ve tezkîye gönderilüb memhûren[241] i‘âde olunan varaka-i mestûre zeylinde vaz‘ imzâ ve mühr eyleyen Rifa‘tlü[242] Salim Beg bin Ali Beğ ve Kâtib Mustafa Efendi ibn [(] nam kimesnelerin ihbârlarıyla adâletleri zâhir ve nümâyân olan tabur-ı mezkûrun kolağası Fütüvvetlü[243] Nafız(?) Efendi ibn el-Hac Hüseyin bin Abdullah ve yine tabur-ı mezkûrun birinci yüzbaşısı Mehmed Efendi ibni Hüseyin nam şâhidin-i adli şehâdetleri sâbit ve subût inhisârını verâsetine hükm-i şer‘i lâ-hık oldıkdansonra kendi tarafından **asîl** (ecil) ve mezbûre Emine cânibinden zikr-i atî husûs-ı takrîre vekil olduğı mûma ileyhümâ Nafız ve Mehmed Efendilerin şehâdetleriyle sâbit ve subût vekâletine hükm-i şer‘i lâ-hık olan ibni kebîr mûma ileyh Abbas Efendi meclis-i şer‘-i şerîf-i enverde bi’l-asale ve bi’l-

[239] 1913 kadar Kaza statüdsündedir. Bugün Yunanistan sınırları içinde bir kasabadır.
[240] (a. i. adl'den. c. : 'ta'dilat) : (a. i. adl'den. c. : 'ta'dilat) :1. doğrultma, doğrulama. 2. değişiklik.
[241] Mühürlü, mühürlenmiş
[242] Rifa‘tlü; Sâlise rütbelilerle kapıcıbaşılara ve binbaşılarla alay eminleri hakkında elkab olarak kullanılır bir tâbirdir. Okur yazar olanlara efendi ile birlikte «Rif’atlû efendi;», okuyup yazması bulunmıyanlara da afa ile beraber « Rif'atlû aja » suretinde yazılırdı.
[243] 1. fütüvvet sahibi. 2. [eskiden] askerlikte mulazım (teğmenler) ile kolağası ve yuzbaşılara mulkiyede, rabia ve hamise rütbeleri taşıyan kimselere verilen unvan.

vekâle ikrâr-ı tam ve takrîr-i kelâm idüb pederimiz ve mûrisimiz müteveffâ-yı mezbûr Mehmed Ağa'nın mezkûr Grebene kasabasında hin-i vefatında yanında mevcûd olub verese-i merkûmeye münhasır terekesinden benimle hemşiresi ve müvekkilem mezbûre Emine'ye mevrûs hisse-i ırsiyemizi vazı'ül-yed olanlardan ve zimem-i nasda olan hukûkını dahi ashabından taleb ve da'va ve ahz ü kabz ve bize irsâl ve isâle ve lede'l-iktizâ sulh ve ibrâya ve husûs-ı mezkûr mütevakkıf olduğı umûrın küllisine tarafımdan el-hâletü hâzihi Selanik vilâyeti dâhilinde kâin Tikveş kasabasında bölük emini Sofya'lı Mustafa Efendi ibni Mehmed bin Hasan nam kimesneyi vekâlet-i mutlaka-i sahiha-i şer'iyye ile kuluna mevkûf bi'l-asale ve bi'l-vekâle vekil ve nâib-i menâb nasb ve ta'yîn eyledim didikde gıbbe't-tasdîkü'ş-şer'i mâ-vâka' bi't-taleb ketb olundı. Fi'l-yevmi's-sânî min şehr-i Rebiü'l-ahir li-sene tas' ve tis'aîn ve mi'eteyn ve elf [(2 Rebiü'l-ahir 1299) 21 Nisan 1882].

(s. 23)

[Numero]: 20 [32]

El-Hamdü li'llâhillezi e'azze havâssee ibâdihî bi-sarfı emvâlihim ilâ-envâi'l-hayrât ve'-selâvatü ve's-selâmu alâ-rasûlihî ve nebiyyihî Muhammed hayri'l-beriyyâti ve âlihî ve ashâbî ilâ-yevmi yestazıllü'l-mer'u tahte's-sadakât ammâ-ba'd işbu ve vakfiye-i celîlü'ş-şân ve cerîde-i bedî'ül-ünvânın tahrîr ve inşâsına bâdî oldır ki Kengiri Sancağına tâbi' Çerkeş Kazâsının Ovacık nâhiyesine tâbi' Gökceler[244] karyesi ahalisinden ve ashâb-ı hayratdan Makar/Mukır oğlı Hüseyin bin Abdulaziz nam kimesne hükümet konağında mahkeme-i bidâyete mahsûs odada ma'kûd meclis-i şer'-i şerîf-i enverde vakf-ı atî'l-beyâna li-ecli't-tescîl vel-itmam-ı emri'l-tekmîl mütevelli nasb ve ta'yîn eylediği karye-i mezkûre ahalisinden Kibar oğlı Mehmed Ali bin Musa mahzarında ikrâr-ı sahîh-i şer'i ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'i idüb atyeb-i[245] malımdan ve enfes-i menâlimden[246] ifrâz eylediğim bin guruş hisbetden[247] el-azim ve taleben li-cennâti'n-nâim vakf-ı sahîh-i müebbed ve habs-i sarîh-i muhalled idüb şöyle şart eyledim meblağ-ı mezkûr bin guruş alâ-vechi'l-helâl bâ-yed mütevellî rehn-i kavî veya kefil-i melî ile senevî ona onbir buçuk hesâbı üzere istirbâh idüb

[244] Bugün Çerkeş'e bağlı bir köydür.
[245] Pek güzel. Daha güzel.
[246] Yetiştirme, nâil olma, kavuşma. Ele geçirilen şey. Nâil ve sahib olunan şey.
[247] İyiliği emr edip kötülükten alıkoymak husûsunda, hükûmet adamlarının bizzat işe karışıp gerekeni yapmaları. İhtisâb da denir.

hasıl olan rıbhimden[248] altmış guruş karye-i mezkûrda bina ve ihyâsına muvafık olduğım câmi‘-i şerîfde hatîb olan zâta virile ve kırk guruş dahi revgan-ı zeyt[249] iştirâ ve cami‘-i mezkûrda Ramazan-ı şerîfde ikâd-ı kanadil oluna ve fazlası cami‘-i şerîf-i mezkûr muhtac-ı ta‘mir oldıkca termîmene sarf oluna ve yine ber-hayatta oldıkca tevliyeti bana ve vefatımdansonra sulbî oğlım Ahmed Efendi’ye ve anın vefatından sonra evlâdımın aslah ve erşedine ve ba‘de’l-inkırâz karye-i mezkûre ahalisinden tevliyet muhtarları olan kimesneye meşrût ola ve bi-emri’l-lâhi te‘âlâ mürûr-ı eyyâm ve kürûr-ı a‘vâm ile icrâ-i şerâiti mezkûre müte‘azzire olur ise ru‘bh-ı mezkûr mutlaka fukarâ-yı müslimîne sarf oluna deyüb meblağ-ı mezkûr bin guruş fâriğâ ani’ş-şevâğil mütevelli-î mezbûre teslim ol-dahi vakfiyyet üzre kabz ve tesellüm vesâir mütevellîler evkâfda tasarrufları gibi tasarruf eyledi didikde gıbbe’t-tasdîki’ş-şer‘i vâkıf-ı mezbûr butlânı vakf nukûda ve zımmında olan kuyûda ba‘dehû kavl-i ademi lüzûma teşebbüs idüb mütevelli-i mezbûr dahi sıhhat ve lüzûmına câhib[250] olan eimme-i dîn kullaruyla mukâbele birle hükm taleb idilecek fî-zamânina beyne’l-ulemâi’l-izâm cârî olan vech-i muftar üzre hâkimi muvakki‘ sadr-ı kitâb tûbâ lehû[251] ve hüsne meâb efendi huzûrunda mürâfa‘a[252] etdiklerinde ol-dahi âlimen bi’l-hilâfi’l-cârî beyne’l-eimmei’l-eşrâf vakf-ı mezbûrun evvelâ sıhhatine ve sâniyen lüzûmına hükm-i sahîh-i şer‘i ve Kazâ-yı sar‘i mer‘i itmekle vakf-ı mezbûr sahîh ve lâzım olub min-ba‘d nakız ve ibtâli mümteniü‘’l-ihtimâl oldı. Fi’l-yevm sâb‘ ve ‘işrîn min şehr-i Cemâziye’l-ahir li-sene tis‘a ve tis‘aîn ve mi’eteyn ve elf [(27 Cemâziye’l-ahir 1299) 16 Mayıs 1882].

[Numero]: 21 [33]

Ma‘rûz-ı dâ‘ileridir ki[253]

Çerkeş Kazâsına tâbi‘ Şeyhdoğan divanı dahlinde kâin Eymür[254] karyesi (karyesi)[255] sekenelerinden sâhib-i arzuhâl ma‘rifeti’z-zât bâ‘isü’l-i‘lâm Şerife Hatun ibneti Ahmed nam Hatun hükümet konağında mahkeme-i bidâyete mahsûs odada ma‘kûd mecli-i şer‘-i şerîf-i enverde karye-i mezkûre ahalisinden derûn-i arzuhâlde

[248] Kazanç, Kar, Faiz
[249] Revgan-ı zeyt; Zeytin yağı.
[250] Gidici, giden, bir fikre uyan,
[251] “Allah onu yüceltsin.”
[252] Mahkemeye verme; mahkemeye getirtme; duruşma, yüzleşerek mahkeme olunma.
[253] Ulema zümresinden olanlar sunulan, yazdırılan evrakların giriş kısmını ifade etmektedir.
[254] Bugün Şeyhdoğan Köyüne bağlı bir mahalle konumundadır.
[255] İki kere yazılmıştır.

muharrerü'l-esâmi Osman oğlı Köşdüm İbrahim bin Ahmed muvâcehesinde mezbûr İbrahim zevci dahlim olub tarih-i vesîkadan iki mah mukaddem yağni geçen Zi'l-hicceü'ş-şerîfenin birinci güni biz bâ-binâen tatlîk[256] itmekle zimmetinde mütekarrir ve ma'kûd-ı aliyye mehr-i mü'eccel olan yüz bir guruş ile nafaka-i iddet-i mu'ayene-i ma'lûmem ve meûnet-i süknâmı mezbûr İbrahim'den taleb iderim deyü ba'de'd-da'va ve'l-istintâk ol-dahi cevâbında müddeîyye-i mezbûre Şerife Hatun mehr-i müeccil-i mezkûr ile zevce-i medhûl bahâsi olduğını ikrâr lâkin tatlîk müddeâsını inkâr itmekle müddeîyye-i mezbûre Şerife Hatun **(s. 24)** ber vech-i muharrer talâk müddeâsını usûli vechle evvelâ sırran ve ba'dehu her biri mahallerinde alenen lede't-tezkîye 'adl ve makbûli'ş-şehâde idükleri karye-i mezkûre İmamı Receb Efendi ibni Mustafa Efendi ve muhtarı Ömer Efendi ibni Ali bin Abdullah nam kimesnelerin ihbârlarıyla mütehakkık olan karye-i mezkûre sakinlerinden Osman oğlı Halil ibni Osman ve Srtlı oğlı Receb bin İsmail nam kimesnelerin şehâdetleriyle isbât itmeğin mûcebince vukû'a talâk ba'de'l-hükm mehr-i mü'eccel mezkûr yüz bir guruşi müddeîyye-i mezbûre Şerife Hatun'a edâ ve teslime ve inkızâ-yı[257] iddete değin infâk-ı mezbûr Köşdüm İbrahim'e tenbîh olundığı huzûr-ı 'alilerine i'lâm olundı. Fi'l-yevm ahadi 'aşer min şehr-i Rebiü'l-evveli li-sene tis'aa ve tis'aîn ve mi'eteyn ve elf [(11 Rebiü'l-evvel 1299) 31 Ocak 1882].
Şuhûdü'l-hâl;

[Numero]: 22 [34]

Fi'l-asıl Kastamonı vilâyet celîlesi dâhilinde kâin Çerkeş Kazâsı nefsi Çerkeş kasabası mahallatından Kurtlar Mahallesi ahalisinden olub Der-i 'aliyye'de medine-i Üsküdar'da vâk'i Selman Ağa mahallesinde sakin iken bundan akdem vefat iden Ma'mur oğlı el-Hac Mustafa bin Ömer bin Abdullah'ın verâseti zevce-i metrûkesi Hadice binti Osman ile sulbîyye-i kebîre kızı Sıdıka ve li-ebeveyn karındaşı Ömer Efendi ve kız karındaşları Fatma ve Şerife ve Emine'ye münhasıra olduğı mahzar-ı hasm-ı câhidde ber nehc-i şer'i şer'-i şerîf sâbit ve subût inhisâr verâsetine hükm-i şer'i lâ-hık oldıkdansonra verese-i mezbûreden mezbûre Fatma Hatun tarafından zikr-i atî husûs-ı takrîre vekil olduğı usûlü zât-ı mezbûreyi bi'l-ma'rifetü'ş-şer'iyye

[256] (a. i. talak'dan) ; [nikahlı zevceyi] boşama, bırakma, ayırma.
[257](a. i. Kaza'dan.) : tamam olma, nihayet bulma, bitme, sona erme,

ârifân usûl sah[258] vechle evvela bâ-varaka-i mestûre sırran ve ba‘dehu her biri mahallerinden alenen lede’t-tezkîye ‘adl ve makbûli’ş-şehâde idükleri cüz‘i intihâb olunan kasaba-i mezbûre mahallatından Karalar Mahallesi İmamı Abdullah Efendi ibni İbrahim ve muhtarı Çakır Hoca oğlı Ahmed Efendi ibni Mehmed nam kimesnelerin ihbârlarıyla mütehakkık olan Mehmed bin Ali bin Abdullah ve Battal oğlı diğer Ali bin Mehmed nam kimesnelerin şehâdetleriyle sâbit ve subût vekâletine hükm-i şer‘i lâ-hık olan mahkeme-i bidâyet mahkemesi ketebesinden Hilmi Efendi ibni Ahmed nam kimesne hükümet konağında mahkeme-i bidâyete mahsûs odada ma‘kûd meclis-i şer‘-i şerîfi enverde mezbûre Fatma Hatun’un sadrî kebîr oğlı bâ‘isü’l-kitâb[259] Ömer bin Ali Ağa mahzarında bi’l-vekâle ikrâr-ı tam ve takrîr-i kelâm idüb müvekkilem mezbûre Fatma Hatun karındaşım ve mûrisim müteveffâ-yı mezbûr El-hac Mustafa’nın hin-i vefatında yanında mevcûd olan terekesinden bil-ırs’üş-şer‘i bana aid hisse-i musibemi vazı‘ül-yed olanlardan ve zimem-i nâsda olan hukûkını dahi ashâbından taleb ve da‘va ve ahz ü kabz ve makbûzâtını bana irsâl ve isâle ve inde’l-iktizâ sulh ve ibrâya ve bunların mütevakkıf olduğı umûrın küllisine aheri dahi tevkîle mezûn olarak tarafımdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer‘i ile oğlım mezbûr Ömer Efendiyi vekil ve nâib-i menâb nasb ve ta‘yîn eylediğimde ol-dahi vekâlet-i mezkûreyi kabûl ve hidmet-i lâzımesini iltizâm ve taahhüd eyledi didi didikde gıbbe’t-tasdîkü’ş-şer‘i mâ-hüve’l-vâka‘ bi’t-taleb ketb ve imlâ olundı. Fi’l-yevmi’l-sâmin min şehr-i Cemâziye’l-evvel li-sene tis‘a ve tis‘aîn mi’eteyn ve elf [(8 Cemâziye’l-evvel 1299) 28 Mart 1882].

Şuhûdü’l-hâl; Çarkeşli Hasan Ali Oğlı Mustafa Efendi, **Mizbak**(?) Karyeli Bal Oğlı Halil Ağa Oğlu Mehmet, Karye-i Mezkureli Abdurrahman bin Hasan, Yine Oralı İsmail Efendi Oğlı Süleyman Ağa

(s. 25)

[Numero]: 23 [35]

Fi’l-asıl Kastamonı vilâyet-i celîlesi dâhilinde kâin Çerkeş Kazâsı nefs-i Çerkeş kasabası mahallatından Kurtlar mahallesi ahalisinden olub Der-i Aliyye’de Medine-i Üsküdarda Selman Ağa mahallesinde sakin iken bundan akdem vefat iden Ma‘mur oğlı El-hac Mustafa ibni Ömer bin Abdullah’ın verâseti zevce-i metrûkesi Hadice

[258] **(**a. fi. sıhhat'den) : "doğrudur, yanltşsızdır" manasına resmi yazılara konulan bir işaret.
[259] Kelime orijinal metinde ara satıra yazılmış olduğundan uygun gelebilecek bir yere yerleştirildi.i

binti Osman ile sulbîyye-i kebîre kızı Sıdıka ve li-ebeveyn er karındaşı Ömer Efendi ve kız karındaşları Fatma ve Şerife ve Emine münhasıra olduğı mahzar-ı hasm-ı câhidde ber nehc-i şer‘-i şerîf sâbit ve subût inhisâr verâsetine hükm-i şer‘i lâ-hık oldıkdansora verese-i mezkûreden uht-i zât-ı Ömer bin Ali bin Abdullah ve Mehmed bin Ali nam kimesnlerin ta‘rîfleriyle mu‘arrefe olan sah mezbûre Emine Hatun tarafından zikr-i atî takrîre vekil olduğı usûli vechle evvelan bâ-varaka-i mestûre sırran ve ba‘dehu her biri mahallerinden alenen lede’t-tezkîye ‘adl ve makbûli’ş-şehâde idükleri müzekki intihâb olunan mahalle imamı Mehmed Efendi ibni Mehmed ile muhatâb Çakır Hoca oğlı Ahmed Efendi ibni Mehmed nam kimesnelerin ihbârlarıyla mütehakkık olan Okcılar mahallesinden Ma’mûr’ oğlı Mustafa bin Mehmed ve batn oğlı Ali ibni Mehmed’in şehâdetleriyle sâbit ül-vekâle olan mahkeme-i bidâyet ketebesinden Hilmi Efendi ibni Ahmed Efendi hükümet konağında mahkeme-i bidâyete mahsûs odada ma‘kûd meclis-i şer‘-i şerîf-i enverde mahalle-i mezkûre sakinlerinden ba‘isü’l-küttâb sah Emin’in Ali’nin oğlı İsmail Efendi ibni Ali Ağa mahzarında bi’l-vekâle ikrâr-ı tam ve takrîr-i kelâm idüb müvekkilem mezbûre Emine Hatun karındaşım ve mûrisim müteveffâ-yı mezbûr El-hac Mustafa Efendi’nin hin-i vefatında yanında mevcûd terekesinden bana isabet iden hisse-i ırsiyemin vazı‘-ül-yed olanlardan ve zimem-i nâsda olan hukûkını dahi ashâbından taleb ve da‘vâ ve ahz ü kabza ve makbûzunı bana irsâl ve isâle ve lede’l-iktizâ sulh ve ibrâya ve bunların mütevakkıf olduğı umûrın küllisine aheri dahi tevkîle me‘zûn olarak tarafımdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer‘iyye ile mezbûr İsmail Efendi’yi vekil ve nâib-i menâb nasb ve ta‘yîn eylediğimde ol-dahi vekâlet-i mezkûreyi kabûl ve hidmet-i lâzımesini ifâya iltizâm ve taahhüd eyledi didi didikde gıbbe’t-tasdîkü’ş-şer‘i mâ-hüve’l-vâki‘ bi’t-taleb ketb ve imlâ olundı. Fi’l-yevmi’s-sâmin min şehr-i Cemâziye’l-evvel li-sene tis‘a ve tis‘aîn mi’eteyn ve elf [(8 Cemâziye’l-evvel 1299) 28 Mart 1882].

Şuhûdü’l-Hâl; Ma’murun Mehmed’in Oğlu Ahmed Efendi, … Karyeli Bodur Oğlu Mehmed Ağa, Karye-i Mezkureli **Buni(?)** Oğlu Ramazan, Karye-i Mezkureli **Dursun**(?) Oğlu Mustafa ….

Numero: 24 [36]

Fi’l-asıl Kastamonı vilâyet celîle[si] dâhilinde kâin Çerkeş Kazâsı nefs-i Çerkeş kasabası mahallatından olup Kurtlar mahallesi ahalisinden olup Der-Saadette Vefa

civarında sakin iken bundan akdem vefât iden Mustafa ibni Osman bin Abdullah'ın verâseti sulbiye-i kebire kızı Nafi'a ile li-ebeveyn kız karındaşı Emine Hatun'a münhasıra olduğı lede'ş-şer'ül-enver zâhir ve nümâyân oldıkdansonra verese-i mezbûreden zât-ı zeyl-i vesikada muharreri'l-esâmi kesan ta'rîfleriyle mu'arrefe olan uht-i[260] mezbure Emine Hatun kazâ'-i mezkûr hükümet konağında mahkeme-i bidâyete mahsûs odada ma'kûd meclis-i şer'imizde sadrıye-i kebire kızı işbu ba'isü'l-hind'el-küttâb Şerife binti Ahmet bin Tüfenkçi Osman mahzarında ikrâr-ı tam ve takrîr-i kelâm idüb karındaşım ve mûrisim müteveffâ-yı mezbûr Mustafa'nin Der-saadette hin-i vefatında yanında mevcûd olub kızı mezbure Nafi'a ile bana mevrûs terekesinden mesele-i mirasımız vechle bize isabet iden hisse-i ırsiyemi vazı'ül-yed olanlardan ve zimem-i nâsda olan hukûkını dahi ashâbından taleb ve da'va ve ahz ü kabza ve makbûzunı bana irsâl ve isâle ve lede'l-iktizâ sulh ve ibrâya ve bunların mütevakkıf olduğı umûrın küllisine aheri dahi tevkîle dahi mezûn olarak vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer'iye-i ile kızım mezbure Şerife'yi vekîl ve nâib-i menâb nasb ve ta'yîn eylediğimde ol-dahi vekâlet-i mezkûreyi [ber][261] vech-i muharrer üzere kabûl ve hidmet-i lâzimesi kemâ-yenbagî edâya iltizâm ve ta'ahhüd eyledi didikde gıbbe't-tasdîkü'ş-şer'i ma-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb ve imla olundı. Fi'l-yevmi'l-seman min şehri Cemâziye'l-evvel li-sene tis'ave tis'aîn mi'eteyn ve elf [(8 Cemâziye'l-evvel 1299) 28 Mart 1882].

Şuhûdü'l-Hâl: Ahmed Efendi bin Ömer Ağa, Mehmed Rıza Efendi bin Şeyh Tarık Efendi, Safvet Efendi ibni Ali Efendi, İsmail Efendi bin Ali, Ömer Ağa ibni Ali, ve Gayruhum'ül-hâzırûn

(s. 26)

Numero: 25 [37]

Çerkeş Kazâsına tâbi' Saraycık karyesi sakinlerinden iken bundan akdem vefat iden Mustafa Beğ oğlı Ebûbekir ibni Osman nam kimesnenin verâseti validesi Şerife binti ( ) ile li-ebeveyn er karındaşı Hasan ve kız karındaşları kebîre Aişe ile sagîre Fatma'ya münhasıra olduğı lede'ş-şer'ül-enver zâhir ve nümâyân oldıkdansonra gâib-i 'ine'l-beled olan uh-i mezbûr Hasan ile sagîre-i mezbûre Fatma'nın tesviye-i umûrlarına kıbel-i şer'den kayyım ve vasî nasb olunan emmileri Ali Ağa ibni Osman

[260] Kız karındaşı, hemşire.
[261] İfade karalanmış biz ekledik.

ile sâir veresenin talep ve ma‘rifetleriyle ve ma‘rifet-i şer‘le Eytâm müdiri İsmail Efendi hazır olduğı halde tahrîr ve takdîm olunan müteveffâ-yı mezbûrun terekesidir ki ber vech-i zîri beyân olunır. Fi’l-yevm sitte min Cemâziye’l-evveli li-sene tis‘a ve tis‘aîn ve mi’eteyn ve elf [(6 Cemâziye’l-evvel 1299) 26 Mart 1882].

	Aded	Değer
Tencere helke ve kazgan	Kıyye:7 Dirhem:100	177 guruş 20 pâre
Nühâs sahan tencere küçük tava		157 guruş 20 pâre
Şorba leğeni		27
Köhne tabak	1	50
Kendir	1	10
Gümüş kuşak ve zarf		50
Köhne zincir	1	10
Urgan	1	10
Köhne araba	1	40
Sagîr çuhal	2	36
Kara sığır ineği	1	150
Kara sığır düğesi	1	170
Ufak düğesi	1	170
Ufak düğe	1	51
Dana re’s	1	150
Tiftik keçi re’s	3	135
Toklı re’s	1	25
Düğe re’s	1	100
Yekûnü’t-tereke		1349 guruş 00 pâre
		-156 guruş 10 pâre
		=1192 guruş 30 pâre

Techîz ve tekfîn	100
Resm-i kısmet	31 guruş 09 pâre
Dellâliyye-i	25

Hisse-i ümm-i mezbûre Şerife	198 guruş 36 pâre
Hisse-i üh-i gâib-i mezbûr Hasan	497 guruş 08 pâre
Hisse-i uht-i kebîre-i mezbûre Aişe	248 guruş 24 pâre
Hisse-i uht-i sagîre-i mezbûre Fatma	248 guruş 24 pâre

Bâlâda muharrer gâib-i mezbûr Hasan'ın hissesi olan dörtyüz doksan yedi guruş on pâre ile ikiyüz kırk sekiz yigirmi dört pâre ki cem'ân yediyüz kırk beş guruş otuz dört pâre vasî-i merkûmun yedine teslim olundığı işbu mahalle şerh virildi Fi 17 Mart 98. [(29 Mart 1882].

Numero: 26 [38]

Çerkeş Kazâsına tâbi' Şeyhdoğan karyesinden iken bundan akdem vefat iden Yahya oğlı İsmail bin Mehmed ibni Abdullah'ın verâseti zevce-i menkûhe-i metrûkesi Fatma binti Ali ve validesi Adile binti Mehmed ve li-ümm er karındaşları Mehmed ile li-ümm kız karındaşları Aişe ve Şerife ile sagîre Kezban'ın benûn Ahmed ile min cihet-ül **vusûbe** emmi oğulları Ahmed ile Osman ve sagîr Hasan benûn El-hac Ali'ye münhasıra olduğı lede'ş-şer'ül-enver zâhir ve nümâyân oldıkdansonra sagîrân-ı mezbûrânın tesviye-i umûrlarına kıbel-i şer'den vasî nasb ve ta'yîn olunan mezbûr Ahmed Ağa'nın taleb ve ma'rifetleri ve ma'rifet-i şer'le Eytâm müdiri hazırân İsmail Efendi hazır olduğı halde bey' ve tahrîr ve beyne'l-verese tevzî' ve taksîm olunan müteveffâ-yı mezbûr terekesidir ki ber vech-i ziri beyân olunır. Fi 14 Cemâziye'l-evvel sene 99. [(3 Nisan 1882]

	Aded	Değer
Evân-i nühâsiyye	Kıyye: 25 Kıymet: 20	500
Yatak takımı	2 ….:100	200
Def'a yatak takımı	1…: 100	100
Def'a yatak takımı	3	300
Çuka elbise takım	2	800
Hınta keyl Kengiri	15 ….130	1950
Şa'ir keyl Kengiri	15 …:105	1575

Camuş çift	1	1150
Def‘a camuş öküzi	1	850
Kara sığır öküzi re’s	1	350
Kara sığır ineği re’s	2	250
Düğe re’s	1	50
Bargir re’s	1	500
Kısrak re’s	1	400
Kilim	3	300
Kebîr çuval	1	60
Sagîr çuval	1	40
Saman araba	12	400
Kiyah araba	3	300
Araba takımı	1	100
Kayış ma‘ zencir		30
Camuş ineği	1	470
Camuş düğesi re’s	1	200
Tiftik keçi	14	700
Oğlak re’s	20	600
Koyun re’s	14	700
Toklı davar re’s	10	300
Hurde-vât menzil		20
Karye-i mezkûrede vâki‘ ma‘ samanhane bir bab mülk-i menzil müteveffâ-yı merkûmun malı olduğı nısf hissesinin kıymet-i münhası		7800
Yekûn		20995 -7800 =13195
Cem‘ân verese üzerine bilâ taksîm menzilin kıymet münhası		

(s. 27)

Minhâ’l-ihrâcât	

Zevce-i mezbûre Fatma'nın mehr-i mü'eccel müsbet minhâsı	501
Kainvalidesi Şerife'nin alacağı olub Molla Mustafa ve Yüzbaşı Mehmed şehâdetleriyle sâbit olan	1000
Resm-i kısmet	330
Dellâliyye	234
Varaka baha	7,5
Yekûnü'l-ihrâcât	2993
	11102

Hisse-i zevce-i mezbûre Fatma	2775 guruş 18 pâre
Hisse-i ümm-i mezbûre Adile	1850 guruş 12 pâre
Hisse-i uh-i mezbûr Mehmed	925 guruş 6 pâre
Hisse-i uht-i mezbûre Aişe	925 guruş 6 pâre
Hisse-i uht-i mezbûre Şerife	925 guruş 6 pâre
Hisse-i uht-i mezbûre-i sagîre Kezban	925 guruş 6 pâre
Hisse-i mezbûr Ahmed	925 guruş 6 pâre
Hisse-i mezbûr Osman	925 guruş 6 pâre
Hisse-i mezbûr Sağir Hasan	925 guruş 6 pâre

Bâlâda muharrer verese-i kibârdan her biri hisse-i ırsiyesini ahz ü kabz eylediği misüllü sagîrân-ı mezbûrân Kezban ve Hasanın hisselerinde olan cem'ân bin sekiz yüz elli guruş on ik pâre dahi vasî-i merkûm ma'rifetleri istirbâh[262] olunmak üzere Eytâm müdiri mûma ileyh İsmail Efendi'ye virileceği işbu mahalle şerh virildi.

Numero: 27 [39]

Çerkeş Kazâsına tâbi' Çömlekci karyesi sakinlerinden iken bundan akdem vefat iden **Börülce**zâde oğlı Ebu Bekir bin Ali bin Abdullah'ın verâseti zevce-i metrûkesi Gülsüm bin İsmail ile gâib-i 'ine'l-beled kebir oğlı İsmail ve sagîr oğlı Mehmed ile sulbîyye-i kebîre kızları Şerife ve Esma'ya münhasıra olduğı lede'ş-şer'ül-enver

[262] Faize yatırma, fazla faizle para verme, verilme.

zâhir ve nümâyân oldıkdansonra gâib-i mezbûr İsmail ile sagîr-i merkûm Mehmed'in hisse-i ırsiyelerini ahz ve tesviye-i umûrlarına kıbel-i şer'den kayyum ve vasî nasb ve ta'yîn olunan dayıları Ali bin Mustafa Ağa'nın ve sâir vereseden her birinin taleb ve ma'rifetleri ve ma'rifet-i şer'le Eytâm müdiri hazır olduğı halde tahrîr ve takdîm ve beyne'l-verese tevzî' ve taksîm olunan müteveffâ-yı mezbûrun terekesidir ki vech-i atî üzere zikr ve beyân olunur. Fi'l-yevm selase ve 'işrîn min Cemâziye'l-evvel li-sene tis'a ve tis'aîn mi'eteyn ve elf [(23 Cemâziye'l-evvel 1299) 12 Nisan 1882].

	Aded	Değer
Evân-i nühâsiyye	Kıyye:8 ..:15	120
Tencere-Tava-Sahan	1-1-1	18 guruş 30 pâre
İbrik	1	20
Sac	1	10
Yatak takımı	1	80
Zencir aded-Urgan	1-1	50
Köhne kilim	1	15
Kebîr çuval	1	30
Aba yağmurlık	1	20
Saban temurı	1	10
Araba aded	1	80
Bıçak		39
Çuka …	1	45
Manda ineği re's	1	380
Kara sığır ineği re's	2	310
Kara sığır düğesi re's	1	50
Merkeb re's	1	115
Sigara takımı	1	80
Ma' samanhane mülk menzil kıymet minhası		900
Yekûnü't-tereke		2308 guruş 10 pâre
Mikdârü'l-hisse kâffe-i verese üzerine terk olunan menzil bahâsı		-900
		=1408 guruş 10 pâre

Mehr-i mûaccel … mezbûre Gülsüm	101
Techîz-i tekfîn mesarifi	200
Resm-i kısmet	27 guruş 30 pâre
Dellâliye eşyâ	22
Varaka bahâsı	2
	-352 guruş 0 pâre =1056 guruş 10 pâre

Minhâ'l-ihrâcât	
Mehr-i zevceei mezbûre Gülsüm	101
Hisse-i ibni gâib-i mezbûr İsmail	308
Hisse-i sagîr-i mezbûr Mehmed	308
Hisse-i binti kebîre-i mezbûre Şerife	154
Hisse-i binti mezbûre Esma	154

Bâlâda verese-i kibârdan her biri hisse-i ırsiyelerini tamamen ahz ü kabz eyledikleri gibi gâib-i mezbûr İsmail ile sagîr-i mezbûr Mehmed'in hisse-i ırsiyeleri olan cem'ân altıyüz on altı guruş dahi berâ-yı istirbâh Eytâm müdirine teslim olundığı işbu mahalle şerh virildi.

(s. 28)

Numero: 28 [40]

Çerkeş Kazâsına tâbi' Boğaz kurâlarından Yeni karyesi sakinlerinden iken bundan akdem vefat iden Eğri oğlı Osman bin Osman bin Abdullah'ın verâseti zevce-i metrûkesi Aişe binti Receb ile sulbî (sulbî) oğulları Osman ve Hüseyin ve gâib 'ine'l-beled Musa ve Hasan ve sulbîyye-i kebîre kızı Elife'ye münhasıra olduğı lede'ş-şer'ül-enver zâhir ve nümâyân oldıkdansonra gâibân-ı mezbûrân Musa ve Hasan'ın hisse-i ırsiyelerini ahz ü kabz ve tesviye-i umûrlarına kıbel-i şer'den kayyım nasb ve ta'yîn olunan mezbûr Osman ile verese-i sâirenin taleb ve ma'rifetleri ve ma'rifet-i şer'le tahrîr olunan müteveffâ-yı mezbûrun terekesidir ki ber vech-i zîri beyân olunur. Fi'l-yevmi'l-tâs'i min şehr-i Cemâziye'l-evvel li-sene tis'a ve semânin ve mi'eteyn ve elf [(9 Cemâziye'l-evvel 1289) 9 Nisan 1881].

	Aded	Değer
Evân-i nühâsiyye	Kıyye:14 kilo:15	210
Köhne yatak	1	50
Köhne kilim	1	30
Sagîr çuval	1	15
Sac aded	1	10
Araba	1	100
Zencir	2	40
Urgan	1	10
Kara sığır öküzi çift	1	400
Merkeb re’s	1	50
Kara sığır ineği re’s	4	500
Kara sığır danası çift	1	300
Kara sığır düğesi	1	150
Saban timurı	1	20
Nacak	1	20
Kayış	1	10
Hınta keyl	3	390
Şa‘ir keyl	3	315
Siyaz keyl	2	160
Saman araba	5	250
Kiyah araba	3	150
Karye-i mezkûrda vâki‘ ma‘ samanhane bir bab mülk-i menzil		900
Yekûnü’t-tereke		4075
Beyne’l-verese terk olunan menzil kıymet		-900
		=3175

Minhâ’l-ihrâcât	
Techîz-i tekfîn	250
Çıkan bedel senesi ve virgüsünden	100

zimmeti olub karye-i mezkûre kıymet-i rütbe verilen	
Zevce-i mezbûre Aişe'nin mehr-i müecceli olub sâbit olan	201
Sabit olan	25
Resm-i kısmet	70
Dellâliyye	56
Kaydiyye	4,5
Varaka baha	2
Yekûnü'l-ihrâcât	684 guruş 5 pâre
	2490 guruş 35 pâre

Hisse-i zevce-i mezbûre Aişe	311 guruş 6 pâre
Hisse-i ibni gâib-i mezbûr Musa	484 guruş 2 pâre
Hisse-i ibni mezbûr Hasan	484 guruş 2 pâre
Hisse-i ibni mezbûr Osman	484 guruş 2 pâre
Hisse-i ibni mezbûr Hüseyin	484 guruş 2 pâre
Hisse-i bin mezbûre Elife	242 guruş 1 pâre
Küsür	119

Bâlâda muharrer verese-i kibârdan her biri hisse-i ırsiyesini tamamen ahz ü kabz eyledikleri gibi gâibân-ı mezbûrân Musa ve Hasan'ın hisse-i ırsiyelerini dahi vasîleri mezbûr Osman Ağa ahz ü kabz eylediği işbu mahalle şerh virildi.

Numero: 24 [41]

Kengiri Sancağı dâhilinde Çerkeş Kazâsına muzâf Karacaviran nahiyesine tâbi' Karacalar karyesi ahalisinden olub bundan akdem vefat [(iden] Halil bin Halil bin İzzet nâm kimesnenin verâseti zevce-i metrûkesi Fatma binti Ali bin Abdullah ile sulbî sagîr oğlı İbrahim ve sulbîyye-i sagîre kızları Gülizar ve Aişe'ye münhasıra olduğı lede'ş-şer'ül-enver zâhir ve nümâyân oldıkdansonra sigâr-ı mezbûrûn tesviye-i umûrlarına[263] kıbel-i şer'den vasî nasb ve ta'yîn olunub zât-ı karye-i mezkûre

[263] İşlerin görülüp neticelendirilmesi

ahalisinden Hacı Süleyman Ağa ibni Osman ile Hacı Mehmed Ağa bin El-hac Mustafa ta‘rîfleriyle mu‘arrefe olan zevce-i mezbûre Fatma Hatun mahkeme-i bidâyete mahsûs odada ma‘kûd meclis-i şer‘-i şerîf-i enverde yine karye-i mezkûrda sakine zât-ı kezâlik mûma ileyhümâ ta‘rîfleriyle mu‘arrefe olan Zeliha binti merkûm Halil bin Abdullah hazıra olduğı halde karye-i mezkûre sakinlerinden bâ‘isü’l-vesîka İzzet ibnü’l-mezbûr Halil bin İzzet muvâcehesinde bi’l-asâle ve bi’l-vesâye ikrâr-ı tam ve takrîr-i kelâm idüb hazıra-i mezbûre Zeliha’nın li-ebeveyn biraderi merkûmân **(s. 29)** (merkûmân) Halil ve İzzet ile mutasarrıf olduğı Der-saadetde çarşu-yı kebîrde vâki‘ Bat pazarında kâin ma‘lûmü’l-hudûd bir bab koltukcı dükkânında ki hisse-i şâyi‘asıyla merkûm Halil’in vefatına binâen verese-i mezbûreye intikal iden hisse-i şâyi‘alarını kendi hissesiyle maan ecr-i misl ile ahera icâra ve ba‘de’t-tahliye teslime virilen ahz ü kabza ve makbûzâtını bize irsâl ve isâle ve husûs-ı mezkûrun mütevakkıf olduğı umûrın küllisine mezbûre Zeliha ile bi’l-asale ve bi’l-vesâye vekâlet-i ‘amme-i mutlaka-i sahîha-i şer‘iyye ile merkûm İzzet Ağa’nın vekil ve nâib-i menâb nasb ve ta‘yîn eylediğimde ol-dahi vekâlet-i mezkûreyi kabûl eyledi didikde gıbbe’t-tasdîkü’ş-şer‘i mâ-vâka‘ bi’t-taleb ketb olundı. Hurrire fi’l-yevmi’t-tas‘ min Recebi’l-müreccb li-sene tis‘a ve tis‘aîn ve mi’eteyn ve elf[(9 Receb 1299) 27 Mayıs 1882].

Şûhudü’l-hal: Hacı Süleyman bin Osman, Hacı Mehmed Ağa ibni Hacı Mustafa, Hacı oğlı Mustafa bin Abdullah, Düne Ali’nin oğlı Bekir bin Ahmed.

Numero: 166[264], Numero 25 [42]

Kengiri Kazâsına tâbi‘ Bereket karyesi sakinlerinden olub zât-ı ta‘rîf-i şer‘i ile mu‘arrefe olan Köle oğlı Ahmed’in kızı Aişe binti Ahmed meclis-i şer‘-i şerîfi enverde işbu bâ‘isü’l-küttâb Arif Ağa ibni Osman muvâcehesinde da‘va ve takrîr-i kelâm idüb benim zevci dahlim olub bundan akdem asakir-i şahâne ile beraber Tuna vilâyeti dâhilinde kâin Adliye[265] Kazâsında iken geçen bin ikiyüz doksan üç senesi Cemâziye’l-evvelîsinin on beşinci günü vefat iden mezkûr Çerkeş Kazâsına muzâf Karacaviran nâhiyesine tâbi‘ Çardak karyesi Ciret oğlı Hasan bin Hasan hayatında mezbûr Arif Ağa zimmetinde alacağı olan kırk guruş kable’l-ahz ve’l-istifâ vefat

[264] Sicilde geçtiği şekilde verilmiştir.
[265] Vidin Sancağına bağlıdır. Yer isimleri ve bağlı oldukları Vilayet, Sancak vb. verilen eser esas alınmıştır. SEZEN Tahir, *Osmanlı Yer Adları*, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yayın No: 26, 2017, s. 9

itmekle meblağ-ı merkûm benimle li-ebeveyn er karındaşı Mustafa'ya mûris olmağla meblağ-ı merkûmdan rub' hisse-i ırsiyemi taleb iderim deyü ba'de'd-da'va ve'l-istintâk ol-dahi cevâbında meblağ-ı mezkûr kırk guruş zimmetinde borcı ve müddeî-i mezbûre müteveffâ-yı merkûmun zevcesi olduğını ikrâr mâ'adâ müddeâsını inkâr itmekle müddeîyye-i mezbûrenin ber vech-i muharrer müddeâsına ikâme eylediği mezkûr Bereket karyesinden olub asâkir-i şâhaneden mahreç sipahi oğlı Mustafa ibni Ömer Derviş bin Kul oğlı Hasan istişhâ olundıklarında fi'l-hakîka işbu müddeîyye-i mezbûrenin zevci dahli mezbûr Hasan tarih-i mezkûrda Adliye kasabasında asakir-i şâhane hastahanesinde iken tarih-i mezkûrda vefat iyledi biz bu husûsa bu vech üzere şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü her biri edâ-yı şehâdet-i şer'iyye itdiklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkîye şehâdetleri makbûl olunduğı mûcebince ba'de'l-hükm ve't-tenbîh mâ-vâka' bi't-taleb ketb olundı. Hurrire fi'l-yevm ahadi 'aşer min şehr-i Cemâziye'l-ahir li-sene tis'a ve tis'aîn ve mi'eteyn ve elf [(11 Cemâziye'l-ahir 1299) 30 Nisan 1882].

(s. 30)

Numero: 26 [43], Hariç numero 167

Zikr-i atî husûs mahallinde istimâ'[266] içün kıbel-i şer'den i'zâm[267] olunan Bayındır nahiyesi nâibi Mehmed Tahir Efendi Çerkeş Kazâsına tâbi' mezkûr Bayındır nahiyesinde hükümet konağında 'akd-i meclis-i şer'i 'ali itdikde nahiye-i mezkûreye tâbi' Babalar kebîr divânı dâhilinde kâin **İleler/ [Eyleler(?)]** karyesi sakinlerinden olub Der-saadetde iken bundan akdem vefat iden Aşcı esnâfından Hatib oğlı İsmail bin Ali bin Abdullah'ın verâseti validesi Koca Mehmed oğlı kızı Esma binti Mehmed ile li-ebeveyn er karındaşı Selim'e münhasıra olduğı mahzar-ı hasm-ı câhidde ber nehc-i şer'i sâbit oldıkdansonra verese-i mezbûreden zât-ı ta'rif-i şer'i ile mu'arrefe olan ümm-i mezbûre Esma Hatun meclis-i ma'kûd mezkûrda nahiye-i mezkûre kurâsından Kösekler karyesi sakinlerinden bâ'isü'l-küttâb Hüsrev oğlı Hüseyin ibni İbrahim mahzarında bi't-tav' ifâ ikrâr-ı tam ve takrîr-i kelâm idüb oğlım mûrisim müteveffâ-yı mezbûr İsmail'in Der-saadetde hin-i vefatında yanında mevcûd olub benim ile Der-saadetde bulunan karındaşım merkûm Selim'e mevrûs olan terekesinden bana isâbet iden hisse-i ırsiyemi vazı'ül-yed olanlardan ve zimem-i

[266] (a. i. sem'den. c. : istimaat) : 1. dinleme, dinlenilme, işitme, işitilme. 2. dinleyip kabul etme. 3. kulak verip dinleme.
[267] Büyütme, büyültülme. Lüzumundan fazla ehemmiyet verme.

nâsda olan hukûkını dahi ashâbından taleb ve da‘va ve ahz ü kabz ve bana irsâl ve isâle ve lede’l-iktizâ sulh ve ibrâya ve bunlar mütevakkıf olduğı umûrın küllisine tarafından vekâlet-i ‘amme-i mutlaka-i sahîha-i şer‘iyye ile mezbûr Hüseyin Ağa’nın vekil ve nâib-i menâb nasb ve ta‘yîn eylediğimde ol-dahi vekâlet-i mezkûreyi kabûl ve hidmet-i lâzımesini edâya ta‘ahhüd ve iltizâm eylediği mahallinde ketb ve tahrîr ve ma‘an meb‘ûs-ı ümenâ-i şer‘le meclis-i şer‘e gelüb ‘ali vukû‘a inhâ ve takrîr itmeğin mâ-vâka‘ bi’t-taleb ketb ve imlâ olundı. Fi’l-yevm hams ‘aşer min şehr-i Şabâni’l-muazzam li-sene tis‘a ve tis‘aîn ve mi’eteyn ve elf [(15 Şabân 1299) 2 Temmuz 1882].

[Numero]: 27 [44]

Zikr-i atî takrîri mahallide istimâ‘ kıbel-i şer‘den irsâl kılınan Karacaviran nahiyesi nâib vekili Hafız Mahmud Efendi Kastamonı vilâyeti celîlesi dâhilinde Kengiri Sancağı mülhâkatından Çerkeş Kazâsına muzâf mezkûr Karacaviran nahiyesinde hükümet konağında ‘akd-i meclis-i şer‘-i ‘ali itdikde nahiye-i mezkûreye tâbi‘ Milan[268] kurâlarından Çatkise[269] karyesi ahalisinden Akıllı oğlı Kol Ağası Hüseyin ibni Ahmed nam kimesne meclis-i ma‘kûd mezkûrda bi’t-tav‘ihâ ikrâr-ı tam ve takrîr-i kelâm idüb Asitane-i ‘Aliyye’de[270] Kasımpaşa civârında Yeki çeşme mahallesinde sakine ‘**âhb** Osman Beğ kerimesi Fatma ibneti Osman Beğ nam hatun mehr-i mü‘eccel ma‘lûm ile zevce-i menkûhem iken zevcem mezbûre Fatma’yı el-yevm zeyl-i hüccetde muharreri’l-esâmi müslimîn huzûrlarında bi’t-tav‘ ve’r-rızâ talâk-ı selase ile tatlîk itdim ve emr-i tatlîki mezbûre Fatma Hatun’un ihbâr ve i‘lâm ve zimmetimde mütekarrir mehr-i mü‘eccel ve nafaka-i ‘iddet-i mu‘ayene ve meûnet-i süknânı mezbûre Fatma’ya edâ ve i‘tâsına işbu hazır bi’l-meclis li-ebeveyn karındaşım oğlı Ahmed Ağa ibni Mustafa’yı tarafımdan vekil ve nâib-i menâb nasb ve ta‘yîn eylediğimde ol-dahi vekâlet-i mezkûreyi kabûl eyledi didikde gıbbe’t-tasdîk mûma ileyh Hafız Mahmud Efendi ketb ve tahrîr ve ma‘ân meb‘ûs-ı ümenâ-i şer‘le meclis-i şer‘e gelüb ‘ali vukû‘a inhâ ve takrîr itmeğin mâ-vâka‘ bi’t-taleb ketb olundı. Fi’l-yevmü’s-sâlis ‘aşer min şehr-i Recebü’l-fard li-sene tis‘a ve tis‘aîn ve mi’eteyn ve elf [(13 Receb 1299) 31 Mayıs 1882].

[268] 19. Yüzyılda Ulumelan ve Belenli olarak geçmektedir. Bugün Bayramören’e bağlı köyler,
[269] Bugün Kurşunlu’ya bağlı Çatkese köyü,
[270] İstanbul için kullanılan bir tabir. Asitane; Buyuk tekkeler hakkında kullanılır bir tabirdi. Farsca ≪asitan≫ kelimesinden meydana gelmiştir. “Asitan” eşik, dergah demektir.

[(Şuhûdü'l-hal;] Çatkise karyesinden Emir oğlı Ali bin Mehmed, Halid oğlı Bayram bin Ali, Hira imam oğlı Ali bin Mehmed, Akıllı oğlı Yakub bin Mustafa ve Gayruhum.

(s. 31)

[Numero]: 28 [45]

Konya vilâyeti dâhilinde Hadim Kazâsına tâbi‘ Pirlevganda karyesi[271] sakinlerinden olub Çerkeş Kazâsına tâbi‘ Boğaz'ın Belkavak[272] karyesinde misâfireten mukim iken bundan mukaddem vefat iden El-hac Mehmed bin Hasan bin Abdullah'ın zâhirde vâris ma‘rûf ve mu‘arrefesi olmayub terekesi cânib-i beytü'l-mala â‘id olmağla mezkûr Çerkeş Kazâsına bu makûle bilâ vâris ma‘rûf ve mu‘arrefe vefat idenlerin terekelerini kasaba-i me‘mûr mal müdiri fetüvvetlü Ömer Rifat Efendi'nin taleb va ma‘rifeti ve ma‘rifet-i şer‘le tahrîr ve bey‘ ve defter olunan müteveffâ-yı mezbûrun terekesidir ki ber vech-i zîri beyân olunur. Fi'l-yevmi's-sâni min şehr-i Recebi'l-fard li-sene tis‘a ve tis‘aîn ve mi'eteyn ve elf [(2 Receb 1299) 20 Mayıs 1882].

	Aded	Değer
Siyah yağmırluk	1	67
Çizme çift	1	12
Kebîr bıçak	1	11
Seccade	1	17,5
Köhne heğbe [heybe]	1	11
Şişhane	1	90
Köhne yağmırluk	1	10
Keyl köhne harar	2	15
Alaca tob	80	757
Bargir re's	1	345
Berkavak Ahurlar ve Viran karyelerinde alacağı olub		1028 -0020 Ahmet almıştır

[271] Bugünkü adı Taşkenttir. İzzet Sak, "Osmanlı Döneminden Günümüze Hadim", *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, S. 4 Konya, 1997, s. 170. **169-180**; Aydın Efe, "Sicili Âhval Kayıtlarına Göre Bozkırlı Memurlar" Geçmişten günümüze Bozkır Uluslararası Sempozyumu 06-08 Mayıs 2016, Konya, s. 322, **309-327.**

[272] Bugün Belkavak olarak bilinir. Çerkeş'e bağlıdır.

tahsil kılınan		=1008
Saraycık karyesinde alacağı olup tahsil kılınan		771
Akbaş karyesiyle Çaylı karyesinde		562
Yekûn		3671 guruş 10 pâre

Techîz ve tekfîn	190
Müteveffâ-yı merkûmun keşf ve mübayasına[273] izâm kılınan tabib ve me'mûr ücreti	120
Eşya-i mezkûrenin çarşuya nakliye ücreti	20
Zimem-i mezkûrenin tahsîliyçün virilen ücret	40
Müteveffâ-yı merkûmun Belkavak karyesi muhtarına deyni olub Ahmed yedine virilen	26
Resm-i defter-i 'ulvi(?)	81 guruş 15 pâre
Dellâliyye-i eşya-i berâ-yı hazine celîle ve münâdi	25
Kaydiyye-i defter	5,5
Varaka bahâsı	2
Yekûnü'l-ihrâcât	509 guruş 35 pâre
[Kalan]	3161 guruş 15 pâre

Bâlâda muharreri'l-bâkî üçbin yüz altmış bir guruşı Emin Müdiri mûma ileyhe teslim olunub ol-dahi bi'l-emâne ahz ü kabz eylediği işbu mahalle şerh virildi.

[Numero]: 29 [46]

Çerkeş Kazâsına tâbi' Karacaviran nahiyesine muzâf Çukurca karyesi sakinlerinden Kibar oğlı Mustafa bin Ahmed tarafından zikr-i atî da'vaya vekil meclis-i şer'isi olan Kengiri Kazâsına tâbi' Eskiahur karyesi sakinlerinden Yusuf oğlı Ali bin Hasan Çerkeş Kazâsı hükümet konağında mahkeme-i bidâyete mahsûs odada ma'kûd meclis-i şer'imizde mezkûr Çukurca karyesi sakinlerinden zât-ı ta'rîf-i şer'i ile mu'arrefe olan bâ'isetü'l-hinde'l-i'lâm Şerife binti Osman nam bikr-i bâliğe

[273] Satın alma,

muvâhecesinde babası mezbûr Osman hazır olduğı halde mezbûr Osman geçen bin ikiyüz doksan altı senesi mah-ı nisanın on beşinci güni Karacaviran kasabasına gelüb kızım Şerife'yi kibâr oğlı merkûm Mustafa'ya inkâh ve tezvîce vekilim didikde ben-dahi merkûm Mustafa tarafına vekil olmamla merkûm Osman kerimesi Şerife tarafından vekil olduğını Cin oğlı İsmail ibni Ahmed ve Köle oğlı Yusuf nam kimesnelerin şehâdetlerini ba'de'l-isbât kızı mezbûre Şerife'yi ikiyüz elli bir guruş mehr-i mü'eccel tesmiyesiyle müvekkilim mezbûr Mustafa'ya bi'l-vekâle tezvîc ve tenkîh eylediğinde ben-dahi mezbûr Mustafa içün tezevvûc ve tenekkûh idüb [s, 32) ol-vechle mezbûre Şerife müvekkilem mezbûr Mutafa'nın zevce-i menkûhe-i gayr-i medhûl bihâsı olmuş iken nefsini zevci merkûm Mustafa'ya teslimden ibâ ve imtinâ' ider olmağla su'âl nefsini mezbûr Mustafa'ya teslime mezbûre Şerife'ye tenbîh olunmak bi'l-vekâle murâd deyü ba'de'd-da'va ve'l-istintâk ve'l-inkâr müddeî-i vekil merkûm Ali Ağa ber mival-i muharrer müddeâsını isbât içün ikâme eylediği mezbûrân İsmail bin Ahmed ve Yusuf edâ-yı şehâdet itmişler isede **seyyidlerinde(?)** esre-i adâlet görülmediği gibi mezkûr Çukurca divânı muhtar ve imam ile ihtiyâr a'zalarından tezkîye olundıklarında merkûmân İsmail ve Yusuf gayr-i âdil olanları ihbâr ve zeyl-i mestûrede iş'âr itmeleriyle bu sûretde şâhidân-ı merkûmânın şehâdet-i mezkûreleri makbûl olmayub müddeî-i vekil-i mezbûr Ali Ağa dahi şâhid-i aher ikâmesinden izhâr-ı 'acz ile talib-i tahlîfe dahi olmamağın mûcibince müddeî-i vekil-i mezbûr Ali Ağa müvekkil mezbûr Kibar oğlı Mustafa'ya izâfetle sâlifü'l-beyân zevciyet da'vâsıyla mezbûre Şerife'ye bilâ-beyyine mu'ârazadan men' olundığı huzûr-ı 'alilerine i'lâm olundı. Fi'l-yevmi'l-hâdi 'aşer min Muharremi'l-haram li-sene tis'ave tis'aîn ve mi'eteyn ve elf [(11 Muharrem 1299) 2 Aralık 1881].

[Numero]: 30 [47]

Çerkeş Kazâsına tâbi' Bayındır nâhiyesi kurâlarından **Duralı** karyesi sakinlerinden zât-ı ta'rîf-i şer'i ile mu'arrefe Aişe binti Kozan oğlı Emin meclis-i şer'-i şerîf-i enverde karye-i mezkûre sakinlerinden Aşcı Mehmed bin Süleyman mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb zevc-i dahlim olub geçen bin iki yüz doksan yedi senesi Zi'l-hicceü'ş-şerîfenin üçünci güni İşkodra ile Ülgün[274] arasında şehiden vefat iden Ozan oğlı Ömer bin Mustafa'nın mezbûr Aşcı Mehmed zimmetinde

[274] İşkodra, 1877-1878 Osmanlı-Rus savaşı sırasında kaybedilen topraklardandır. Konu ile ilgili olarak bakınız. Mustafa Gençoğlu, "İşkodra Vilayeti'nin İdari Taksimatı Ve Yapısı (1867/1868-1908)", *CBÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, Eylül 2005, C. 13, S. 3, s. 258-290.

alacağı olan yüz yigirmi guruşı almaksızın vefat itmekle meblağ-ı mezkûr benimle sagîre kızı Aişe ve babası Mustafa'ya mevrûs olmağla meblağ-ı mezkûrda benimle sadrîye kızım mezbûre Aişe'ye isâbet iden hisse-i ırsiyemizi taleb iderim deyü ba'de'd-da'va ve'l-istintâk ol-dahi cevâbında ber vech-i muharrer yüz yigirmi guruşu merkûm Ömer bin Mustafa'ya deyni olduğını tâliben ikrâr lakin merkûm Ömer'in vefat itdiğini benim deyü inkâr itmekle müddeîyye-i mezbûrenin ber vech-i muharrer müddeâsına ikâme idüb 'adl ve makbûli'ş-şehâde idükleri zeyl-i mestûreyi temhîr[275] iden mezkûr Bayındır nahiyesine tâbi' Kozviran[276] karyesi İmamı Ali Efendi muhtarı Emin Ağa ile a'zâdan Mehmed Ağa ve Kadılar karyesi muhtarı Mustafa ve a'zadan Ömer Ağaların ihbârlarıyla mütehakkık olan mezkûr Kuzviran karyesinden Baş Çavuş oğlı Ömer bin Mehmed ve Kadılar karyesinden Kara Abdal oğlı Mustafa istişhâd[277] olundıklarında fi'l-hakîka işbu müddeîyye-i mezbûrenin zevci Ozan oğlı Ömer tarih-i mezkûrda İşkodra ile Ülgün arasında tecemmü'[278] iden ahali ile asâkir-i şahâne meyânında[279] zuhûr iden arbede esnâsında şehiden vefat iden biz bu vech üzere şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü her biri edâ-yı şehâdet itdiklerinde ba'de't-ta'dîl şehâdetleri makbûl olmağın mûcibince ba'de'l-hükm ve't-tenbîh mâ-vâka' bi't-taleb ketb olundı. Fi'l-yevmi'l-hâmis 'aşer min şehr-i Ramazanü'ş-şerif li-sene tis'a ve tis'aîn ve mi'eteyn ve elf [(15 Ramazan 1299) 31 Temmuz 1882].

Şuhûdü'l-hal;

(s. 33)

[Numero]: 31 [48]

Çerkeş Kazâsına tâbi' Karacaviran nahiyesi kurâsından Bayramviran karyesi sakinlerinden iken bundan akdem vefat iden Mehmed Kasım Efendi ibni Mustafa bin Abdullah'ın verâseti zevcât-ı metrûkeleri Hadice binti Hüseyin ve Sare binti Süleyman ve Aişe binti Ali ve kebîr oğlı Hasan Efendi ve Rıza ile sagîr oğlı Abdulvehab ile sulbîyye-i kebîre kızları Havva ve Kamile ve sagîre kızları Fatma ve Emine'ye münhasıra olduğı lede'ş-şer'ül-enver zahir ve nümâyân oldıkdansonra sigâr-ı mezbûrûnun geçen doksan altı senesi Rebiü'l-ahirinin yigirmi üçünci güni tarihiyle müverrih ve Mehmed Ataullah Efendi mehir ile memhûr bir kıt'a hüccet-i

[275] Mühürleme.
[276] Eskipazar, Karabük'e bağlıdır.
[277] Şahit getirme, şahit gösterme,
[278] Tecemmuat, toplanma, yığılma, birikme,
[279] Ara, arasında.

şer‘iyye ile mansûb vasîleri bulunan li-ebeveyn emmileri Mehmed Ağa ibnü’l-mezbûr Mustafa ile zevcât-ı mezbûrât Hadice ve Sare ve Aişe ile bintân-ı kebîrtân-ı mezbûrtan Havva ve Kamile tarafından zikr-i atî takrîre vekil olduğı mezkûr Bayramviran karyesinden Sarı Ahmed oğlı Ali Rıza Efendi ibni Hurşid ve Molla Ali oğlı Süleyman Efendi ibni El-hac Hüseyin nam kimesnelerin şehâdetleriyle sâbit ve subût vekâletine hükm-i şer‘i la-hık olan ibni kebîr-i mezbûr Hasan Efendi nam kimesnelerden her biri hükümet konağında mahkeme-i bidâyete mahsûs odada ma‘kûd meclis-i şer‘-i şerif-i enverde Kengiri Kazâsına tâbi‘ Koçhisar nahiyesi dâhilinde Bicura[280] kurâsından Donlıpınar karyesi[281] sakinlerinden bâ‘isü’l-vesîka Hatib El-hac Ahmed Efendi bin El-hac Bilal mahzarında bi’l-vesâye ve bi’l-asale ve bi’l-vekâle ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb mezbûr El-hac Ahmed Efendi’nin tereke-i müteveffâ-yı merkûmdan sebkat[282] iden muhâkeme üzerine Çerkeş bidâyet mahkemesinden virilen doksan dokuz senesi Muharremü’l-haramın beşinci güni tarihiyle (tarihiyle)[283] müverrih ve seksen sekiz numro ile mühr bir kıt‘a mazbata mûcibince beherleri Osmani yüz guruş hesâbıyla **ma‘lûmeye(?)** on iki bin yüz otuz guruş ile mesârifatı olan ikiyüz yetmiş guruşla cem‘ân on iki bin dörtyüz beş guruş alacağı olmağla menkûlâtın ‘adem-i kifâyetine binâen ‘akarı dahi bey‘ olunub edâ-yı deyn olunmak lâzım gelmektan nâşî müteveffâ-yı mezbûrun terekesinden olub mezkûr Bayramviranda vâki‘ ma‘lûmü’l-hudûd ve’l-müştemilât menzil ile karye-i mezkûre hudûdı dâhilinde vâki‘ bir bab değirmen ve iki kıt‘a bağceleri bâ-ma‘rifet münâdi sûk-i sultâni[284] ve mecma‘-i nas[285] olan mahallerde müddet-i medîde nidâ ve müzâyede olunmuş isede semen mislinden noksan fâhiş ile talibleri uhdelerine tekarrür idüb ancak emlâk-ı mezkûrenin semen mislinden noksan ile bey‘i verese-i merkûme ile sigâr-ı mezbûrûn haklarında gadr-i mûcib olacağından emlâk-ı mezkûrı bey‘den ise yedemizde olub işbu meclisde kıraat olunan seksen üç senesi Şevvâl-i mükerremin beşinci güni tarihiyle müverrih bir kıt‘a hüccet-i şer‘iyye ile seksen yedi senesi Cemâziye’l-evvelisinin on beşinci güni tarihiyle müverrih balâsı tuğrâ-i garra[286] ile muvaşşah[287] bir kıt‘a tapu senedi ile mezkûr Bicura nahiyesinde Belviran

[280] Bugünkü adı Yaylaören’dir
[281] Bu günkü Dumlupınar’dır
[282] Geçme, ilerleme.
[283] İki kere yazılmıştır.
[284] Mezat yeri.
[285] İnsanların toplandığı buluştuğu yer
[286] Parlak tuğra.

karyesi imamı ve muhtarı tarafından virilen Fi 5 Haziran sene 98 tarihlü bir kıt‘a şehâdetnâmede müstebân olub müteveffâ-yı merkûmun hayatında ale’l-vefat yedinde müstakillen malı ve mülki ve bu‘d vefata mesele-i mirâsları vechle verese-i merkûmeye mevrûs mezkûr Belviran karyesinde bir tarafı Devrez nehri ve iki tarafı tepe ve yol ile mahdûd ve arsası dahi mülk üçgöz bir bab değirmen semen misli ile aher bey‘ ve semenden deyn-i mezkûrı edâ ve ifâ olunmak haklarında min külli’l-vücûh enfa‘ ve evveli olduğına binâen değirmen-i mezkûr dâire-i mûma ileyh El-hac Ahmed Efendi üzerine yüz elli dört aded bütün lirayı Osmanide karar ve ziyâde ile serâya talib-i aher zuhûr itmeyüb ve meblağ-ı mezkûr el-yevm değirmen-i mezkûrı semen misli idüği mûma ileyhümâ Süleyman ve Ali Rıza Efendiler ihbârlarıyla mütehakkık olmağın değirmen mahdûd-ı mezkûr cemî‘ tevâbi‘[288] ve’l-levâhık ve kâffeü’l-hukûk ve murâfık[289] ile tarafeynden icâb ve kabûli havî şurûd müfside ve muvâza‘adan ‘ârî bey‘-i bât-ı sahîh-i şer‘i ile yüz elli dört aded lira-yı Osmânîye mezbûr El-hac Ahmed Efendi’ye bi’l-asâle ve bi’l-vekâle ve’l-vesâye bey‘ ve temlîk ve mahallinde kabza taslît eylediğimizde ol-dahi vech-i muharrer üzere iştirâ ve temellük ve tesellüm ve kabûl itdikdensonra semen olan mezkûr yüz elli dört aded lira-yı Osmâniden yalnız yüz yigirmi dört lira-yı Osmâni müşter-i merkûmun mûrisimiz müteveffâ-yı merkûmun terekesinden müsbet ve mahkûmeye alacağı olan ol-mikdâr lira hakkına tekâz[290] mahsûb ve kûsur otuz guruşın lira-yı Osmâni dahi müşter-i merkûmun yedinden ahz ü kabz ve mesele-i mirâsımız vechle beynimizde iktisâm idüb ol-vechle **(s. 34)** yine değirmen-i mezkûrun semenini müşteri-i mezbûr El-hac Ahmed Efendiden ol-dahi mazbata-i mezkûr ile mahkûmeye alacağı olan meblağ-ı mezkûrı bizden her birimiz istifâ eyledik ba‘de’l-yevm değirmen-i mahdûd-ı mezkûr mezbûr El-hac Ahmed Efendi’nin mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarfı olmuşdur didi didiklerinde gıbbe’-tasd’ikü’ş-şer‘i mâ-hüve’l-vâki‘ bi’t-taleb ketb olundı. Fi’l-yevmi’s-sâdis min şehr-i Ramazan-ı şerif li-sene tis‘a ve tis‘aîn ve mi’eteyn ve elf [(6 Ramazan 1299) 22 Temmuz 1882].

Şuhûdü’l-hal;

---

[287] (a- s, vişah'dan) : 1. süslenmiş, süslü, giyinip kuşanmış. 2. ed. akrostiş, mısralarının ilk harfleri bir kelime meydana getiren manzume.

[288] (a. i. tabi'in c.) : 1. Bir kimsenin hizmetinde bulunanlar, birinin adamları, 2. bir kimsenin mesleğini tutanlar, fikir bakımından ona bağlı olanlar. 3. uşaklar. 4. bir merkeze bağlı olan yerler.

[289] 1. refakat eden, yol arkadaşı olan, yoldaş, (bkz: hem-rah). 2. bir şeyle beraber bulunan.

[290] Ödeşme, takas.

[Numero]: 32 [49]

Çerkeş kasabası mahallatından Kurtlar mahallesinde sakine Fatma binti Emin tarafından zikr-i atî husûs-ı vekil sabît şer‘iyye olan li-ebeveyn er karındaşı Ali Çavuş ibnü’l-mezbûr Emin meclis-i şer‘-i şerîf-i enverde takrîr-i kelâm idüb hemşirem ve müvekkilem mezbûre Fatma’nın zevci mutlakı olub gâib-i ‘ine’l-meclis İdris mahallesinden Ekmekci Ali Ağa ibni Ali ile bundan akdem hal-i zevciyet beynlerinde kaime[291] iken ferâşından[292] hâsıl ve mezbûreden mütevellide halde bi-hakku’l-hizâne hemşirem ve müvekkilem mezbûre Fatma’nın hücr[293] ve terbiyesinde olan üç yaşında Hafize nam sagîrenin asla malı olmayub muhtac olmağla nafaka ve kisve bahâ ve sâir levâzım-ı zarûriyesüyçün babası gâib-i mezbûr Ali Ağa üzerine kıbel-i şer‘den kadr-i kifâye farz ve takrîr olunmak bi’l-vekâle matlûbumdur didikde mûma ileyh Ali Çavuş’un takrîri meşrûhuha vâkı‘a mutâbık ve zikr-i atî meblağ-ı kadar ma‘rûf idüği sikât-ı[294] sahîhü’l-kelimât ihbârlarıyla mütehakkık olmağın hâkim-i müvakki‘ sadr-ı kitâb tûba lehü hüsn-i meâb Efendi dahi sagîre-i mezbûrenin nafaka ve kisve bahâ ve sâir levâzım zarûriyesiyçün babası gâib-i mezbûr Ali Ağa üzerine işbu tarih-i kitâbdan yevmi otuzar pare farz ve takrîr idüb meblağ-ı mefrûz mezkûrı sagîre-i mezbûrenin nafaka ve kisve bahâ ve levâzım-ı sâiresine harc ve sarfa ve lede’l-hâce istidâdına ve ‘inde’z-zafer babası mezbûr Ali Ağa üzerine rücû‘a müvekkile-i mezbûre Fatma’ya izn virilmeğin mâ-vâka‘ bi’t-taleb ketb ve imlâ olundı. Fi’l-yevmi’l-sâmin min şehr-i Şevvâli’l-mükerrem li-sene tis‘a ve tis‘aîn ve mi’eteyn ve elf [(8 Şevvâl 1299) 23 Ağustos 1882].
Şuhûdü’l-hal;

[Numero]: 33 [50]

Çerkeş kasabası mahallatından Kurtlar mahallesi sakinelerinden zât-ı ta‘rîf-i şer‘i ile mu‘arrefe olan Fatma binti Emin ibni Mehmed mahkeme-i bidâyete mahsûs odada ma‘kûd meclis-i şer‘-i şerîf-i enverde mahalle-i mezbûre sakinlerinden bâ‘isü’l-küttâb Çiftci Ali’nin oğlı Ali mahzarında mezbûr Ali ikiyüz elli bir guruş mehr-i mü‘eccel tesmiyesiyle zevci dahlim olub beynimizde hüsn-ü mu‘âşeret olmadığından

[291] 1. uzun bir kâğıda yazılan ferman, buyruk. 2. kitap yaprağı. 3. kâğıt para, ["kaim" in muennesi].
[292] Hizmet,
[293] Kucak, avuç,
[294] İnanılır kimseler,

merkûmun zimmetinde mütekarrir ve ma‘kûd-ı ‘aliyye mehr-i mü‘eccel hakkım olan meblağ-ı mezkûr ile nafaka-i ‘iddet-i mu‘ayene-i ma‘lûmem kendi üzerime olmak ve mezbûr Ali’nin sulbînden hâsıl ve bizden mütevellide sagîre kızım Hafize’nin dokuz yaşını ikmâl idinceye değin nafaka ve kisve ve sâir levâzım zarûrisine sarf olunmak üzere küll-i şehr on beşer guruş mezbûr Ali Ağa tarafından bana virilmek üzere mezbûr Ali Ağa ile muhâla‘-i sahîha-i şer‘iyye ile hal‘ oldığımda ol-dahi hal‘-i mezkûrı kabûl eyledi didikde gıbbe’t-tasdîkü’ş-şer‘i mâ-hüve’l-vâki‘ bi’t-taleb ketb olundı. Fi’l-yevm ‘işrîn min Muharremi’l-haram li-sene tis‘a ve tis‘aîn ve mi’eteyn ve elf [(20 Muharrem 1299) 12 Aralık 1882].

Şuhûdü’l-hal;

(s. 35)

[Numero]: 34 [51]

Çerkeş kasabası mahallatından Kurtlar mahallesinde sakine Fatma binti Emin tarafından zikr-i atî husûsda vekil sabit-i şer‘isi olan li-ebeveyn er karındaşı Ali Çavuş ibnü’l-mezbûr Emin meclis-i şer‘-i şerîfi enverde takrîr-i kelâm idüb hemşirem ve müvekkilem mezbûre Fatma’nın zevci mutlakı olub gâib-i ‘ine’l-meclis İdris mahallesinden Ekmekci Ali Ağa ibni Ali ile bundan akdem hal-i zevciyet beynlerinde kaime iken firâşından hâsıl ve mezbûreden mütevellide hâlâ bi-hakku’l-hizâne hemşirem ve müvekkilem mezbûre Fatma’nın hücr ve terbiyesinde olan üç yaşında Hafize nam sagîrenin asla malı olmayub muhtac olmağla nafaka ve kisve bahâ ve sâir levâzım-ı zarûriyesiyçün babası gâib-i mezbûr Ali Ağa üzerine kıbel-i şer‘den kadr-i kifâye farz ve takdîr olunmak bi’l-vekâle matlûbumdur didikde mûma ileyh Ali Çavuş’un takrîr-i meşrûh vâkı‘a mutâbık ve zikr-i atî meblağ-ı kadr-i ma‘rûf idüği sikât-ı sahîhü’l-kelimât ihbârlarıyla mütehakkık olmağın hâkim-i müvakki‘ sadr-ı küttâb Efendi dahi sagîre-i mezbûrenin nafaka kisve bahâ ve sâir livâzım-ı zarûriyesiyçün babası gâib-i mezbûr Ali Ağa üzerine işbu tarih-i kitâbdan yevmi yigirmişer pâre farz ve takrîr idüb meblağ-ı mefrûz mezkûrı sagîre-i mezbûrenin nafaka ve kisve bahâ ve levâzım-ı sâiresine harc ve sarfa ve lede’l-hâce istidâdına ve ‘inde’z-zafer babası mezbûr Ali Ağa üzerine rûcü‘a müvekkile-i mezbûre Fatma’ya izn virilmeğin mâ-vâka‘ bi’t-taleb ketb ve imlâ olundı. Fi’l-yevmi’l-sâmin min şehr-i Şevvâli’l-mükerrem li-sene tis‘a ve tis‘aîn ve mi’eteyn ve elf [(8 Şevvâl 1299) 23 Ağustos 1882].

Şuhûdü'l-hâl; Hafız Mehmed Efendi, Nalbant El-hac Kaymak-zâde Mehmed Efendi, Hazinedâr-zâde Aşık Mehmed Ağa ve Gayruhum.

[Numero]: 35 [52]

Çerkeş Kazâsı â'şâr başkâtibi olduğı halde işbu bin ikiyüz doksan sekiz senesi mah-ı Ağustos'un altıncı cum'a güni ahşâmdan bir buçuk saat sonra Çerkeş kasabası mahallatından Okcılar mahallesinde vâki' Hacımet oğlı Mustafa'nın hanesinde müste'ciren sakin iken tarih-i mezkûrda vefat iden Mahmud Mazhar Efendi'nin na'şı keşf olunmak emr olundığına mebni bu dâ'ileri bi'z-zât ve mahkeme-i bidâyet a'zaları Ahmed Rifat ve Mehmed Rıza ve Kazâ-i mezkûr mal müdiri Ömer Rifat ve a'şar me'mûrı Fethi Efendi ile idâre a'zasından İbrahim Çavuş-zâde Mehmed Beğ ve İsmail Hakkı Kadı Ağa ile memleket tabibi Ömer Hoca-zâde Hüseyin ve Ali Rıza Efendi ile zabıta me'mûrı Merd Çavuş ve sâir mazbûtü'l-esâmi-i müslimîn şehr-i mezkûrun sekizinci Pazar güni saat iki raddelerinde müteveffâ-yı merkûmun medfûn olduğı Ağa mezarlığı dimekle ma'rûf kabristana varub cesedi çıkarıldıkda başından ayaklarına kadar a'zalar ile bedeni keşf ve mu'ayene olundukda çünkü müteveffâ-yı merkûmun vefatından keşfi tarihine kadar otuz altı saat mürûr eylediği cihetle gömük olan muvâza'adan yağni dizleriyle dirseklerinin aşağısından mâ'adâ her mahali siyaha karîb bir renk kesb itmiş ve husye-teyn[295] ile kasıkları kâmilen siyahlanmış isede öyle yara bere gibi eser darb ve cerh görülemediği gibi müteveffâ-yı merkûm hayatta iken mübtelâ olduğı frengi illetiyle bağırsak iltihabından vefat eylediği tabib-i mûma ileyhümâ tarafından ihbâr kılındığı misillü müteveffâ-yı mûma ileyhin **kema-yenbağî(?)** icrâ-yı keşfiyçün Kengiri müdde'i-i 'umûm-i mu'âvinliğinden fi 6 Şevval Sene 99 ve fi 8 Ağustos Sene 98 tarihlü tahrîrâtla gönderilüb keşf olan otuz altı saat sonra yağni şehri mezkûrun dokuzuncı Pazarirtesi güni saat on bir raddelerinde Çerkeş'e vasıl olan Kengiri memleket tabibi Cuvanni Efendi ile mazbûtü'l-esâmi zevât hazır oldukları halde kabristan-ı mezkûre varılub meyyit-i merkûm be-tekrar ihrâc ve huzzâra irâe anlar tarafından dahi ba'de'n-nazar kezâlik yara ve bere misillü eser darb ve cerh görilemediği ve müteveffâ-yı merkûm ileli mezkûre ile göğüs tutukluğuna mübtela olduğı halde vefat eylediği ba'de't-teşerru'eylediği mu'ayeneden anlaşıldığı tabib mûma ileyh Cuvanni Efendi tarafından bâ-rabortö

[295] Haya, yumurtalıklar,

ifade ve beyân kılındığı huzûr-ı ‘alilerine i‘lâm olundı. Fi’l-yevm sâb‘i min şehr-i Şevvâl li-sene tis‘a ve tis‘aîn ve mi’eteyn ve elf [(7 Şevvâl 1299) 22 Ağustos 1882].

(s. 36)

Numero: 36 [53]

Ma‘rûz-ı dâ‘ileridir ki

Fi’l-asıl Konya vilayeti dâhilinde kâin Hadim Kazâsına tâbi‘ Pirlevgonda karyesi ahalisinden olun bundan akdem Çerkeş Kazâsına tâbi‘ Belkavak karyesinde misâfireten mukim iken vefat iden Davut oğlı El-hac Mehmed bin Hasan ibni Ahmed’in mezkûr Pirlevgonda karyesinde sakine zevce-i metrûkeleri Fatma binti Hüseyin ile Hadice binti Mehmed ve sulbî kebîr oğulları Ali ve Feyzullah ve İbrahim ve Davud tarafından iddiâ‘-i vekâlet iden müteveffâ-yı merkûmun kebîr oğlı Ahmed Efendi Çerkeş Kazâsı hükümet konağında mahkeme-i bidâyete mahsûs odada ma‘kûd meclis-i şer‘imizde müteveffâ-yı merkûmun hin-i vefatında mevcûd ve terekesine bi’l-emâne vaz‘ı yed iden mezkûr Çerkeş Kazâsı mal müdiri fetüvvetlü Ömer Rifat Efendi mahzarında da‘vâ ve takr’ir-i kelâm idüb babam ve mûrisim müteveffâ-yı merkûmun hin-i vefatında zâhirde vâris- ma‘rûf ve mu‘arrefesi olmadığından terekesi kıbel-i şer‘den tahrîr ve mesârifât-ı lâzımesi ba‘de’l-ihrâc sahhü’l-bâki üçbin yüz altmış guruş on beş pâre cânib-i beytü’l-mala ‘âid olmak üzere müdir-i mûma ileyhe teslim ol-dahi ahz ü kabz itmiş isede yedimde olup bin ikiyüz doksan dokuz senesi Receb-i şerîfinin beşinci güni tarihiyle müverrih ve mârü’z-zikr Hadim Kazâsı nâibi mekremetlü[296] Es-seyd Mehmed Rifat Efendi’nin mühriyle memhûr ve imzâsıyla mümzâi bir kıt‘a hüccet-i şer‘iyye ile anî musaddak olub mezkûr Hadim Kazâsı bidâyet mahkemesinden virilüb kezâlik yedimde bulunan sene-i merkûme şehr-i şerîf-i mezkûrun on birinci güni tarihiyle müverrih ve on beşinci numro ile münhasır bir kıt‘a mazbata nâtık olduğı üzere müteveffâ-yı merkûmun verâseti zevcetân-ı mezbûrtân Fatma ve Hadice ile sulbî kebîr oğulları bana ve mezbûrûn Ali ve Feyzullah ve İbrahim ve Davud ile sulbîyye-i kebîre kızı Emine’ye münhasıra ve terekesi dahi verese-i merkûmeye mevrûs olduğı lede’ş-şer‘ül-enver zâhir ve nümâyân oldıkdansonra verese-i merkûmeden her biri mûrisimiz müteveffâ-yı merkûmun hin-i vefatında yanında mevcûd terekesini vâz‘ül-

[296] Mekremetlü; [İlm] Müderris payesinin resmi unvanı olarak kullanılır bir tabirdir. Halk arasında mekremetlû suretinde talaffuz olunurdu. Müderrislerin isimlerinin önüne konulur, Mekrumetlû …. Efendi suretinde yazılırdı. Mekrûmet; cömertlik demektir. PAKALIN, age, III. Cilt, s. 452

yed olanlardan ve zimem-i nâsda olan hukûkını ashâbından taleb ve da‘va ve ahz ü kabza taraflarından mezkûr Hadim Kazâsında bidâyet mahkemesinde huzûr-ı nâib mûma ileyhde biz ve vekil ve nâib eylediklerinde ben-dahi vekâlet-i mezkûreyi kabûl idüb ol-vechle müteveffâ-yı mezbûrun terekesi esmânı[297] olub benimle müvekkillerim mezbûrtân Fatma ve Hadice ile mezbûrûn Ali ve Feyzulah ve İbrahim ve Davud ve Emine’ye mevrûs ve müdir-i mûma ileyhin bi’l-emâne yedinde mevcûd olan mezkûr üçbin yüz altmış guruş bi’l-asâle ve bi’l-vekâle ve bi’l-verâse bi’t-taleb iderim deyü ba‘de’d-da‘va ve’l-istintâk müdir-i mûma ileyh dahi cevâbında kıbel-i şer‘den tanzîm olunan bir kıt‘a kassam defteri mûcebince müteveffâ-yı merkûmun terekesiyle esmânıyla zimem-i nâsda olan tahsîlâtdan ol-mikdâr guruşu bi’l-emâne yed hıfzında oldığına ikrar mâ‘adâ verâset ve vekâlet mudde‘asını benimdeyu inkâr itmiş isede müdde‘i-i merkûmun ibrâz itmiş olduğı hüccet-i mezkûr şâibe-i tezvîrden sâlim ve Fi 11 Receb Sene 99 tarihlü ve on beş numrolu mârü’z-zikr Hadim Kazâsı bidâyet mahkemesinden virilen ve mühr-i zâtîlerından mâ‘adâ mahkemeye mahsûs mührü kebir ile memhûr bulunan mazbata-i mezkûre ile müeyyed ve musaddak olmağla mazmûnıyla ‘amel olunur vesâikden olduğına binâen müteveffâ-yı merkûmun terekesi esmânından olub ber mûceb kassam-ı mezkûr üçbin yüz altmış guruş müddeâsıyla ve vekil-i merkûm Ahmed Efendi’ye edâ ve teslime müdir-i mûma ileyhe tenbîh olundığı huzûr-ı ‘alilerine i‘lâm olundı. Fi’l-yevmi’s-sâbi‘ ve ‘işrîn min Şa‘bâni’l-mu‘azzam li-sene tis‘ave tis‘aîn ve mi’eteyn ve elf [(27 Şa‘bân 1299) 14 Temmuz 1882].

(s. 37)

[Numero]: 37 [54]

Ankara vilayeti dâhilinde Ma‘din[298] Kazâsı ahalisinden olub Çerkeş Kazâsı â‘şâr başkâtibi iken bundan akdem vefat iden Mahmud Mazhar Efendi ibni Abdullah’ın zâhirde vâris-i ma‘rûf ve mu‘arrefesi olmayub terekesi cânib-i beytü’l-mala ‘âid olmağla mezkûr Çerkeş Kazâsına bu makûle bilâ-vâris ma‘rûf ve mu‘arrefe vefat idenlerin müzekkilerini kasaba-i me’mûr-ı mal müdiri fütüvetlü Ömer Rifat Efendi’nin taleb ve ma‘rifeti ve ma‘rifet-i şer‘le tahrîr ve bey‘ ve defter olunan

[297] (Tekili: Sümn-Semen) Her şeyin pahası, tutarları, semenleri, Sekizde birler. Değerler, kıymetler, bedeller.
[298] Akdağmadeni

müteveffâ-yı mezbûrun terekesidir ki ber vech-i zîr-i beyân olunur. Fi'l-yevmi's-sâni 'aşer min şehr-i Şevvâli'l-mükerrem li-sene tis'a ve tis'aîn ve mi'eteyn ve elf.
[(12 Şevvâl 1299) 22 Ağustos 1882]

	Aded	Değer
Şilte[299]-Yorgan-Yasdık	1-1-2	120
Setre pantolon fermerha	3	40
Köhne setre-Köhne pantolon-Köhne yelek	1-1	20
Müsta'mel entari-İç donı	2-1	12,5
Entari aded	2	21
Def'a entari	1	13 guruş 30 pâre
Kundura çift	1	40
Kilim aded	1	90
Heğbe	1	22
Ahter-i kebîr cild[300]	1	31
Çanta	1	22
Hırka parça	1	26
Masa saat	1	186
Müteveffâ-yı merkûmun üzerinde iken mal sandığına emânete bırakılan on aded lirâ-yı Osmani	1000	
Yekûn	1644, 10 Pare	
Temmuz şehriyesinden mütedâhil maaşı olduğı lede'l-isti'lâm â'şâr me'mûrluğundan fi 16 Ağustos 98 tarihlü i'lâm ile sâbit olan	+0475 guruş 10 pâre	
	2119 guruş 10 pâre	

Techîz ve tekfîn mesrâfı	141
Mal sandığına bâ-sened zimmet idüği mal	1400

[299] Küçük döşek, minder.
[300] Kanuni Sultan Süleyman döneminde hazırlanmış Türkçe-Arapça sözlük.

müdirinin fi 15 Ağustos sne 98 derkenârıyla beyan	
Mal sandığından ma‘aşına mahsûben kabz eylediği müdir-i mûma ileyhin der-kenâr-ı mezkûrdan anlaşılan	190
Müteveffâ-yı mûma ileyhin ikamet eylediği odanın üç aylık ücreti	75
Hastalığı zamanında kendüsüne hidmet iden Hacı Ümmet oğlı Mustafa virilen ücret	45
Derzigramlık esmânından alacağı idüği kendüsüne virilen	15
Dellal Kayyım oğlı İsmail’e virilen	17
Varaka bahası	2
Yekûnü’l-ihrâcât	1885
	0234 guruş 10 pâre
Resm-i kıymet	-005 guruş 30 pâre
	=228 guruş 20 pâre
Sadık oğlı ibni El-hac Mustafa Ağa’nın alacağı idüği Alemdar oğlı Abdullah ve Hacı Ümmet oğlı Mustafa şehâdetleriyle sâbit olan	-040 guruş
	=188 guruş 20 pâre
Müteveffâ-yı merkûmun keşfiyçün iki def‘a mezarını açan mezarcı Kara Mehmed oğlı Ahmed’e virilen	-008 guruş 20 pâre
	=180 guruş 00 pâre

Derûn-ı ihrâcâtda sandık zimmeti olan cem‘ân bin beşyüz doksan guruş ile sahhü’l-bâki yüz seksen guruş ki cem‘ân bin yedi yüz yetmiş guruş bâ-ilm ü haber mal sandığına teslim olundığı işbu mahalle şerh virildi.

İşbu kassam defter mal müdürine virildi.

Belediye reisi Sadık Efendi'nin mahkeme-i bidâyete virdüği arzuhâl üzerine mal müdiri Rifat Efendi ile icrâ olunan muhâkemelerinde müteveffâ-yı merkûm Mazhar Efendi zimmetinde alacağı oldığı Emirli-zâde Ali Efendi ibni Mustafa Ağa ve Kul oğlı Hacı oğlı Ahmed bin Mehmed bi'l-muvâcehe şehâdetleriyle bilâ ba'de'l-isbât ve'l-halef tebeyyün iden yüz altmış guruş tereke-i müteveffâ-yı mezbûrun esmânı olub derûn-ı kassamlara sahhü'l-bâki olan yüz seksen guruşdan ba'de't-tenzîl kûsur yalnız yigirmi guruş mal sandığına kaldığı işbu mahalle şerh ve temhîr kılındı Fi 15 Şevvâl sene 99 [(25 Ağustos 1882].

(s. 38)

[Numero]: Yok [55]

Çerkeş Kazâsına tâbi' Viran karyesi sakinlerinden iken bundan akdem vefat iden el-Hac Sûfî oğlı Mustafa bin Mustafa bin Abdullah'ın verâseti zevce-i metrûkesi Şerife binti Süleyman ile sagîr oğlı Mustafa ve sagîre kızları Hadice ve Adile ve Saniye'ye münhasrıa olduğı lede'ş-şer' zâhir ve nümâyân oldıkdansonra sigâr-ı mezbûrenin tesviye-i umûrlarına kıbel-i şer'den vasî nasb ve ta'yîn olunan karye-i mezkûre ahalisinden Receb Efendi ibni İsmail ile zevce-i mezbûrenin taleb ve ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le Eytâm müdiri hâzır olduğı halde tahrîr ve bey' olunan müteveffâ-yı merkûmun terekesidir ki ber vech-i zîri beyân olunur. Fi'l-yevmi'l-sâni min Şa'bani'l-muazzam li-sene tis'a ve tis'aîn ve mi'eteyn ve elf [(2 Şaban 1299) 19 Haziran 1882].

	Aded	Değer
Evâni nühâsiyye	Kıyye: 12, bedeli;12	312
Yatak takımı	2	150
Kilim aded	2	80
Kebîr çuval	1	20
Küçük çuval	3	20
Nacak	1	8
Saban timurı zincir urgan kayış	-	50
Araba	1	60
Köhne seccade	1	25

Kara sığır öküzi çift	1	550
Kara sığır ineği re’s	1	150
Camuş re’s	1	350
Kısrak ma‘ tay	-	450
Tiftik keçi re’s	8	400
Koyun re’s	5	300
Toklı re’s	1	40
Mezrû‘ hınta[301]	-	100
Mezrû‘ şa‘ir keyl kengiri	2	150
Hurdevât menzil	-	15
Karye-i mezkûrda vâki‘ mülk menzilde nısf hisse	-	1590
Yekûnü’t-tereke		4730
Bi-kadrü’l-hassi(?) verese üzerine terk ve ifâ olunan menzil bâhâsı		-1500
		=3230

Minhâ’l-ihrâcât	
Zevce-i mezbûre Şerife’nin mehr-i mü‘eccel müsbeti	201
Harc-ı kassam	75 guruş 30 pâre
Dellâliyye	60
Kaydiyye	5
Varaka baha	2
Yekûnü’l-ihrâcât	343 guruş 30 pâre
	2886 guruş 10 pâre

Hisse-i zevce-i mezbûre Şerife	316 guruş 28 pâre
Hisse-i ibni mezbûr Mustafa	1262 guruş 18 pâre
Hisse-i binti sagîre-i mezbûre Hadice	631 guruş 9 pâre
Hisse-i binti sagîre-i mezbûre Adile	631 guruş 9 pâre

[301] Ekilmiş buğday tarlası

Bâlâda muharrer zevce-i mezbûre Şerife'nin hisse-i ırsiyesi olan üçyüz on altı guruş yigirmi sekiz pâreyi tamamen ahz ü kabz eylediği gibi sigâr-ı mezbûrûnun cem'ân hisse-i ırsiyeleri olan iki bin beşyüz yigirmi dört guruş otuz altı pâre dahi vasî-i merkûma Eytâm müdiri ma'rifetiyle istirbâh olunmak üzere teslim kılındığı işbu mahalle şerh virildi.

Temm'ül- kelâm fi haze'l-makâm
(Mühür) Mehmet Aşır (Efendi)

(s. 39)

Hüve'l-mu'ayyen
'İzzet-me'âb şeri'ât-nisâb mekrametlü Ahmed Rifat Efendi râm müvakıf bâ-hayr bade't-tehiyyetü'l-vâfiye inhâ olunur ki Kastomonı vilâyeti dâhilinde Çerkeş kazâsının umûr-ı ahkâm-ı şer'iyyesi işbu bin ikiyüz doksan dokuz senesi (senesi) Şevvâli on beşinden [30 Ağustos 1882] i'tibâren zâtı hazret-i fetvâ penâhinin intihâb ve tercih buyurduklarına ve nezâreti 'âmmemize binâen tarafımızdan cenâb-ı şerifinize ihale ve tefvîz olunmuşdır gerekdir ki kazâ-i mezkûrı yevm-i mezbûrdan bi'n-niyâbe zabt idüb beyne'l-ahâlîyi icrâ-yı ahkâm-ı şer'i 'aliyyede sa'y u gayret ve vukû'ıyafte olan muhallefât-ı mevtâ-yı askeriyenin mûceb-i tahrîr olanlarını tahrîr ve terkîm ve beyne'l-verese bi'l-farîziy'üş-şer'iyye tevzî' ve taksîmi husûsunda ihtimâm ve dikkât birle câdde-i şer'iyat-ı ahmediyye'den ser-mû inhirâfa cevâz göstermeyesiz[302]
El-kadı es- seyyid El-Hac Mustafa mutasarrıf el-kadı asker-i Anadolu
Hâkem'üş- şer'i Kazâ-i Çerkeş … fetvâhâne-i celile Halil Es-seyid Ahmed Rifat

Numero: 1 [56]

Çerkeş Kazâsına tâbi' Bozoğlı karyesinden olub bundan akdem vefat iden Bekir Ağa ibni Ebu Bekir'in terekesi zevce-i menkûhe-i metrûkesi Kezban binti Mehmed ve kebîr oğulları İbrahim ve Süleyman ve asâkir-i şâhânede bulunan Mehmed benûn Ebu Bekir ile kebîre kızları Hadice ve Sare ve Ümmühan ve Fatma bintun Ebu Bekir'e münhasıra olduğı lede't-tahkîkü'ş-şer'ül-enver zâhir ve nümâyân oldıkdansonra gâib-i merkûm Mehmed'in [ ] emvâlini muhâfazaya kıbel-i şer'den

[302] Dibace

vasî ve kayyum nasb olunan er karındaşı İbrahim ile zevce-i mezbûrenin taleb ve ma‘rifetleri ve ma‘rifet-i şer‘le Eytâm müdiri İsmail Efendi hazır olduğı halde tahrîr olunan tereke-i müteveffâ-yı mezbûrdur ki ber vech-i’ atî beyân olunır. Hurrire fi’l-yevmi’l-‘ışrîn min şehr-i Şevvâli’l-mükerrem li-sene tis‘a ve tis‘aîn ve mi’eteyn ve elf [(20 Şevvâl 1299) 4 Eylül 1882].

	Aded	Değer
Evân-i nühâsiyye	Kıyye:20 kıymet:15	300
Köhne yatak takımı	1	60
Köhne kilim aded	1	40
Camuş öküzi re’s	2	800
Kebîr çuval aded	1	30
Sagîr çuval	3	15
Saban tımurı ma‘ zencir		40
Bıçak aded	2	20
Araba kayışı aded	1	10
Şa‘ir keyl Kengiri	9; kıymet:40	360
Hınta keyl Kengiri	1,5	100
Burçak keyl Kengiri	5	150
Siyaz keyl Kengiri	4,5	135
Mercimek keyl Kengiri hak	9	36
Araba aded	1	50
Camuş malağı re’s	1	300
Saman araba	8	240
Hurdevât menzil	-	20
Karye-i mezkûrda harman arsa	1	50
Karye-i mezkûrda mülk-i menzil	1	1500
Yekûnü’t-tereke		4256
Bi-kadrü’l-hassi(?) verese-i merkûm üzerine terk olunan menzil ve harman bâhâsı		-1550
		=2706

Minhâ'ül-ihrâcât	
Techîz-i tekfîn	150
Zevce-i mezbûre Kezban'ın mehr-i muaccel müsbeti	101
Harc-ı kassam	67,5
Dellâliyesi	54
Kaydiyye	6
Varaka bâhâ	3
Yekûnü'l-ihrâcât	381,5
Sahhü'l-bâkî taksîm beyne'l-verese	2324,5
Hisse-i zevce-i mezbûre Kezban	290 guruş 20 pâre
Hisse-i ibni mezbûr İbrahim	406 guruş 28 pâre
Hisse-i mezbûr Süleyman	406 guruş 28 pâre
Hisse-i ibni mezbûr gâib-i merkûm Mehmed	406 guruş 28 pâre
Hisse-i bintü'l-mezbûre Hadice	203 guruş 14 pâre
Hisse-i bintü'l-mezbûre Sare	203 guruş 14 pâre
Hisse-i bintü'l-mezbûre Ümmühan	203 guruş 14 pâre
Hisse-i bintü'l-mezbûre Fatma	203 guruş 14 pâre

Balada muharrer-i zevce-i mezbûre Kezban binti Mehmed ve kebîr oğulları İbrahim ve Süleyman ve kebîre kızları Hadice ve Sare ve Ümmühan ve Fatma hisse-i ırsiyelerini tamamen ahz ü kabz eyledikleri gibi asâkir-i şâhânede bulunan ibnü'l-mezbûr Mehmed'in emvâl-i mevcûdesi vasî-i merkûm er karındaşı İbrahim'e Eytâm müdiri ma'rifetiyke istirbâh olunmak üzere teslim kılındığı mübeyyen[303]n işbu mahalle şerh virildi. Fi'l-yevmi'l-işrîn min şehr-i Şevvâli'l-mükerrem li-sene tis'a ve tis'aîn ve mi'eteyn ve elf [(20 Şevvâl 1299) 4 Eylül 1882].

(s. 40)

[303] Tebeyyun etmiş, meydana çıkarılmış, açıkça söylenmiş, açıklanmış, açıklayan, bildiren

Numero: 2 [57]

Çerkeş Kazâsı mülhâkâtından Ovacık nâhiyesine tâbi‘ Yıprak karyesi ahalisinden Seydi oğlı Ahmed bin Ahmed kazâ-i mezkûr bidâyet mahkemesinde ‘akd olunan meclis-i şer‘i münirde nâhiye-i mezkûr kurâsından Tohumlar karyesinde sakine ma‘rifetü’z-zât Hanım binti Satılmış bin Abdullah nam bikr-i bâliğe-yi ‘akla ve râşide muvâcehesinde mezbûre Hanım’ı tezevvûce tâlib oldığımda ol-dahi râziye olub işbu bin ikiyüz doksan sekiz senesi Şaban-ı şerifin on beşinci Cum‘a güni ahşâmı mezbûre Hanım mârü’z-zikr Tohumlar karyesinde vâki‘ sakine olduğı menzilinde hazır bi’l-meclis mezbûrenin babası Satılmış ve Yıprak karyesinden Kibar oğlı Mehmed bin Ali ve Semerci oğlı Satılmış bin Şaban nam kimesneler hazır oldıkları halde mezbûre Hanım kendüyi bana ‘akd-i nikâha tarafından babası mezbûr Satılmış tevkîl-i mezbûrân Mehmed bin Ali ve Satılmış bin Şaban’ı işhâd eylediğinde mezbûr Satılmış dahi vekâlet-i mezkûreyi ba‘de’l-kabûl yevm-i mezkûrda şâhidân-ı mezbûrân ile beraber mârü’z-zikr Tohumlar karyesinde Cebeci oğlı Ali’nin odasına gelüb vekil-i mezbûr Satılmış kızı müvekkilesi mezbûre Hanım’ı yüz bir guruş mehr-i muaccel tesmiyesiyle mahzar-ı şuhûdda bi’l-vekâle bana inkâh ve tezvîc eylediğinde benim dahi tarafımdan tezevvüc ve kabûle vekilim olan gâib-i ‘ine’l-meclis Bostan oğlı Hüseyin ibni Ahmed benimiçün bi’l-vekâle tezevvûc ve kabûl idüb ol-vechle mezbûre Hanım benim zevce-i menkûhe-i gayr-i medhûl bihâm olmışken bana inkiyâd ve nefsini teslimden imtinâ‘ itmekle suâl olunub nefsini bana teslim ve inkiyâd itmek üzere mezbûre Hanım’a tenbih olunmak murâdımdır deyü ba‘de’d-da‘vâ ve istintâk ve’l-inkâr müddeî-i mezbûr Ahmed’den ber minvâl müddeâsına mutâbık beyyine taleb olundukda evvelâ her biri bâ-varaka-i mestûre usûl-ı mevzû‘asına tatbiken zeyl-i varakaya vaz‘ ve imza iden İmam Mehmed Efendi ibni Abdullah ve muhtar-ı sânî Hacı Baki oğlı Mehmed bin Salih ve ihtiyâr meclis a‘zasından Emin Ağa oğlı Ali bin Emin ve Tilki oğlı Ali bin Abdullah ve Hasan Ağa bin Emin ve Kara Deli oğlı Mehmed bin Hasan ve Hasan Koca oğlı Ahmed bin Abdullah nam kimesnelerden sırran ve sâniyen mezbûrûn ile cerîde-i şer‘iyyede muharrerü’l-esâmi kimesnelerden alenen lede’t-tezkîye ‘adl ve makbûli’ş-şehâde idükleri ihbâr olunan sâlifü’z-zikr Yıprak karyesinden Kibar oğlı Mehmed bin Ali bin Abdullah ve Semerci oğlı Satılmış bin Şaban bin Abdullah nam kimesnelerin şehâdetleriyle bi’l-muvâcehe ber nehc-i şer‘i isbât itmeğin mûcebiyle mezbûre Hanım nefsini müddeî-i mezbûr Ahmed’e teslim ve inkiyâda tenbîh

olunduğı huzûr-ı ‘alilerine i‘lâm olundı. El-emri’l-mine’l-emr. Fi’l-yevmi’l-hâmis ve’l-‘ışrîn min şehr-i Zi’l-ka‘idetü’ş-şerîfe li-sene tis‘aa ve tis‘aîn ve mi’eteyn ve elf [(25 Zi’l-ka‘ide 1299) 8 Ekim 1882].

Numero: 3 [58]

Çerkeş Kazâsı nevâhisinden[304] Ovacık nâhiyesine tâbi‘ Göynükviran karyesinden bâ‘isü’l-i‘lâm Molla Hüseyin oğlı İbrahim bin Hüseyin kazâ-i mezkûrede bidâyet mahkemesinde ‘akd olunan meclis-i şer‘i münirde kazâ-i mezkûre mal müdiri olub beytü’l-mal eminliği müteferri‘[305] me’mûriyetinden bulunan (bulunan) Ömer Rifat Efendi ibni Hüseyin muvâhecesinde yedimde nitâcâ[306] malı ve mülki olub işbu meclis-i ma‘kûd mezkûrda mu‘âyene olunan boynuzları ögüne meilli sivri ve tırnakları üzeri beyaz ve kuyruğı siyah ve gözleri sürmeli beş buçuk yaşında rengi sarı bir re’s öküzim tarih-i i‘lâmdan üç mah mukaddem karyemiz yaylasından ber takrîb gâib olub mûma ileyh yedinde bulmamla bi’l-istihkâk taleb iderim deyü ba‘de’d-da‘va ol-dahi cevâbında zikr olunan öküzi yave[307] olmak üzere vaz‘-ı yedini ikrâr mâ‘adâ müddeî-i mezbûrun nitâcâ malı ve mülki olduğı ba‘de’l-inkâr müddeî-i mezbûr ber vech-i muharrer müddeâsını her biri mahallinde sırran ve alenen ve lede’t-tezkiye ‘adl ve makbûli’ş-şehâde idükleri ihbâr olunan mârü’z-zikr Göynükviran karyesinden Sarı Mehmed oğlı Hüseyin bin Hüseyin bin Abdullah ve Hacı Hüseyin oğlı Mehmed Ali bin Eyüb bin Abdullah şehâdetleriyle bi’l-muvâcehe ber nehc-i şer‘i ba‘de’l-isbât ve’l-halef mûcebiyle zikr olunan öküzi müddeî-i mezbûr İbrahim’e edâ ve teslim itmek üzere mûma ileyh Ömer Rifat Efendi’ye tenbîh olunduğı tescîl ve huzûr-ı ‘alilerine i‘lâm olundı. El-emri’l-menlehü’l-emr fi’l-yevmi’l-tâs‘i ve’l-‘ışrîn min şehr-i Zi’l-ka‘detü’ş-şerîfe li-sene tis‘aa ve tis‘aîn ve mi’eteyn ve elf [(19 Zi’l-ka‘ide 1299) 2 Ekim 1882].

Numero: 4 [61]

Çerkeş Kazâsı nevâhiyesinden Bayındır nâhiyesinde tâbi‘ Kozoğlı karyesi ahalisinden Kozoğlı Şakir bin Süleyman karye-i mezkûreden Körbeğ oğlı Hüseyin

[304] 1. Yanlar, taraflar. 2. nahiyeler, bucaklar.
[305] 1. teferru' eden, bir kökten ayrılan; dal budak salan. 2. bir kökle ilgili olan.
[306] Doğurma, yavrulama
[307] Sahipsiz hayvan.

bin Aziz hazır olduğı halde Kazâ-i mezkûrede bidâyet mahkemesinde ‘akd olunan meclis-i şer‘i münirde Kazâ-i mezkûrede mal müdiri olub beytü’l-mal eminliği müteferri‘ me’mûriyetinden bulunan Ömer Rifat Efendi ibni Hüseyin muvâhecesinde yedimizde şırrâ‘ mal ve mülkimiz olub işbu meclis-i ma‘kûd mezkûrda mu‘âyene olunan üç ayağı eğri on yaşında bir re’s kır iydiş ile kuyruğu üzeri siyah kaba kuyruklı beş yaşında bir re’s d**avarı** iydiş ki cem‘ân iki iydiş benim malım ve küçük kuyruklı iki yaşında bir re’s kısrak hazır-ı mezbûr Hüseyin’in malı olub tarih-i i‘lâmdan on bir mâh mukaddem karyemiz yaylasından gâib ve zâyi‘ olub (s. 41) müdîri mu‘ma ileyh yedinde bulmamızla bil-istihkâk daleb iderim deyu ba’de’d-da’vâ ol- dahi olunan iki re’s iydiş ile bir re’s kısrak yave olmak üzere vaz’ yedini ikrar mâ-adâ müdde’ıyân-ı mezbûrânın şirâ‘-ı[308] malları oldığını ba’de’l inkâr müdde‘iyân-ı mezbûranın ber-vech-i muharrer müdde‘aların her biri mahallinden sirran ve alenen lede’t-tezkiye ‘adl ve makbûlü’ş-şehâde idükleri ihbâr olunan sâlifü’z-zikr karye-i mezbûrede Muslı Beğ oğlı Mazhar ibni Mehmed bin Abdullah’a ve Kozoğlı Mehmed bin Mehmed bin Abdullah’ın şehâdetleriyle bi’l-muvâcehe ber-nehc-i şer‘î ba’de’l-isbât ve’l-halef mucebince zikr olunan hayvanatı müdde‘iyân-ı mezbûran Şakir ve Hüseyin’e edâ ve teslim itmek üzere müdir mûma ileyhe tenbih olundığı tescil ve huzûr-ı âlîlerine i’lâm olundı El-emru li-men lehu’l-emr fi’l-yevmi’t-tâs’i ve’l-‘ışrîn min şehr-i Zil‘ka‘det’üş-şerîfe li-sene tis‘aa ve tis‘aîn ve mieteyn ve elf [(29 Zi’l-ka‘ide 1299) 12 Ekim 1882].

Numero: 5 [60]

Ankara Vilayeti dâhilinde Şorba Kazâsı[309] mülhakatından Sahözü nahiyesine tabi Salin karyesinden işbu bâisü’l-i’lâm Hacı Nazif oğlı Said bin Ahmed Çerkeş Kazâsı bidayet mahkemesinde ‘akd olunan meclis-i şer‘-i şerif-i münîrde Kazâ-i mezkûr mal müdiri olub Beytü’l-mal eminliği müteferri’ me‘muriyetinden bulunan Ömer Rıf’at Efendi ibni Hüseyin muvâcehesinde yedimde şirâ’-ı mal ve mülküm olub işbu meclis-i ma’kûd-ı mezkûrda muayene olunan kuyruğı siyah ve ucı kesik ve **kıc** tarafından sol ayağının bir parça mahalli sekulı ve bili **salin** dört yaşında bir re’s kula tayımı tarih-i i’lamdan dört hafta mukaddem Salı güni Çerkeş’in Tirbaşı karyesinden

[308] Satln alma, satın alınma.

[309] Sezen, a.g.e. s. 609. Şorba kazası bugünkü Kızılcahamam ilçesinin merkezi Kızılcahamam sehridir. O dönemde Kızılcahamam ilçesi salnamelerde Yabanabad Kazası olarak geçmekte olup kazanın merkezi Şorba yerleşmesidir. Şorba bugün Pazar adıyla anılan Kızılcahamam ilçesine baglı bir yerleşmedir.

zayi' ve gâib olub müdir muma ileyh yedinde bulmamla bi'l-istihkâk taleb iderim deyu ba'de'd-da'va ol-dahi cevabında zikr olunan kula[310] tayı yave olmak üzere vaz'-ı yedini ikrar mâ'adâ müdde'i-i mezbûrun şirâ'-ı malı oldığını ba'de'l-inkâr müdde'i-i mezbûr ber-vech-i muharrer müddeâsını her biri mahallinde sirran ve alenen ba'de't-tezkiye 'adl ve makbulü'ş-şehâde idükleri ihbâr olunan mârru'z-zikr Sâlin karyesinden **Mahye**(?) oğlı Kamil bin Ahmed bin Abdullah ve Beyaz Ali oğlı İsmail bin İbrahim şehadetleriyle bi'l-muvâcehe ber-nehc-i şer'î ba'de'l-isbât ve'l-halef mûcebiyle zikr olunan Kula tayı müddeî-i mezbûr Said'e eda ve teslim itmek üzere mûma ileyh Ömer Rıf'at Efendi'ye tenbih olundığı tescil ve huzûr-ı âlîlerine i'lâm olundı El-emru li-men lehu'l-emr fi'l-yevmi'l-hâmis 'aşer min şehr-i Zilhicce eş-şerîfe li-sene tis'aa ve tis'aîn ve mieteyn ve elf [(25 Zilhicce 1299) 7 Kasım 1882].

Numero: 6 [61]

Çerkeş Kazâsına tâbi' Hacılar karyesinden olub bundan akdem vefat iden Çalık oğlı Ahmed bin Ahmed ibni Abdullah'ın verâseti zevce-i menkûhe-i metrûkesi Fatıma binti Ahmed ile sulbi kebîr oğlı Ahmed ve asâkir-i şahanede müstahdem Ali ve Ramazan ve sulbiye-i kebire kızları Menevşe ve Hanım'a münhasıra oldığı bi'l-ihbâri'ş-şer'i enver zâhir ve nümâyân oldukdan sonra verese-i mezbûrûndan nümâyân-ı mezbûrân pederleri müteveffâ-yı mezbûrdan mevrûs mallarını hıfza ve hırâsete[311] kıbel-i şer'den kayyum nasb olunan li-ebeveyn er karındaşları Ahmed bi'l-vesâya ve bi'l-isâle verese-i mezbûrûndan her biri taleb ve ma'rifetleri ve ma'rifet-i şer'le tahrir ve bi'l-farîzat-tüş-şer'iyye tevzi' ve taksim kılınan tereke-i müteveffa-yı mezburdur ki ber vech-i âtî zikr ve beyan olunurn hurrire fi'l-yevmi's-sâdis 'aşer min şehr-i Zil'ka'de tüş-şerîfe li-sene tis'aa ve tis'aîn ve mieteyn ve elf [(16 Zil'ka'de 1299) 29 Eylül 1882].

	Aded	Değer
Evân-i nühâsiyye	Kıyye: 15 kıymeti; 12,5	187,5
Köhne yatak takımı	1	50

[310] Bir tür at çeşidi, atları renklerine göre isimlendirmişlerdir. Kula çeşit atların vücutları kirli sarı tüylerle kaplıysa da ayaklarının ucu, yelesi ve kuyruğu siyahtır. Açıklı koyulu çeşitleri vardır.
[311] Bekleme; koruma

Köhne kilim aded	1	30
Zincir aded	1	20
Kayış		10
Saban timurı maa nücak		20
Hınta Kile Kengiri	1,5	120
Darı hak	48	62
Burçak kile	1,5	45
Mercimek hak	5	20
(s. 42)		
Camus Öküzi re’s	1	600
Kara sığır öküzi re’s	1	300
Camus malağı re’s	1	200
Camuş düğesi re’s	1	250
Kara sığır ineği re’s	2	400
Kara sığır danası Re’s	3	60
Tiftik Keçi Re’s	31	1550
Ganem Re’s	7	280
Oğlak Re’s	4	100
Hırdavat menzil		20
Mülk Menzil bahâsı		1000
Cem’an Yekûn	5324,5	
Bi-kadri’l-**hassi**(?) verese-i merkûme üzerine terk olunan menzil bahâsı	-1000 = 4324,5	
Deyn-i müsbeti zevce mihr-i müeccel	151	
Harc-ı Kassam	108	
Dellâliye	80	
Fidye	6	
Varaka bahası	3	
Minha	348	
Sahh’ül-bâkî taksim beyne’l-verese	3976,5	
Hisse-i zevce-i mezbûre Fatma binti Ahmed	496 guruş 35 pâre	
Hisse-i ibnü’l-mezbûr Ahmed	869 guruş 18 pâre	

Hisse-i ibnü'l-mezbûr gaib Ali	869 guruş 18 pâre
Hisse-i ibnü'l-mezbûr gaib Ramazan	869 guruş 18 pâre
Hisse-i binti el-mezbûre Menevşe	434 guruş 24 pâre
Hisse-i binti el-mezbûre Hanım	434 guruş 24 pâre
Küsür Pare	20

Verese-i kibâr-ı mezbûrûndan her biri ber-vech-i bâlâ hisse-i ırsiyyelerini ahz ve kabz eylediklerinden sonra gâibân-ı mezbûrânın bâlâda muharrer hisse-i ırsiyyeleri olan cem'an bin yediyüz otuz sekiz guruş otuz altı pâre Eytâm müdiri ma'rifetiyle kayyum-ı mansûbları olan li-ebeveyn er karındaşları Ahmed yedîne teslim olundığı işbu mahalle şerh virildi.

Numero: 7 [62]

Çerkeş kasabası mahalatından Karalar mahallesi sakinelerinden ve zâti ta'rif-i şer'î ile mu'arrefe işbu râfet penah'ül vesika Emine Hatun ibneti Eyyüb Ali kasaba-i mezkûrede bidayet mahkemesinde ma'kud meclis-i şer'-i şerîf lazim'üt-teşrifde hala zevci İsa oğlı Ahmet bin Cebir mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelam idub (idub) zevcim mezbur Ahmed beni bilâ-nafaka bırağub aher zevcesi yanında iskân idub cins-i nafakadan bir nesne dahi virmeyub nafaka ve kisveye eşeddu ihtiyâc ile muhtâc olmamla zevc-i mezbur Ahmed üzerine kıbel-i şer'den mikdâr-ı kifâye meblağ-ı farz ve takrîr olunmak madlubumdır didikte mezbûre Emine Hatun'un takrîri meşrûhı vâkı'a mutâbık ve zikr-i atî meblağ kadar ma'rûf oldığı sikât-ı sahîhü'l-kelimât ihbârlarıyla ledeş-şer 'ül-enver zahir ve nümâyan olmağın hâkim-i müvakki' sadr-ı küttâb ve tûba lehü hüsn-i meâb **(s. 43)** Evtan Hazretleri dahi mezbûre Emine Hatun'ın nafaka ve kisve bahâ vesaîr levâzım-ı zarûriyyesiçün zevci mezbûr Ahmed üzerine işbu tarih-i kitabdan beher yevm üç guruş farz ve takdir idüb meblağ-ı ma'ruz-ı mezkûr beher yevm nafaka ve kisve vesair levâzım-ı zarûriyyesine harc ve sarf ve lede'l-hâce istidaneye ve vakt-i zaferde zevci mezbur Ahmed üzerine rücû'a mezbure Emine Hatun'a izn virmeğin mâ-vak'a bi't-taleb ketb olunur. Hurrire fi'l-yevmi'l-hâmis aşar min şehr-i Zilhicce eş-şerîfe li-sene tis'aa ve tis'aîn ve mieteyn ve elf [(25 Zilhicce 1299) 7 Kasım 1882].

Şuhûdü'l-hâl: Serkâtib Safvet Efendi, Katib-i Sani Muzaffer Efendi, Muavin-i Müstantık Hilmi Efendi, Muhtar Çakır sıvacı Ahmed Efendi, İcra Mübaşiri İsmail Efendi, Ve Gayruhum'ül-hâzırûn

Numero: 8 [63]

Kastamonı vilayet-i celilesi dâhilinde Kengiri Sancağına muzâf Çerkeş Kazâsına tabi‘ Viran karyesi ahâlisinden olub bundan akdem vefat iden Hacı Sufi oğlı Mustafa bin Mustafa bin Abdullah’ın verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Şerife Hatun ibneti Süleyman ile sulbi sağîr oğlı Mustafa ve sulbiye-i sağîre kızları Adile ve Saniye ve Hadice’ye münhasıra oldığı lede’ş-şer‘u’l-enver zâhir ve nümâyân oldukdansonra verese-i mezbûrdan sığâr-ı mezbûrûn Mustafa ve Adile ve Saniye ve Hadice’nin tesviye-i umûrlarına kıbel-i şer‘den vasî-i mansûbeleri olan valideleri zevce-i mezbûre Şerife Hatun kazâ-i mezkûr bidâyet mahkemesinde ‘akd olunan meclis-i şer‘-i şerifde işbu bâisi’l-vesîka Sırtlı oğlı Receb Ağa ibni İsmail mahzarında bi’l-isâle ve bi’l-visâye ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüb mûrisim müteveffâ-yı mezbûrun ba-temessük mütevellî ile’l-vefât taht-ı tasarrufunda iken ba’de’z-zikr benimle vasîsi oldığım sığâr-ı mezbûruna mevrûs olub Mahmiye-i İslambol’da bağçe kapusında büyük gümrük karşusunda kule civarında vaki‘ tarafları Arabacı Bekir Ağa ve Buğdaycı Hüseyin Efendi dükkanları ve Yeni Cami-i şerif hisarı ve tarîk ile mahdûd yigirmi yedi numrolı bir bâb kahvede mûrisimiz müteveffâ-yı mezbûrdan müntekıl bir hums hisse-i şâyi‘a-i mevrusemizi bedel-i misliyle ba-re‘y-i mütevellî âhare ferâğ ve tefvîz ve teslîm ve i‘tâ-yı takrîre ve bedelini ahz ve kabza ve makbûzunı bana irsâl ve îsâle ve husûs-ı mezkûrun mütevakkıf oldığı umûrun küllisine tarafımdan bi’l-isâle ve bi’l-visâye hâzır bi’l-meclis-i mezbûr Receb Ağa’yı vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahiha-i şer‘iyye ile vekil ve nâib-i menab nasb ve tayîn eylediğimde ol-dahi vekâlet-i mezkûreyi kabul ve hidmet-i lazımesine kemâ yenbağî edâya ta‘ahhüd ve iltizâm itmeğin ma-vak‘a bi’t-taleb ketb ve imlâ olundı hurrire fi’l-yevmi’l-hâmis ve’l-‘ışrîn min şehr-i Zilhicce’tüş-şerîfe li-sene tis‘aa ve tis‘aîn ve mieteyn ve elf [(25 Zilhicce 1299) 7 Kasım 1882].
Şuhûdü’l-hâl: Bartınlı Mustafa Ağa, Muhtar-ı evvel Ömer Efendi, Ve Gayruhum’ül-hâzırûn, Berber Hüseyin Usta, Sırtlı Oğlı Osman

Numero: 9 [64]

Çerkeş Kazâsına tâbi‘ Karacaviran nâhiyesinin Taşkaracalar karyesinden olub bundan akdem vefat iden Sarı oğlı Hacı İsmail bin Hüseyin bin Abdullah’ın verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Fatıma binti Mustafa ile sulbi sağîr oğulları Hakkı ve

Hamdi ve sağîre kızları Mevhibe ve Latîfe ve kebîr kızları Behiye ve Emine ve Ğanime‘ye mühasıra oldığı ‘inde’ş-şer‘i’l-enver zâhir ve nümâyân oldukdan sonra sağîr-i mezbûrunun tesviye-î umûrlarına kıbel-i şer‘den vasî nasb ve ta‘yin kılınan emmizadeleri Sarı Hüseyin oğlı Hacı İsmail bin Halil Efendi’nin taleb ve ma‘rifetleri ve ma‘rifet-i şer‘le Eytâm Müdiri İsmail Efendi hazır oldığı halde tahrir olunan tereke müteveffâ-yı mezbûrdur ki ber-vech-i âtî zikr ve beyân olunur

(s. 44)

	Aded	Değer
Evân-i nühâsiyye	Kıyye: 67 değeri;10	675
Yatak Takım adet	5	600
Sağir minder adet	3	50
Kilim adet	3	240
Seccade ve kilim kula(?) boyalı deri		250
Bulgur ve guce[312] keyl kengiri	1	80
Saban timurı navak ve kayış		40
Araba aded	1	60
… adet	1	50
Saat aded	1	500
Haleb ….	1	20
Köhne … entari maa kömlek		40
Köhne çuha şalvar	1	40
…. / adet	-1	80
Çuha şalvar ma‘a		251
Kürek adet	1	100
… adet	1	20
Çuhal çifft	4	12
Helke aded	2	30
Köhne ip takım	1	50
Tiftik	Kıyye 297; değeri 23,5	7016

[312] Yarma

Yük	Kıyye 33, değeri 7	230
Saman araba aded	6	150
Kıyah araba	5	260
Tiftik Keçi aded	124; Kıymet 45	5580
O[ğ]lâk re‘s	22 ; Kıymet 25	550
Koyun re‘s	33: Kıymet 40	1320
Kuzı re‘s	14: Kıymet 20	280
Karasığır Öküzi	çift 1	400
İnek re‘s	2	250
Kara sığır Düğesi		100
Karasığır Danası	2	200
Karasığır Danası re‘s	4	120
Def‘a İnek re‘s	2	200
Kelim aded	8	480
Def‘a …	106	2120
Ali Efendi ….	1	100
Ahter-i kebir	1	100
Tercüme-i Tıbyan	1	50
Avâmil Tuhfesi	1	10
Devr-i Naci	1	20
Kaffe-i MoğoliAdet	1	10
Mevkufat Adet	1	30
Hurir şerhi aded	1	20
Feraiz şerhi	1	20
Meani[313] minha		30
…. Minha	1	10
Nahiv cümlesi aded	1	10
Körke adet	1	500
Hırdavat menzil		15
Mülkü menzil bahâsı		1000
Gören karyesinden Musa Çavuş		991
Gören karyesinden Mehmet oğlı Osman		232

[313] Belagat sözlüğü

(s. 45)		
Taşkaracalı Yörük oğlı Mehmed		870
Karyeden Hasan oğlı Mustafa		30
Karye-i mezkurdan Süleyman oğlı Osman		149,5
Karye-i mezkûrdan Kara Mustafa		200
Karye-i mezkûrdan Hattab oğlı Hasan		300 lira akar
Karyedan Hattab oğlı Ali		1361
Gören karyesinden Kadı oğlı		1355 lira akar 1460 mecidiye aded 58 =2510
Yekûn'ut-Tereke	31110	
verese üzerinde ibkâ olunan mülk menzil bahası	-1000	
	30110	
Minhâ'ül-İhrâcât		
Temhir	1000	
Taş Karaçayır(?) karyesinde vaki cami ve mekteb tamiri	4000	
Mehr-i zevce-i Fatıma	301	
Dellâliye	472	
Kaydiyye	40	
Evrak Bahası	12	
Yekûn'ül-İhrâcât	5825	
Sahhü'l-bâkî	24285	
Resm-ı Kısmet mu'tad	-607	
	=23678	
Hisse-i zevce-i Fatıma	2959 guruş 30 pâre	
Hisse-i ibn mezbûr sağîr Hakkı	4604 guruş 2 pâre	
Hisse-i ibn sağîr-i mezbûr Hamdi	4604 guruş 2 pâre	
Hisse-i ibneti mezbur-u sağîre Mevhibe	2302 guruş 1 pâre	
Hisse-i ibneti mezbur ve sağîre Latife	2302 guruş 1 pâre	
Hisse-i bint el-mezbûre-i kebire Behiye	2302 guruş 1 pâre	
Hisse-i bint'ül -mezbûre kebire Emine	2302 guruş 1 pâre	
Hisse-i bint'ül-mezbure kebire Ganime	2302 guruş 1 pâre	
Küsür Pare	1	

Verese-i kibâr-ı mezbûrûndan her biri ber-vech-i bâlâ hisse-i ırsîyyelerini tamâmen ve kâmilen ahz ve kabz eyledikden sonra sığâr-ı mezbûrûnun bâlâda muharrer ve murakkam hisse-i ırsiyyeleri olan cem‘an on üç bin sekiz yüz on iki guruş altı para Eytâm müdiri İsmail Efendi ma‘rifetiyle vasî mansûbeleri eemmizadeleri Sarı Hasan oğlı al-Hac İsmail yed‘ine teslim olundığı işbu mahalle şerh virildi

(s. 46)

Numero: 10 [65]

Fi’l-asl Trabzon Vilayeti celilesi dâhilinde Maçka nahiyesinin **Masıhor(?)** karyesi ahalisinden olub Ankara vilayeti celilesi dâhilinde Çubukabad[314] Kazâsının **Rolı(?)** karyesinde bera-yı ticaret mukîm iken bundan akdem vefat iden Kara İsmail oğlı Hacı Osman Ağa ibni Memiş bin Abdullah’ın verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Fatıma Hatun ibneti Osman diğer zevcesi Emine binti Abdullah ile li-ebeveyn er-karındaşı olub Çerkeş’de han-ı atîkde mütemekkin Süleyman’a münhasıra oldığı mahzar-ı hasm-ı câhid-i şer‘ide sabit ve sübût verâsetine hükm-i şer‘î lâ-hık oldıkdan sonra karındaşı mezbûr Süleyman mezkûr Çerkeş Kazâsı Hükûmet konağında mahkeme-i bidâyete mahsûs odada ma‘kud meclis-i şer‘i-şerif-i enverde sulb-i kebîr oğlı işbu bâisi’l-küttâb İbrahim Çavuş mahzarında ikrar-ı tâm ve takrir-i kelâm idüb karındaşım ve mûrisim müteveffâ-yı mezbûr Hacı Osman Ağa’nın hîn-i vefâtında yanında mevcud terekesinden bana isâbet iden hisse-i ırsîyyemi vâzıu‘l-yed olanlardan ve zimem-i nâsda olan hukukunı ashabından taleb ve da‘va ve ahz ve kabza ve lede’l-iktizâ sulh ve ibrâya ve bunların mütevakkıf oldığı umûrun küllisine tarafımdan oğlum mezbur İbrahim Çavuş’ı bi’l-verâse vekil ve nâîb-i münâsib nasb ve ta‘yîn eylediğimde ol-dahi ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabul eyledi didikde gıbbe’t-tasdîki’ş-şer‘î ma-hûve’l-vâkı‘ ketb olundı fi’l-yevmi’l-hâmis ‘aşer min şehr-i Muharremü’l-haram li-sene 1300 [(15 Muharrem 1300) 26 Kasım 1882].
Şuhûdü’l-hâl: Topal oğlı Osman Ağa ibni Ahmed ve Çilingir oğlı Hasan ibn Mehmed ve Gayruhum’ül-hâzırûn

Numro: 11 [66]

Çerkeş kasabası mahallâtından İdris mahallesi ahalisinden olub bundan akdem vefat iden Ömer Alemdar oğlı Ahmed Usta ibni Ömer bin Abdullah’ın verâseti zevce-i

[314] Bugün Ankara Çubuk ilçesidir.

menkûha-i metrukesi Emine binti Arif ile sulbiye-i kebire kızları Hadice ve Amine ve kendü de mukaddem vefat iden oğlı Ömer'den sulbi sağîr oğlı Mehmed ve sulbiye-i sağîre kızları Hafîze ve Hadîce'ye münhasıra oldığı inde'ş-şer'ü'l-enver zâhir ve nümâyân oldıkdan sonra sığâr-ı mezbûrûnun tesviye-i umûrlarına kıbel-i şer 'den vasî nasb ve ta'yin kılınan emmîleri Abdullah Usta ibni mezbur Ömer bi'l-vesâya verese-i kibâr-ı mezbûrundan her biri bi'l-isâle taleb ve ma'rifetleri ve ma'rifet-i şer'le tahrîr ve bi'l-müzâyede bey' ve taksîm olan tereke-i müteveffâ-yı mezbûrdur ki ber-vech-i âtî zikr ve beyan olunur.

(s. 47)

fi'l-yevmi'l-hâmis aşer min şehr-i Zilhiccet'üş-şerîfe li-sene tis'a ve tis'în ve mieteyn ve elf [(25 Zilhicce 1299) 7 Kasım 1882].

	Aded	Değer
Evân-i nühâsiyye	Kıyye; 39	702
Kahve yedeki	1	21
Nuhâs Ibrık	1	40
Nargüle maa tabak	2	30
Saç ve Sacayak		10
Zincir	2	46
Saban timurı	2	16
Büyük ve küçük urgan	3	70
Timur bel	1	11
Cedid Kilim, çuval	1- 2	200
Müsta'mel kilim	3	180
Köhne kilim	2	71
Yatak kat		180
Cedid yatak kat	1	200
Köhne yatak kat	1	80
Kebîr ve sağîr minder	6	46
Kara sığır ineği ma'a buzağı	2	360
Kara sığır öküzi çift	2	1150
Araba takım	2	221

Ağaç çaplı ve sırık		50
Dülger takımı		40
Köhne kürek	1	26
Köhne çuka şalvar	1	55
Çuka Miltan	1	11
Rakîk buğday	Kıyye 70; pare 60	105
Rakîk şa‘ir	Kıyye 213; pare 40	213
Köhne kebîr çuval	3	61
Köhne sağîr çuval	3	30
Ocak timurı çift	1	5
Kahve Değirmeni	1	17
Tüyli koyun	16	940
Tahta kapağı		15
Rakik Mahlud[315]	100	125
Rakik[316] mahlud def‘a	140	175
Şa‘ir keyl	122	825
Burçak keyl	Kıyye 37	175
Hınta keyl	22	217
Def’a rakik mahlud	Kıyye 100	133
Saman ve kiyah vaki(?)		1350
Saat	1	80
Nacak	1	10
Kösere taşı	1	6
Bir yaşlı karasığır danası re‘s	1	40
Recber aleti		40
Mahalle-i mezbûrede vâk‘i müştemilât-ı ma‘lumeyi hâvi bir bâb mülk-i menzil		8000

Yekûnü’t-tereke-i mevcudda	16378

[315] Halt olunmuş, katılmış, karıştırılmış, karışık,
[316] İnce, nazik olan şeyler,

Minha el-ihrâcât	
Techiz ve tekfin ba-vasıyyet	600
Deyn-i müsbet mehr-i müeccel-i zevce-i mezbure Emine	251
Mecidzade Hafız Mehmed Efendi'ye ba-vasıyyet müsbet duyunu	1328
Alıncalı oğlı Ahmed'e ba-vasıyyet müsbet duyûnı	12
Dede oğlı Hacı Ahmed Efendi'ye ba-vasıyyet müsbet duyûnı	95
Uzun oğlı Hasan Cavuşa ba-vasıyyet müsbet duyûnı	166
Zevce-i mezbure Emine Hatun'a ba-vasıyyet duyûnı	400
Emirlizade Mustafa Ağa'ya ba-vasıyyet müsbet duyûnı	109
Geredeli oğlı Ahmed'e ifrazı ba-vasıyyet duyûnı	30
Kaysariyyeli Karahan Deli Agob'a ba-vasıyyet duyûnı	160
Kastamonili Süleyman Ağa'ya ba-vasıyyet duyûnı	20
Vukû'ât Katibi Ali Efendi'ye ba-vasıyyet duyûnı	555
Ömer Alemdar oğlı Abdullah'a ba-vasıyyet müsbet duyûnı	366
Şirin oğlı Ağyos ba-vasıyyet duyûnı	60
Hidmetkarına ba-vasıyyet duyûnı	66
Ber-mu'ceb-i talimat-ı seniye dellâliye	160
Kaydiye varaka bahâsı	34

(s. 48)

Yekûn'ül- ihrâcât	4410

Cem'an	
Sıhhâ'l-kısm beyne'l-vezn bi'l-farîza eş-	11963

şer‘iyye el-bâkî	
Resm kıymet âdi bahâ	-299
	=11664

Hisse-i zevce’ül-mezbure	1458
Hisse-i bint’ül-mezbure	3777
Hisse-i int’ül-mezbure	3777
Hisse-i ibn’üs-sağir’ül-ibn	2434
Hisse-i bint’üs-sağiret’ül-ibn	1218

Verese-i kibâr mezbûrûndan her biri ber vech-i bâlâ hisse-i ırsiyyelerini temamen ahz ve kabz eyledikden sonra sığâr-ı mezburanın bâlâda muharrer ve murakkam hisse-i ırsiyyeleri olan cem‘an üç bin altıyüz elli iki guruş Eytâm Müdiri ma‘rifetiyle vasî-i mansûbları emmileri Abdullah Usta yedîne teslim oldığı işbu mahalle şerh virildi.

Numero: 12 [66]

Kastamonı Vilayet-i celilesi dâhilinde Kengiri Sancağında Çerkeş Kazâsı nevâhisinden Ovacık nahiyesine tabi‘ **Başboyunduruk**(?) karyesi ahalisinden olub birinci ordı-yı humâyûn on beşinci fırkasının yirmi dokuzuncu livanın elli sekizinci alayının dördünci taburının dördinci bölüği efrâdından bulunub bundan altı sene mukaddem şehiden irtihal-i dârı bekâ iden Hacı Debbâğ oğlı Hasan bin Osman’ın zevce-i metrûkesi ve ber-vech-i âtî vârisesi oldığını idda‘ iden karye-i mezbûrede sâkine zâtı mu‘arrefe Sâre Hâtûn ibneti Abdullah nefsinden isâleten müteveffâ-yı mezbûrun sulbi sağîr oğulları Mehmed ve Kamil ve Kahraman ve sulbiye-i sağire kızları Azime ve Asiye’nin dahi tesviye-i umûrlarına vasîleri olmağla vesâyeten savb-ı şer‘i enverden me’zûnen bi’l-hükm irsâl olunan nahiye-i mezkûr nâîbimiz Ali Efendi karye-i mezkûrede Ruşen Efendi odasında ceridede muharrerü’l-esâmi müslimîn huzûrlarında müteveffâ-yı mezbûrun medyûnı Ahmed Ağa ibni Ali muvâcehesinde zevcim müteveffâ-yı mezbûr Hasan’ın mezbûr Ahmed Ağa zimmetinde cihet-i karzdan kırk guruş alacak hakkı olub kable’l-ahz ve’l-istîfâ vefat itmekle müteveffâ-yı mezbûrun ferâşından hâsılı ve benden mütevellidi sığâr-ı mezbûrun sadrı evladlarım olub ol-vechle müteveffâ-yı mezbûr Hasan’ın verâseti benimle sığâr-ı mezbûruna hasren mûris ve bizlerden gayr-ı vâris ve terekesine

müstehak âharı olmayub meblağ-ı mezkûrı bana teslime mezbûr Ahmed Ağa'ya tenbih olunmak bi'l-isâle ve bi'l-visâle muradımdır deyu da'va itdikde mezbur Ahmed Ağa dahi cevabında cihet-i mezkûrda meblağ-ı mezkûr müteveffâ-yı mezbûr Hasan'a zimmetinde deyni oldığını tav'an ikrâr ve i'tirâf idüb lakin müdde'iye-i asîl ve vasıyye-i mezbûrenin ber-vech-i muharrer verâset-i müdde'âsını inkâr müdde'iye-i asîl ve vasîyye-i mezburda müdde'â-yı mezkûresine mutâbık beyyine taleb olundukda ikâme eyledikleri karye-i mezbûre ahalisinden Receb Efendi ibni Ömer ve Çoşkar oğlı Mehmed Ali Efendi ibni Receb nam kimesneler meclis-i ma'kud-ı mezkurede hâzırân olub istişhâd olunduklarında fi'l-hakika müteveffâ-yı mezbûr Hasan'ın müdde'iye-i vasî mezbûre zevce-i metrûkesi olub sığâr-ı mezbûrun Mehmed ve Kamil ve Kahraman sulbi sahih oğulları ve Azime ve Asiye dahi sulbiye-i sahiha kızları oldığı cihetle cümlesi müteveffâ-yı mezburun ferâşından hasılı ve zevce-i mezbûreden mütevellidi mezbûrenin sadr evladları olub müteveffâ-yı mezbûrun bunlardan gayr-ı vâris ve terekesine müstehak âharı oldığı ma'lumumuz değildir biz bu husûsa bu vech üzere şâhidiz ve şehâdet dahi ideriz deyu her biri eda-i şehâdet-i şer'iyye itdiklerinden şâhidan-ı mezbûrân usûl-i mevzu'asına tevfikan evvela ba-varaka-i mestûre Ali bin Mehmed ve Mustafa bin Ahmed ve Ömer bin Hasan'dan sirran ve ba'dehu mezbûrundan 'alenen lede't-tezkiye 'adl ve makbûlü'ş-şehâde idükleri ihbâr olunmağla şehâdetleri kabul olunmağın müdde'iye asil ve vasîye-i mezbûre ile sığâr-ı mezbûrûnun verâsetlerine ba'de'l-hükm mezbûr Ahmed Ağa'nın sâlifü'l-beyân ikrâr ve i'tirafıyla lâzım gelen meblağ-ı mezkûr-ı müdde'iye-i asîl ve vasîye-i mezbûra edâ ve teslime mezbûr Ahmed'e tenbih eylediğin nâîb-i mûma ileyh mahallinde ketb ve tahrir ve ma'an meb'ûs emnen şer'le âli vuku'a inhâ ve takrîr itmeğin ba'de't-tenfîz huzur-ı 'âlilerine i'lam olundı El-emru li-men lehu'l-emr fi'l-yevmi'r-râbi' ve'l-'ışrîn min şehr-i Muharremi'l-haram li-sene selase-mie ve elf [(24 Muharrem 1300) 5 Aralık 1882].

(s. 49)

Numero: 13 [67]

Kastamonı Vilayet-i celîlesi dâhilinde Kengiri Sancağında Çerkeş kazâsına tabi' Yalaközi karyesi ahalisinden Medine-î Üsküdar'ın Ömerli karyesinde li-ecli't-ticaret sakin iken bundan akdem vefât iden Körün oğlı Abdullah Efendi ibni Mustafa bin Abdullah'ın vârisi karye-i mezbûrede sakine zevce-i menkûha-i metrûkesi Fatma

Hâtun ibneti Ali ile sulbi kebîr oğlı Asâkir-i Şâhânede müstahdem Tahir ve sulbiye kebire kızı Hafîze'ye inhisârı tahakkukundan sonra verese-i mezbûr Tahir'in vakt-i meci'tine[317] değin babası müteveffâ-yı mezbûrdan mevrûs malını hıfz ve hırâsete[318] kıbel-i şer'den kayyım mansûbesi vâlidesi zâtları zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî müslimîn ta'rifleriyle ma'rifetân zevce-i mezbûre Fatma ile binti mezbûre Hafîze'den her biri kazâ-î mezkûr bidâyet mahkemesinde 'akd olunan meclis-i şer 'i şerifü'l-enverde bi'l-vesâya ve bi'l-isâle ve bi'l-verâse ikrâr-ı tam ve takrîr-i kelâm idub mûrisimiz müteveffâ-yı mezbûrun mârru'l-beyân Üsküdar'ın Ömerli karyesinde hîn-i vefâtında yanında mevcûd ve muharrer ve mu'ayyen olan terekesini vazı'u'l-yed olanlardan ve zimem-i nâsda olan hukûkunı dahi ashâbından taleb ve da'va ve ahz-ü kabza ve lede'l-iktizâ sulh ve ibrâya ve bi'l-cümle makbûzını bize irsâl ve isâle ve husûs-ı mezkûrun mütevakkıf oldığı umûrun küllisine halen Üsküdarda mukîm kayıkçı esnafından Ramazan oğlı Osman Ağa ibni Ramazan nam kimesneyi kabulüne mevkûfa tarafımızdan vekalet-i mutlaka-i sahiha-i şer'iyye ile vekîl ve nâib-i menâb nasb ve ta'yîn eyledik didiklerinden ma-huve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundı hurrira fi'l-yevmi'l-'ışrîn min şehr-i Muharremu'l-harâm li-sene selase-mie ve elf [(20 Muharrem 1300) 1 Aralık 1882].

Şuhûdü'l-Hâl; Yahya oğlı Osman Ağa ibn Yahya, Dertli oğlı Veliyyüddin Ali

Numero: 14 [68]

Çerkeş Kazâsına tabi Yumaklı karyesinde sâkin iken bundan akdem vefât iden Tekeli oğlı Ali bin Ali bin Abdullah'ın sulbiye-i sağîre kızı Hadîce'nin tesviye-i umûrına vasî-i mezbûrı olan vâlidesi Şerife binti Ali nefsini ecnebiye tezvic ile vesâyetden istifa ve tesviye-i umûrdan kifâyet itmekle sağîre-i mezbûrenin tesviye-i umûrına kıbel-i şer'den bir vasî lâzım ve mühim olmağın emânet ile ma'rûf ve istikâmet ile mevsûf ve her vechle vesâyet 'uhdesinden gelmeğe kâdir idüği zeyl vesîkada muharrer'ül-esâmi müslimin ihbârlarıyla mütehâkkık olan cidden ve … işbu ba'is'ül-küttab Ayşe Hatun ibneti Hüseyin sağîre-i mezbûrenin tesviye-i umûrına kıbel-i şer'den vasî nasb ve ta'yin olundukda ol-dahi vesâyet-i mezkûr kabul ve merasimini kema-yenbağî edâyı ta'ahhüd itdikdensonra vasîyye-i mezbûre Ayşe'nin talebiyle sağîre-i mezburenin babası müteveffâ-yı mezbûrdan mevrûs malından ve işbu tarihi

[317] Geliş, gelme
[318] Bekleme; koruma.

kitabdan i‘tibaren kadr-i ma‘ruf idüği müslimun ihbârlarıyla mütehakkık olan beher yevm altışar para sağîre-i mezbûrenin nafaka ve kisve baha farz ve takdir havalesi meblağ-ı mefrûz mezkûrı sağîre-i mezbûrenin nafaka ve kisve be-her sene harc ve sarf ve ledel-‘iktiza istiraneye ve ‘indez-zafer mâlı nümâna rücû‘a vasî-yi mezbûre Ayşe’ye kıbel-i şer‘den izn virmeğin ma-vak‘a bi’t-taleb ketb olundı fi’l-yevmi’l-hâmis min şehr-i Saferü’l-hayr li-sene selase-mie ve elf [(5 Safer 1300) 16 Aralık 1882].

Başkâtib Safvet Efendi ve Mukayyid Mustafa Efendi ve Hilmi Efendi ve Mübaşir İsmail Efendi ve Gayruhum el-hâzırûn

(s. 50)

Numero: 15 [69]

Çerkeş kasabası mahallâtından Okcılar Mahallesi ahalisinden olub bundan akdem vefat iden Karakollıkçı Oğlı el-Hâc Yunus bin Mehmed bin Abdullah’ın verâseti zevce-i menkûhe-î metrûkesi Hadice Hatun ibneti Hüseyin ile sulbi kebir oğulları Hüseyin ve Mustafa ve sulbi sağîr oğlı Yunus ve sulbîye-i kebire kızı Fatma’ya münhasıra oldığı bi’l-ihbâr ‘inde’ş-şer‘ zâhir ve nümâyân oldukdan sonra sağîr-i mezbûr Yunus’un babası müteveffâ-yı mezbûrdan mevrûs malını hıfza ve tesviye-i umûrına kıbel-i şer‘den vasî nasb ve ta‘yin kılınan validesi mezbûre Hadice bi’l-isâle ve bi’l-vesâye verese-i kibâr-ı mezbûrundan her biri taleb ve ma‘rifetleri ve ma‘rifet-i şer‘le tahrîr ve Eytâm müdiri ma‘rifetiyle bi’l-müzâyede bey’ ve tevzî’ ve taksim olunan tereke-i müteveffâ-yı mezbûrdur ki ber-vech-i ati zikr ve beyân olunur hurrire fi’l-yevmi’t-tâsi’ aşer min şehr-i Saferu’l-hayr li-sene selase-mie ve elf [(19 Safer 1300) 30 Aralık 1882].

	Aded	Değer
Evân-i nühâsiyye	Kıyye; 30	360
Köhne kilim	4	200
dakîk keyl	3	150
Şa‘îr keyl	4	160
Kayış **desde**	2	25
Çuval sağîr	4	40
Müsta’mel döşek	2	80
Müsta’mel yorgan	3	80

Sağîr minder		20
Yasdık	2	15
Seccade	1	40
Saman araba	3	100
Camus ineği	1	250
Camus malağı	1	100
Kara sığır ineği		80
Kara sığır düğesi		40
Saban timurı ma‘ kayış		25
Nakd-ı mevcude		420
Müteveffa-yı mezburun Kınık karyesinden Yahya oğlı Halil zimmetinde cihet-i karzdan alacağı olub kabz olunan		180
Mahalle-i mezburede vâki‘ müştemilat-ı ma‘lumeyi hâvî bir bâb mülk menzil		4500
Nacak	1	10
Sûk-ı Sultanide[319] vâki‘ bir bâb semerci dükkanı		1500
Bargîr semeri	5	130
Merkeb semeri	6	80
Timur mikraz	2	5
Kesere	1	3
Semer timurı	1	3
Hırdavat menzil		20
Yekûn-üt tereke mevcude	8616	

Minh’al-İhracat	
Techiz tekfin ba-vasıyyet	664
Deyn-i Müsbett Mihr-i Mü‘eccel zevce’ül-mezbure	250

[319] Mezat yeri.

Ber-muceb-i ta‘lîmât- seniyye dellaliye	35
Kaydiye varaka siham	17
Yekûn’ül-ihrâcât	966
Sıhhâ’l-kısm beyne’l-verese bi’l-farizatü’ş- şer‘iyye	7650 191 Resmi kısmet-i âdile =7459
Hisse-i zevce-i mezbûre Hadice	932 guruş 15 pâre
Hisse-i ibn’ül-kebîr Hüseyin	1864 guruş 32 pâre
Hisse-i ibn’ül-kebîr Mustafa	1864 guruş 32 pâre
Hisse-i ibn’üs-Sağîr’ül-mezbûr Yunus	1864 guruş 32 pâre
Hisse-i bint’ül-kebîre’ül-mezbûre Fatıma	932 guruş 16 pâre
Küsür	3 pâre

Verese-i kibâr-ı mezbûrûndan her biri ber-vech-i bâlâ hisse-i ırsiyyelerini temamen ve kamilen ahz ve kabz eylediklerinden sonra sağîr-i mezburun bâlâda ismi tahtında murakkam bin sekiz yüz altmış dört guruş otuz para Eytâm müdiri ma‘rifetiyle vasîye-i mezbûre yedinde olub kefîl ma‘ ile edâne kılınacağı işbu mahalle şerh virildi.

(s. 51)

Numero: 16 [70]

Kastamonu vilayeti celilesi dâhilinde Kengiri sancâğına muzâf Çerkeş kazâsına tabi Virân karyesi ahâlisinden olub bundan akdem vefât iden Hâcı Sofu oğlı Mustafa bin Mustafa bin Abdullah’ın verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Şerife Hâtun ibneti Süleyman ile sulbi sağîr oğlı Mustafa ve sulbiye-i sağîre kızları Adile ve Saniye ve Hadice’ye münhasıra oldığı bi’l-ihbâr inde’ş-şer‘u’l-enver zâhir ve nümâyân oldukdan sonra verese-i mezbûreden sığâr-ı mezbûrûn Mustafa ve Adile ve Saniye ve Hadice’nin valideleri ve tesvîye-i umûrlarına bâ-hüccet-i şer‘iye vasî-i mansûbeleri zât-ı zeyl-i vesikada muharrerü’l esâmi müslimin ta‘rîfleriyle mu‘arrefe olan zevce-i mezbûre Şerife Hatun kazâ-i mezkûr Bidâyet Mahkemesinde ‘akd olunan meclis-i şer‘-i şerîf-i enverde işbu bâ‘isü’ı-vesîka Sırtlı oğlı Receb Efendi ibni İsmail mahzarında bi’l-vesâye ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idub Haremeyn-i

Muhteremeyn hazinesinden[320] mazbûd evkâfdan Der‘aliyyede Bağçe kapusında büyük gümrük karşusında kule civarında vâk’i tarafları Arabacı Bekir Ağa ve Buğdaycı Hüseyin Efendi dükkanları ve Yeni câm‘i-i şerîf hisârı ve tarîk-i ‘âmm ile mahdûd ve yigirmi yedi numrolı bir bâb kahvenin beş hisse i‘tibâriyle bir hissesi zevcim müteveffâ-yı mezbûrun babası müteveffâ-yı evvel Hâcı Mustafa’dan müntekil ile’l-vefât bâ-temessük[321] mütevelli‘i bi’l-icâreteyn taht-ı tasarrufunda olub bu‘dı-vefâta vasıl oldığım oğlı sağîr-i mezbûr Mustafa ve kızları Adile ve Saniye ve Hadice’ye ırsen intikâl idub lakin sığâr-ı mezbûrûnun infâk ve iksâya dahi malları olmayub nafaka ve kisveye eser-i ihtiyâc ile muhtâc oldukları karye-i mezbûr ahâlisinden **Davulcı** oğlı Receb Ağa ibni Ahmed bin Abdullah ve Hüseyin Ağa ibni Mustafa bin Ali nam mevsûku’l-hükm kesânın işbu meclis-i şer‘de ihbârlarıyla mütehakkık olmağla mârru’l-beyan kahvede olan bir hums hisse-i mezkûre-yi sığâr-ı mezbûrûnun zaruret-i nafakaları içün ba-re‘y-i mütevelli semen misliyle ahâra ferağa kıbel-i şer‘den bi’l-vesâya me’zûn oldığı benân-ı sığâr-ı mezbûrûnun babaları müteveffâ-yı mezbûrdan ırsen intikâl iden bir hums hisse-i mevrûselerini semen misliyle bâ-ma‘rifet mütevelli-i ahâra ferâğa ve tefvîz ve teslim ve i’ta-yı takrîre ve semenini ahz ve kabza ve makbûzunu Eytâm sandığına teslim ve bâ-kefilen edâne olunmak üzere bana irsâl ve îsâle ve husûs-ı mezkûrun mütevekkıf oldığı umûrun küllisine tarafımdan bi’l-vesâye hâzır bi’l-meclis mezbûr Receb Efendiyi vekâlet-i ‘âmme-i mutlaka-i sahiha-i şer‘ ‘iyye ile vekil ve nâib-i menâb nasb ve ta‘yî’n eylediğimde ol-dahi vekalet-i mezkûreyi kabul ve merasimini kemâ-yenbeğî edâya ta‘ahhüd ve iltizâm itmeğin mâ-vak‘a bi’t-taleb ket olundı hurrire fi’l-yevmi’l-hamis ve’l-‘ışrîn min şehr-i Zilhicce’tüş-Şerîfe li-sene tis‘a ve tisîn ve mieteyn ve elf [(25 Zilhicce 1299) 7 Kasım 1882].

Şuhûdü’l-hâl; Eymurli Halil Ağa ibni Abdullah, Bardınlı Mustafa Ağa ibn Ali, Katib Mustafa Efendi

[320] Haremeyn Hazinesi; Haremeyn evkafının ve malının idare olunduğu yerin adıydı. Haremeyn evkafının idaresine darussaade ağaları memur oldukları cihetle haremeyn hazinesinin nazırı da onlardı. Haremeyn evkafına muteallik işler Topkapı sarayındaki daire-i mahsusada gorulurdu. Muhasebecisi, kâtipleri, veznedarı vardı.

[321] Temessukat, 1. tutunma, sarılma. 2. borc senedi.

(s. 52)

Numero: 17 [71]

Çerkeş kasabası mahallâtından İdris mahallesi ahâlisinden olub bundan akdem vefât iden Ömer Alemdâr oğlı Ahmed Usta ibni Ömer bin Abdullah'ın kendüden mukaddem vefât iden sulb-i kebîr oğlı Ömer'in sulb-i sağîr oğlı Mehmed ve sulbiye-i sağîre kızları Hafîze ve Hadice'nin vakt-i rüşd ve sedâtlarına değin tesviye-i umûrlarına kıbel-i şer'den bir vasî lâzım ve mühim olmağın emânet ile ma'rûf ve istikâmet ile mevsûf ve her vechle vesâyet 'uhdesinden gelmeğe kâdir idüği zeyl-i vesikada muharreru'l-esâmi müslimin ihbârlarıyla 'inde'ş-şer'ü'l-enver zâhir ve mütehakkık olan sığâr-ı mezbûrun Emmileri işbu bâ'isü'l-vesîka Abdullah Usta ibni mezbûr Ömer sığâr-ı mezbûrun Mehmed ve Hafize ve Hadice'nin vakt-i rüşd ve sedâtlarına değin tesviye-i umûrlarına vasî nasb ve ta'yîn olundukda ol-dahi ber-vech-i muharrer vesâyet-i mezkûreyi kabul ve hidmet-i lâzımesini kemâ-yenbağî edâya ta'ahhüd ve iltizâm itmeğin mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundı hurrire fi'l-yevmi'l-hamis 'ışrîn min şehr-i Zilhicce'tüş-Şerîfe li-sene tis'aa ve tis'aîn ve mieteyn ve elf [(25 Zilhicce 1299) 7 Kasım 1882].

Şuhûdü'l-hâl; Başkatib Safvet Efendi ibni Ali Efendi, Hilmi Efendi ibni Ahmed, Mukayyıd Mustafa Usta ibn Abdullah, Mübaşir İsmail Efendi ibni Mehmed

Numero: 18 [72]

Çerkeş Kazâsına tabi' Eymür karyesinde sâkine olub zât-ı zeyl vesikada muharrerü'l-esâmi olan müslimin ta'rifleriyle mu'arrefe olan Şerife Hatun ibneti Halil meclis-i şer'-i şerîfe lazımu't-teşrîfde ikrâr-ı tam ve takrîr-i kelâm idub halâ zevcim olan Ovacık karyesinden Zubar oğlı Hüseyin bin Ali nam kimesnenin ferâşından hasıl deynden mütevellidi işbu hücr-i terbiyemde olan sulb-i sağîr oğlı Ali ve sulbiye-i sağîre kızı Gülizar ile beni bila-nafaka velâ- munfik'üş[322]-şer'-i terk ve diyâr ve âhara gidub ğâîb oldığı ecilden cinsi nafakada nesne irsâl itmeyub beher ve siğâr-ı mezbûrân nafakaya eşeddü ihtiyacımız ile muhtâclar olmamızla zevcim gâib-i mezbûr Hüseyin üzerine kıbel-i şer'den kadr-i kifâye meblağ karz ve ve takdîr olunmak matlubumdur didikde mezbûre Şerife Hatun'un takrîr-i meşrû'-ı vâkı'a mutabık zükûr-ı âtî meblağ kadar ma'ruf idüği şukkada sahihatü'l-kelimât

[322] Nafaka'dan, infak eden, nafaka veren, besleyen

ihbarlarıyla lede'ş-şer'ul-enver zâhir ve nümâyân olmağın kıbel-i şer'den mezbûre Şerife Hatun ba'de't-tahlifü'ş-şer'i mezbûre Şerife Hatun ile sığâr-ı mezbârânın nafakaları içün zevci gâîb-i mezbûr Hüseyin üzerine işbu tarih-i huccetden beher yevm her birine birer guruşdan cem'ân üç guruş karz ve takdîr olunub meblağ-ı mefrûz-ı mezkûrı kendi ve sığâr-ı mezbûrûnun nafaka ve kisvelerine harc ve sarfa ve lede'l-hace istizaneye ve 'inde'z-zafer zevci gâîb-i mezbûr Hüseyin üzerine rucu'a mezbûre Şerife Hatun izn virmeğin mâ-vak'a bi't-taleb ket olundı hurrire fi'l-yevmi'l-'ışrîn min şehr-i Saferu'l-Hayr li-sene semaniye ve tis'aîn ve mieteyn ve elf [(20 Safer 1298) 11 Ocak 1882].

Şuhûdü'l-hâl; Başkatib Safvet Efendi, Mukayyıd Mustafa Efendi, Mehmed, İcra Mubaşiri İsmail Efendi, Ve Arif Ağa, ve Gayruhum'ül-hâzırûn

Numero: 19 [73]

Çerkeş kasabası mahallatından Karalar mahallesi ahalisinden olub bundan akdem vefat iden Bekir oğlı el-Hâc Osman ibni Hüseyin bin Abdullah'ın sulbi sağîr oğulları Mehmed ve Hüseyin'in tesviye-i umûrlarına kıbel-i şer'den vasî-i mansûbeleri Osman ve nâzırı 'emmileri işbu bâ'isü'l-küttab Halil Ağa talebleriyle hâkim-i muvakki' sadr-i kitab tûbâ lehû hüsnü meâb Efendi hazretleri sıbvân-ı[323] mezbûrânın babaları muveffâ-yi mezbûrûn mevrus hisse-î ırsiyeleri nemâlarından işbu târîh-i kitâbdan i'tibâren her birine beher yevm ellişer paradan cem'an yüz pâra nafaka ve kisve bahâ karz ve takdîr buyurub meblağ-ı mecmû'-ı mefrûz mezkûr-ı sıbvân-ı mezbûrânın nafaka ve kisve bahâ vesâîr levâzım-ı zarûriyelerine harc ve sarf ve ledel-'iktiza istirâneye ve 'indez-zafer mâlı mevrusları nümâlarını rücû'a vasî ve nâzır-ı mezbûrân izn virmeğin ma-vak'a bi't-taleb ketb olundı hurrire fi'l-yevmü's-sâbi' ve'l-'ışrîn min şehr-i Saferü'l-hayr li-sene selase mie ve elf [(27 Safer 1300) 7 Ocak 1883].

Şuhûdü'l-hal: Başkatib Safvet Efendi, Mukayyıd Mustafa Efendi, Muavin Ahmed Hilmi Efendi, İcra Mübaşiri İsmail Efendi, Gayruhum'ül-hâzırûn

[323] Sıbyanın çoğulu, Üç yaşına erişmemiş çocuklar.

(s. 53)

Numero: 20 [74]

Çerkeş Kazâsına tâb‘i Yalak[324] karyesi ahalisinden olub bundan akdem Der-sa‘âdetde Üsküdâr’da vefat iden Yahya oğlı Ali damadı Abdullah Efendi ibni Abdurrahman bin Abdullah’ın verâseti zevce-i menkûha-î metrûkesi Fatma binti Ali ile sulbî kebîr oğulları karye-î mezbûrede sâkin Mustafa ve Asâkir-i şâhânede müstahdem Tahir ve sulbiye-i kebîre kızı Ayşe’ye münhasıra oldığı bi’l-ihbâr ‘inde’ş-şer‘i’l-enver zâhir ve nümâyân oldukdan sonra gâîb-i mezbûr Tahir’in hîn-i hüccetîne değin babası müteveffâ-yı mezbûrdan mevrûs malını hıfz ve hırâsete kıbel-i şer‘den vasî ve kayyûm nasb ve ta‘yîn kılınan er-karındaşı Mustafa bi’l-vesâye bi’l-asâle ve verese-i kibâr-ı mezbûrândan her biri taleb ve ma‘rifetleri ve ma‘rifet-i şer‘le tahrîr ve bi’l-müzâyede bey‘ ve taksîm olunan tereke-i müteveffâ-yı mezbûrdurki ber vech-i ‘atî zikr ve beyân olunur hurrire fi’l-yevmi’s-sâmin ve’l-‘ışrîn min şehr-i Saferü’l-hayr li-sene selase-mie ve elf [(28 Safer 1300) 8 Ocak 1883].

	Aded	Değer
Evân-i nühâsiyye	Kıyye; 10	100
Köhne yatak kat	1	60
Çuval	4	40
Karasığır öküzi çift	1	400
Çamus düğesi re‘s	2	400
Merkeb re‘s	1	80
Hınta hak	18	80
Şa‘îr hak	27	60
Siyâz hak	36	70
Köhne Araba Takım	1	30
Urğan, Kayış, Nacak	1-1-1	30
Saban timurı	1	10
Karye-i mezbûrede vak‘ı müştemilât-ı ma‘lumeye hâvî nısf mülk menzil		500

[324] Yalaközü ya da Yalakçukuru olabilir

Hırdavat menzil		10
Yekûn'üt tereke mevcûde	1870	
Minha el-İhrâcât		
Mehr-i Mü'eccel zevce-i mezbure Fatma	100	
Deyn-i müsbet Şeyh Mustafazâde Hasan Efendi'ye ba-ikrâr-ı verese	75	
Dellâliye	23	
Kaydiyye varaka bahâsı	4	
Yekûn el-İhrâcât	202	
Sahihul baki		
	1666 41 Resm kıymet bahâ =1625	
Hisse-i zevce-i mezbûre Fatma	203	
Hisse-i ibn'ül-gâib'ül-mezbûr	650	
Hisse-i ibn'ül-mezbûr	650	
Hisse-i bint'ül-kebir'ül-mezbûr	325	

Verese-i kibâr-ı mezbûrûndan her biri hisse-i ırsiyyelerini ahz ve kabz eylediklerindensonra gâîb mezbûr Tahir'in hissesi olan altı yüz elli guruş hîn-i hüccetine kadar kayyûm-ı mansûbı yedinde mahfûz oldığı işbu mahalle şerh virildi

(s. 54)

Numero: 21 [75]

Çerkeş Kazâsına tabi' Yalakçukur virân karyesi ahalisinden Koltukçu oğlı el-Hac İsmail Ağa ibni … …[325] kazâ-i mezkûrede Hükûmet dâîresinde Bîdayet mahkemesinde ma'kûd meclis-i şer'-i şerîf-i enverde işbu bâ'isûn'ül-kitab zevce-i menkûhesı Fatma Hatun ile sulbî sahîh-i kebir oğulları Ali ve Abdi ve İsmail mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idub karye-i mezbûrede vaki' mezbûrûn ile bi'l-ma'iyye[326] sakinleri oldığı mülkü menzil ve derûnunda mevcûde malım olan

[325] Poz çekilirken sayfa kenarı katlı kalmış okunmuyor.
[326] Beraberlik, arkadaşlık

yirmi altı re‘s tiftik keçi ve sekiz re‘s tüyli koyun ve bir camus ineği ve bir çift kara sığır öküzi ve üç re‘s kara sığır ineği ma‘a buzağı ve bir merkeb ve bir al kısrak ile el-hâlet-i hazihu üzerimde lâbis oldığım köhne libasımdan ma‘adâ menzil-i mezkûr derûnunda mevcûd bi’l-cümle melbûsât ve mefrûşât ve hubûbât ve âvân-ı nühâsiyye ve gayrı nühâsiyye ve ‘akârât ve esâs-ı beyt kâffesi zevcim mezbûre Fatma ile oğullarım Ali ve Abdi ve İsmail’in müstakille-i malları ve mülkleridir benim asla ve kat‘a alakam yokdur didikde gıbbe’t-tasdîkü’ş-şer‘î ma-vak‘a bi’t-taleb ketb olundı hurrire fi’l-yevmi’l-‘ışrîn min şehr-i Rebiü’l-evvel li-sene selase-mie ve elf [(20 Rebiü’l-evvel 1300) 29 Ocak 1883].

Şuhûdü’l-hâl; Emirlizâde Mustafa Ağa, Ma‘adanzâde Mehmed Ağa ibni Ali, Kıyam oğlı İsmail ibn Abdullah, ve Gayruhum’ül-hâzırûn

Numero: 22 [76]

Ankara vilâyeti celîlesi dâhilinde Yozgad kasabasının Medrese mahallesi ahalisinden olub ikinci Ordu-yı Hümâyûnun ikinci talia‘ taburı kitâbetinde müstahdem iken bundan on iki sene mukaddem Vidin kasabasında[327] vefât iden Ali Rıza Efendi ibni Abdullah bin Abdurrahman’ın sulbî sahih oğlı ve hasren vârisî idüği da‘vâ-yı sahîha zımnında mahzar-ı hasm-ı câhidde ber-nehc-i şer‘i sâbit ve sübûtu verâsetine hükmü şer‘i lâ-hık olan kebîr oğlı Hüseyin Hulusi Efendi Çerkeş Kazâsı Hükümet konağında Bidâyet mahkemesinde akd olunan meclis-i şer‘-i şerîf-i enverde ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idub ve mûrisim müteveffâ Ali Rıza Efendi’nin mârru’l-beyân Yozgad kasabasında mevcûd terekesinden bana isâbet iden hisse-i ırsiyyemi mahallinde vâzı’ul-yed olanlardan ve zimem-i nâsda olan hukûkunı dahi ashâbından taleb ve da‘va ve ahz ve kabzına ve lede’l-iktizâ sulh ve ibrâya ve bi’l-cümle makbûzunı bana irsâl ve îsâle ve husûs-ı mezkûra mütevakkıf oldığı umûrun küllisine tarafımdan hâlâ Yozgadda mukîm li-ebeveyn er-karındaşım Hasan Tahsin Efendiyi aynen benden kabulüne mevkûf vekâlet-i mutlaka-î sahiha-i şer‘iyye ile vekîl ve nâib-i menâb nasb ve ta‘yin eyledim didikde gıbbe’t-tasdîk’üş-şer‘ mâ-vaka‘ bi’t-taleb ketb olundı hurrire fi’l-yevmi’s-salis min şehri Rebi‘ül-ahir li-sene selase-mie ve elf [(3 Rebiü’l-ahir 1300) 11 Şubat 1883].

Şuhûdü’l-hâl; Yüzbaşı İsmail Ağa, Katib Mehmed Efendi, İcra Mübâşiri Arif Ağa, Ve Gayruhum’ül-hâzırûn

[327] 1878’de Tuna Vilayetine bağlı iken, bu tarihten sonra Bulgaristan Prensliğine bağlıdır.

(s. 55)

Numero: 23 [77]

Çerkeş Kazâsına tabi‘ Karacaviran nahiyesinin nefs-i Karacaviran kasabası mahallâtından Aşağı mahalle ahalisinden olub bundan akdem vefât iden Gümüşkaş oğlı Ahmed bin Ahmed’in sulbî sağîr oğulları Ahmed ve Ebubekir ve sulbiye-i sağîre kızı Fatma’nın vakt-i rüşd ve sedâdlarına değin babaları müteveffâ-yı mezbûrdan mevrûs mallarını hıfz ve tesviye-i umûrlarını rû‘yete kıbel-i şer‘den bir vasî nasbı lâzım ve mühim olmağın emânet ile ma‘rûf ve istikâmet ile mevsûf idüği zeyli vesîkada muharreru’l-esâmî müslimûn ihbârlarıyla lede’ş-şer‘u’l-enver zâhir ve mütehakkık olan Çerkeş kasabası ahalisinden işbu ba‘isü’l-vesîka Timurcı Mehmed Ağa ibni Hüseyin nam kimesneyi sığâr-ı mezbûrûnun vakt-i rüşd ve sedâdlarına vasî nasb ve ta‘yin olundığında ol-dahi vesâyet-i mezkûreyi kabul ve hidmet-i lâzımesini edâya ta‘ahhüd ve iltizâm eyledükden sonra vasî-i mezbûr Mehmed Ağa talebiyle sığâr-ı mezbûrûnun babaları müteveffâ-yı mezbûrdan müntakil malları nemâsından ve işbu tarih-i kitâbdan i‘tibâren beherine beher yevm yirmişer pâradan cem’an altmışar pâra nafaka ve kisve bahâ vesâir levâzım-ı zarûriyelerine harc ve sarfa ve lede’l-iktizâ istizâneye ve ‘inde’z-zafer sığâr-ı mezbûrûnun mallarına rucû‘a vasî-i mezbûr Mehmed Ağa’ya izn virilmeğin ma-vak‘a bi’t-taleb ketb olundı hurrire fi’l-yevmi’s-sâlis min-şehri Rebi‘ül-ahir li-sene selase-mie ve elf [(3 Rebiü’l-ahir 1300) 11 Şubat 1883].

Şuhûdü’l-hâl; Mukayyid Mustafa Efendi, Muavin Ahmed Hilmi Efendi, İcra Mübaşiri İsmail Efendi, İhrakzade Ahmed Ağa, Eytâm Müdiri İsmail Efendi, ve Gayruhum’ül-hâzırûn

Numero: 24 [78]

Çerkeş Kazâsına tabi’ Boğaz nahiyesinin Viranlı karyesi ahâlisinden Kır Mahmud oğlı Osman bin Abdullah nam kimesne kazâ-ı mezkûrede Hükümet konağında Bidâyet mahkemesinde akd olunan meclis-i şer‘-i münirde sağîr oğlı Ahmed hâzır oldığı halde karye-î mezkûrede sâkine zâtı ta‘rif’üş-şer‘î ile ma‘arrefe olan Azime binti Şa‘bân nam bikr-i bâliğe-i akıle’nin zikr-i âtî muhâsamaya[328] vekîl-i müsecccel-

[328] iki taraf arasındaki duşmanlık, anlaşmazlık

i[329] şer‘îsi bulunan Çerkeş kasabasından Hasan Ali Hoca oğlı Salih bin Mustafa muvâcehesinde müvekkile-î mezbûre Azime’yi işbu hâzır bi’l-meclis oğlum Ahmet içün tezevvüce talib oldığımda ol-dahi râzıye olub bin ikiyüz doksan dokuz senesi Saferü’l-hayrın dördünci güni müvekkile-i mezbûre Azime karye-i mezbûrede sâkine oldığı menzili önünde hâzır bi’l-meclis Celeb oğlı İsmail Ağa ve Minnet oğlı Ali bin Mehmed ve Karga Kadı oğlı Satılmış bin İsmail nam kimesneler hazır oldukları halde kendüyi oğlum Ahmed’e nikaha tarafından mezbûr İsmail Ağa’yı tevkîl ve mezbûrân-ı işhâd eylediğinde mezbûr İsmail Ağa dahi vekâlet-i merkûmeyi ba‘de’l-kabul ol-gün karye-î mezbûrede kâîn Rahim oğlı Ahmed Ağa odasına gelüb Car oğlı Ahmed ve Sülük oğlı Ali huzûrlarında müvekkilesi mezbûre Azime’yi yüz elli bir gurûş mehr-i mû‘eccel tesmiyesiyle bi’l-vekâle oğlum mezbûr Ahmed’e inkâh ve tezvîc eylediğinde ben dahi oğlum sağîr Ahmet içün bi’l-velâye tezevvûç ve kabul idüb ol-vecle mezbûre Azime’ye oğlum mezbûr Ahmet’in zevce-i menkûha-i gayr-ı medhûl bahâsı olmuşiken müvekkile-i mezbûre nefs-i ahara tezvîce talibe olarak oğlum hâzır-ı mezbûr Ahmed’e inkıyâd ve nefsini teslimden imtinâ‘ itmekle sûal olunub nefsini hâzır-ı mezbûr Ahmed’e teslîm itmek üzere müvekkile-i mezbûreye izâfetle vekîl-i mezbûr Salih Efendi’ye tenbih olunmak murâdımdır deyu ba‘de’d-da‘va ve’l-istintâk vekîl-i mezbûr Salih Efendi dahi cevabında müdde‘î-i merkûmun da‘vasını bi’l-külliye inkârından mâ‘ada mezbur Osman Ağa işbu tarihden altı mah mukaddem yani Rebiü’l-ahirin üçünci güni mezbûr Osman Ağa oğlı Ahmed içün müvekkilesi mezbûre Azime’yi tezvîce talib ve istintâk itmişdi deyu ref‘le mukâbele eyledikde işbu ref‘ine mutâbık vekîl mûma ileyhden beyyine taleb olundukda evvela mezbûrları bâ-varaka-i mestûre usûlüne tevfîkân irsâl kılınan zeyl-i mestûreyi imzâ iden mensûb oldukları divân-ı İmam ve muhtar ve ihtiyâr meclislerinden sırrân lede’t-tezkiye **(s. 56)** ‘adl ve makbûlü’ş-şehâde olmadıkları ihbâr olunan Bayındır nahiyesinin Kara Hasanlar karyesinden Bal oğlı Hasan bin Hasan ve Boğazın Belkavak karyesinden Hatib oğlı Ali bin Ali nam şâhidlerden mâ‘ada vekîl-i merkûm Salih Efendi’nin şâhidi olmadığını beyanıyla işbu vekâletden istintâk iderek müvekkilesi mezbûreye i‘lâm itdikden sonra müdde‘î-i mezbûr Osman Ağa’nın da‘vâsıyçûn mezbûre Azime mahkemeye gelmekden ve vekîl göndermekden imtina‘ ile celb ve ihzârı kâbil olmadığından müdde‘î-i mezbûrun talebiyle kıbel-i şer‘den bir

[329] 1. tescil edilmiş, sicile, deftere gecirilmiş. 2. mahkeme defterine gecirilmiş. Vukuat

vekîl müstemirr[330] nasb ve ta‘yinle müdde‘înin da‘vâ ve beyyinesi istimâ‘ olunacağı mecelle-i celîle iktizâsından bulunmağla mezbûrenin hukûkunı muhâfazaya muktedir kıbel-i şer‘den mezbûre tarafından vekil-i **müstemirr** nasb olunan Çerkeş kasabasından Hasekizâde Hasan Efendi ibni Hüseyin muvâcehesinde mezbûr Osman Ağa da‘vâ-yı mezkûresini ba‘de’t-tekrar ve’l-inkâr müdde‘î-i mezbûr Osman Ağa’dan beyyine taleb olundukda evvela her biri bâ-varaka-i mestûre usûlüne tevfîkân müzekki intihâb olunub irsâl kılınan zeyl-i mestûreyi vaz‘-ı imzâ iden Boğaz’ın Belkavak divanı İmamı Mehmed Efendi ibni İsmail ve Ayân oğlı Hüseyin ve Ak Hüseyin oğlı Ahmed ve Bulgurcı oğlı Hasan ve Taşcı oğlı Bekir ve Molla Osman oğlı Osman ve Kadı oğlı Halil ve Kerim oğlı Hüseyin ve Kıl oğlı İbrahim nam kimesnelerden sirrân ve ba‘dehu ‘alenen lede’t-tezkiye ‘adl ve makbûlü’ş-şehâde idükleri ihbâr olunan karye-i mezkûreden Minnet oğlı Ali bin Mehmed ve Karga Kadı oğlı Satılmış bin İsmail ve Car oğlı Ahmed bin Abdullah ve Sülük oğlı Ali bin Süleyman nam kimesnelerin şehâdetleriyle ber-nehc-i şer‘î isbât itmeğin mûcebince mezbûre Azime nefsi sağîr Ahmed içün mezbûr Osman Ağa’ya bi’l-velâye teslime tenbih olundığı huzûr-ı ‘âlîlerine i‘lam olundı El-emru li-men lehu’l-emr fi’l-yevmi’s-sâbi‘ aşar min şehr-i Rebiü’l-âhir li-sene selase-mie ve elf [(7 Rebiü’l-ahir 1300) 15 Şubat 1883].

Numero: 25 [79]

Kastamonı vilâyet-i celile[(si] dâhilinde kâîn Çerkeş Kazâsına muzâf Karacaviran nahiyesinin nefs-i Karacaviran kasabasının Kal‘e kapusı mahallesi ahâlisinden olub Mahmiye-i İslâmbôlda Tophâne-î ‘Âmireye mensûb Bahr-i Sefîd Boğazı topçı ikinci alâyı yüzbaşılığında müstahdem iken bundan yedi sene akdem ya‘ni doksan üç senesi Erzurum kasabasında vefât iden Fazlı oğlı Halil Ağa ibni Mehmed bin Abdullah’ın ber-vech-i câlî-i[331] vârisî oldığını iddi‘â iden mahalle-î mezbûrede sâkin li-ebeveyn er-karındaşı oğlı İsmail bin Zeynâl kazâ-î mezkûrede Hükümet konağında Bidâyet mahkemesine mahsûs odada ma‘kûd meclis-i şer‘-i şerîf-i enverde müteveffâ-yı mezbûrun medyûnı İsmail Efendi ibni Mehmed mahzarında üzerine da‘vâ ve takrîr-i kelâm idub müteveffâ Halil Ağa benim li-ebeveyn emmim olub pederimiz ismi

[330] sürekli, devamlı; bir duziye, daima.
[331] Eden, dönüp dolaşan. Ya da acilen

Mehmed ve Zeynâl dedemiz ismi Mustafa ve maskat-ı re'simiz[332] mârru'l-beyân Kal'ekapusı mahallesi olub ol-vechle emmim müteveffâ-yı mezbûrun verâseti min ciheti'l-'usûbetü'n[333]-**nebiye** ancak bana münhasıra ve benden gayrısı vâris ve terekesine müstehak âharı olmamağla emmim müteveffâ-yı mezbûr Halil Ağa'nın hayatında mezbûr İsmail Efendi zimmetinde cihet-i karzdan kırk guruş alacak hakkı olmakla kable'l-ahz ve'l-istîfâ vefât idub meblağ-ı mezkûr ancak bana mevrûs olmağla meblağ-ı mezkûr kırk guruş medyûn merkûm İsmail Efendi'ye bana edâ ve teslime tenbîh olunmak murâdımdır didikde ol-dahi cevabında cihet-i **merkûmeden** ol-mikdâr guruş müteveffâ-yı mezbûr zimmetinde deyni oldığını ikrâr ancak müdde'i-i mezbûrun mâ-'adâ müdde'âsını inkâr itmekle müdde'i-i merkûm ber-vech-i muharrer verâset müdde'âsını usûli vechle evvela bâ-varaka-î mestûre sirran ve ba'dehu 'alenen her biri mahallerinden lede't-tezkiye adl ve makbûlü'ş-şehâde idükleri mahalle-i mezkûre muhtârı Mustafa Ağa ibni Ahmed ve ihtiyâr meclisi a'zâsından Hasan Efendi oğlı Hakkı bin İsmail ve Şeyh Hasan oğlı bin Hasan nam kimesnelerin ihbârlarıyla mütehakkık olan İhrakzade Ahmed Ağa ibni Halil bin Abdullah ve Hasan Efendi oğlı Ahmed bin Hasan bin Abdullah nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'e hâzırân olub istişhâd olunduklarında fi'l-hakîka işbu müdde 'i-i mezbûr İsmail **(s. 57)** (İsmail) ibni Zeynâl müteveffâ-yı mezbûr Halil Ağa'nın li-ebeveyn emmisi olub pederleri ismi Mehmed ve Zeynâl dedeleri ismi Mustafa ve maskat-ı re'sleri sâlifü'z-zikr Kal'ekapusı mahallesi olub ol-vechle müteveffâ-yı mezbûrun verâseti ve cihet'ül-'usûbiyet hasren(?) müdde'i-i mezbûr İsmail bin Zeynâl'e münhasıradır bundan gayrı vârisi ve terekesine müstehak âharı oldığı malûmumuz değildir bizler bu husûsa bu vech üzere şâhidleriz ve şehâdet dahi ideriz deyû her biri müşfiku'l-lafz[334] ve'l-men'i bi'l-muvâcehe ber-nehc-i şer'i isbât itmeğin mûcebince verâsete ba'd'el-hükm ve't-tenbîh müdde'i-i merkûm İsmail bin Zeynâl yine Meclis-i ma'kûd-ı mezkûrede ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüb emmim ve mûrisim müteveffâ-yı mezbûrun Erzurum kasabasında hîn-i vefâtında yanında mevcûd olub bana mevrûs olan terekesini vâz'u'l-yed olanlardan ve zimem-i nâsda olan hukûkunı dahi ashâbından taleb ve da'va ve ahz ve kabzına ve bi'l-cümle makbûzını bana irsâl ve isâle ve lede'l-iktizâ sulh ve ibrâya ve bunların mütevakkıf oldığı umûrun küllisine hâlâ Der-'aliyye'de Eskisarayda itfâîye birinci alayının

[332] Doğum yeri
[333] Asabiyetten, akrabalık, akrabalık yönünden
[334] Yumuşak söz

üçünci taburunın ikinci bölüğünde ikinci onbaşı bulunan oğlum Süleyman Ağa'yı tarafımdan kabulüne mevkûfe vekâlet-i 'âmme-î mutlaka-î sahiha-î şer'iyye ile bi'l-verâse vekîl ve nâîb-i menâb nasb ve ta'yîn eyledim didikde gıbbe't-tasdîk'üş-şer'i mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundı hurrire fi'l-yevmi'r-rabi' aşer min şehr-i Rebi'ül-ahir li-sene selase-mie ve elf [(14 Rebiü'l-ahir 1300) 22 Şubat 1883].
Şuhûdü'l-hâl; Katib Mustafa Efendi ve Karacaviran **Evân** Katibi İsmail Efendi, Mübaşir Arif Ağa, ve Gayruhum'ül-hâzırûn

Numero: 26 [80]

Çerkeş Kazâsına tab'i Dağçukurviran karyesinden bundan akdem vefât iden Bantarlı oğlı Hüseyin bin Ali bin Abdullah'ın verâseti zevce-î menkûhe-i metrûkesi Ayşe binti Satılmış ve diğer zevcesi Alime binti İbrahim ile kebir oğlı Yusuf ve sağîr oğlı Hasan ve sağîre kızı Şerîfe'ye münhasıra oldığı inde'ş-şer'ü'l-enver zâhir oldukdan sonra sağîrân-ı mezbûrânın tesviye-î umûrlarına kıbel-i şer'-i şerifden vâsî nasb ve ta'yîn kılınan biraderi Yusuf'un taleb ve ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le Eytâm müdiri hazır oldığı halde tahrîr olunan tereke-i müteveffâ-yı mezbûrdur ki ber vech-i âtî zikr ve beyân olunur.

	Aded	Değer
Evân-i nühâsiyye	Kıyye: 5	50
Köhne yatak takımı	1	40
Köhne kebîr çuhal	1	20
Sağîr çuhal	1	10
Araba aded	1	50
Zincir aded	1	15
Saban timurı ma' nacâk	1	20
Şa'îr keyl, Kengırı	2	100
Dakik keyl, Bu dahi	1	60
Öküz çift	1	400
Merkeb	1	60
Camuş malağı re's	1	150
Saman araba	3	75
Kiyâh araba	1	25

Hırdavat menzil		5
Bir bâb mülk-i menzilde rub‘ hisse		150
Yekun’üt- tereke-i mevcûde	1230	

Minha el-İhracat	
Techîz tekfîn	200
Mehr-i zevce-i mezbure Ayşe	50
Mehr-i mü‘eccel zevce-i mezbure Alime	50
Dellaliye	20
Kaydiyye varaka bahâsı	4
Minha el-İhracat	324
Sıhhâ’l-kısm beyne’l-verese bi’l-farîzaü’ş-şer‘iyye el-bâkî	
	906 23 Resm-i kısmet bahâ = 883

(s. 58)

Hisse-i zevce-i mezbûre	55, 7 pâre
Hisse-i diğer zevce-i mezbûre	55, 7 pâre
Hisse-i ibn’ül-kebir’ül-mezbûr	309, 2 pâre
Hisse-i ibn’üs-sağîr’ül-mezbûr	309, 2 pâre
Hisse-i binti sağîre mezbûre	154, 21 pâre

Verese-i kibâr-ı mezbûrûndan her biri ber-vech-i bâlâ hisse-î ırsiyyelerini ahz ve kabz eyledikden sonra sağîrân-ı mezbûrânın bâlâda isimleri zîrinde muharrer dört yüz altmış üç gurûş yigirmi üç pâre Eytâm müdiri ma‘rifetiyle vasî-i mezbûr yedîne teslîm olundığı işbu mahalle şerh virildi.

Numero: 27 [81]

‘An asl Trabzon vilâyet-i celîlesine tâb‘i **Kılünye(?)** nahiyesinin Cevizlik karyesinden olub li-ecli’t-ticâre Çerkeş kasabasında kâîn hân-ı ‘atîkde mukîm iken bundan akdem vefât iden Harelim veledi Nikola nâm kimesnenin terekesi gâîb ‘ani’l-

beled zevce-î metrûkesi Sofya binti Yânni ve kebîr oğlı Yorgi'ye münhasıra oldığı lede't-tahkîki'ş-şer'ü'l-enver zâhir ve nümâyân oldukdan sonra gâîbân-ı merkûmânın mallarını muhâfazaya kıbel-i şer'den vasî ve kayyûm nasb ve ta'yîn kılınan hân-ı mezkûrda sâkin Hâzer oğlı Yorgi veledi Nikola ma'rifeti ve mu'arrefet-i şer'le tahrîr olunan tereke-i müteveffâ-yı mezbûrdur ki ber-vech-âtî zikr ve beyân olunur hurrire fi'l-yevmi's-sani min şehr-i Cemâziye'l-evvel li-sene selase-mie ve elf [(2 Cemâziye'l-evvel 1300) 11 Mart 1883].

	Aded	Değer
Evân-i nühâsiyye	Kıyye; 42	450
Def'a hırdavât	Kıyye;16	100
Kalaycı takımı		250
Soba aded	1	20
Ufak kantar	1	10
Terazi	1	15
Alaca top	2	25
Şitâri top	1	15
Yasdık yüzi	1	5
Bez arşûn	3	4,5
Al mendili aded	9	8
Gömlek	1	10
Saat	1	60
Çarşaf	1	10
Kalay Kıyye	Kıyye; 5	100
Bal mûmî	Kıyye; 5	50
Kahve değirmeni	1	10
Çuhâl çift	1	20
Köhne yatak dakımı	1	50
Harar çift	1	10
Ester re's	1	500
Yekûn'üt-tereke	1722,5	

Minh'el-ihrâcât	

Techîz tekfîn	100
Dellaliye	25
Kaydiye varaka bahâ	5
Yekûn'ül-ihrâcât	130
Sıhhâ'l-kısm beyne'l-vereseü'l bi'l-farîzaü^'ş-şer'iyye el-bâkî	
	1592 kuruş 20 pâre 40 Resm-i kısmet bahâ = 1552
Hisse-i zevce-i mezbûre	194[335]
Hisse-i ibn el-kebîr el-mezbûr	1358

Gâîbân-ı mezbûrânın bâlâda isimleri tahtında murakkam hisse-i ırsiyyeleri olan cem'ân yekûn bin beş yüz elli iki guruşı Eytâm müdiri ma'rifetiyle vasî ve kayyûm-ı mansûbları Yorgi yedîne teslim olundığı işbu mahalle şerh virildi.

(s. 59)[336]

(s. 60)

Numero: 28 [82]

Çerkeş Kazâsının Yalaközi karyesi ahalisinden olub bundan akdem Asâkir-i şâhânede vefat iden Fesli Ahmed oğlı Osman bin Ahmed'in verâseti zevce-î menkûhe-î metrûkesi Emine binti Ahmed ile validesi Şerife ve sulbî sağîre kızı Fatıma binti Osman ve li-ebeveyn er-karındaşları Abdullah ve Mehmed'e münhasıra oldığı lede'ş-şer'ü'l-enver zâhir ve nümâyân oldukdan sonra sağîre-î mezbûrenin tesviye-î umûruna kıbel-i şer'den vasî nasb ve ta'yîn kılınan validesi Emine'nin taleb ve ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le Eytâm müdiri hâzır oldığı hâlde tahrir kılınan tereke-i müteveffâ-yı mezbûrdur ki ber-vech-i âtî zikr ve beyân olunur hurrire fi'l-'âşer min şehr-i Cemâziye'l-ahir li-sene selâse-mie ve elf [(10 Cemâziye'l-ahir 1300) 18 Nisan1883].

	Aded	Değer

[335] Eşine 1/8 oğluna 7/8 oranında pay verilmiştir.

[336] *Not: poz 33, 59. ve 60. sayfalarda 2 hüküm verilmiş ancak her ikisinin üstü çizilip hüküm numaraları karalanmıştır. Bu nedenle transgripsiyonda dikkate alınmadı.*

Evân-i nühâsiyye	Kıyye: 18	72
Köhne Kilim aded	1	25
Karasığır öküzi	1	460
Merkeb	1	55
Kiyah araba	3	90
Saman araba	5	140
Saman hane üç hissede bir hisse		100
Mülk menzil üç hissede bir hisse		300
Yekûn'üt-tereke	1242	

Minh'el-İhrâcât	
Mehr-i mûâccel zevce-î mezbûre	100
Dellâliye	18
Kaydiye varaka bahâ	4
Yekûn'ül-ihrâcât	122
Sıhhâ'l-kısm beyne'l-verese bi'l-farîzaü'ş-şer'iyye el-bâkî	
Cem'an	1120
Yekûn'ül-ihrâcât	122
Hisse-i zevce-i mezbûre	140
Hisse-î ümm'ül-mezbûre	186
Hisse-i binti sağîre-i mezbûre	560
Hisse-i ehi lehuma	117
Hisse-i ehi lehuma	117

Verese-î kibâr-ı mezbûrûndan her biri ber vech-i bâlâ hisse-i ırsiyyelerini ahz ve kabz itdiklerini huzûr-ı şer'den ikrâr ve i'tirâf eylediklerinden sonra sağîre-i mezbûre Fatma'nın hissesi bâlâda murakkam beş yüz altmış guruş Eytâm müdiri ma'rifetiyle kefîl ma' ile edâne[337] olunmak üzere vasî-i mansûbesi yedîne teslîm olundığı işbu mahalle şerh virildi.

[337] Borç, ödünç verme, ikrâz.

(s. 61)

Numero: 29 [83]

Çerkeş kazâsına tâbi‘ Dağçukurviran karyesi ahâlisinden olub bundan akdem vefât iden Karalı oğlı Osman bin Halil bin Abdullah’ın verâseti kebîr oğlı Hüseyin ve sağîr oğlı Mehmed ve sağîre kızı Emine’ye münhasıra oldığı lede’ş-şer‘i’l-enver zâhir ve nümâyân olduktan sonra sağîrân-ı mezbûrânın tesviye-i umûrlarına kıbel-i şer‘den vasî nasb ve ta‘yîn kılınan emmîleri Abdülkerîm Ağa’nın taleb ve ma‘rifeti ve ma‘rifet-i şer‘le Eytâm müdiri hâzır oldığı halde tahrîr kılınan tereke-i müteveffâ-yı mezbûrdur ki ber vech-i âtî zikr ve beyân olunur hurrir fi’l-yevmi’l-âşer min şehr-i Rabîü’l-evvel li-sene selâse-miete ve elf [(10 Rabîi’l-evvel 1300) 19 Ocak 1883].

	Aded	Değer
Evân-i nühâsiyye	Kıyye; 6	60
Köhne yatak	1	30
Köhne kilim	1	30
Çuhal	1	10
Kara sığır danası	1	150
Kara sığır düğesi	1	50
Merkeb	1	40
İnek	1	75
Hırdâvat menzil		5
Mülk-i menzil nısf hisse		400
Yekûn’üt-tereke	850	

Minh’el-İhrâcât	
Deyn-i müsbet Müftîzâde Kâmil Efendi’ye bâ-ikrâr-ı varaka	80
Dellâliye eşya	16
Kaydiye varaka bahâ	4

Yekûn’ül-ihrâcât	100
Sahihü’l-bâkî	750

	19 Resm-ı kısmet =731
Hisse-i ibn'ül-kebîr	292
Hisse-i ibn'üs-sağîrü'l-mezbûr	292
Hisse-i bint'üs-sağîretü'l-mezbûre	146

Verese-i mezbûrûndan sağîrân-ı mezbûrânın bâlâda muharrer hisse-i ırsiyyeleri olan dört yüz otuz sekiz guruş Eytâm müdîri ma'rifetiyle vasîleri yedîne teslîm olundığı işbu mahalle şerh virildi.

Numero: 29[338] [84]

Çerkeş kazâsına muzâf Ovacık nâhiyesine tâb'i Kozviran divânına mülhak Çâylı karyesi ahâlisinden olub bundan akdem vefât iden Çâylı oğlı Osman ibni Memiş ibni Abdullah'ın verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Ayşe binti Mehmed ile vâlidesi Sultan binti Abdullah ve sulbî kebîr oğulları Memiş ve Mehmed ve sulbi sağîr oğulları Ahmed ve Hakkı ve sulbîye-i kebîre kızları Emine ve Fatıma ve sulbîye-i sağîre kızı Hadice'ye münhasıra oldığı bi'l-ihbâr 'inde'ş-şer'i'l-enver zâhir ve nümâyân olduktan sonra sığâr-ı mezbûrûnun babaları müteveffâ-yı mezbûrdan mevrûs hisselerini hıfz ve hırâsete ve tesviye-i umûrlarını ru'yete kıbel-i şer'den vasî nasb ve ta'yîn olunan valideleri Ayşe bi'l-vesâye ve bi'l-asâle verese-i kibâr-ı mezbûrûndan her birinin taleb ve ma'rifetleri ve ma'rifet-i şer'le Eytâm müdiri hâzır oldığı halde tahrîr ve bi'l-müzâyede bey' ve taksîm kılınan tereke-i müteveffâ-yı mezbûrdurki ber-vech-i âtî zikr ve beyân olunur.

	Aded	Değer
Evân-i nühâsiyye	Kıyye; 13 değeri,10	130
Yatak	2	100
Kilim müsta'mel	2	100
Müsta'mel tüli kilim	1	30
Çuhâl	3	24

(s. 62)

Şa'ir keyl kengiri	2	80

[338] Hüküm numarası bir üsttekiyle aynı verilmiş. Biz yaptığımız numaralandırmaya sadık kalarak devam ettik.

Siyaz keyl kengiri	2	80
Mezrû‘ hınta keyl	3	150
Şa‘ir keyl kengiri	4	250
Siyaz keyl kengiri	2	80
Araba	1	50
Zencir	1	15
Saban timurı	2	20
Balta	1	10
Kazma	1	7
Camuş öküzi	1	350
Kara sığır ökizi	2	400
Camuş ineği malağı	1	200
Kara sığır ineği	3	250
Dişi düğe	2	100
Dana	3	100
İki yaşlı erkek malağı	1	300
Esb[339]	1	550
Merkeb	1	75
İki ocak bir bâb değirmenden nısf hisse		1000
Saman hane	1	50
Harmandan nısf hisse		40
Bostan yeri	1	75
Yörük karyesinde olan bağçeden nısf hisse		30
Yörük karyesinde vâkı‘ mülk-i menzilden nısf hisse		150
Bir bâb mandırada nısf hisse		50
Bir bâb saman hanede nısf hisse		25
Bir bâb harmandan nısf		25
Tiftik keçisi	70 adet, 35 kıymet	2450
Koyun	12 adet, 25 kıymet	300

[339] At, beygir, feres

yörimezoğlı karyesinden iki gözli bir bâb mülk menzilden nısf hisse		150
Köhne bir bâb saman hânede nısf hisse		25
Harmandan nısf hisse		20
Tüfenk	1	40
Tabânca	1	25
Karye-i mezkûrede vâk‘ı müştemilât-ı ma‘lûmeyi hâvî bir bâb mülk menzilden nısf hisse		350
Karye-i mezkûrede vâk‘ı anbâr çardâğından nısf hisse		400
Karye-i mezkûrede vâk‘ı mandırada nısf hisse		75
Hırdavât menzil		100
Cem‘an Yekûn’üt-tereke	8831	

Minh’el-İhrâcât	
Techîz tekfîn	250
Mehri mû‘ccel zevce-î mezbûre Ayşe	151
Dellâliye eşyâ	120
Kaydiyye varaka bahâ	17
Yekûn’ül-ihrâcât	538
Cem’an el-bâkî taksîm beyne’l-verese bi’l-farîzaüş-şer‘iyye	8293 207 Resm kısmet bahâ =8086
Hisse-i zevce-i mezbûre	1010
Hisse-i ümm’ül-mezbûre	1179
Hisse-i ibn’ül-kebîr’ül-mezbûr	1072
Hisse-i ibn’ül-kebîr’ül-mezbûr	1072
Hisse-i ibn’üs-sağîr’ül-mezbûr	1072
Hisse-i ibn’üs-sağîr’ül-mezbûr	1072

Hisse-i bint'ül-kebîret'ül-mezbûre	536
Hisse-i bint'ül-kebîret'ül-mezbûre	536
Hisse-i bint'ül-sagîret'ül-mezbûre	536

Verese-i kibâr-ı mezbûrûndan her birine .... …. ….[340]

(s. 63)

mezbûrûnun bâlâda murekkam hisseleri dahi Eytâm müdiri ma'rifetiyle vasî mensûbeleri yedîne teslim olundığı işbu mahalle şerh virildi.

Numero: 30 [85]

Çerkeş kazâsına tâbi' Boğaz kurâlarından Belkavak karyesi ahâlisinden olub bundan akdem vefât iden Koca Mehmed oğlı Mehmed ibni Abdullah'ın verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Hanım binti Ahmed ile sulbî kebîr oğulları Hüseyin ve Hasan ve sağîr oğulları Mustafa ve Mevlûd ve sulbîye-i kebîre kızları Ayşe ve Sâre ve Kezban ve Zeyneb ve sağîre kızı Fatıma'ya münhasıra oldığı bi'l-ihbâr 'inde'ş-şer'i'l-enver zâhir ve nümâyân olduktan sonra sığâr-ı mezbûrûnun babaları müteveffâ-yı mezbûrdan mevrûs hisselerini hıfz ve hırâsete ve tesviye-i umûrlarını rû'yete kıbel-i şer'den vasî nasb ve ta'yîn olunan vâlideleri Hanım'ın taleb ve ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le Eytâm müdîri hâzır oldığı halde tahrîr kılınan tereke-i müteveffâ-yı mezbûrdur ki ber vech-i âtî zikr ve beyân olunur hurrire fi's-sâbi' ve'l-'ışrîn min şehr-i Cemâziye'l-âhir li-sene selâse-mie ve elf [(27 Cemâziye'l-âhir 1300) 5 Mayıs 1883].

	Aded	Değer
Evâni-i nühâsiyye	Kıyye; 9,5	142,5
Def'a evâni-i nühâsiyye	Kıyye; 4	60
Öküz Aded	1	150
Merkeb	1	60
Dana aded	1	50
İnek	1	100
Saban timurı	1	10
Zencir	1	25
Kayış	1	10

[340] Sayfa sonu yıpranmış, net değil bu nedenle okunamamıştır.

Araba	1	60
En'âm-ı şerîf[341]		25
Nacâk	1	10
Mezrû' kernîk[342] keyl kengiri	3	90
Öküz cildi	1	25
Tırpan ma'a edevât		25
Hırdavat menzil		20
Mülk Menzil ve samanhâne		400
Bostan arsası		60
Harman arsası		100
Yekûn'üt-terekeü'l-mevcûde	1422,5	
Minhâ'l-ihrâcât		
Techîz tekfîn	200	
Mehr-i mûeccel zevce-i mezbûre Hanım	151	
Dellâliye eşyâ	17,5	
Kaydiye varaka bahâ	2	
Yekûn'ül-ihrâcât	370,5	
Sıhhe'l-bâkî	1052 022 Resm-i kısmet =1030	
Hisse-i zevce-i mezbûre	138	
Hisse-i ibn'ül-kebîr'ül-mezbûr	133 kuruş, 14 pâre	
Hisse-i ibn'ül-kebîr'ül-mezbûr	133 kuruş, 14 pâre	
Hisse-i ibn'üs-sağîr'ül-mezbûr	133 kuruş, 14 pâre	
Hisse-i ibn'üs-sağîr'ül-mezbûr	133 kuruş, 14 pâre	
Hisse-i bint'ül-kebîret'ül-mezbûre	70 kuruş, 27 pâre	

(s. 64)

Hisse-i bint'ül-kebîret'ül-mezbûre	70 kuruş, 27 pâre
Hisse-i bint'ül-kebîret'ül-mezbûre	70 kuruş, 27 pâre
Hisse-i bint'ül-kebîret'ül-mezbûre	70 kuruş, 27 pâre

[341] Kur'an-ı Kerim'de bir surenin adı, bazı ayet ve sureleri de ihtiva eden dini dua kitabı.
[342] Buğday

Hisse-i bint'üs-sağîr'ül-mezbûre	70 kuruş, 27 pâre

Verese-i kibâr-ı mezbûrûndan her biri ber vech-i bâlâ hisse-i ırsiyyelerini tamamen ahz ve kabz itdiklerinden sonra sığâr-ı mezbûrun bâlâda muharrer ve murakkam hisse-i ırsiyyeleri olan cem'an üç yüz otuz altı guruş ma'a küsûr Eytâm müdîri ma'rifetiyle vasî mansûbeleri valideleri Hanım yedîne teslim oldundığı işbu mahalle şerh virildi.

Numero: 31 [86]

Kastamonı vilâyeti celîlesi dâhilinde vâkı' Kengiri mutasarrıflığı mülhakâtından Çerkeş kazâsına muzâfe Karacaviran nahiyesine tâbi' Bayramviran karyesi ahâlîsinden Nâim oğlı Ahmed ibni müteveffâ Mehmed kazâ-i mezkûr bidâyet mahkemesinde akd olunan meclis-i şer'-i şerîf-i enverde ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idub Mahmiye-i İslambolda Ayasofya-i kebîr vakfı müstagallatından[343] Hatab kapusı civârında Sarı Temur mahallesinde Kıble çeşmesi caddesinde kâin bir tarafdan Çakır kıran dükkanı ve bir tarafdan Kahveci Mehmed Ağa kahvesi ve bir tarafdan Bekmezci mağazası ve bir tarafdan tarîk ile mahdûd doksan üç numrolı bir bâb kunduracı dükkanında pederim ve murisim müteveffâ-yı mezbûr Mehmed'den müntakıl bir rub' hisse-i şâyi'a-i mevrûsemi mahallinde bedel-i misliyle bâ-re'y-i mütevelli-i âhara ferâğ ve tefvîz ve teslîm ve i'tâsı takrîre ve bedelini ahz ve kabza ve makbûzunı bana irsâl ve îsâle ve husûs-ı mezkûr mütevakkıf oldığı umûrun küllîsine hâlâ Mahmiye-i İslambol'da Kirazlı mescid medresesinde mukîm talebe-i 'ulûmdan Hacı Hüseyin Efendizâde Ebûbekir Efendiyi aynen kabûlüne mevkûfe tarafımdan vekâlet-i mutlaka-i sahîha-i şer'iyye ile vekîl ve nâib-i menâb nasb ve ta'yîn eylediğimde ol-dahî vekâlet-i mezkûreyi kabul ve hidmet-i lâzımesini kemâ-yenbeğî edâya ta'ahhüd ve iltizâm ideceği mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundı hurrire fi'l-yevmi'l-hâmis aşer min şehr-i cemâziye'l-ahir li-sene selâse-mie ve elf [(15 Cemâziye'l-âhir 1300) 23 Nisan 1883].

Şuhûdu'l-hâl; Bayramviran karyesindenMustafa oğlı Hüseyin bin Mustafa, ve Kasab oğlı Ali Çavış ibni Halîl, ve Sarı Ahmet oğlı Mehmet bin Hasan Rüşdi, ve Gayruhum'ül-hâzırûn

[343] Üstu kapalı iratlardan başka, zahire,tahıl gibi irat getiren vakıf malı.

Numero: 32 [87]

Çerkeş kazâsına tâbi‘ Tirbaşı karyesinde sâkine sinn ve cüssesinin bulûğa tahammüli ve bulûğını mukırra ve müte‘arrife zât-ı ta‘rîf-i şer‘î ile mu‘arrefe olan Şerife binti Mehmed nâm bikr-i bâliğa-i ‘âkıle meclis-i şer‘-i şerîf-i enverde işbu talibi bâisü’l-küttâb karye-i mezbûre ahâlîsinden Abdurrahman oğlı Ahmed bin Mehmed nâm kimesne mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idub mezbûr Ahmed mehr-i mü‘eccel ve mu‘accel seniyyeleriyle beni tezevvüce tâlib ve râgıb olmağla ben dahi dört yüz guruş mehr-i mü‘eccel ve sekiz yüz guruş mehr-i mu‘accel üzerine nefsimi lede’ş-şuhûd mezbûr Ahmed’e akd ve tezvîc eylediğimde ol-dahî ber vech-i muharrer tezevvûc ve kabul eyledi didikde gıbbe’t-tasdîki’ş-şer‘î mâ-vak‘a bi’t-taleb ketb olundı hurrire fi’l-yevmi’s-sânî ve’l-‘ışrîn min şehr-i Cemâziye’l-âhir li-sene selâse-mie ve elf [(25 Cemâziye’l-âhir 1300) 3 Mayıs 1883].
Şuhûdü’l-hâl; A‘zâdan Mehmet Şâkir Efendi, Mukayyid Mustafa Efendi, İcra Mübaşiri İsmail Efendi, Ve Gayruhum’ül-hâzırûn

(s. 65)

Numero: 33 [88]

Çerkeş kazâsına tâbi‘ Saçâk karyesinde sâkine sinn ve cüssesinin bulûğa tahammüli olub ve bulûğını mukırra müte‘arrife zât-ı ta‘rîf-i şer‘î ile mu‘arrefe olan Emine binti Hüseyin nâm bikr-i bâliğa-i ‘âkıla meclis-i şer‘-i şerîf-i enverde işbu tâlibi bâisi’l-vesîka karye-i mezbûrede Hava oğlı Veliüddin bin Ahmed nâm kimesne mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrir-i kelâm idüb mezbûr Veliüddin mehr-i mü‘eccel ve mu‘accel seniyyeleriyle beni tezevvüce tâlib ve râgıb olmağla ben dahi iki yüz guruş mehr-i mü‘eccel ve altı yüz guruş mu‘accel üzerine nefsimi lede’ş-şuhûd mezbûr Veliüddin’e akd ve tezvîc eylediğimde ol-dahî ber-vech-i muharrer tezevvüç ve kabul eyledi didikde mezbûr Veliüddin dahî mukırra-ı mezbûrenin bi’l-cümle takrîr-i meşrûhasını vecâhen tahkik ve şifâhen tasdik itmeğin mâ-vak‘a bi’t-taleb ketb olundı hurrire fi’l-yevmi’s-sânî ve’l-‘ışrîn min şehr-i Cemâziye’l-âhir li-sene selâse-mie ve elf [(5 Cemâziye’l-âhir 1300) 3 Mayıs 1883].
Şuhûdü’l-hâl; A’zâdan Mehmed Şâkir Efendi, Mukayyid Mustafa Efendi, A’zâdan Mehmed Rızâ Efendi, ve Gayruhum’ül-hâzırûn

Numero: 34 [89]

Kastamonı vilâyeti celîlesi dâhilinde Kengiri Sancağına muzâf Çerkeş kazâsına tâbi‘ Bayındır nâhiyesi kurâsından Babaları Kebîr dâhilinde Eyleler karyesi sâkinlerinden olub Dersaâdet’de iken bundan akdem vefât iden aşçı esnafından Hatîb oğlı Süleyman bin Ali ibni Abdullah’ın verâseti vâlidesi Esmâ Hatun ibneti Mehmed ile li-ebeveyn er-karındaşı Selim ve li-ümm er-karındaşı İbrahim’e münhasıra oldığı mahzar-ı hasm-ı câhidde ber nehc-i şer‘î sâbit olduktan sonra verese-i mezbûrûndan dahi mezbûr İbrâhim kazâ-i mezkûr bidâyet mahkemesinden akd olunan meclis-i şer‘-i şerîf-i enverde ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idub karındaşım mûrisim müteveffâ İsmail’in Der-saâdet’de hîn-i vefâtında mevcûd olub benim ile vâlidesi Esmâ ve karındaşı Selim’e mevrûs olan terekesinden bana isâbet iden hisse-i ırsiyyemi vâzı‘u’l-yed olanlardan ve zimem-i nâsda olan hukûkunı dahî ashâbından taleb ve da‘vâ ve ahz ve kabza ve makbûzını bana irsâl ve îsâle ve lede’l-iktizâ sulh ve ibrâya ve bunlar mütevakkıf oldığı umûrın küllîsine hâlâ Der-saâdet’de sâkin aşçı esnafından Hüsrev oğlı Hacı Şâkir Ağa ibni Ali’yi gıyâbında kabûlüne mevkûfe tarafımdan vekâlet-i mutlaka-i sahîha-i şer‘iyye ile vekîl ve nâib-i menâb nasb ve ta‘yîn eyledim didikde gıbbe’t-tasdîki’ş-şer‘î mâ-vak‘a bi’t-taleb ketb olundı hurrire fi’l-yevmi’r-râbi‘ aşer min Recebü’l-farz li-sene selâse-mie ve elf [(14 Receb 1300) 21 Mayıs 1883].

Şuhûdü’l-hâl; Köçek Karyesinden Çavuş Süleyman bin Memiş, Yazıboy karyesinden Dokuzayak oğlı Hasan bin Memiş ve Gayruhum’ül-hâzırûn

(s. 66)

Numero: 35 [90]

Çerkeş kazâsına tâbi‘ Saçâk karyesi ahâlîsinden olub bundan akdem vefât iden Deve oğlı Mustafa bin Mehmed bin Abdullah’ın sulbiye-i sağîre kızı Ayşe’nin vasî-i mansûbı li-ebeveyn emmîsi Osman Ağa meclis-i şer‘-i şerîfde bi’l-vesâye ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idub vasîsi oldığım sağîre-i mezbûre Ayşe nafaka ve kisveye eşeddü ihtiyâç ile muhtâce olmağla babaları müteveffâ-yı mezbûrdan mevrûs malı nemasından ve işbu târih-i vesikadan i‘tibâren kadr-i ma‘rûf idüği zeyl vesikada muharrerü’l-esâmî-i müslimîn ihbârlarıyla mütehakkık olan beher yevm kırk beşer pâre nafaka ve kisve bahâ farz ve takdîr olunub meblağ-ı mefruz-ı mezkûr-ı sağîre-i mezbûrenin nafaka ve kisve bahâ vesâir levâzım-ı zarûriyyesine harç ve sarf ve lede’l-iktizâ Asitane’ye ve ‘inde’z-zafer sağîre-i mezbûrenin mâlı nemâsına rucû‘a

vasî-i mezbûr Osman Ağa'ya izn virilmeğin mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundı hurrire fi'l-yevmi's-sâmin aşer min şehr-i Recebü'l-farz li-sene selâse-mie ve elf [(18 Receb 1300) 25 Mayıs 1883].

Şuhûdü'l-hâl; İsmâil Çavuşzade Hacı Ali Efendi, A'zâdan Mehmed Efendi, Kâtib Mustafa Efendi, İcrâ Mübâşiri İsmâil Efendi

Numero: 36 [91]

Çerkeş kasabası mahallâtından Okcılar mahallesinde iken bundan akdem vefât iden Sâre Hâtun ibneti Arab oğlı Abdülkâdir bin Abdullah'ın verâseti zevci Mehmed bin Halîl ve vâlidesi Fatıma Hatun ibneti Ali ve li-ebeveyn er-karındaşı sağîr Ahmed ve li-ebeveyn kız karındaşı sağîre Hafîze'ye münhasıra oldığı bi'l-ihbâr 'inde'ş-şer'i'l-enver zâhir ve nümâyân olduktan sonra sağîrân-ı mezbûrânın tesviye-î umûrlarını ru'yete kıbel-i şer'den vasî nasb ve ta'yîn olunan vâlideleri mezbûre Fatıma bi'l-vesâye ve bi'l-asâle taleb ve ma'rifetleri ve ma'rifet-i şer'le Eytâm müdîri hâzır oldığı halde tahrîr ve bi'l-müzâyede bey' ve taksîm tereke-i müteveffâ-yı mezbûrdur ki ber-vech-i âtî zikr olunur fi'l-yevmi'l-hâmis aşer min şehr-i Recebü'l-müreccb li-sene selâse-mie ve elf [(15 Receb 1300) 22 Mayıs 1883].

	Aded	Değer
Köhne canfes[344] Entâri	1	100
Müsta'mel canfes şalvar	1	50
Nim-tân[345]	1	100
Acem şalı	1	50
İpekli mendil	1	10
Köhne Uçkur	4	5
Yazma yemeni	2	4
Kaz yemenisi	7	10
Sandık yaşil	1	30
Câr	1	40
Atlâs iç entârisi	1	35
Fes	1	5
Hamam takımı	1	50

[344] Renkli bir tür kumaş
[345] Mintan

Kumaş hırka	1	50
İpekli kurb	4	80
El havlısı	2	18
El havlısı Selanik	6	15
Yatak	1	40
Yorgan	2	30
Yasdık	2	10
Canfes ûrba takımıyla		80
Mor atlas entari	1	170
Min-tân sırmalı	1	90
Ayakkabı canfesi	1	30
Müteveffâ-yı mezbûrenin zevci zimmetinde mehr-i mü‘eccel hakkı		201
Yekûn’üt-tereke	1152	
Minhâ		
Techîz tekfin mesârifi		

(s. 67)

Yekûn’ül-ihrâcât	
Cem’an el-bâkî taksîm beyne’l-verese bi’l-farîza’üş-şer‘iyye[346]	

Numero: 37 [92]

Husûs-ı atîyyü’l-beyânın mahallinde ketb ve tahrir ve fazl ve hasbiyçün canibi şerîfin **‘aşardan** bu dâ‘ileri Bidayet a‘zasından Mehmed Şakir Efendi ile ma‘an Çerkeş kasabası mahallâtından İdris mahallesinde Kara Hüseyin oğlı Mustafa menziline varılub ceridede mazbûtu’l-esâmî müslimîn huzûrlarında akd-i meclis-i şer‘-i ‘âlî olundukda menzil-i mezkûrede sakîn sahib-i ‘arzuhâl mezbûr Mustafa bin Hüseyin meclis-i ma‘kûd-ı mezkûrede derûn-ı arzuhâlde mezkûru’l-ism Hacı Hasan oğlı Hacı Mehmed Ağa ibni Hasan muvâcehesinde işbu meclis-i şer‘i ‘âlî olunan menzilim havlısı derûnuna görınür mezbûr Hacı Mehmed Ağa bu def‘a inşâ eylediği menzilinden müceddeden pencere ihdâs idub menzilimin mukarr-ı nisvân olan mahalli rû‘yet olunub bi’l-külliye bana mazarratı olmağla pencere-i mezkûrun

[346] Metinde bilgi verilmemiş. İlerleyen hükümlerde 47 (102), tamamlanarak hisse sahiplerine payları taksim edilecektir.

kapadılması muradımdır deyu da‘va ol-dahî cevabında pencere-i mezkûrı bina ihdâs eylediğini ikrâr lâkin müdde‘i-yi mezbûrun tarafına bir hatve[347] damlalık terk itdim deyu mâ-‘adâ müddeâsını inkâr itmek müdde‘i-yi mezbûrun havlısında ‘udûl-ı ısrâr ricâl-i müslimînden ve dülger esnsfından Türk oğlı Mehmed Usta ibni Mehmed ve Sibci Mehmed Usta ibni Abdullah ve Sultan oğlı İsmail Usta ibni Emin ve erbâb-ı **esnafdan** Hacı Ömer oğlı Abdullah bin İsmail nâm kimesneler ile mahalli mezkûr mu‘âyene ve müşâhede olundukda fi’l-hakîka pencere-i mezkûrenin müdde‘i-yi mezbûra mazarratı olmağın mûcebince mazarrat-ı vâkı‘asının men‘i pencere-i mezkûrların sed ve bendiline mezbûm Hacı Mehmed’e tenbih oludnığı huzûr-ı ‘âlîlerine i‘lâm olundı el-emru li-men lehu’l-emr fi’l-yevmi’s-sâlis min şehr-i Şaban’ul-muazzam li-sene selase-mie ve elf [(3 Şaban 1300) 9 Haziran 1883].

Numero: 38 [93]

Çerkeş kazâsına tâbi‘ Ödüller karyesinden ve zât-ı tarîk-i şer‘i ile mu‘arrefe olan Emine Hatun binti Ali kazâ-i mezkûr bidâyet mahkemesinde akd olunan meclis-i şer‘-i münîrde icrâ mübâşiri İsmail Efendi ibni Mehmed mahzarında da‘va ve takrîr-i kelâm idub zevc-i dahlim olub işbu tarih-i i‘lamdan yedi sene mukaddem yani doksan üç senesi asâkir-i müstahfıza silkine idhâlen Rumili cânibine sevk ile Plevne kasabasında vukû‘ bulan muhârebede şehîden fevt olan karye-i mezbûr ahalisinden Arab oğlı Mehmed bin Ahmed bin Abdullah’ın mezbûr İsmâil Efendi zimmetinde cihet-i karzdan alacak hakkı olan yigirmi guruş kable’l-ahz ve’l-istifâ vefât idub meblağ-ı mezkûr yigirmi guruş bana mevrûs olmağla meblağ-ı mezkûrı mezbûr İsmail Efendi’den taleb iderim deyu da‘va itdikde ol-dahi cevabında ba’de’l-istintâk müteveffâ-yı mezbûr Mehmed’e ol-mikdâr guruşı deyni oldığı ve müdde‘iye-i mezbûre Emine Hatun’un verâset-i mezkûresini ikrâr idub lâkin dâîn-i merkûm Mehmed’in vefât eylediğini inkâr itmekle müdde‘iye-i mezbûre Emine Hatun ber-vech-i muharrer vefât müdde‘âsın Çerkeş kasabasının İdris ve Karalar mahalleleri ahalisinden olub her biri mahalleleri imam ve muhtarı-ı evvel ve sani ve ihtiyar a‘zâları Hasan Alizade Salih Hoca Hasan ibni Ali Ağa ibni Mustafa ve Mehmed Ağa ibni Halil ve diğer Mehmed Ağa ibni Mehmed ve Cumazzade Ahmed Efendi ibni Mehmed ve Mehmed Ağa ibni Hüseyin ve Ali bin Ömer ve Ahmed bin Abdullah nâm müzekkîlerden evvela bâ-varaka-i mestûre sirran ve ba‘dehû ‘alenen lede’t-

[347] Adım.

tezkiye ‘adl ve makbûlü’ş-şehâde idükleri ihbâr ve asâkir-i mezkûre efradından oldukları halde mezkûr Pilevne’den gelen zat-ı mezbûreyi bi’l-ma‘rifeti’ş-şer‘iyye ‘ârifân Çalık oğlı Mehmed Şakir bin Hüseyin ve Sürici Çolak oğlı Ahmed bin Mustafa nâm kimesneler şehâdetleriyle bi’l-muvâcehe ber-nehc-i şer‘î isbât itmeğin mûcebince ba’de’l-hükm ve’t-tenbîh mâ-vak‘a bi’t-taleb ketb olundı hurrire fi’l-yevmi’s-sâmin aşer min şehr-i Cemâziye’l-evvel li-sene selâse-mie ve elf [(18 Cemâziye’l-evvel 1300) 27 Mart 1883].

Şuhûdü’l-hâl; A’zâdan Mehmed Şakir Efendi ibni Ömer, Mukayyid Mustafa Efendi ibni Mehmed, İcra Mübaşiri Arif Ağa, ve Gayruhum’ül-hâzırûn

(s. 69)

Numero: 39 [94]

Çerkeş kazâsına tâbi‘ Eymür karyesinden olub bundan akdem vefât iden Arif Ağa dâmâdı Ali Ağa ibni Süleyman ibni Abdullah’ın sulbi oğlı ve hâlen on dokuz yaşını mütecâviz olub sinni ve cüssesinin bulûğa tahammüli ve bulûğını **müferrir-i mute‘arif** ve ber-vech-i âtî rüşdini iddi‘â iden işbu bâisi’l-vesîka Yusuf kazâ-i mezkûrda bidâyet mahkemesinde akd olunan meclis-i şer‘-i şerîf-i enverde hâl-i siğarından tesviye-i umûruna bâ-hüccet-i şer‘iyye vasî mansûbı olmağla mâl-ı mevrûsına bi’l-vesâye vaz‘-ı yedi mütehakkık olan Ebuzer oğlı Ebûbekir Ağa ibni Musa mahzarında üzerine da‘vâ ve takrîr-i kelâm idub hâlâ ben âkıl ve bâliğ ve bulûğuma rüşdüm hakkım olub umûrumı bi’n-nefs görmeğe kâdir ve i‘ânet-i[348] vasîden müstağni olmamla pederim müteveffâ-yı mezbûr Ali Ağa’dan mevrûs ve ber-vech-i defter kassam mâlımı vasîm mezbûr Ebûbekir Ağa’dan hâlâ taleb iderim sûal olunub bana teslime kıbel-i şer‘den vasîm mezbûra tenbîh olunmak murâdımdır didikde gıbbe’s-sûal ol-dahî cevâbında müdde‘i-yi mezbûr Yusuf’un ber-mûceb-i defter mezkûr mal-ı mevrûsına bi’l-vesâye vaz‘-ı yedini ikrâr idüb lâkin müdde‘i-yi mezbûrun ber-vech-i muharrer müdde‘âsın inkâr idicek müdde‘i-yi mezbûr Yusuf’dan ber-vech-i meşrûh müdde‘âsına beyyine taleb olunduktan ‘udûl-i[349] **ihrâr-ı**[350] ricâl-i müslimîn’den ve karye-i mezbûre ahâlîsinden Eymürli Osman oğlı Halil Ağa ibni Osman ve Sırtlı oğlı Receb Efendi ibni İsmâil nâm kimesneler li-ecli’ş-şehâde meclis-i şer‘de hâzırân olub eserü’l-istişhâd fi’l-hakîka müteveffâ-yı

[348] Yardım,
[349] Vazgeçme, karardan geri dönme,
[350] Azade, hür, kendi istediğini yapabilen,

mezbûr Ali Ağa'nın sulbi oğlı işbu müdde'i-yi mezbûr Yusuf hâlen 'âkıl ve bâliğ ve bulûğuna rüşde mütezim olub umûrını bi'n-nefs ru'yete kâdir ve i'ânet-i vasîden müstağnidir biz bu hususa bir vech üzere şâhidleriz şehâdet dahî iderüz deyu her biri edâ-i şehâdet-i şer'iyye itdiklerinden vasî-i mezbûr dahî tasdîk ve kabul itmeğin mûcebince mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundı hurrire fi'l-yevmi'l-hâmis aşer min şehr-i Receb li-sene selâse mie ve elf [(15 Receb 1300) 22 Mayıs 1883].

Şuhûdü'l-hâl; A'zâdan Mehmed Şâkir Efendi, Mukayyid Mustafa Efendi

Numero: 40 [95]

Çerkeş kasabası mahallâtından İdris mahallesi ahâlîsinden olub bundan akdem vefât iden Bunarcı [Punarcı] oğlı Ali Efendi ibni İsmâil bin Abdullah'ın verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Sâre binti Hasan ile babası İsmâil ve sulbiye sağîre kızı Emine'ye münhasıra oldığı bi'l-ihbâr 'inde'ş-şer'ü'l-enver zâhir ve mütehakkık oldukdan sonra sağîre-i mezbûrenin ceddi ve kıbel-i şer'den bâ-hüccet-i şer'iyye mansûbe vasîsi olan işbu bâ'isü'l-vesîka İsmail Efendi ibni Abdullah nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i enverde bi'l-vesâye takrir-i kelâm idub vasîsi oldığım sağîre-i mezbûrenin babası ve mûrisi müteveffâ-yı mezbûrdan müntekıl mahalle-i mezbûrede vâkı' tarafları Dede oğlı Hacı Ahmed ve mûezzin ve hark ve tarik ile mahdûd müştemilât-ı ma'lûmeyi hâvî bir bâb mülk menzili müşrif-i harâb ve mâil-i turâb olub hâsılı harcına dahi olmadığından mâ'adâ sağîre-i mezbûrenin nafaka ve kisveye dahî eşeddi ihtiyâcı olmağla menzil-i mezbûr ba'de'l-müzâyede ve kıbb-ı inkıtâ'ü'r-rağbetimin misliyle âhara bey' ve semeni istirbâh olunmak sağîre-i mezbûre hakkında min-külli'l-vücûh enfa' ve ûlâ olmağla vech-i mezkûr üzere cânib-i şer'den bana izin virilmek matlubumdur didikde ve hatta merkûmun kelimât-ı meşrûhası **(s. 70)** vâkı'a mutâbık ve nefsü'l-emre muvâfık oldığı zeyl-i kitâbda muharrerü'l-esâmî müslimîn ihbârlarıyla mütahakkuk olmağın mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundı hurrire fi'l-yevmi's-sâmin min-şehr-i Şabani'l-muazzam li-sene selâse-mie ve elf [(8 Şaban 1300) 14 Haziran 1883].

Şuhûdü'l-hâl; Hasan Alizade Molla Salih ibni Mustafa, Ak Abalı Hasan Efendi, Punarcı oğlı İsmail Efendi

Numero: 41 [96]

Çerkeş kasabası mahallâtından İdris mahallesi ahâlîsinden olub bundan akdem vefât iden Bunarcı oğlı Ali Efendi ibni İsmâil bin Abdullah'ın sulbiye-i sağîre kızı Emine'nin vakt-i rüşd ve sedâdına değin tesviye-i umûrını ru'yete kıbel-i şer'den bir vasî lâzım ve mühim olmağın emânet ile ma'rûf ve istikâmet mevsûf ve her vechle vesâyet 'uhdesinden gelmeğe kâdir idüği zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî müslimîn ihbârlerıyla 'inde'ş-şer'ü'l-enver zâhir ve mütehakkık olan sağîre-i mezbûrenin ceddi işbu bâisü'l-vesîka İsmail Efendi ibni Abdullah'ı kıbel-i şer'den sağîre-i mezbûrenin vakt-i rüşd ve sedâdına değin tesviye-i umûrını ru'yete vasî nasb ve ta'yin olundığında ol-dahî vesâyet-i mezkûre-yı kabul ve hidmet-i lâzımesi kemâ-yenbeğî edâya ta'ahhüd ve iltizâm itmeğin mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundı hurrire fi'l-yevmi'l-âşer min şehr-i Şa'bâni'l-muazzam li-sene selâse-mie ve elf [(10 Şaban 1300) 16 Haziran 1883].
Şuhûdü'l-hâl; Hasan Alizâde Mustafa Molla Sâlih, Ak Abalı Ali Efendi, ve Gayruhum'ül-hâzırûn

Numero: 42 [97]

Kastamonı vilâyeti dâhilinde Çerkeş kazâsının Ovacık nahiyesinde Duma karyesi ahâlisinden olub medîne-i Üsküdarda Karacaahmed Sultan mahallesinde sâkin iken bundan akdem vefât iden Mezarcı Feyzullah Ağa ibni İbrâhim bin Abdullah'ın verâseti mahalle-i mezbûrede sâkinler zevce-i menkûha-i metrûkesi Havva Hatun ibneti Abdullah ile zevce-i mezbûreden mütevellid sulbi kebîr oğlı Mezarcı Saîd Ağa ve karye-i merkûmede sâkine müteveffâ zevcesi Ayşe binti İbrahim'den mütevellide sulbiye kebîre kızı Kezban Hatun'a münhasıra oldığı bi'l-ihbâr inde'ş-şer'i'l-enver zâhir ve nümâyân olduktan sonra zât-ı zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî müslimîn ta'rifleriyle mu'arrefe olan binti mezbûre Kezban Hatun savb-ı şer'-i enverden me'zûnen[351] bi'l-hükm irsâl olunan nâhiye-i mezkûre nâ'ibimiz es-Seyyid İsmail Efendi'nin karye-i merkûme müsâfir odasında müslimûn-ı mezbûrûn huzurunda akd eylediği meclis-i şer'-i şerîf-i enverde ikrâr-ı tâm ve tâkrir-i kelâm idub babam mûrisim müteveffâ-yı mezbûrun hîn-i fevtinde ben karye-i merkûmede sâkine olarak gâibe olmamla terek-i müteveffâ-yı mezbûr-ı zevce ve ibni mezbûrân bi'l-ma'iyye müstakıllen zabt ve vaz'-ı yed ider olmalarıyla hisse-i ırsiyye-i şer'iyyemi

[351] İzinli olarak.

mezbûrândan ve zımem-i nâsda olan hukûkı dahi ashabından taleb ve da‘va ve ahz ve kabza ve lede’l-iktizâ sulh ve ibrâya ve bi’l-cümle makbûzını bana irsâl ve îsâle ve husûs-ı mezkûr mütevakkıf oldığı umûrın küllîsine tarafımdan mutlaka-i sahîha-i şer‘iyye ile vekîl ve nâib-i menâb nasb ve ta‘yîn eylediğimde ol-dahî vekâlet-i mezbûreyi kabul eyledim didiğini nâib-i mûmâ ileyh mahallinden ketb ve tahrîr ve me‘â-meb‘ûs emnâd-ı şer‘le meclis-i şer‘e gelub ‘al-i vukû‘a inhâ ve takrîr itmeğin mâ-vak‘a bi’t-taleb ketb olundı hurrire fi’l-yevmi’s-sâdis min şehr-i Şabanü’l-muazzam li-sene selâse-mie ve elf [(6 Şaban 1300) 12 Haziran 1883].

Şuhud’ul hal[352];

(s. 71)

Numero: 43 [98]

Çerkeş kasabası mahallâtından İdris Mahallesi ahâlisinden olub bundan akdem vefât iden Ömer Alemdar oğlı Ahmed ibni Ömer bin Abdullah’ın verâseti kendûden mukaddem vefât iden sulbi sahih oğlı Ömer’in sulb-i sağîr oğlı Mehmed ve sulbiye-i sağîre kızları Hadîce ve Hafîze’nin tesviye-i umûrlarını rû‘yete vasî-i mansûbları olan emmîleri işbu bâ‘isü’l-vesîka Abdullah ibni Ömer nâm kimesne kazâ-i mezkûr bidâyet mahkemesinde ma‘kûd meclis-i şer‘-i şerîf-i enverde takrîr-i kelâm idub vasîleri oldığım sığâr-ı mezbûrûnun mûrisleri müteveffâ-yı mezbûrdan müntekıl mahalle-i mezbûrede vâk‘ı tarafları Dede oğlı el-Hâc Ahmed Ağa ve Mü‘ezzin Mehmed Efendi ve hark ve tarîk-i ‘âmm ile mahdûd müştemilât-ı ma‘lûmeyi hâvî bir bâb mülk-i menzilleri harâb ve mâ‘il-i turâb olub hâsılı harcına vâfî olmadığından mâ‘adâ sığâr-ı mezbûrûnun nafaka ve kisveye dahî eşeddü ihtiyâcları olmağla menzil-i mezbûr ba‘de’l-müzâyede ve gıbbi-inkıtâ‘ü’r-rağbe semen misliyle âhara bey‘ ve semeni istirbâh olunmak sığâr-ı mezbûrûn haklarında enfa‘ ve ulâ olmağla vech-i mezkûr üzere cânib-i şer‘den bana izin virilmek matlûbumdur didikde vasî-i merkûmun bi’l-cümle kelimât-ı meşrûhası vakı‘a mutâbık ve nefsü’l-emre muvâfık oldığı zeyl-i huccetde mestûru’l-esâmî müslimîn ihbârlarıyla mütehakkık olmağın hâkim-i muvakki‘ sadr-ı küttâb Efendi hazretleri vech-i meşrûh vasî-i merkûme izin virmeğin mâ-vak‘a bi’t-taleb ketb olundı.

Şuhûdü’l-hâl; Hasan Ali Hocazade Salih Efendi ibni Mustafa, Ak Abalı Hasan Efendi

[352] Orijinal metnin alt kısmına denk gelen bu kısım okunamayacak haldedir. (Poz ; 38. s,70)

Numero: 44 [99]

An-asıl Çerkeş kasabasından olub Kengirida İmârât mahallesinde sâkine iken bundan akdem vefât iden Hafize Hanım ibneti Hafız Mehmed bin Abdullah'ın sadr-ı sağîr oğlı Mehmed Hayri ve sadrıye-i sağîre kızı Mevhibe'nin vakt-i rüşd ve sedâdlarına tesviye-i umûrlarını rû'yete kıbel-i şer'den bir vasî lâzım ve mühim olmağın emânet ile ma'rûf ve istikâmet ile mevsûf ve her vechle vesâyet 'uhdesinden gelmeğe kadir idüği zeyl vesikada muharrerü'l-esâmî müslimîn ihbârlarıyla lede'ş-şer'i'l-enver zâhir ve nümâyân olan mârru'z-zikr Çerkeş kasabası ahâlîsinden Hazinedarzâde işbu bâ'isü'l-vesîka Âşık Mehmed Ağa ibni Mehmed kıbel-i şer'den sağîrân-ı mezbûrânın vakt-i rüşd ve sedâdlarına vasî nasb ve ta'yîn olundığından ol-dahi vesâyet-i mezkûreyi kabul ve merâsimini kemâ-yenbeğî edâya ta'ahhüd ve inşirâh itmeğin mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundı hurrire fi'l-yevmi'r-râbi' min-şehr-i Şa'banu'l-muazzam li-sene selâse-mi'ete ve elf [(4 Şaban 1300) 10 Haziran 1883].
Şuhûdü'l-hâl; 'Azâdan Mehmed Şakir Efendi, Başkâtib Safvet Efendi ibni Ali, Muâvin Hilmi Efendi

(s. 72)

Numero: 45 [100]

Husûs-ı âtiyyü'l-beyânın mahallinde ketb ve tahrîri ve fasl ve hasbiçün cânib-i şer'iat-ı ğarradan bu dâ'ileri A'zâdan Mehmed Rızâ ve Mehmed Şakir Efendiler ve Başkâtib Safvet ve Muâvin Hilmi ve Mukayyıd Mustafa Efendiler ile ma'ân Çerkeş kasabasının Okcılar mahallesinde köyüsti nâm mahalde vâki' **Beyvâde** oğlı harmânına varılub cerîde-i şer'iyyede mazbûtu'l-esâmî müslimîn huzurlarında akd-ı meclis-i şer'-i âlî olundukda mahalle-i mezbûrede sâkin **Beyvâde** oğlı Abdullah bin Mehmed meclis-i ma'kûd-ı mezkûrede zikr-i âtî harmana el-yevm vaz'u'l-yed-i mütehakkık olan er-karındaşı Mehmed Ağa ibnü'l-mezbûr muvâcehesinde üzerine da'vâ ve takrir-i kelâm idüb işbu mu'âyene ve müşâhede olunan harmanın bir taraftan Beyzadeğulları(?) Abdullah ve Mustafa ve Osman harmanları ve bir tarafdan Tabak Osman Ağa menzili ve bir tarafdan yine Tabak Osman tarlası ve bir tarafdan târik-i 'âmm ile mahdûd bir kıt'a harman babam müteveffâ-yı mezbûrun taht-ı tasarrufunda mülki olub **ba'de** vefâtına benimle karındaşım müdde'i-i 'aliye Mehmed Ağa'ya ve kız karındaşlarım Hadice ve Zehra ve Sâre ve Şerife'ye ve üveği vâlidem Emine Hatun'a bi'l-irsü'ş-şer'î intikâl idub ol-vechle irsen müşterek

mülkümüz iken mezbûr Mehmed Ağa kendi hissesine kanâ‘at itmeyub harman-ı mezkûrı müstekıllen fuzûlî zabt ider olmağla sûal olunub keff-i yediyle harmân-ı mezkûrdan hissemiz tefrîk olunub beynîmizde bi-hükmi’l-ferâ‘iz iktisâm olunmak muradımdır deyu ba‘de’d-da‘vâ ve’l-istintâk mezbûr Mehmed Ağa dahî cevabında harman-ı mezkûr pederimden müntekıl karındaşlarıyla müşterek oldığını talî‘an ikrâr itmesiyle bi’r-rızâ taksime tâlib oldığından harman-ı mezkûrda bi-hükmi’l-ferâiz ifrâz olunub benât-ı mezbûrât Hadice ve Ayşe ve Zehra ve Sare ve Şerife ve Emine Hatun’dan her birerlerinin hisselerine ‘arzen beşer buçuk hutve tûlen[353] kırk ikişer hutve ta‘yîn ve tahsîsle ve ebnân-ı mezbûrân Abdullah ve Mehmed hisselerine ‘arzen onbirer hutve tûlen kırk ikişer hutve ta‘yîn ve tahsisle ve her birinin hisse-i müfrezeleri[354] beynehumâlarına ‘alâmet-i fâsıla vaz‘ıyla fer‘iyye-i şer‘iyye icrâ olunmak tevzi‘ ve taksim kılınub her birerlerinin hisse-i müfrezeleri yedlerine vechi layıkıyla teslim olundukdan sonra mezbûrân Abdullah ve Mehmed Ağalar tekrar meclis-i şer‘de ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüb mârru’l-beyân harman-ı mezkûrdan her birimiz hisse-i müfrezemizi ahz ve kabz idüb husûs-ı mezkûre müte‘allık ‘âmme-i da‘vâdan zimmetlerimizi kabullerini hâvî ibrâ ve iskât ve yine her birimiz âharın ibrâsını ber-minvâl-i muharrer kabul eyledik deyû tarafeynin ikrâr ve tasdîkleri tescîl ve huzûr-ı ‘âlîlerine i‘lâm olundı el-emru li-men lehu’l-emr fi’l-yevmi’l-hâmis aşer min şehr-i Şa‘bânü’l-mu‘azzam li-sene selâse-mi‘e ve elf [(15 Şaban 1300) 21 Haziran 1883].

(s. 73)

Numero: 46 [101]

Çerkeş kasâbası mahallâtından Kurtlar mahallesi ahâlisinden olub bundan akdem vefât iden Karadana oğlı Ahmed bin Osman bin Abdullah’ın verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Emine Hatun ibneti Osman ile sulbî kebîr oğulları İsmail ve Ahmed ve Mehmed’e münhasıra oldığı bi’l-ihbâr inde’ş-şer‘i’l-enver zâhir ve nümâyân oldukdan sonra verese-î mezbûrûndan her birinin taleb ve ma‘rifetleri ve ma‘rifet-i şer‘le tahrîr kılınan tereke-i müteveffâ-yı mezbûrdur ki ber-vech-i âtî zikr ve beyân olunur hurrire fi’l-yevmi’l-hâmis aşer min şehr-i Recebü’l-müreccb li-sene selâse-mi‘e ve elf [(15 Receb 1300) 22 Mayıs 1883].

[353] Boyca, boyuna, uzunluğuna.
[354] İfraz olunmuş, ayrılmış.

	Aded	Değer
Evâni-i nühâsiyye	Kıyye; 19, kıymeti; 10	190
Müsta‘mel kilim	5	200
Müsta‘mel sağîr çuval	5	60
Sâc	1	10
Yatak kât	1	100
Tüyli koyun	13	520
Tiftik keçisi		100
Mahalle-i mezbûrede vâk‘ı müştemilât-ı ma‘lumeyi hâvî bir bâb mülk menzil		1000
Yekûn’üt-terekeü’l-mevcûdât	2180	
Minhâ’l-ihrâcât		
Techîz Tekfîn bâ-vasıyyet	200	
Mehr-i mû‘eccel li-zevceti’l-mezbûre	101	
Kaydiyye varaka bahâ	6	
Yekûn’ül-ihrâcât	307	
Sahhü’l-bâkî	1873	
Hisse-i zevce-i mezbûre Emine	234	
Hisse-i ibn’ül-kebîr’ül-mezbûr İsmail	546 Guruş, 13 Pâre	
Hisse-i ibn’ül-kebîr’ül-mezbûr Ahmet	546 Guruş, 13 Pâre	
Hisse-i ibn’ül-kebîr’ül-mezbûr Mehmet	546 Guruş, 13 Pâre	

Küsür 1 Pâre

Numero: 47 [102] [355]

Çerkeş kasabası mahallâtından Okcılar mahallesinde iken bundan akdem vefât iden Sare Hatun ibneti Arab oğlı Abdülkadir bin Abdullah’ın verâseti zevcî Mehmed bin Halîl ve vâlidesi Fatma Hatun ibneti Ali ve li-ebeveyn er-karındaşı sağîr Ahmed ve li-ebeveyn kız karındaşı sağîre Hafîze’ye münhasıra oldığı bi’l-ihbâr inde’ş-şer‘ü’l-enver zâhir ve nümâyân olduktan sonra sağîrân-ı mezbûrânın tesviye-i umûrlarını ru‘yete kıbel-i şer‘den vasî nasb ve ta‘yîn olunan vâlideleri mezbûre Fatıma bi’l-

[355] Bu hüküm üstte hüküm 36 (91) ile aynıdır. Orada paylaşım kısmı verilmemiş, sonlandırılmıştı. Burada tamamlanarak hisse sahiplerine payları taksim edilmiştir.

vesâye ve bi'l-asâle taleb ve ma'rifetleri ve ma'rifet-i şer'le Eytâm müdiri hâzır oldığı halde tahrîr ve bi'l-müzâyede bey' ve taksîm tereke-î müteveffâ-yı mezbûrdur ki ber-vech-i âtî zikr olunur hurrire fi'l-yevmi'l-hâmis aşer min şehr-i Recebü'l-mürecceb li-sene selâse-mi'e ve elf [(15 Receb 1300) 22 Mayıs 1883].

(s. 74)

	Aded	Değer
Köhne canfes entâri	1	100
Müsta'mel canfes şalvar	1	50
Nim-tân	1	100
Acem şalı	1	50
İpekli mendil	1	10
Köhne uçkur	4	5
Yazma yemeni	2	4
Kaz yemenisi	7	10
Sandık yeşil	1	30
Câr[356]	1	40
Atlâs iç entârisi	1	35
Fes	1	5
Hamam takımı	1	50
Kumaş hırka	1	50
İpekli kurb	4	80
El havlısı	2	18
El havlısı Selanik	6	15
Yatak	1	40
Yorgan	2	30
Yasdık	2	10
Canfes ûrba takımıyla		80
Mor atlas entarisi	1	170
Nim-tân sırmalı	1	90
Ayakkabı canfesi	1	30
Müteveffiyenin zevci zimmetinde mehr-		201

[356] Çarşaf, örtü.

i mü‘eccel hakkı		
Yekûn’üt-terekeü’l-mevcûd	1302	
Minhâ’l ihrâcât		
Techîz tekfîn	175	
Dellâliye eşyâ	20	
Kaydiye varaka bahâ	4	
Yekûn’ül-ihrâcât	199	
Sahhü’l-bâkî	li-taksîm beyne’l-verese bi’l-farîza’üş-şer‘i	
	1104 32 Resm-i kısmet ‘âdi =1077	
Hisse-i zevç	269 Guruş, 10 Pâre	
Hisse-i ümm’ül-mezbûre	179 Guruş, 20 Pâre	
Hisse-i eh’ul-lehâmaü’s-sağîr	418 Guruş, 32 Pâre	
Hisse-i uht’ül-lehâmaü’s-sağîre	209 Guruş, 16 Pâre	

Küsür Pare 1

(s. 75)

Numero: 48 [103]

Çerkeş kasabası mahallâtından Karalar mahallesi ahâlisinden işbu bâ‘isü’l-vesîka Karaveli oğlı el-Hâc Ahmed Efendi ibni Ahmed nâm kimesne kazâ-i mezkûrede bidâyet mahkemesinde ma‘kûd meclis-i şer‘i-şerîf-i enverde mûrisi olan sulb-i kebîr oğulları İsmail ve Ali nâm kimesneler mahzarlarında takrîr-i kelâm ve ta‘bîr-i ‘ani’l-merâm idub ben asla mâla mâlik olmayub fakîr ve **me‘esre**[357](?) ve nâçâr olub kâr ve kesbe iktidârda olmadığı ecilden muzdaribü’l-ahvâl olmamla kıbel-i şer‘den oğullarım mezbûrân İsmail ve Ali üzerlerine kadr-i kifâye nafaka farz ve takdîr olunmak matlûbumdur didikde mezbûr el-Hâc Ahmed Efendi’nin takrîr-i meşrûhı vâkı‘a mutâbık ve zikr-i âtî meblağ kadar ma‘rûf idüği sikât-ı sahîhati’l-kelimât ihbârlarıyla lede’ş-şer‘i’l-enver zâhir ve mukarrer olmağın kıbel-i şer‘den dahî mezbûr el-Hâc Ahmed Efendi’nin nafaka vesâîr levâzım-ı zarûriyesîçün oğulları mezbûrân üzerlerine işbu târîh-i kitâbdan i‘tibâren her birine yevm birer buçuk

[357] Güçlük, zorluk.

guruşdan ikisine cem‘an üç guruş nafaka bahâ farz ve takdîr buyurılub meblağ-ı mefrûz-ı mezkûr-ı harç ve sarfa ve lede’l-hâce istidâneye ve vakt-i zaferde oğulları mezbûrân İsmail ve Ali üzerlerine rucû‘a mezbûr el-Hâc Ahmed Efendi’ye izn virmeğin mâ-vak‘a bi’t-taleb ketb olundı hurrire fi’l-yevmi’t-tasi‘ ve’l-‘ışrîn min-şehr-i Şevvâli’l-Mükerrem li-sene selâse-mi‘e ve elf [(29 Şevval 1300) 2 Eylül 1883].

Şuhûdü’l-hâl; Fakâhetlü[358] Müftî Efendi, Sâbık Rüşdiye Hocası Mehmed Efendi, Saîd Beğ Efendi, Mukayyid Mazhar Efendi, Mumcı Alizâde Hasan Ağa, ve Gayruhum’ül-hâzırûn

Numero: 49 [104]

Katamonı vilâyeti celîlesi dâhilinde Kengiri Mutasarrıflığı[359] mülhakâtından Çerkeş kazâsına muzâfe Viran karyesi sâkinelerinden zâtı ta‘rîfü’ş-şer‘î ile mu‘arrefe Ayşe binti müteveffâ Hacı Safer Mustafa nâm Hatun kazâ-i mezkûr bidâyet mahkemesinde ma‘kûd meclis-i şer‘-i şerîf-i enverde zevc-i dâhli işbu bâ‘isi’l-küttâb Tulcı oğlı Ali Ağa ibni Mehmed mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrir-i kelâm idüb yedimde bâ-temessük mütevelli bi’l-icâreteyn mutasarrıfe oldığım Haremeyn-i muhteremeyn hazinesinden mazbût evkâfdan ma‘an Mahmiye-i İslambol’da Bağçe kapusında büyük kemerin karşusında kule civarında vâki‘ tarafları Arabacı Ebûbekir ve Buğdaycı Hüseyin Efendi dükkânları ve Yenicami‘-i şerif hisârı ve tarîk-i ‘âmm ile mahdûd yirmi yedi numrolı bir bâb kahvenin nısf hisse-î şâyi‘asından pederim müteveffâ-yı mezbûr Hacı Mustafa’dan müntekıl bir hums hisse-î şâyi‘a-ı mevrûsemi mahallinde bedel-i misliyle bâ-re’yi mütevelli âhara ferâğ ve tefviz ve teslîm ve i‘tası takrîre ve bedelini ahz ve kabza ve makbûzını bana irsâl ve îsâle ve husûs-ı mezkûrun mütevakkıf oldığı umûrun küllîsine tarafımdan zevcim mezbûr Ali Ağa’yı vekâlet-i mutlaka-î sahîha-î şer‘iyye ile vekîl ve nâib-i menâb nasb ve ta‘yîn eylediğimde ol-dahî vekâlet-i mezkûreyi kabul ve hidmet-i lâzımesini kemâ-yenbağî edâyı ta‘ahhüd ve iltizâm itmeğin mâ-vak‘a bi’t-taleb ketb olundı hurrire fi’l-yevmi’s-sâlis ve’l-‘ışrîn min şehr-i Zilhicceü’ş-şerîfe li-sene selâse mi‘e ve elf [(23 Zilhicce 1300) 25 Ekim 1883].

358

359 Mutasarrıflık idaresi için bakınız: ORTAYLI, İlber. (1985b) "Tanzimat ve Meşrutiyet Dönemlerinde Yerel Yönetimler",Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi, I.cilt, İletişim Yayınları, İstanbul, 231-244.

Şuhûdü'l-hâl[360]

(s. 76)

Numero: 50 [105]

Kastamonı vilâyet-i celîlesi dâhilinde kâin Kengiri mutasarrıflığı mülhakâtından Çerkeş kazâsına muzâfe Karacavirân nahiyesine tâbi‘ Bayramviran karyesi sâkinelerinden zâtları ta‘rîfü'ş-şer‘î ile ma‘rifât Halime ve Ayşe ve Emine bintûn müteveffâ Elli altı oğlı Mustafa bin Ahmed kazâ-i mezkûr bidâyet mahkemesinde akd olunan meclis-i şer‘-i şerîf-i enverde takrîr-i kelâm ve ta‘bîr-i ‘ani'l-merâm idub Nezâret-i Evkâf-ı Hümâyûn-ı Mülûkâneye mülhak bi'l-cümle evkâfın müsakkafatından[361] Mahmiye-i İslambol'da Ayazma kapusı hâricinde vâki‘ hısnı[362] eyvanîden bir tarafı zeytuncı dükkanı ve bir tarafı **küpec**i dükkanı ve bir tarafı ‘arsa-i hâliye ve bir tarafı tarik-i ‘âmm ile mahdûd dört yüz yetmiş iki numrolı bir bâb bekmezci dükkanı mülki derûnunda mevcûd beyne'l-esnâf gedik ta‘bîr olunur yevmî bir akçe icâre-i mü‘eccelelü âlât-ı lâzıme-i ma‘lûmenin nısfı pederimiz ve mûrisimiz müteveffâ-yı mezbûr Mustafa'nın bâ-temessük mütevelli taht-ı tasarrufunda iken ba‘de vefâta bizimle er-karındaşlarımız Ahmed ve Ali ve Hasan'a ‘al‘e't-tesviye **eşeddü asâ** intikâl itmekle dükkan-ı mezkûrun nısf hisse-i şâyi‘asından mûrisimiz müteveffâ-yı mezbûrda müntekıl birer … hisse-i şâyi‘a-i mûrisemizin mahallinde bedel-i misliyle bâ-re‘y-i mütevelli âhara ferâğ ve tefviz ve teslîm ve i‘tâsı takrîre ve bedelini ahz ve kabza ve makbûzunı bize irsâl ve îsâle ve husus-ı mezkûr mütevakkıf oldığı umûrın kellisine hâlâ Mahmiye-i İslambol'da Hattap kapusında mukîm yumurtacı esnafından Elli altı oğlı Mehmed Efendi ibni Mehmed nâm kimesneyi gıyâbında kabulüne mevkûfe tarafımızdan vekâlet-i mutlaka-i sahîha-i şer ‘iye ile vekili menâb nâsb ve tâyin eylediğinde gıbbe't-tasdîki'ş-şer‘î mâ-vak‘a bi't-taleb ketb olundı hurrire fi'yevmi'r-râbi‘ ve'l-‘ışrîn min-şehr-i Zilhicce'üş-şerîfe li-sene selâse-mi‘e ve elf [(24 Zilhicce 1300) 26 Ekim 1883].

Şuhûdü'l-hâl; Sarı Ahmed oğlı Ali Rıza Efendi ibni Hurşid, Hâcı Mustafa oğlı Davud bin Hüseyin

[360] Orijinal metnin alt kısmına denk gelen bu bölüm okunamayacak haldedir. (Poz ; 41. s,75)
[361] Müsakkaf olan, üzeri dam ile örtülü olan yerler : [ev, han, dükkân, gibi].
[362] Sağlam, sarp [yer], kale.

(s. 77)

Numero: 51 [106]

Çerkeş kazâsı nevâhîsinden Bayındır nâhiyesine tâbi‘ Çitoğlı karyesinden sinn ve cüssesinin bulûğa tahammüli ve bulûğunu mukarre(?) ve mukarrife ve zât-ı ta‘rîf-i şer‘î ile mu‘arrefe olan Şerife binti Ömer bikr-i bâliğa-i ‘âkıla kazâ-i mezkûr bidâyet mahkemesinde ma‘kud meclis-i şer‘-i şerîf-i enverde işbu tâlib-i bâisi’l-küttâb Kozoğlı Durmuş bin Hasan nâm kimesne mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idub mezbûr Durmuş mehr-i mü‘eccel ve mehr-i mu‘accel seniyye ile beni tezevvüce tâlib ve râğıb olmağla ben dahi üç yüz elli guruş mehr-i mü‘eccel ve bin guruş mehr-i mü‘accel üzerine nefsimi lede’ş-şuhûd mezbûr Durmuş’a akd ve tezvîc eylediğimde ol-dahî ber-vech-i muharrer tezevvüç ve kabul eyledi didikde gıbbe’t-tasdîki’ş-şer‘ mâ-vak‘a bi’t-taleb ketb olundı hurrire fi’l-yevmi’s-sânî ve’l-‘ışrîn min-şehr-i Zilhicce’üş-şerîfe li-sene selâse-mi‘e ve elf [(22 Zilhicce 1300) 24 Ekim 1883].
Şuhûdü’l-hâl; Mübâşir İsmâil Efendi, Mukayyid Mustafa Efendi, ve Gayruhum’ül-hâzırûn

Numero: 52 [107]

Çerkeş kasabası mahallâtından Karalar mahallesi sâkinelerinden zât-ı ta‘rîf-i şer‘i ile mu‘arrefe **râfi‘atü’**-vesîka Emine Hatun ibneti İsmail kasaba-i mezkûrede bidâyet mahkemesinde meclis-i şer‘-i şerîf-i enverde hâlen zevci Kara Veli oğlı el-Hâc Emir Ahmet ibni Ahmed mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idub zevcim mezbûr el-Hâc Ahmed Efendi beni bilâ-nafaka bırağub âhar zevcesi yanında iskân idub cins-i nafakadan bir nesne dahi virmeyub nafaka ve kisveye eşeddü ihtiyâc ile muhtâce olmamla zevcim mezbûr üzerine kıbel-i şer‘den mikdâr-ı kifâye meblağ farz ve takdîr olunmak matlûbumdur didikde mezbûre Hatun’un takrîr-i meşrûhası vâkı‘a mutâbık ve zikr-i âtî meblağ kadar ma’rûf idüği sikât-ı sahîhati’l-kelimât ihbârlarıyla lede’ş-şer‘i’l-enver zâhir ve mukarrer olmağın hâkim-i müvakki‘ **sadr-ı küttâb ve tubalehu hüsnü meâb** Efendi hazretleri dahî mezbûre Emine Hatun’un nafaka ve kisve bahâ vesâir levâzım-ı zarûriyesîçün zevci mezbûr el-Hâc Ahmed Efendi üzerine işbu târih-i kitâbdan i‘tibaren beher yevm altmış pare farz ve takdîr idüb meblağ-ı mefrûz mezkûr nafaka ve kisve vesâ‘ir levâzım-ı zarûriyesine harç ve sarf ve lede’l-hâce istidâneye ve vakt-i zaferde zevc-i mezbûr üzerine rucû‘a mezbûre

Emine Hatun'a izn virilmeğin mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundı hurrire fi'l-yevmi's-sâbi' aşer min-şehr-i Muharremi'l-haram li-sene ihdâ ve selâse-mie ve elf [(17 Muharrem 1301) 18 Kasım 1883].

Şuhûdü'l-hâl; A'zâdan Mehmed Efendi ve İcrâ Mübâşiri İsmâil Efendi

(s. 78)

Numero: 53 [108]

Fi'l-asl Kayseri Sancağı'na tâbi' Erkilet karyesi ahâlisinden olub li-ecli't-ticâret Çerkeş kasabasında kâin Yenihanda sâkin iken bundan akdem vefât iden Emirli oğlı Hacı Ahmed bin Abdullah nâm kimesnenin terekesi gâib-i ani'l-beled zevcesi Fatma ve anası Şerife ve kebîr oğlı İsmâil ve sağîr oğlı İhsan ile sağîre kızı Şerîfe'ye münhasıra oldığı lede'ş-şer'i'l-enver zâhir ve nümâyân olduktan sonra gâyibûn-ı mezbûrûnun mallarını muhafazaya kıbel-i şer'den vasî ve kayyûm nasb ve ta'yîn kılınan karye-i mezkûre ahâlîsinden Hacı Raşid oğlı Osman bin Raşid'in ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le tahrîr olunan tereke-i müteveffâ-yı mezbûrdur ki ber-vech-i âtî zikr ve beyân olunur hurrire fi'l-yevmi'r-râbi' âşer min şehr-i Rabî'i'l-âhir li-sene ihdâ ve selâse-mie ve elf [(14 Rabî'i'l-âhir 1301) 12 Şubat 1884].

	Aded	Değer
Nakd-ı mevcûd	124	
Bârgîr aded	2	500
Katır aded	1	300
Merkeb aded	2	200
Aba	1	30
Elbise müsta'mel takım	1	80
Yekûn'üt-terekeü'l-mevcûde	1234	
Minhâ'l-ihrâcât		
Techîz ve tekfin	120	
Dellâliye eşyâ	20	
Kaydiye varaka bahâ	4	
Yekûn'ül-ihrâcât	144	
Sahhü'l-bâkî El-kısm beyne'l-verese bi'l-farîzaü'ş-şer'iyye	1090 27 Resm-i kıymet âdi bahâ	

	= 1063
Hisse-i zevce-i mezbûre Fatma	132
Hisse-i ümmü'l-mezbûre	177
Hisse-i ibn'ül-kebîr İsmâil	301
Hisse-i ibn'üs-sağîr'ül-mezbûr İhsan	301
Hisse-i bint'üs-sağîreü'l-mezbûre Şerife	150

Verese-i kibâr-ı mezbûrât Fatma ve Şerîfe'nin hisse-i ırsiyyeleriyle ma'ân gâib-i mezbûr İsmail ve sağîrân-ı mezbûrân İhsan ve Şerife'nin bâlâda isimleri zirînde mürakkam ve **mefsûh**[363] hisse-i ırsiyyeleri dahî Eytâm müdîri ma'rifetiyle mahallinde edâne olunmak üzere li-ecli'l-istirbâh vasî ve kayyûm mansûbeleri Hacı Raşid oğlı Osman Ağa'ya teslim olundığı işbu mahalle şerh virildi.

(s. 79)

Sayfa boş, hüküm yazılmadan bir sonraki sayfaya geçilmiştir.

(s. 80)

Numero: 52 [109]

Kastamonı vilâyeti celîlesi dâhilinde Kengiri Sancağında Çerkeş kazâsına muzâfe Karacaviran nahiyesine tâbi' Kürt karyesi ahâlîsinden Der-aliyye'de Rüstempaşa câmi'-i şerifi kayyum-ı evvellliği hidmetinde mukîm iken bundan akdem vefât iden Abdullah oğlı Hüseyin bin Mehmed bin Abdullah'ın verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Kezban Hatun ibneti Mustafa ile sulbi kebîr oğulları Mehmed Sadık ve Ahmed Şükri'ye ve sulbiye-i kebîre kızları Fatma ve Hadice'ye münhasıra oldığı mahzar-ı hasm-ı câhidde ber-nehc-i şer'î sâbit olduktan sonra verese-i mezbûrûndan binti mezbûre Hadice kazâ-i mezkûrda bidâyet mahkemesinde akd olunan meclis-i şer'-i şerîf-i enverde zevci olub bâisü'l-vesîka Domalac oğlı Ömer Ağa ibni Osman mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idub pederim ve mûrisim müteveffâ-yı mezbûrun Der-aliyye hin-i fevtinde mevcûde olub benimle vâlidem Kezban Hatun ve er-karındaşım Mehmed Sadık ve Ahmed Şükri ve kız karındaşım Fatma'ya mevrûs olan terekesinden bana isâbet iden hisse-i ırsiyyemi mahallinde vâz'u'l-yed olanlardan ve zımem-i nâsda olan hukûkını ashâbından dahî taleb ve da'va ve ahz ve

[363] 1. Fesholunmuş, hükümsüz bırakılmış, yürürlükten kaldırılmış. 2. iptâl edilmiş, çalışmaz bir hâle getirilmiş.

kabza ve makbûzunı bana irsâl ve îsâle ve lede'l-hâce sulh ve ibrâya ve bunların mütevakkıf oldığı umûrun küllîsine tarafımdan zevcim mezbûr Ömer Ağa'yı vekâlet-i mutlaka-i sahîha-i şer'iyye ile vekîl ve nâib-i menâb nasb ve ta'yîn eylediğimde ol-dahî vekâlet-i mezkûreyi ber-vech-i muharrer kabul eyledi didikde gıbbe't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundı hurrire fi'l-yevmi'r-râbi' aşer min-şehr-i Saferü'l-hayr li-sene ihdâ ve selâse-mie ve elf [(14 Safer 1301) 15 Aralık 1883].

Şuhûdü'l-hâl: Kethuda oğlı Ali ibni Hasan, Gürcı oğlı Osman ibni Hasan

(s. 81)

Numero: 53 [110]

Çerkeş kazâsına muzâfe Karacaviran nâhiyesi kurâsından Karacaüyük karyesi ahâlîsinden Hirece oğlı Ali Ağa ibni Ahmed kazâ-i mezkûrda bidâyet mahkemesinde ma'kûd meclis-i şer'-i münîrde kazâ-i mezkûra tâbi' Bedil karyesinden Karaca Hasan oğlı Hüseyin bin Hasan muvâcehesinde yedimde mâl ve mülkim olan beyaz kuyruklı … sakar ve ayakları sûküli ve sık yollu ince boynuzlı ve sol kulağı delik sekiz yaşında boz bir re's çamuş ineğim tarih-i i'lâmdan üç mâh mukaddem Çerkeş'in Ovacık karyesinden Hidik oğlı havlısından zâyi' ve gâib olub merkûm Hüseyin yedinde olmağla bi'l-istihkâk taleb derim deyu ba'de'd-da'vâ ve'l-istintâk ol-dahî cevabında sâlifü'z-zikr şan ile mu'ayyen ve mevsûf olan mezkûr camus ineği müdde'i-yi mezbûrun malı oldığı **taliân** ve kad'ân ikrâr ve i'tirâf itmeğin mûcebiyle zikr olunan çamuş-ı mezkûr mevcûd eşya 'ayn ve müstehlike[364] ise kıymetini müdde'i-yi mezbûr Ali Ağa'ya bi't-taleb edâ ve teslimine mezbûr Hüseyin istirâm oldığı bi'l-hâsıl huzur-ı 'âlîlerine i'lâm olundı fi'l-yevmi's-sâlis aşer min-şehr-i Saferü'l-hayr li-sene ihdâ ve selâse-mie ve elf [(13 Safer 1301) 14 Aralık 1883].

Numero: 54 [111]

Husûs-ı âtiyyü'l-beyânın mahallinde ketb ve tahrîr ve keşfîçün cânib-i şeriat-i garrâda bu dâîleri bidâyet a'zâsından Mehmed Rıza ve Mehmed Şâkir ve Başkâtib Safvet ve idare a'zâsından İsmail Efendiler ile ma'ân Çerkeş kasabası mahallâtından İdris mahallesinde vâkı' müteveffiye Fatma Hanım'dan müteferriğ Kadı damadı oğlı menzili **ittisâlinde** kâin arsa-i hâliye[365] üzerine varılub cerîde-i şer'iyyede mazbûtu'l-

[364] İstihlak eden, yiyip icerek tüketen, bitiren.
[365] 1. tenha, boş, sahipsiz yer. 2. acık yer.

esâmî müslimîn huzurlarında akd-i meclis-i şer‘-i ‘âlî olundukda mahalle-i mezbûrede sâkin Kadıkıran damadı oğlı Ali Ağa ibni el-Hâc Arif meclis-i ma‘kûd-ı mezkûrede zikr-i âtî arsa-i hâliyeye el-yevm vaz‘u’l-yed mütehakkık olan Emirlizade Mustafa Ağa ibni Ali muvâcehesinde üzerine da‘va ve takrir-i kelâm idub işbu mu‘âyene ve müşâhede olunan arsa-i hâliyenin bir tarafdan Hasakizâde Halil Ağa ve bir tarafdan Sofu Ali Efendi ve bir tarafdan kendi menzilim ve bir tarafdan tarik-i ‘âmm ma‘a kapu ile mahdûd bir kıt‘a arsa-i hâliye merkûm Mustafa Ağa’nın Tabak Hüseyin’den müşterâ mülki oldığından benim menzilim dâhilinde olan arsamın bazısını kendi mülkü bulunan arsa-i hâliyesine ilhâk ile sulı kapusında vâkı‘ tarîkıme dahî fuzûlî ve bi-ğayr-i hakk müdâhale ider olmağla suâl olunub müdâhale-i vakı‘asının keff-i yedine tenbîh olunmak muradımdır deyu ba’de’d-da’vâ **(s. 82)** ve’l-istintâk ol-dahî cevâbında arsa-i hâliye-i mahdûd-ı mezkûrı müteveffiye Fatma Hanım ibneti Mehmed hâl-i hayâtında mülkünden ifrâz ve ta‘yin-i hudûd idub üç yüz yigirmi zirâ‘[366] olarak Tabak Hüseyin Ağa’ya beş yüz guruşa bey‘ ve teslîm ol-dahî tesellüm ve kabz ve kabul eyledikden sonra merkum Hüseyin Ağa dahi mezbûrenin hayâtında arsa-i mahdûd-ı mezkûre çakıl inşa idub bu vechle yedinde şirâ-î mülki iken bu def‘a merkûm Hüseyin Ağa arsa-i mezkûrı bana iki bin guruşa bey‘ ve temlik ve teslîm ve ben dahi temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul itmemle arsa-i mezkûr ol-vechle benim suret-i tasarrufumda şirâ-ı mülkümdür deyu bin iki yüz doksan altı senesi Saferü’l-hayrın onuncı güni târîhle müverreh esbak nâib Atâullah Efendi’nin hatr ve zımnını hâvî bey‘-i mezbûrı nâtık bir kıt’a hüccet-i şer‘iyye ibrâz ve irâ’e itdikde ber-mantûk-ı hüccet-i şer‘iyye arsa ve ebniye hâline muttala‘ erbâb-ı vukûf ve Dülger esnafından Gedikzade Mehmed Usta ve Helvacızade Ahmed Usta hazır oldukları halde arsa-i mezkûrı mesâha[367] itdirerek mikdârı üç yüz yirmi zirâ‘a iblağla mazmun hüccet-i şer‘iyye ber-minvâl-i muharrer muvâfık göründiğinden ve hakikat-i hâl bundan ibâret bulundığından hüccet-i mezkûr mecelle-i ahkâm-ı adliyenin bin sekiz yüz yirmi birinci maddesine tevfikân usulüne muvâfık şübhe ve tezvîr ve **tazyi‘den** sâlim olarak bir mahkeme hâkimi tarafından virilen senedin bilâ-beyyine mazmûnıyla amel ve hükm caizdir deyu musarrah oldığından mûcebince arsa-i mahdûd-ı mezkûr ma‘kabu mezbûr Mustafa Ağa’nın tahtı tasarrufunda kemâ-fi’s-sâbık mülk-i müşterâsı oldığı müddei-i mezbûr Ali Ağa’ya ba’de’t-tefhîm

[366] Dirsekten orta parmak ucuna kadar olan bir uzunluk ölcüsü, [75-90 santim arasında değişen şekilleri vardır]
[367] Ölçme

tasaddî eylediği da‘va-yı mezkûresiyle mezbûr Mustafa Ağa’ya bî-vech-i şer‘î mu‘ârazadan men‘ olundığı huzur-ı ‘âlîlerine i‘lâm olunur el-emru li-men lehu’l-emr fi’l-yevmi’s-sânî aşer min şehr-i Rabîû’l-evvel li-sene ihda selâse-mie ve elf [(12 Rabîü’l-evvel 1301) 11 Ocak 1884].

(s. 83)

Numero: 55 [112]

An-asl Çerkeşli olub Kengiri’de İmâret mahallesinde sâkin iken bundan akdem vefât iden Hafize Hanım ibneti Hâfız Mehmed bin Abdullah’ın sadr-ı sağîr oğlı Mehmed Hayri ve sadriye-i sağîre kızı Mevhibe’nin bâ-huccet-i şer‘iyye vasî-i mansûbeleri Çerkeş kasabasının İdris mahallesi ahâlîsinden Hazinedaroğlı Âşık Mehmed bin Mehmed kasaba-i mezkûrede hükûmet konağında bidâyet mahkemesine mahsus odada bi’l-cümle a‘zâ-yı meclis hazır oldığı halde akd olunan meclis-i şer‘-i münîrde sâlifü’z-zikr kasaba-i mezkûre mahallâtından Karalar mahallesi ahalisinden olub bundan akdem vefât iden Feyzullah oğlı Feyzi Çavuş ibni Ahmed bin Abdullah’ın zevce-i menkûha-i metrûkesi verese-i münhasırası olub terekesine bi’l-vâris vaz‘u’l-yedi mütehakkık olan Emine Hatun ibneti Osman tarafından vekîl müseccel-i şer‘isi damadı Salih Efendi ibni Mustafa muvâcehesinde vasîleri oldığım sağîrân-ı mezbûrânın vâlideleri ve mûriseleri müteveffiye-i mezbûrenin müteveffâ-yı evvel mezbûr Feyzi Çavuş zimmetinde cihet-i deyn-i şer‘îden 650 guruş alacak hakkı olub kable’l-edâ ve’l-îfâ mezbûre ve mezbûr müte‘âkiben vefât eylediklerinde meblağ-ı mezkûr vasîleri oldığım sağîrân-ı mezbûrân mevrûs olmağla murisi müteveffâ-yı evvel-i mezbûr Feyzi Çavuş’un vâz‘u’l-yed oldığı tereke-i vâfiyesinden bir bâb kebîr anbar ma‘a arsa ve yirmi kıyye evân-ı nühâsiyye ve bir kat yatak takımı fiyatı kat‘ olunarak müteveffâ-yı mezbûr duyûnuna mukâbil bana edâ ve teslime verese-i zevce-i mezbûre Emine Hatun’a kıbel-i şer‘den tenbih olunmak bi’l-vesâye muradımdır deyu tasaddî eylediğim da‘vamdan bâ-tevassut muslihîn vekîl-i mezbûr Salih Efendi ile müvekkilesi mezbûre Emine Hatun’a izâfetle kat‘u’n-nizâ‘[368] ve ref‘a’l-husûmete ‘ani’l-inkâr üç yüz guruş üzerine vesâyetim hasebiyle bi’t-terâzi ba‘de ‘akdi’l-musâlaha ve’l-kabûl bedel-i sahih-i mezkûrdan mâ-‘adâ ziyâde müddeâm mutâlâasına müte‘allıka âmme -i da‘vâdan müvekkile-i mezbûre Emine Hatun’a izafetle vekîl-i mezbûr Salih Efendi’nin zimmetini ibrâ ve iskât

[368] Kat‘-ı niza‘: kavgayı yatıştırma,

eylediğimden ol-dahi ibrâ-ı mezkûrımı bi'l-vekâle ba'de'l-kabul mârru'l-beyân yirmi kıyye nuhâsiye ve bir kat yatak takımı ile bir bâb anbar ma'a arsa müvekkile-i mezbûre Emine Hatun'un malı ve mülk-i sahihi ve hakk-ı sarfı olmuşdur keyfe mâ-yeşâ' ve … mutasarrıfe olsun fîmâ ba'd husûs-ı mezkûre müte'allıka müvekkile-i mezbûreden da'vâ ve nizâ'ım vukû' bulur ise hükkâm-ı şer' cânibinden istimâ' olunmasun deyu tarafeynin ikrâr ve be-tarikleri tescîl ve huzur-ı âlîlerine i'lâm olundı fi'l-yevmi'l-hâmis aşer min şehr-i Muharremü'l-harâm li-sene ihdâ ve selâse-mie ve elf [(15 Muharrem1301) 16 Kasım 1883].

Numero: 57[369] [113]

Çerkeş kasabası mahallâtından Karalar mahallesi ahâlîsinden olub işbu bin iki yüz seksen bir senesi hilâlinde vefât iden Abdürrezzak oğlı el-Hâc Ali Ağa ibni Ömer bin Abdullah'ın sulbiye kızı ve halen yigirmi yaşını mütecâviz olub sinn ve cüssesinin bulûğa tahallimi[370] ve bulûğunı mukarra ve mu'arrife ve ber-vech-i âtî rüşdini iddi'â iden işbu bâ'isetü'l-vesîka Fatma binti el-Hâc Ali Ağa meclis-i şer'-i şerîf-i enverde mezbûrenin hâli sığarında tesviye-i umûrına vasî-i mansûbesi olmağla mâl-ı mevrûsuna bi'l-vesâye vaz'-ı yedi mütehakkık olan Hacı Kadir oğlı İsmail Efendi ibni Ali mahzarında da'vâ ve takrir-i kelâm idub hâlen ben âkıle ve bâliğa ve bulûğuma rüşdüm munzam olub **(s. 84)** umûrımı bi'n-nefs görmeğe kâdir ve i'ânet-i vasîden müstağni olmamla pederim müteveffâ-yı mezbûr el-hâc Ali Ağa'dan mevrûs ber-mûceb defter kassâm malımı vasîm mezbûr İsmâil Efendi'den hâlen taleb iderim didikde gıbbe's-sûal ol-dahî cevabında müdde'iye-i mezbûrenin mal-ı mevrûsuna bi'l-vesâye vaz'-ı yedini ikrâr idub lakin müdde'iye-i mezbûrenin ber-vech-i muharrer rüşd-i müdde'asını inkâr idicek müdde'iye-i mezbûre Fatma'dan vech-i meşrûh üzere müdde'asına beyyine taleb olundukda 'üdûl-i ihrâr ricâl-i müslimînden ve mahalle-i mezbûre ahâlîsinden Çomarzade Çakır Hoca Ahmed Efendi ibni Mehmed bin Abdullah ve Halil Alemdar oğlı Mustafa Usta ibni Osman bin Halil ve Lazzade Mehmed Usta ibni Mahmud bin Abdullah nâm kimesneler li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'e hâzırûn olub eserü'l-istişhâd fi'l-hakîka müteveffâ-yı mezbûr el-Hâc Ali'nin sulbiye kızı işbu müdde'iye-i mezbûre Fatma hâlen âkıle ve bâliğa ve bulûğuna rüşdi münzam olub umûrını bi'n-nefs ru'yete kâdire ve i'ânet-i vasîden

[369] Numara olarak 56 verilmeyip 57'ye geçilmiştir.
[370] Kendi kendini donatma, süsleme.

müstağnidir biz bu hususa bu vech üzere şâhidleriz şehâdet dahî ider[iz] deyu her biri edâ-i şehâdet-i şer‘iyye itdikde ba‘de’t-ta‘dîl ve’t-tezkiye şehâdetleri makbul olmağın mûcebiyle ba‘de’l-hükm ve’t-tenbîh mâ-vak‘a bi’t-taleb ketb olundı fi’l-yevmi’l-ışrîn min şehr-i Rabî‘ü’l-evvel li-sene ihdâ [(ve] selâse-mie ve elf [(20 Rabî‘ü’l- evvel 1301) 19 Ocak 1884].
Şuhûd’ül-hal; Azadan Mehmed Rıza Efendi, Baş Katip Efendi diğer azadan Mehmed Şakir, Muavin Hilmi Efendi, İcrâ Mübâşiri İsmail Efendi, ve Gayruhum’ül-hâzırûn

Numero: 58 [114]

Trabzon vilâyeti celîlesi dâhilinde kâin Maçka kazâsı kurâsından Simur karyesi ahalisinden olub Çerkeşde li-ecli’t-ticâret Hân-ı atîkde mukim Kara İsmail oğlı Musa Durmuş Ağa ibni İbrahim Çerkeş Kazâsında Bidâyet Mahkemesinde ma‘kûd meclis-i şer‘-i şerîf-i enverde mârru’z-zikr Maçka kazâsına tâbi‘ Kadirul karyesinden işbu bâisü’l-küttâb Çolak oğlı Abdullah Efendi ibni Hasan mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrir-i kelâm idub bâ-tapu uhde-i tasarrufumda mâlik ve mutasarrıf oldığım arâzî-i emîriyeden karye-i mezkûr hudûdı dâhlinde vâkı‘ Camlık dimekle arîf tarafları Kara İsmail oğlı Ali ve tarafeyni Yürek oğlı İsmail ve hendek ile mahdûd tahminen yarım evlek mikdarı bir kıt‘a tarla ve yine salaviz toprağı dimekle arîf tarafları Kara İsmail oğlı Pir ve deli(?) Musa oğlı kızı **Gülfiraz**(?) ve Kara İsmail oğlı Nazîf ve Yürek oğlı İsmâil ile mahdût tahminen iki dönüm miktarı **(s. 85)** bir kıd‘a tarla ve yine Vasîl oğlı toprağı dimekle arîf tarafları Çarkacı oğlı Ali ve Kara İsmail oğlı Pir ve Süleyman ve tarik-i âmm ile mahdûd tahminen yarım dönüm mikdarı bir kıt‘a tarla ve yine köşe kenarı dimekle arîf tarafları Kara İsmail oğlı Pir ve Çarkacı oğlı Kasım ve Kara İsmail oğlı Nazîf ve tepe ile mahdûd tahminen bir dönüm mikdarı bir kıt‘a çayır ve yine Hanzar çayırı dimekle arîf tarafları mâ-i cârî ve Kara İsmâil oğlı Mehmed İzzet ve Durlak oğlı Panayurt ile mahdûd tahminen bir dönüm mikdarı bir kıt‘a çayır ki cem‘an beş kıt‘a çayır ve tarlalarımı bâ-re’y-i sâhib-i ırzâ[371] karındaşım İzzet Ağa’ya bin dört yüz guruş bedel ile mahallinde me‘mûrı huzûrında ferâğ ve tefviz ve i‘ta-yı tekrîre ve lede’l-iktizâ ber-mûceb nizâm-ı seniyye senedinin ahz ve kabzına ve husûs-ı mezkûrun mütevakkıf oldığı umurun küllisine tarafımdan hâzır-ı mezbûr Abdullah Efendi’yi vekâlet-i mutlaka-i sahîha-i şer‘iyye ile vekîl ve nâib-i menâb nasb ve ta‘yin eylediğimde ol-dahî vekâlet-i mezkûreyi kabul ve hidmet-i

[371] Otu çok olan yer, çayırlık.

lâzımesini kemâ-yenbağî edâya ta‘ahhüd ve iltizâm itmeğin mâ-vaka‘ bi’t-taleb ketb olundı hurrira fi’t-tâsi‘ aşer min şehr-i Rabîü’l-evvel li-sene ihdâ ve selâse-mie ve elf [(19 Rabî‘ü’l-evvel 1301) 18 Ocak 1884].

Şuhûd’ül-hal; Çolak Hüseyin ibni Hasan, Kara İsmail oğlı Kamil ibni Pir, Sirac oğlı Mehmed ibni İsmail ve Kara İsmail oğlı Halim ibni Ali, ve Karaçalı oğlı Osman ibni Mehmed

Numero: 59 [115]

Çerkeş kasabası mahallâtından Okcılar mahallesinde sâkine iken bundan akdem vefât iden Sâre Hatun ibneti Abdülkadir bin Abdullah’ın verâseti zevci Avcı Mehmed bin Halil ile validesi Fatma Hatun ibneti Ali ve li-ebeveyn er-karındaşı sağîr Ahmed ve li-ebeveyn kız karındaşı Hafîze’ye münhasıra oldığı bi’l-ihbâr inde’ş-şer‘i’l-enver zâhir ve nümâyân olduktan sonra verese-i mezbûrûndan ümm-i mezbûre Fatma Hatun kendi nefsinden asâleten ve sağîrân-ı mezbûrândan tesviye-i umurlarına vasî-i mansûbeleri olmağla vesâyet kasaba-i mezkûrede Bidâyet Mahkemesinde ma‘kûd meclis-i şer‘i şerîf-i enverde müteveffiye-i mezbûrenin terekesine bi’l-verâse vaz‘ı-yedi mütehakkık olan işbu bâ‘isü’l-vesîka mezbûr Mehmed muvâcehesinde bi’l-asâle ve bi’l-vesâye ve bi’l-verâse ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idub kızım ve murisim müteveffiye-i mezbûrenin kâffe-i terekesi nukûd ve ‘arûz ve menkûl olub tereke-i mezkûr-ı mezbûr Mehmed müstakıllen zabt ve vaz‘ı-yed ider olmağla murisim müteveffiyenin terekesinin benimle sağîrân-ı mezbûrânın hisse-i ırsiyyelerini mezbûr Mehmed’den bi’l-asâle ve bi’l-verâse taleb iderim deyu da‘vaya tasaddî ve ol-vechle beynimizde münâza‘ât-ı[372] kesire ve muhâsamât-ı şedîde cereyân etmişdi el-hâlet hâzihî muslihûn **(s. 86)** tavassutuyla beynimiz ıslâh ve tanzîm olunub ben bi’l-vesâye ve bi’l-asâle da‘va-yı mezkûrumdan şerâ‘it-i sıhhat-i sulhi hâvî ve mevâni‘-i müfsideden ‘ârî ‘alâ tariki’t-tehâricü’ş-şer‘î nukûd ve terekesinden sağîrân-ı mezbûrân hisseleri ile benim hisse-i ırsiyyeme isâbet iden ezyed ve evfer olan dört yüz guruş üzerine mezbûr Mehmed ile inşâ-î ‘akd-i sulh eylediklerinde ben dahi bi’l-vesâye ve bi’l-asâle sulh-ı merkûmı kabul ve bedel-i sulh olan meblağ-ı mezkûr dört yüz guruş mezbûr Mehmed meclis-i sulhdan kable’l-mufâreka bana tamamen ve kâmilen def‘ ve teslîm eylediğinde ben dahi yedinden bi’l-vesâye ve bi’l-verâse bi’t-temâm ahz ve kabz eyledim fîmâ ba‘d mûrisim müteveffiye-i mezbûrenin kalîl ve

[372] Ağız kavgası çekişme

kesîr-i nukûd ve ‘arûz ve menkul-ı ma‘lûm ve meçhûl bi’l-cümle ism-ı mal ıtlak olunur terekesine ve hukûk-ı mîrâsa müte‘allıka âmme-i da‘vâdan mezbûr Mehmed’in zimmetini ibrâ-î ‘âmm sahîhi şer‘î ile bi’l-vesâye ve bi’l-verâse ibrâ ve iskât eylediğimde ol-dahî bana medfû‘ı olan bedel-i sulh-ı merkûm dört yüz guruşun istirdâdına ve cemî‘ hukûk-ı mirâsa müte‘allıka âmme-i da‘vâdan benim zimmetimi bi’l-verâse ibrâ ve iskât ve her birimiz ber-vech-i muharrer âharın ibrâsını kabul eyledik didikde gıbbe’t-tasdîki’ş-şer‘î mâ-vak‘a bi’t-taleb ketb olundı hurrire fi’l-yevmi’l-hâmis aşer min şehr-i Rabî‘ü’l-evvel li-sene ihdâ ve selâse-mie ve elf [(15 Rabî‘ü’l-evvel 1301) 14 Ocak 1884].
Şuhûdü’l-hal: Müfti Efendi, Said Beğ Efendi, Hocazade Süleyman Efendi, İkinci Kâtib Mustafa Efendi, ve Gayruhum’ül-hâzırûn

Numero: 60 [116]

Çerkeş kazâsına tâbi‘ Bozoğlı karyesinde sâkine sinn ve cüssesinin bulûğa tahammüli ve bulûğını mukırra ve mu‘terife zâtı ta‘rîf-i şer‘î ile mu‘arrefe olan Sarı Ali oğlı Kerimesi Hafîze binti Ahmed nâm bikr-i bâliğa-i ‘âkıla meclis-i şer‘i şerîf-i enverde işbu talibi bâ‘isi’l-küttâb karye-i mezbûre ahâlisinden Fındıkoğlı Sadık Ağa ibni Ahmed nâm kimesne mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüb mezbûr Sâdık Ağa mehr-i mü‘eccel ve mu‘accel tesmiyeleriyle beni tezevvüce tâlib ve râğıb olmağla ben dahi beş yüz guruş mehr-i mü‘eccel ve bin guruş mehr-i mu‘accel üzerine nefsimi lede’ş-şuhûd mezbûr Sadık Ağa’ya akd ve tezvîc ve tenkîh eylediğimde ol-dahi tezvîc ve kabul eyledi didikde gıbbe’t-tasdîki’ş-şer‘î mâ-vak‘a bi’taleb ketb olundı hurrire fi’l-yevmü’r-râbi‘ min-şehr-i Cemâdiye’l-ûlâ li-sene ihdâ ve selâse-mie ve elf [(4 Cemâziye’l-ûlâ 1301) 2 Mart 1884].
Şuhûdü’l-hal: Karye-i mezbûrdan Emir Mehmed oğlı Mehmed Çavuş bin Mustafa, Uzun oğlı Hasan Çavuş, ve Gayruhum’ül-hâzırûn

(s. 87)

Numero: 61 [117]

Çerkeş kazâsına tâbi‘ Boğaz nahiyesinin Belkovan karyesi ahalisinden olub bundan akdem vefât iden Koca Mehmed oğlı Mehmed bin Abdurrahman’ın sulbi sağîr oğulları Mustafa ve Mevlûd ve sulbiye-i sağîre kızı Fatma’nın tesviye-i umûrlarına kıbel-i şer‘den vasî-i mansûbeleri vâlideleri Hanım binti Ahmed talebiyle hâkim-i

müvakki‘ sadr-ı küttâb tûbâ lehû ve hüsnü-meâb Efendi hazretleri sığâr-ı mezbûrunın babaları müteveffâ-yı mezbûrdan mevrûs hisse-i ırsiyyeleri nemâlarından işbu târih-i kitâbdan itibaren her birine beher yevm yigirmişer pareden cem‘an altmış pare nafaka ve kisve baha farz ve takdir buyurub meblağ-ı mefrûz mezkûrı sığâr-ı mezbûrûnun nafaka ve kisve baha vesair levâzım-ı zarûriyelerine harç ve sarfa ve lede’l-iktizâ istidâneye ve ‘inde’z-zâfer mal-ı mevrûsları nemalarına rucû‘a vasî mezbûre Hanım’a izin virmeğin mâ-vak‘a bi’t-taleb ketb olundı hurrire fi’l-yevmi’s-sâmin min-şehr-i Cemâdiye’l-ûlâ li-sene ihdâ selâse-mie ve elf [(8 Cemâziye’l-ûlâ 1301) 6 Mart 1884].
Şuhûdü’l-hal; Azadan Mehmed Şakir, İcrâ mübâşiri İsmail, Muhzır Tahir Ağa ve Gayruhum’ül-hâzırûn

Numero: 62 [118]

El-Hamdü li’llâhillezi e‘azze havâsse ibâdihî bi-sarfı emvâlihim ilâ-envâ‘i’l-hayrât ve’-selâvatü ve’s-selâmu ‘alâ-rasûlihî Muhammedü’n-nur huve hayri’l-beriyyâti ve âlihî ve ashâbî ilâ-yevmi yestazıllü’l-mer‘u tahte’s-sadakât ammâ-ba‘d vakfiye-i celîlü’ş-şân ve cerîde-i bedî‘ül-‘ünvânın tahrîr ve inşasına sebeb oldur ki Kengiri Sancağı dâhilinde Çerkeş kasâbası mahallâtından Karalar mahallesi ahâlîsinden ve ashâb-ı hayrâtdan Hidâyetzâde Mehmed Saîd Beğ ibni el-Hâc Mustafa Beğ kasaba-i mezkûrede hükümet dairesinde bidâyet mahkemesine mahsûs odada ma‘kûd meclis-i şer‘-i şerîf-i enverde vakf-ı âtiyyü’l-beyân li-ecli’t-tescîl ve’l-itmâm-ı emri’t-tekmîl mütevelli nasb ve ta‘yîn eylediği mahalle-i mezbûrede sâkin Hafız Mehmed Efendi ibni Mehmed mahzarında ikrâr-ı sahih-i şer‘î ve i’tirâf-ı sarîh-i mer‘î idub atyeb malımdan ve enfes-i menâlimden ifrâz eylediğim bin beş yüz guruş hisbet’ül-‘azîm ve taliben li-cennâti’n-nâim vakf-ı sahîh-i müebbed ve habs-i sarîh-i muhalled idüb şöyle şart eyledimki meblağı mezkûr bin beşyüz guruş ‘alâ vechi’l-halâl bâ-yed-i mütevelli rehn-i kavil veyâ kefil malı ile senevî on onbir buçuk hesâbı üzere istirbâh olunub hâsıl olan ribhinden iki yüz yigirmi beşer guruş mütevellisi bulundığım sâlifü’z-zikr kasaba-i mezkûrenin İdris mahallesinde vâkı‘ ceddim Hidâyetzade Şerife Fatma kadın vakfından olub bu def‘a ma‘rifet-i ‘âcizânemle hîn-i ta‘mîrinde vaz‘-ı münîre binâ‘ ve ihyâsına muvaffak oldığım Câmi’-i şerifde hatîb olan zata virile ve ben ber-hayât oldıkça tevliyeti bana ve vefatımdan sonra sulbi oğlım Ali Rıza Beğ Efendi’ye ve onun vefatından sonra evlad ve evlad-ı evlâdımın evlâd-ı

evlâd-ı zükûrumun batnen ba‘de batnın ekber vârislerine ve ba‘de’l-inkırâz mahalle-i merkuma **(s. 88)** (mahalle-i merkûme) ahâlîsi beyinlerinde tevliyeti muhtarları olan kimesneye meşrûd ola ve bi-emrillâhi Teâlâ mürur-ı eyyâm ve şurûr- a‘vâm ile icrâ-yı şerâit-i mezkûre müte‘addid olur ise ribh-i mezkûr-ı mutlak fukarâ-ı müslimîne sarf oluna deyub meblağ-ı mezkûr bin beş yüz guruş fâriğan ani’ş-şevâğil mütevelli-i mezbûra teslîm ol-dahi ber-vech-i vakfiyet kabz ve tesellûm vesâir mütevellilerin evkâfdan tasarrufları gibi tasarruf eyledi didikde gıbbe’t-tasdîki’ş-şer‘î vâkıf-ı mezbûr butlân-ı vakf-ı nukûd ve zımnında olan kuyûda ve ba‘de kavl-i ademi lüzûmına teşebbüs idub mütevelli-i mezbûr dahî sıhhat ve lüzumuna zâhib olan e‘imme-i dîn kullarıyla mukâbele birle hükm taleb idicek fî zemânınâ beyne’l-‘aliü’l-izâm cârî olan vech-i muhtâr üzere hâkim-i mevkı‘ sadr-ı küttâb tûbâ lehû ve hünü-meâb efendi huzurunda murâfa‘a itdiklerinde ol-dahî ‘âlimen bi’l-hilâfi’l-cârî beyne’l-e‘immeti’l-eslâf vakf-ı mezbûrun evvelâ sıhhatine ve sâniyen lüzûmına hükm-i sahîh-i şer‘i ve kazâ-ı sarîh-i mer‘i itmekle vakf-ı mezbûr sahîh ve lâzım olub min ba‘d nakz ve ibtâli memnun‘u’l-ihtimâl oldı fi’l-yevmi’t-tâsi‘ min-şehr-i Cemâdiye’l-ûlâ li-sene ihdâ [(ve] selâse-mie ve elf [(9 Cemâziye’l-ûlâ 1301) 7 Mart 1884].

Şuhûdü’l-hal: Müftî Efendi, İncezade Sadık Efendi, Muâvin Hilmi Efendi, İkinci Kâtib Mustafa Efendi ve Gayruhum’ül-hâzırûn

Numero: 63 [119]

Ba‘de’d-defter müteveffâ-yı mezbûrun terekesinden hâric ez-defter-i kassâm malı ve mülki olub Haremeyn-i muhteremeyn hazinesinden mazbûd evkâfdan Der-‘aliyye’de bağçe kapusında vâkı‘ bir bâb kahvehanede olan bir hums hissesini bu def‘a merkûm Receb Efendi bâ-izn-i şer‘î mahallinde bedel-i misliyle bâ-re‘y-i mütevelli-i âhara ferâğ eyledği hums hissesinin esmânıdır ki ber-vech-i âtî zikr ve beyân olunur fi’l-yevmi’l-hâmis aşer min şehr-i Saferü’l-hayr li-sene ihdâ ve selâse-mie ve elf [(15 Safer 1301) 16 Aralık 1883].

5997 = 150 Resm-i kısmet minhâ 5847	
Hisse-i ibn’üs-sağîr’ül-mezbûr	1455 guruş, 30 Pâre
Hisse-i binti sağîre-i mezbûre	1455 guruş, 30 Pâre

Hisse-i binti sağîre-i mezbûre	1455 guruş, 30 Pâre
Hisse-i binti sağîre-i mezbûre	1455 guruş, 30 Pâre

(s. 89)

Numero: 64 [120]

Çerkeş kazâsına tâbi‘ Viran karyesi ahalisinden olub bundan akdem vefât iden Hacı Sofu oğlı Mustafa bin Mustafa bin Abdullah’ın sulbi sağîr oğlı Mustafa ve sulbiye-i sağîre kızları Hatice ve Adile ve Saniye’nin vasî-i mansûbeleri karye-i mezbûre ahalisinden Sırtlı oğlı Recep Efendi ibni İsmail talebiyle hâkim-i muvakki‘ küttab tûbâ lehû ve hüsnü-meâb Efendi sıgâr-ı mezbûrûnın babaları müteveffâ-yı mezbûrdan mevrûs hisse-i ırsiyeleri nemalarından işbu tarili kitabdan i‘tibaren her birine beher yevm otuz pâredan dördüne cem‘ân yüz yigirmi pâre nafaka ve kisve bahâ farz ve takdîr buyurup meblağ-ı mefrûz mecmû‘-ı mezkûrı sığâr-ı mezbûrûnın nafaka ve kisve bahâ levâzım-ı zarûriyelerine harc ve sarfa ve ledel-‘iktiza istidâneye ve ‘indez-zafer mâlı mevrusları nemâlarına rücû‘a vasî-i mezbûr Recep Efendi’ye izn virmeğin ma-vak‘a bi’t-taleb ketb ve imlâ kılındı hurrire fi’l-yevmü’s-sâni‘ aşer min-şehr-i Cemâdiye’l-ûlâ li-sene ihdâ ve selâse-mie ve elf [(12 Cemâziye’l-ûlâ 1301) 10 Mart 1884].
Şuhudü’l-hal; Azadan Mehmed Şakir, İcrâ mübâşiri İsmail Efendi

Numero: 64[373] [121]

Kastamonu Vilayet-i celilesi dâhilinde Zağferanbonulu[374] Kazâsına tabi‘ Kıran karyesi ahalisinden ve tabi‘i Devleti-Ali’nin Rum milletinden olub bundan akdem vefât iden Kaba Sakal oğlı Kirako veledi Toduri verâseti zevce-i metrukesi Resmina binti Hacı Andon ile sulbi kebir oğlu Yovaki ve sulbiye kebire kızları Sofya ve Sultan ve Mariya ve Anasa’a münhasıra olduktan sonra kıble’t-taksim ibnü’l-mezbur Yovaki dahi fevt olub verâseti validesi Resmina ve kız karındaşları Sofya ve Sultan ve Mariya ve Anasa münhasıra ve tashîh-i mesel-i mirasları bi-hükm’ül-menasınca iki yüz kırk sehmiden olub sihâm-ı mezbureden kırk dört sehmi zevce-i mezbure ve Resmina’ya verilmiş üçer sehminden cem‘an bu yigirmi altı sehmi bintânı mezbûrtân Mariya ve Anasa ve otuz beşer sehminden cem‘ân yetmiş sehmi bintânı mezbûrtân

[373] Numara 64 ard arda gelen iki hükme verilmiş.
[374] Bu günkü Safranbolu, Karabük

Sofya ve Sultan'a isabet ba'de't-tahakükü'ş-şer'i verese-i mezbûrûndan zâtı ta'rif-i şer'i ile mu'arrefe olan binti mezbûre Sofya Çerkeş kazâsı Bidayet Mahkemesinde ma'kûd meclis-i şer'-i şerif-i enverde ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edub pederim ve murisim müteveffâ Kirako'dan bi'l-ırsi'ş-şer'i mâri'z-zikr karye-i mezbûrede vâki' bir taraftan Köle Mustafa oğlu Börekçi Mustafa usta ve bir taraftan Hacı Vasîl oğulları Esber ve Kirako ve bir taraftan muhtar Hasnuz menzillerine müntehil ve bir taraftan tariki 'amm ile mahdûd ve müştemilât-ı ma'lûmeyi hâvi bir bab mülk-i menzil ve yine karye-i mezbûre civarında kain Akbayır demekle 'arif bir taraftan Çavdar kızı Sultan bir taraftan Palacı oğlı Hacı Yusuf bir taraftan Köle Bodos ve bir taraftan tariki 'amm ile mahdud **guruhundan**[375] mülk bir kıt'a bağ ki cem'ân iki kıt'a bağ ve mülk ü menzilde olan bir tashîh mezkûr otuz beş sehm hisse-i şâyi'a-i ırsiyyemi mahallinde semen-i misliyle âhz bey' ve ferâg ve tefvîz zevce layıkı üzere teslim ve i'ta-yı takrîre ve semenini ahz ve kabza ve makbuzunu bana irsal ve isale ve husus-ı mezkûrun mütevakıf olduğu umûrun küllisine halen Zağferanbolı'da sakin Hacı Kılıbozoğlu Hacı Bodos Ağa'yı gıyabında kabulüne mevkûfa tarafımdan vekalet-i mutlaka-i sahiha-i şer'iyye ile vekil ve nâîb-i menâb nasb ve ta'yîn eyledim dedikde kıbb'et-tasdîk'iş-şer'i mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu hurrire fi'l-yevmi'l-hamis aşer mi'n-şehr-i Cemâdiye'l-ûlâ li-sene ihda ve selase mie ve elf [(15 Cemâziye'l-ûlâ 1301) 13 Mart 1884].

(s. 90)

Numero: 65 [122]

Kastamonu Vilayeti dâhilinde Kengiri Sancağında Çerkeş Kazâsına tabi Çölmekçi Karyesi ahalisinden olub müteveffâ-yı âtiyyü'l-beyânın ber-verch-i câ'i vârisleri olduklarını iddi'â iden babası Ali bin Mustafa ve validesi zâtı ta'rîf-i şer'i ile mu'arrefe Fatıma binti Hüseyin'den her biri kazâ-i mezkûrda hükümet konağında bidayet mahkesmesinde ma'kûd meclis-i şer'-i şerif-i enverde karye-i mezbûre ahalisinden Hasan bin Mehmed muvâcehesinde üzerine da'va ve takrîr-i kelâm idüb fi'l-asl Çölmekçi karyesi ahalisinden olub Asakir-i Şahane'nin bahr-ı siyah boğazı topçu alayının ikinci taburu dördüncü bölüğünde mukim iken bundan akdem alay-ı mezkûrda mevrûd künye pusulasında muharrer vefât eden Müezzinoğlu Mustafa bin Ali hayatında mezbûr Hasan zimmetinde cihet-i deyn-i şer'iden on guruş alacak

[375] Alttan sekizinci satır üçüncü kelime

hakkı olmağla kable'l-ahz ve'l-istifa fevt olub ve biz mütevvefâ-yı mezbûrun babası ve validesi olub babamız ismi Mustafa ve dedemiz ismi Abdullah ve maskat-ı re'simiz mârü'l-beyân Çölmekçi karyesi olub ol-vechle müteveffâ-yı mezbûr Mustafa'nın bizden gayrı vârisi ve terekesine müstehak âharı olmamağla meblağ-ı mezkûr on guruşu mezbûr Hasan'dan bi'l-verâse halen talep ederiz deyü sûal olunup alıverilmesi muradımızdır dediklerinde mezbur Hasan dahi cevabında cihet-i mezkûrda müteveffâ-yı mezbur Mustafa'ya ol-miktar guruş deyni olduğunı **tali'ân** ikrâr lakin müdde'iyan-ı mezburanın ber-verch-i muharrer verâsetleri malumum değildir deyü inkâr edecek müdde'iyân-ı mezbûrân Ali ve Fatma dan da'valarına mutâbık beyyine talep olundukda 'udûl-ı ihrar-ı ricâl-i müsliminden ve karye-i mezbûr ahalilerinden Mustafa bin Mehmed bin Abdullah ve Sadık bin Ebubekir bin Hasan nam kimesnelerin li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'e hâzırân olub eserü'l-istişhâd fi'l-hakîka işbu müdde'iyân-ı mezbûrân Ali ve Fatma müteveffâ-yı mezbûr Mustafa'nın babası ve validesi vârisleri olub babaları ismi Mustafa ve dedeleri ismi Abdullah ve maskat-ı re'sleri mârru'z-zikr Çölmekci karyesinden olub ol-vechle müteveffâ-yı mezbûr Mustafa'nın müdde'iyân-ı mezbûrân babası Ali ve validesi Fatma'dan gayrı varisleri ve terekesine müstehakk âharı oldığı ma'lûmumuz değildir biz bu husûsa ber-vech üzere şâhidleriz ve şehâdet dahi ideriz deyu her biri bi'l-muvâcehe ber-nehc-i şer'i edâ-î şedâdet-i şer'iyye itdikde evvela her biri karye-i mezbûrdan muhtar Hüseyin Efendi ibni Mehmed ve ihtiyar meclisinden Hasan bin İbrahim ve Ahmed bin Ali ve Hasan bin Mustafa nam kimesneler imzalarıyla mumzâ bir kıt'a varaka-i müsvedde mantûkınca sirran ve 'alenen lede't-tezkiye şehâdetleri adl ve ma'kûle olmağın mûcebiyle ba'de'l-hükm ve't-tenbîh. hurrire fi'l-yevmi'l-hâmis aşer min şehr-i Cemadiye'l-ûlâ li-sene ihda ve selase mie ve elf [(15 Cemâziye'l-ûlâ 1301) 13 Mart 1884].

Numero: 66 [123]

Çerkeş Kazâsına tâbi' Eymür karyesi sakinelerinden zâtı ta'rif'iş-şer'i ile mu'arrefe işbu rafi'atü'l-vesîka Şerîfe Hatun ibneti Küsdûm İbrâhim kazâ-i mezkûrede bidâyet mahkemesinde ma'kud meclis-i şer'i şerif-i lâzımu't-teşrîfde halen zevci Çalcıviran karyeli Topcı oğlı İsmail bin Mehmed mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelam idub zevcim mezbûr İsmail beni bilâ-nafaka bırağub âher zevcesi yanında iskân idub cins **(s. 91) (**cins) nafakadan bir nesne dahi virmeyub nafaka ve kisveye eşeddu ihtiyâc ile

muhtâc olmamla zevcim mezbûr İsmail üzerine kıbel-i şer‘den mikdâr-ı kifâye meblağ-ı farz ve takdîr olunmak madlubumdır didikte mezbûre Şerife Hatun’un takrîr-i meşrûhı vâkı‘a mutâbık ve nefsü’l-emre muvâfık ve zikr-i atî meblağ kadar ma‘rûf oldığı sikât-ı sahîhü’l-kelimât ihbârlarıyla ledeş-şer‘ül-enver zahir ve nümâyan olmağın hâkim-i müvakki‘ sadr-ı küttâb tûba lehüve hüsn-i meâb Efendi dahi mezbûre Şerife Hatun’un nafaka ve kisve bahâ vesaîr levâzım-ı zarûriyyesiçün zevci mezbûr İsmail üzerine işbu tarih-i kitabdan beher yevm iki guruş farz ve takdir idüb meblağ-ı mefrûz-ı mezkûrı beher yevm nafaka ve kisve vesair levâzım-ı zarûriyyesine harc ve sarfa ve lede’l-hâce istirdaneye ve ‘ind’ez-zafer zevci mezbur İsmail üzerine rücû‘a mezbûre Şerife Hatun’a izn virmeğin mâ-vak‘a bi’t-taleb ketb olundı hurrire fi’l-yevmi’s-sadis aşer min şehr-i Cemadiye’l-ûlâ li-sene ihda ve selase mie ve elf [(16 Cemâziye’l-ûlâ 1301) 14 Mart 1884].
Şuhûdü’l-hal: Azadan Mehmet Şakir Efendi, Diğer Aza Mehmet Rıza Efendi, Karye-i Mezbûrden Recep Efendi ve yine Karye-i Mezbureden Halil Ağa

Numero: 67 [124]

Kastamonu vilayet-i celilesi dâhilinde Kengiri Sancağında Çerkeş Kazâsına muzâf Bayındır Nahiyesine tabi Kapıcılar karyesi ahalisinden olup Hassa-i Ordu-yu Hümayun Seyyare Topçu birinci Alayının Birinci Taburunun Üçüncü Bölüğünde Üçüncü Onbaşının Sekizinci neferliğinde mukîm iken Medine-i Üsküdar’da Selimiye Kışlasın’da bundan akdem vefât iden Fazlı Beg oğlu Hasan bin Mehmed bin Ömer’in verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Şerife Hatun ibneti Ahmed ile babası Mehmed ve sulbi sagîr oğlu Recep’e münhasıra olduğu bi’l-ihbâr lede’ş-şer‘ü’l-enver zahir ve mütehakkık oldıkdansonra sagîr-i mezbûr Receb’in tesviye-i umûrına kıbel-i şer‘den vasî nasb ve ta‘yîn olunan validesi zâtı mu‘arrefe zevce-i mezbûre Şerife Hatun kazâ-i mezkûr Bidayet Mahkemesinde akd olunan meclis-i şer‘-i münîrde ebb-i mezbûr Mehmed hazır olduğu halde Muhzır Tahir Ağa ibni Mehmed müvâcehesinde müteveffâ-yı mezbur Hasan yüz guruş mehr-i mûeccel tesmiyesiyle hayatında vefâtına değin zevci dâhlim olub vasîsi olduğum sagir-i mezbur Receb müteveffâ-yı mezbûrun ferâşından hâsıl ve benden mütevellid sulbi sahîh oğlu olub müteveffâ-yı mezbûrun bizden başka vârisi ve terekesine mütehakık âharı olmayup mûrisimiz muteveffâ-yı mezbûrun mezbûr Tahir Ağa zimmetinde cihet-i deyn-i şer‘îden on guruş alacak hakkı olmakla kable’l-ahz ve’l-istîfa vefât edip meblağ-ı

mezkûr on guruşu mesele-i mirasımız üzere bana teslime mezbûr Tahir Ağa'dan bi'l-asâle ve bi'l-vesâye hâlen talep iderim deyu hazır-ı mezbur Mehmed ile ma'ân da'va ettiklerinde ol-dahi ba'de'l-istintak cevabında müteveffâ-yı merkûme cihet-i mezkûrda ol-mikdar guruş deyni olduğu ve kable'l-ahz ve'l-istifâ vefat eylediğini tâli'ân tanık ikrâr[376]

(s.92)

Numero: 68 [125]

Çerkeş kazâsına tabi' Ovacık karyesi ahalisinden olub bundan akdem vefât eden Kapucu oğlu Mehmed ibni Mehmed bin Abdullah'ın verâseti zevcesi Emine Hatun binti Mustafa ve sagire kızları Cemile ve Hatice ile li-ebeveyn er karındaşı İbrahim'e münhasıra olduğu bi'l-ihbâr inde'ş-şer' ve'l-enver zâhir ve nümâyan olduktan sonra sagîrân-ı mezbûrânın tesviye-i umûrlarını kıbeli'ş-şer'den vasî-i nasb ve ta'yîn olunan valideleri mezbûre Emine bi'l-vesâye ve bi'l-asâle talep ve ma'rifetleri ve ma'rifet-i şer'le Eytâm Müdiri Süleyman Efendi hazır olduğu halde tahrîr ve bi'l-müzâyede bey' ve taksîm olunan tereke-i müteveffâ-yı mezbûrdur ki ber-vech-i ati zikr ve beyân olunur.

	Aded	Değer
Nühas	10 Kıyye /14	140
Karasığır öküzü çift	1 çift	658
Tiftik keçi	3	120
Koyun	10	500
Karasığır ineki	1	120
Karasığır danası	1	150
Buzağı	1	20
Merkep	2	120
Zinnuri	2	600
Bargir	1	150
Hınta hak	39	97,5
Şa'ir hak	170	340
Burçak hak	15	21

[376] Bu hüküm sonlandırılmadan burada bırakılmış.

Kayış ma‘a timur		21
Nacak	1	6
Tüfenk	1	60
Bıçak	1	10
Heybe müsta‘mel	2	8
Çuhal	5	30
Ahur ve samanhane		400
Müsta‘mel şal kilim		30
Zencir	1	30
Saman araba	1	90
Çuha halat	1	20
Yün	1,5	20
Mercimek hak	4	7,5
Hırdavat menzil		20
Yekün’üt-terekeü’l-mevcûd	3231	
Minha’l-ihracaat		

Techîz tekfîn mesarifat	100
Mehr-i mü‘eccel zevce-i mezbûre	51
Dellaliye eşya	44 guruş 20 pâre
Hedm varaka bahâsı	13 guruş 20 pâre
Yekün’ül-ihracaat	209
Sıhhâ’l-kısm beyne’l-verese bi’l-farîzaü’ş-şer‘iyye el-bâkî	
	3022 = 62 Resm-i kısmet ‘âdi 2960
Hisse-i zevce-i mezbûre	370
Hisse-i sağîre-i mezbûre Cemile	987
Hisse-i sağîre-i mezbûre Hatice	987
Hisse-i Ahı-lehuma İbrahim	616

(s. 93)

Numero: 69 [126]

Çerkeş Kazâsına tabi Ahar karyesi ahalisinden olub bundan akdem vefât eden Veliyüddin oğlu Mustafa bin Veli ibni Abdullah'ın verâseti zevce-i menkûhe-i metrûkesi Sultan bin Abdullah ile vâlidesi Fatıma ve sulbi kebîr oğlu Veli ve sulb-i sagir oğulları Hasan ve İzzet ve sulbiye-i kebîre (kebîre) Emine ve sulbiye-i sagir kızları Hatice ve Şehribân münhasıra olduğu bi'l-ihbâr inde'ş-şer'ü'l-enver zahir ve nümâyân olduktan sonra sıgâr-ı mezbûrûnun tesviye-i umûrlarını kıbel-i şer'den vasî-i mansûbeleri valideleri mezbûre Sultan verese-i kibâr-ı mezbûrûndan talep ve ma'rifetleri ve ma'rifet-i şer'le Eytâm Müdiri hazır olduğu halde tahrîr ve terhîm ve beyne'l-verese bi'l-farizati'ş-şer'iye tevzi' kılınan tereke müteveffâ-yı mezbûrdur ki ber-vech-i ati zikr olunur hurrire fi'l-yevmi'r-rabi min şehr-i Şa'banü'l-muazzam li-sene selase mie ve elf [(4 Şaban 1300) 10 Haziran 1883].

	Aded	Değer
Evan-ı nühasiyye	19 kıyye, 12 adet	228
Yatak kat	1	100
Köhne kilim	3	150
Camuş malağı çift	1	600
Bargir re's	1	250
Merkeb re's	1	100
Tiftik keçi	3	150
Araba takım		50
Zincir	1	15
Kayış	1	15
Nacak	1	15
Saban timurı	1	12
Urgan	1	12
Kebir çuval	1	20
Sagir çuval	2	20
Ağaç adet	2	70
Tahta Adet	33	100
Mezrû' hınta keyl	4	240

Şa‘ir keyl	6	240
Sagir anbar	2	75
Harman arsası nısf-ı hissesi		25
Hırdavat menzil		20
Karye-i mezbûrda ve ma‘lumeye havî bir bâb nısf-ı mülk menzil		750
Yekün’üt-tereke-i mevcûd	3257	
Minh’al-ihracaat		
Techîz tekfîn	200	
… mehr-i mü‘eccele zevce-i mezbûre	100	
Dellaliye eşya	42	
Hedm varaka bahâ	7	
Yekün’ül-ihracaat	349	
Sıhhâ’l-kısm beyne’l-verese bi’l-farîza eş-şer‘iyye el-bâkî		
	2908 - 72 Resm-i kısmet âdî bahâ 2836	
Hisse-i zevce-i mezbûre Sultan	333 guruş 8 pâre	
Hisse-i ummü’ı-mezbûre	472 guruş 20 pâre	
Hisse-i ibn’ül-kebir’ül-mezbûr Veli	446 guruş 16 pâre	
Hisse-i ibn’üs-sağirü’l-mezbûr İzzet	446 guruş 16 pâre	
Hisse-i bint’ül-kebiretü’l-mezbûre	233 guruş 8 pâre	
Hisse-i bint’üs-sağiretü’l-mezbûre Hatice	223 guruş 8 pâre	
Hisse-i ibn’üs-sağirü’l-mezbûre Şehriban	223 guruş 8 pâre	
Küsür	8 pâre	

İbnü’l-mezbur Veli dahi fevt olub verâset-i zevce-i menkûhe-i metrûkesi Fatıma binti Ali ile li-ebeveyn kız karındaşı Emine ve li-ebb er karındaşları sagir Hasan ve İzzet ve li-ebb kız karındaşları sagire Hatice ve Şehriban’a münhasıra olduğu lede’ş-şer‘ü’l-enver zahir [ve] mütehakkık olduktan sonra sıgâr-ı mezbûrûnın umûrlarına kıbel-i şer‘den vâsi nasb ve ta‘yîn olunan amcaları Ali Ağa ibni Veli ile verese-i kibar-ı mezbûrûndan her biri talep ve ma‘rifetleri ve mu‘arrefet-i şer‘le tahrir kılınan

müteveffâ-yı mezbûr Veli'nin babası müteveffâ-yı evvel mezbûr Mustafa'dan mevrûs hisse-i ırsiyyesi zeylidirki beratı zikr olur.

(s. 94)

<table>
<tr><td colspan="2">446 guruş, 16 pâre
= 100 guruş, mehr-i mu'eccel zevce-i mezbûr
Fatıma
346 guruş, 16 pâre</td></tr>
<tr><td>Hisse-i zevce-i hedm-i mezbûr</td><td>86 guruş 20 pâre</td></tr>
<tr><td>Hisse-i ahü'l-ebb kebir</td><td>57 guruş 20 pâre</td></tr>
<tr><td>Hisse-i li-ebb sagir</td><td>68 guruş 23 pâre</td></tr>
<tr><td>Hisse-i ahl ü'l-eb sagir</td><td>68 guruş 23 pâre</td></tr>
<tr><td>Hisse-i ahl ü'l-eb sagir</td><td>68 guruş 23 pâre</td></tr>
<tr><td>Hisse-i ahl ü'l-eb sagir</td><td>68 guruş 23 pâre</td></tr>
<tr><td>Küsür</td><td>2 pâre</td></tr>
</table>

Sıgâr-ı mezbûrûnın ber vech-i bala hisse-i ırsiyyeleri olan iki yüz iki kuruş istidân edecek kimesne zuhûrına değin Eytâm müdiri vâsi-i mensûbeleri emmileri mezbûr Ağa yedinde bi'l-emane mahfuz olduğu işbu mahalle şerh verildi.

Numero: 70 [127]

Bismillahirrahmanirrahim

El-hamdü lillâhillezî ceale kulûb-ı ashâb Allâhumme ve'l-vâfıkîn ale't-turuku'l(?)-akvam ceddu evveli'l-fuyûz yahırru'l(?)-kıdem ve's-salâti ve's-selâmu alâ Muhammed Allâhumme min hazâini'l-cûd ve'l-kerem ve alâ yâ ze'l-ümem min leyâli'z-zulem alâ tarîki'l-ümem ve nehci'l-eslem'ül-ahkem(?) Muhammed'ül-mursel ilâ hayri'l-ümem ellezî ûtî cevâmi'ü'l-kelam min mukaddemi'l-akdesi'l-akvam ve ebed bi'l-emri'l-kavîm ve'l-kîylü'l-akvam ve alâ âlihî ve ashâbihî ve vereseti'l-kâmilîn mine'l-arabi ve'l-merkûm ve'l-acem … yudâr-ı dünyâ dâr-ı fenâ ve mukûmi mukim-i serî'-i meşerref irtihâl oldığı her sâlik râh-ı âhiret ve'd-düyâb ma'rifet ve müştâk-ı hakîkat olan uli'l-elbâb ma'lumdur ki külli nefsin zâikatü'l-mevt[377] âyet-i celîlesi hükmünün zuhûrundan mukaddem ashâb-ı katânet binâ-ı

[377] **"Her nefis ölümü tadacaktır."** Ayet Kur'ân'da üç sûrede geçmektedir. (bk. Âl-i İmran, 3/185; Enbiyâ: 21/35; Ankebut, 29/57)

mebâni-i hayrât-ı vesîle-i sa‘âdet-i uhreviyye ve icrâ-yı merâsim-i hasenâta vâsıta-i **ser-mediyye** ider binâen aleyh işbu vakfiyye-i celîli’ş-şân(?) ve cerîrin bedî‘ü’l-unvânın tahrîr ve inşâsına bâdi‘ ve tastîr-i imlâsına ‘âdî oldur ki Kastamonı vilâyeti dâhilinde Kengiri Sancağına muzâf medîne-i Çerkeş eşrâf-ı hânedân-ı kadiminden ve ashâb-ı hayrât ve’l-hasenâtdan Hidâyet Beğzâde Mehmed Saîd Beğ Efendi ibni el-Hâc Mustafa Beğ ibni Hüseyin Beğ bu âlem-i fâniye ibretle nazar idub el-mâl ve’l-benûn zînetü’hîveti’d-dünyâ ve’l-bâkıyâtü’s-sâlihât kavl-i şerîfinin meâl-i münîfesini hüsnü tefekkür ile cenâb-ı mâlikü’l-mülk hazretlerinin kendüye ihsân buyurdığı niam-ı ‘uzmâyı cihet-i hayriyyeye sarf itmeğin tıynet-i hâliye ve azimet-i sahibe ile medîne-i mezkûrda bidâyet mahkemesinde ma‘kûd meclis-i şer‘-i şerîf-i enverde zikr-î âtî vakfına li-ecli’t-tescîl ve’litmâm emrü’l-vakf ve’t-tekmîl mütevelli-i nasb ve ta‘yin eylediği medîne-i mezkûrenin Okçılar mahallesi ahâlîsinden Hocazade Mehmed Hilmi Efendi ibni Ali mahzarında imtisâl-i[378] emr-i hudâ-yı **bîçûn** yani teşebbüs-ı mazmûn len-tenâlü’l-birra hattâ tünfikû emhâ tuhibbûn eyleyub tıynet-i **hâliye** ve daviyyet-i sâdıka ve **hümguşa-yı takrir** ve zabân yesirrâ‘-ı ta‘bir sâfih’ül-müzemmir olub vakf-ı âtiyyü’z-zikrden sudûrına değin silk-i mülk … sahihimde meslek-i vereset‘-i kabz-ı ve tasarrufumda muntazam emlâkimden olub medîne-i mezkûrda vâk‘i hâlâ sâkîn oldığım kanâğın selâmlık tarafından fevkân ve tahtânî dokuz odayı müştemil mefrûşât ve havlısı ve sâ‘ir müştemilâtıyla beraber yine medine-i mezkûre kurbunda vâki‘ karşu değirmen dimekle ma‘ruf ve meşhûr dört **(s. 95)** küsur bir tam eşyayı Medine-i mezkûre çarşusunda vâki‘ yeni han dimekle ma‘rûf han-ı mezkûrun orta katında sağ tarafından bed‘en ile üçünci ve dördünci ve on üçünci ve on dördünci ve yigirmi birinci ve otuzuncı ve otuz birinci ve kırk altıncı rakamla murakkam mağazaları hâlisan li-vechillâh’ül-kerîm ve taliben li-marzâti’l-mülkü’l-azîzi’l-alîm yevme lâ-yenfeu mâl ve’l-benûn illâ men atillezi bi-kalbin selîm ve mâ-takaddimû men hayr-i teciduhu indellâhi hüve hayr ve a‘zam icrâ-yı mazmun-ı şerîfinden haberdâr ve âgâh oldığım ecilden vafk-ı sahih-i mü‘eyyed ve habs-i sarîh-i muhalled ile vakf idüb şöyle şart ve ta‘yîn eyledim ki zikr olunan dört göz eşyayı ve sekiz aded mağazanın be-her sene icâre misliyle bâ-yed-i mütevelli-i âhara îcâr olunub senevî hâsıl olan icar-ı mezkûr kanaatimden ifrâz ve müsâfir içün mevkûf olan selamlıkda be-her yevm zuhur iden müsâfir içün it‘âm-ı ta‘âm ve şem‘-i mahrûkât ve mefrûşât ve ta‘mîr ve termîmine sarf ve be-her gün işbu akd-i meclis-i

[378]İicabedeni, gerekeni yapma; bir örneğe göre hareket etme. Alınan emre boyun eğme,

şer‘-i ‘âlî olunan selamlıkda mütevelli re‘yiyle hafızu’l-Kur’an ve **mecrûb**-ı zât-ı intihâb ve be-her yevm bir cüz’ tilâvet idub hâsıl olan sevâbı evvelâ fahri âlem sallallâhu aleyhi ve sellem ve ba‘dehû ezvâc-ı mutahharât vesâir ashâb-ı güzîn Efendilerimiz hazretlerinin ervâh-ı şerîflerine ve ba‘dehû ben hayatda oldukça âbâ‘ ve ecdâdım ervahlarına ve ben dahi bi-emrillâh-i Teâlâ irtihâl-i dâr-ı bekâ eylediğimde benim dahi ruhuma ba’de’l-ihdâ îcâra mezkûreden(?) be-her şehr otuz guruş vazife i‘tâ oluna ve mahalle-i vakfta fazla kalursa mütevelliye ‘âid be-her sene yüz guruş virile ve ben lâbis libas-ı hayat oldukça vakf-ı mezkûrun tevliyeti bana meşrut olub ve bi-emrillâh-i Teâlâ kâsse-i şarâb-ı mevti içub işbu elemhane-i faniden ‘âlem-i bâkîye irtihâl ve bu vîrânhâne-î hasrurdan sarâ-yı ma‘mûre-i servere intikâl eylediğimde sulbi sağîr oğullarım es-seyyid Ali Rıza Beğ mütevelli ola ve ba‘de vefâtihî evlâd-ı zükûrının ve evlâd-ı evlâd-ı zükûrının batnen ba‘de batnin ve karnen ba‘de karnin ekber varisleri ve derece-i akdemi yüz guruş vazife ile mütevelli ola ve ‘iyâzu billâh-i Teâlâ evlâd-ı zükûr munkarız olur ise evlad-ı inâsım ve evlâd-ı evlâd-ı inâsım vech-i meşrûh üzere yüz guruş vazife-i mezkûre ile mütevelliye ola ve fazla vakf dahî beynlerinde ale’t-tesviye taksîm oluna ve tebdil ve ta‘yinleri merraten ba‘de **ahiri** yedimde ola ve bu selamlık ve asiyab ve mağaza-i mezkûrları fâriğan ani’ş-şevâgıl mütevelli-i teslim ol-dahi sâir mütevelliyân evkâf gibi bir uht mine’z-zaman tasarruf eyledi didikde gıbbe’t-tasdîki’ş-şer‘î vâkfa müşârun ileyh Said Beğ Efendi küllen min saht-i âhara sarf idub vakf-ı ‘akâr imam-ı azam ve himem-i efham Ebû Hanîfe el-Kûfî hazretleri nezdinde menzile-i ‘ariyetde olmağla rucû‘-ı meşrûh ve İmam Muhammed bin Hasan eş-Şeybâni hazretleri katında vâkıf-ı … vakfı nefsine şart ile vakf-ı bâtıl oldığına binâen vakf-ı mezbûrdan rucû‘a selamlık ve asiyab ve mağaza-i mezkûrları ke’l-evvel mülküm istirdâd iderim didikde mütevelli-i mûmâ ileyh cevâb-ı sevâba tasaddi idüb eğerçi hâl zikr olunan minvâl üzere oldığı câyı eşkâl değildir hazret-i imam Yusuf hazretleri nezdinde vakf-ı mücerred vakfiyet dimekle ve imam Muhammed eş-Şeybânî nezdinde teslime aliyy’ül-mütevelli olmağla vakf-ı mezbûr sahih ve lâzım oldı deyu red ve teslimden imtinâ‘ ile hâkim-i muvakki‘ mübteğâsınca fasl ve hasme tâlibân oldıklarında hâkim-i mûma ileyh sadr-ı küttâb tûbâ yâlehu ve husnü-me‘ab efendi huzurunda müterâffi‘ân ve her biri mübteğâsınca fasl ve hasme tâlibân oldıklarında hâkim-i mûma ileyh … ullahi ne‘im ‘aleyh dahi tarafeynin edillesine nazar ve mubtıl-i hayr olmakdan hazer idüb âlimen bi’l-hilâfü’l-cârî beyne’l- **eimmetü’l**-eslâf ve merâ‘iyen bi-cemî‘i mâ-lâ-büd minhu

fi'l-hükmi bi'l-evkâf alâ-re'y-i men yerâhu min'el-eimmetü'l-müstehiddin **(s. 96)** rıdvânullahi aleyhim ecma'în vakf-ı mezbûrun evvelâ sıhhatine ve sâniyen lüzumuna hükm-ü sahîh-i şer'i ve kazâ-ı sarîh-i şer' itmeğin vakf-ı mezbûr sahih ve lâzım olub min-ba'd nakıs ve tebdil ve tağyiri 'âdiye ilâ hatmil oldı femen beddelehû ba'demâ semi' fe-inne eimme ale'l-lezzîne yübeddilûnehû inna'llâhe semî'un âlîm ve ecru'l-vâkıfı ale'l-hayyi'l-cevâdi'l-kerîm ve sallallâhu alâ cemî'ü'l-enbiyâ-i ve'l-murselîn cerâ zâlike ve hurrira fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l-ışrîn min-şehr-i Cemâdiye'l-ûlâ li-sene ihdâ ve selâse-mie ve elf min hicreti men lehü'l-fardü'l-müşerref [(27 Cemâziye'l-ûlâ 1301) 25 Mart 1884].

Şuhûdü'l-hâl; Müftîzade Hacı Mehmed Efendi, Mahkeme-i Bidayet a'zâsından Elmazade Sadık Efendi, Diğer A'zâ Geredelizade Ahmed Efendi, Hocazade … Selim Efendi, Selim Mustafazade Selim Mehmed Efendi, Kayadede Selim Kamil Efendi, Hacı Ahmedzâde Mustafa Efendi, İsmail Çavuşzade Hacı Ali Efendi, H Hala Mustandık Muavini Berber Ahmedzâde Hilmi Efendi

Numero: 71 [128]

Kastamonı vilâyeti celîlesi dâhilinde kâin Kengiri Sancağında Çerkeş Kazâsına muzâfe Karacaviran nahiyesine tâbi' Bayramviran karyesi ahalisinden olub Der-aliyye'de Tahtakale sokağında vâki' Yağcı dükkanında mukîm iken bundan akdem vefât iden Yağcı esnafından el-Hâc Mustafa oğlı Ahmed Raşid Efendi ibni Mustafa bin Abdullah'ın verâseti zevce-i menkûha-i metrukesi Halime Naime Hatun ibneti Memiş ile sulbi kebîr oğlı Ali ve sulbi sağîr oğulları Ahmed ve Mehmed ve sulbiye-i kebîre kızı Hadîce'ye münhasıra oldığı mahzar-ı hasm-ı câhidde 'inde'ş-şer'i'l-enver sabit ve mütehakkık olduktan sonra verese-i mezbûrûndan zâtı ta'rîf-i şer'î ile mu'arrefe binti mezbûre Hatice kâza-i mezkûr bidâyet mahkemesinde ma'kûd meclis-i şer'-i şerîf-i enverde işbu bâ'isü'l-kitâb zevci dâhli Hacı Mustafa oğlı Mustafa Efendi ibni İsmail mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrir-i kelâm idub pederim ve mûrisim müteveffâ-ı mezbûr Ahmed Raşid Efendi'nin Der-aliyye'de hîn-i vefâtında yanında mevcûd ve mu'ayyen olan terekesinden mesele-i mirasımız vechle bana mevrûs olan hisse-i ırsiyyemi mahallinde vazı'u'l-yed olanlardan ve zimem-i nâsda olan hukûkunı dahi ashâbından taleb ve da'vâ ve ahz ve kabza ve makbuzunu bana irsâl ve îsale ve husûs-ı mezkûrun mütevakkıf oldığı umûrun küllisine tarafımdan zevcim mezbur Mustafa Efendi'yi vekâlet-i 'âmme-i mutlaka-i şer'iyye ile vekîl ve

nâib-i menâb nasb ve ta‘yîn eylediğimde ol-dahi vekâlet-i mezkûreyi kabul ve hidmet-i lazımesini kemâ-yenbeğî edâya ta‘ahhüd ve iltizâm itmeğin mâ-vak‘a bi’t-taleb ketb olundı hurrire fi’l-yevmi’l-ışrîn min şehr-i Cemâziye’l-ahir li-sene ihdâ ve selâse-mie ve elf [(20 Cemâziye’l-ahir 1301) 17 Nisan 1884].

Şuhûdü’l-hal: Karye-i mezbûreden Çelebizade Halil Efendi ibni Halil, Ensarizade Sarı Ahmed Ağa ibni Abdullah, Dalkoz karyesinden Hacı Mustafa Ağazade İsmail Efendi ve Gayruhum

(s. 97)

Numero: 72 [129]

Kastamonı vilayet-i celîlesi dâhilinde Kengiri Sancağında Çerkeş Kazâsı nevâhisinde Karacaviran nahiyesine tâbi‘ Karaca karyesi sakinlerinden zât-ı ta‘rîfi’ş-şer‘iy le mu‘arrefe olan Fatma Hatun ibneti Kuloğlı Süleyman kazâ-i mezkûr bidâyet mahkemesinde ma‘kûd şer‘i-şerîf-i enverde ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idub karye-i mezbûrede vâki‘ mâlik ve mutasarrıf oldığım ma‘lûmu’l-hudûd ve şöhret bir kıt‘a harman arsama karye-i mezbûr ahalisinden olub el-hâletü hâzihî Der-aliyyede mukîm Küçük Hüseyin oğlı Süleyman bin Hüseyin fuzûli müdâhale ider olmasıyla vâki‘ olan müdahalesinin men‘ini da‘vâ ve husûmet varaka-i cevaba ve muhakememizin alâ vech ü nizâm fâsıl ve ru‘yetin ve lede’l-iktizâ sulh ve ibraya ve husûs-ı mezkûrun mütevakkıf oldığı umûrun küllîsine hâlen Der-aliyyede bâd bazarında li-ecli’t-ticâre sâkine zevcim Kalendar oğlı İsmail Ağa ibni Mehmed gıyâbında kabulüne mevkûfe tarafımdan vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahîha-i şer‘i ile vekîl ve nâib-i menâb nasb ve ta‘yîn eyledim didikde gıbbe’t-tasdîki’ş-şer‘ mâ-vak‘a ketb olundı hurrire fi’l-yevmi’l-ışrîn min şehr-i Cemâdiye’l- ûlâ li-sene ihdâ ve selâse mie [ve elf] [(20 Cemâziye’l-ûlâ 1301) 18 Mart 1884].

Numero: 73 [130]

Kastamonı vilâyet-i celîlesi dâhilinde Kengiri Sancağında Çerkeş kazâsına muzâf Karacaviran nahiyesine tâbi‘ Karacalar karyesi ahalisinden Maye oğlı Satılmış ibni Ahmed kazâ-i mezkûr bidâyet mahkemesinde ma‘kûd meclis-i şer‘i şerîflerde ikrâr-ı tâm ve takrir-i kelâm idub Nezâret-i evkâf-ı hümâyun hazine-i celilesinde mazbûd evkâfdan Fatih Bey vasîsi Siyam Paşa **tabu sırrâhu** hazretlerinin vakfı **mutasarrıfında**n **mahbûbe-i** İslambol’da Mahmud Paşa Veli mahallesinde vâki‘ bir

tarafda Mustafa Efendi ve Hadice Hatun menzilleri ve bir tarafda İzmidli Fatma Hatun menzili ve tarafeyn tarik ile mahdûd bir bâb menzil hissesini altı hisse i‘tibârıyla iki buçuk hissesi validem ve mûrisem müteveffâ Emine Hatun ibni Ahmed’in ba-temessük mütevelli bi’l-icâreteyn taht-ı tasarrufunda iken ba‘dehû vefâtihâ bana ırsen intikâl idub taht-ı tasarrufumda oldığı halde ben dahi tasarruf olduğum zikr olunan iki buçuk hisse-i şayi‘a mevrûsumı mahallinde bedel-i misl ile bâlâ-yı mütevelli-i âhara ferâğ ve tefvîz ve teslim ve i‘tâ-yı nakliye ve bedelini ahz ve kabza ve makbûzını bana irsâl ve îsâle ve husûsı mezkûre mütevakkıf idüği umurun küllîsine hâlâ İslambol’da Balıkbazarında mukim Koç Hüseyin oğlı Gazi Beğ ibni İbrahim Beğ’in riyasetinde kabulüne mevkûfe tarafımdan vekâlet-i mutlaka-i sahîha-i şer‘iyye ile vekîl ve nâib-i menâb nasb ve ta‘yîn eyledim didikde mâ-vak‘a bi’t-taleb ketb olundı fi’l-yevmi’l-hâmis aşer min şehr-i Cemâdiye’l-âhir sene ihdâ ve selâse-mie ve elf [(15 Cemâziye’l-âhir 1301) 12 Nisan1884].

Şâhid; Karye-i mezkûreden Uzun Veli oğlı Ali ibni Mustafa, Öncü oğlı HasanAğa

(s. 98)

Numero: 74 [131]

Çerkeş kasabasının Karalar mahallesi ahâlîsinden olub bundan yigirmi sene mukaddem diyâr-ı âhara âzim olan Çırakoğlı Ahmed ve İbrahim nâm kimesnelerin **el** el-ân hayât ve memâtları nâ-ma‘lûm oldığından ahvâlleri mütebeyyin oluncaya değin emvâl ve eşyaların zabta ve kemâ-yenbeğî hırâset ve hıfza kıbel-i şer‘den bir vasî ve kayyım nasb ve ta‘yîn olunmak ehem ve elzem oldığından işbu râfi‘atü’l-vesîka Hadice Hatun ibneti Ahmed emânet ile ma‘rufe ve istikâmet ile mevsûf idüği sahih-i sikâtü’l-kelimatül müslimîn ihbarlarıyla mukarrer olmağın hâkim-i muvakki‘ sadr-ı küttâb Efendi dahi mezbûreyi vasî ve kayyım nasb ve ta‘yin itdikde ol-dahî vesâyet-i mezkûreyi ba‘de’l-kabûl bi’l-vesâye ikrâr-ı tâm ve takrir-i kelâm idub merkûmların mahalle-i mezkûrede kâîn iki tarafı tarik-i âmm ve bir tarafı Hacı Kavas hanesi ve bir tarafı Kavasın havlısı ile mahdûd iki odayı müştemil bir bâb mülk-i menzillleri müşrif-i harâb ve mâil-i turâb olub hâsıl-ı harcına vâfî olmadığından semen-i misliyle âhara bey‘ ve semeni istirbâh olunmak merkûmlar hakkında enfa‘ ve evveli didikde vasî-i mezbûrenin kelimât-ı meşrûhası vâkı‘ mutâbık ve nefsü’l-emre muvâfık oldığı Çorbacızade Hasan Ağa ve Hocazade Süleyman Efendi’nin şehâdetleriyle mütehakkık olmağın ber vech-i meşrûh üzere vasî-i mezbûre Hatice menzil-i

mezkûrı bey‘e izn virilmeğin mâ-vak‘a bi’t-taleb ketb olundı hurrire fi’l-yevmi’s-sâbi‘ min-şehr-i Şa‘bân li-sene ihdâ ve selâse-mie ve elf [(7 Şaban 1301) 10 Haziran 1884].

(s. 99)

Numero: 73[379] [132]

Kastamonu Vilayeti celilesi dâhilinde kâîn Kengiri Sancağında Çerkeş kasabası mahallatından Kurtlar mahallesi ahalisinden olub Devrekani Müdirliğinde müstahdem iken vilayet-i mezkûre hastahanesinde bundan akdem vefât eden Müftizade Ali Rıza Efendi ibni Mustafa bin Abdullah’ın verâseti zevce-i menkuhâ-i metrûkesi Hadice Hatun ibneti İbrahim ile sulbi kebir oğulları Mustafa Rıfat ve Ahmed’e münhasıra olduğu mahzar-ı hasmı câhidde inde’ş-şer‘i’l-enver sabit ve mütehakkık olduktan sonra verese-i mezbûrûndan zât-ı ta‘rifi’ş-şer‘i ile mua‘refe mezbûre Hadice Hatun ile ibnü’l-mezbûr Ahmed’den her biri kâza-i mezkûrede bidayet mahkemesinde ma‘kud meclis-i [şer‘-i] şerîf-i enverde işbu ba‘isü’l-vesika ibnül mezbûr Mustafa Rıfat Efendi mahzarında bi’l-verâse ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edip mûrisimiz müteveffâ-yı mezbur Ali Rıza Efendi’nin Vilayet-i mezkûre hastahanesinde hinî fevtinde yanında mevcud bil’cümle eşyasıyla müdirliği ücretinden vilayet-i celile-i mezkûr mal sandığından müterâkim maaşını mahallinde vaz‘ü’l-yed olanlardan ve zimem-i nâsda olan hukukunu dahi ashabından talep ve da‘vaya ve ahz u kabza ve makbuzunu bize irsal ve isale ve lede’l-iktizâ sulh ve ibrâya ve husûs-ı mezkurun mütevakkıf olduğu umûrun küllisine tarafımızdan mezbûr Mustafa Rıfat Efendiyi vekalet-i ‘âmme-i mutlaka-i sahiha-i şer‘iyye ile vekil ve naib-i menâb nasb ve ta‘yîn eylediğimizde ol-dahi vekâlet-i mezkûreyi kabul ve merâsimini kemâ-yenbeği edâya müte‘ahhid ve iltizâm itmeyin mâ-vak‘a bi’t-talep ketb olundu hurrire fi’l-yevmi’s sadis aşer min şehr-i cemadiye’l-ûlâ li-sene ihda ve selase mie ve elf [(16 Cemâziye’l-ûlâ 1301) 15 Ocak 1884].

Şuhudü’l-hal; Hacı Dedeoğlu Hafız Mustafa ibni Mustafa, …li Ahmed Efendi ibni Mustafa, Katırcı el-Hac Ali Ağa ibni Abdullah

[379] Hüküm numarası yanlış verilmiş, 75 olarak devam etmesi gerekirken 73 veilmiş.

Numero: 74 [133]

Kengiri Sancağı dâhilinde kâîn Çerkeş Kazâsına mülhak Karacaviran nahiyesine tabi Karacalar karyesi sakinelerinden olup zât-ı ta‘rifi’ş-şer‘i ile mu‘arrefe işbu ba‘isetü’l-vesîka Hacı Hasan oğlu kerimesi Esma Hatun ibneti Mustafa kazâ-i mezkûrda bidayet mahkemesinde ma‘kud meclis-i şer‘-i münir vacibü’t-tevfirde[380] zevc-i sâbık-ı Mülazımoğlu Mehmed ibni Mehmed mahzarında takrîr-i kelâm ve ta‘bîr-i ‘ani’l-merâm idüb mezbûr Mehmed bundan akdem zevc-i dâhlim olup ben bayini’t-tatlik[381] etmekle ferâştan hâsıl ve batnımdan müsbit üç aylık hamilim olmağla vaz‘ ve haml ile îddetim münkabize[382] oluncaya değin mezbûr Mehmed üzerine kıbel-i şer‘den kadr-ı kifâye meblağ-ı farz ve takdir olunmak matlûbumdur dedikte mezbûr Mehmed dahi mezbûreyi ecli’t-tasdik hâkim-i müvakki‘ sadr-ı küttâb tûbâ lehû ve hüsnü-meâb Efendi’ye dahi mezbûre Esma Hatun vaz‘-ı haml idinceye değin nafaka-i îddeti içün **bâ-terâhi** mezbûr Mehmed üzerine işbu târih-i vesikadan i‘tibaren külli yevm iki guruş farz ve takdir idub meblağ-ı mefrûz mezkûrı harç ve sarfa ve lede’l-iktizâ istidâneye ve ‘inde’z-zâfer mezbûr Mehmed Ağa üzerine rucû‘a mezbûre Esma Hatun’a izin virilmeğin **(s. 100)** mâ-vak‘a bi’t-taleb ketb olundı hurrire fi’l-yevmi’s-salis min şehr-i Cemadiye’l-ahir li-sene ihda ve selase-mie ve elf [(3 Cemâziye’l-ahir 1301) 31 Mart 1884].

[Numero]: [Yok] [134] [383]

Çerkeş Kazâsına tâbi‘ Viran karyesi ahalisinden olub bundan akdem vefât iden Hacı Sofu oğlı Mustafa bin Mustafa bin Abdullah’ın sulbi sağîr oğlı Mustafa ve sulbiye-i sağîre kızları Hadice ve Adile ve Saniye’nin babaları müteveffâ-yı mezbûrdan müntekıl mallarını hıfza ve tesviye-i umûrlarına kıbel-i şer‘-i şerîfden bir vasî nasb ve ta‘yîn olunmak ehem ve elzem oldığı ecilden karye-i mezkûre ahalisinden Ayan oğlı Mustafa ibni İbrahim her vechle umûr-ı vesâyati rû‘yete kâdir idüği zeyl-i hüccette muharrerü’l-esâmi-i müslimin ihbarlarıyla mütehakkık olan işbu baisi’l-küttâb Mustafa Ağa nam kimesneyi hâkim-i müvakki‘ sadr-ı küttâb üzere dahi sığâr-ı mezbûrûnun vakt-i rüşd ve sedâdlarına değin babaları müteveffâ-yı mezbûrdan

[380] coğaltma, artırma; tasarrufla artırma.
[381] aralayıcı, ayırıcı. Talak-ı bayin : boşıyan tarafından ric'atı mümkün olmıyan talak.
[382] 1. toplanmış, cekilmiş, buzulmuş. 2. sıkılmış. 3.inkıbaza uğramış, pekliğe tutulmuş.
[383] Numero 16 (70) Numero 8 (63) Numero: Yok (55) Numero 64 (120) noluhükümlerdeki şahıslar aynıdır.

müntakıl mallarını hıfza ve tesviye-i umûrlarına vasî nasb ve ta‘yîn eyledikde ol-dahi ber-vech-i muharrer vesâyet-i mezkûreyi kabul ve hidmet-i lazımesini kemâ-yenbağî edâya ta‘ahhüd itmeğin mâ-vak‘a bi’t-taleb ketb olundı fi’l-yevmi’r-rabi‘ aşer min şehr-i Receb li-sene ihda ve selase-mie ve elf [(14 Receb 1301) 10 Mayıs 1884].
Şuhûdü’l-hal: Karye-i mezkûreden Receb Ağa ve İmam İbrahim Efendi

Numero: 75 [135]

Kastamonı vilayeti celilesi dâhilinde Kengiri Sancağında Çerkeş Kazâsına muzâf Karacaviran nahiyesine tabi’ Dalkoz karyesi ahalisinden Molla Ömer oğlı Mustafa Efendi ibni Hasan kazâ-i mezkûr bidayet mahkemesinde ma‘kûd meclis-i şer‘-i şerîf-i enverde ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüb Der-aliyyede Tahtakale sokağında kâin Yağcı dükkanında li-ecli’t-ticâre sakin iken bundan akdem vefât iden yağcı esnafından el-Hâc Mustafa oğlı Ahmed Raşid Efendi ibni Mustafa zimmetinde cihet-i karzdan yedimde olub bin ikiyüz doksan senesi Zilkade-i şerifinin üçüncü güni tarihiyle müverreh mümzâ ve mahtûm ve mu‘anven[384] ve mersûm işbu bir kıt‘a temessük mantukınca ikiyüz iki buçuk aded sim beyaz mecidiye ve on dokuz aded lira-i Osmani hakkım olub kable’l-edâ ve’l-îfâ vefât itmekle meblağ-ı merkûmı medyûnum müteveffâ-yı mezbûrun tereke-i vâfiyesine mahallinde vaz‘ıu’l-yed olanlardan taleb ve da‘va ve ahz ve kabza ve makbûzını bana irsâl ve isâle ve lede’l-iktizâ sulh ve ibrâya ve husûs-ı mezkûrun mütevakkıf oldığı umûrun külliye el-haletü hazihi Der-aliyyede Kabataş civarında hatab anbarında mukîm karındaşım İmam Hasan Efendi’yi gıyabında kabulüne mevkûfe tarafımdan vekâlet-i mutlaka-i sahiha-i şer‘iyye ile vekîl ve nâîb-i menâb nasb ve ta‘yîn eyledim didikde gıbbe’t-tasdîki’şer‘i mâ-vak‘a bi’t-taleb ketb olundı hurrire fi’l-yevmi’s-salis ve’l-işrin min şehr-i Şa‘bânu’l-mu‘azzam li-sene ihda ve selase-mie ve elf [(23 Şaban 1301) 18 Haziran 1884].
Şuhudü’l-hal; Bayramviran karyesinden Halil Ağa ibni Ahmed, Sarı Ahmed oğlı Ahmet Ağa oğlı ibni Mustafa, Abdurrahman Ağazade Hüseyin Ağa, ve Gayruhum’ül-hâzırûn

[384] Ünvanlı.

(s. 101)

Numero: 76 [136]

Çerkeş Kazâsına tâbi‘ Kısaç karyesi ahalisinden olub bundan akdem vefât iden Tıbçı oğlı İbrahim ibni Mehmed ibni Abdullah’ın verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Şerife ibneti Abdullah ve sulbiye-i kebîre kızları Sare ve Emine ve Şerife ve Aişe ve Behiye ve sulbiye-i sağîre kızı Hadice ile li-ebeveyn kız karındaşı Şerife ibneti Mehmed’e münhasıra oldığı lede’ş-şer‘i’l-enver zâhir ve nümâyân olduktan sonra verese-i mezbûrûndan sağîre-i mezbûre Hadice’nin vasî-i mansûbesi valideleri mezbûre Şerife’nin taleb ve ma‘rifeti ve ma‘rifet-i şer‘le tahrir olunan tereke-i müteveffâ-yı mezbûrdur ki ber-vech-i ati zikr ve beyân olunur hurrire fi’l-yevmi’s-sâmin ve’l-ışrîn min-şehr-i Rebiü’l-evvel li-sene ihda ve selase-mie ve elf [(28 Rebiü’l-evvel 1301) 27 Ocak 1884].

	Aded	Değer
Evan-ı nühasiyye	15	150
Yorgan	2	50
Yasdık	3	50
Minder	2	10
Kebir çuhal	2	30
Sağîr çuhal	4	20
Kilim	3	150
Şa‘îr kile	Kıymet 12	360
Hınta kile	50	600
Siyaz kile	1	20
Sac	1	10
Saç ayağı	2	4
Maşa	1	2
Hırdavat menzil		50
Araba	2	80
Zencir	2	40
Balta	1	10
Saban Timurı	2	15

Kayış	2	30
Zencir Alatı		50
Urgan	1	5
İki yaşlı dorı tay	1	305
Merkeb re‘s	1	220
Eğer takımı	1	60
Camuş öküzi	2	1410
Kara sığır ineği	2	420
Erkek buzağı	2	100
Kara sığır düğesi re‘s	1	50
Saman araba	20	400
Kıyah araba	7	160
Tiftik davarı	55	2750
Tiftik oğlak	13	195
Kıl oğlak	5	50
Kara Keçi ve Kıl Keçi	30	500
Tü[y]lü devar	19	710
Dorı kısrak	1	600
Saat	1	150
Tü[y]lü koyun	6	321
Camus çift	1	1220
Yekûnü’t-tereke	11357	
Minhe’l-ihracat		
Techiz ve tekfin ba-vasîyyet	1000	
Mehr-i mü‘eccel zevce-i mezbûre	301	
Ba-vasıyyet kendi ikrarıyla deyni Aziz oğlı Hüseyin Ağa’ya	2000	

(s. 102)

Tahirzade Mehmed Efendi’ye	180
Kadı Ağa’ya	120
Arab Ali oğlı Monla Mehmed	99

Zeyneb oğlı Hacı Ahmed'e	145
Hacur Mehmed Ağa'ya	100
Dellâliye Eyşa	228,5
Kaydiyye varaka bahâ	4
Yekûnü'l-ihrâcât	4177,5
Sıhhe'l-taksim beyne'l-verese bi'l-farîzati'ş-şer'iyye	7179,5 =179,5 resmi kısmet bâha 7000
Hisse-i zevce-i mezbûre	
Hisse-i binti mezbûre Sare	
Hisse-i binti mezbûre Emine	
Hisse-i binti mezbûre Şerife	
Hisse-i binti mezbûre Ayşe	
Hisse-i binti mezbûre Behiye	
Hisse-i binti mezbûre Hatice	
Hisse-i uht li-ebeveyn mezbûre Şerife[385]	

Numero: 77 [137]

Çerkeş Kasabası sakinelerinden zât-ı ta'rifi'ş-şer'i ile mua'rrefe olan Hacı Kavas kerimesi Hadice ibneti Mehmed nam hatun kazâ-i mezkûr bidayet mahkemesinde ma'kud meclis-i şer'i [şerifi] enverde ikrâr-ı tâm ve ta'bir-i 'ani'l-merâm idüb zevc-i dahlim olub halen Nalluhan'da mukim Kürt Hacı Halil oğlı İbrahim Halil nam kimesne mu'anven ve mersûm mektub yazub mektubunda beni bâyin-i tadlik itmekle merkûmun yanımda mevcûd olan hane eşyasıyla menzilden olan hissesi dahi mehr-i mü'eccelim ile iddet-i nafakam ve muvanet-i nikah mahsûb itdiğinden hukuk-ı zevciyete ve ibtida-yı zevciyetimizde işbu tarihle gelinceye değin sâ'ir cemi'-i hukuk-ı şer'iyyeye müte'allık âmme-i de'aviden merkûmun zimmetini ibrâ'-ı amme-i sahih-i şer'i ile ibrâ ve iskât eylediğimde ve her birimiz aharın ibrasını kabul eyledik didikde gıbbe't-tasdiki'ş-şer'i mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundı. hurrire fi's-salis min şehr-i Ramazan li-sene ihda ve selase-mie ve elf [(3 Ramazan 1301) 27 Haziran 1884].

[385] Terekeden elde edilen miktar isimleri çizelge şeklinde yazılan mirasçılara pay edilmemiştir.

(s. 103)

Numero: 78 [138]

Çerkeş Kazâsına muzâf Karacaviran nahiyesine tâbi‘ Çardak karyesi ahalisinden olub bundan akdem vefât iden Gök Osman oğlı Ali ibni Ali bin Abdullah’ın sulbi sağîr kızları Aslıhan ve Halime’nin babaları müteveffâ-yı mezbûrdan müntekıl mallarını hıfza ve tesviye-i umûrlarına kıbel-i şer‘den bir vasî nasb ve ta‘yîn olunmak ehem ve elzem oldığı ecilden sağîrân-ı mezbûrânın valideleri Hamide ibneti Mehmed her vechle umûri vesâyeti **ru‘yete** kâdire idüği zeyl-i hüccetde muharreru’l-esâmi-i müslimin ihbarlarıyla mütehakkık olan işbu ba‘isetü’l-vesîka Hamide Hatun nam kimesneyi hâkim-i müvakki‘ sadr-ı küttâb tuba lehu ve hüsn-ü meâb efendi hazretleri sağîrân-ı mezbûrânın vakt-i rüşd ve sedâdlarına değin babaları müteveffâ-yı mezbûrdan müntekıl mallarını hıfza ve tesviye-i umûrlarına bila-ücret vasî nasb ve ta‘yîn buyurdukları merkûme Hamide dahi ber-vech-i muharrer vesâyet-i mezkûreyi kabul ve hizmet-i lâzımesini kemâ-yenbağî edâya ta‘ahhüd ve iltizâm itmeğin mâ-vak‘a bi’t-taleb ketb olundı hurrire fi’l-salis min şehr-i Ramazan li-sene ihda ve selase-mie ve elf [(3 Ramazan 1301) 27 Haziran 1884].
Şuhûdü’l-hal; Karye-i mezkûrdan Sinan Efendi, Eytâm Müdiri Süleyman Efendi ibni Mustafa, Köskizade Mehmed Beğ

Numero: 79 [139]

Çerkeş Kazâsında a‘şar ağnâm memûrı iken bundan akdem vefât iden Mehmet Fethi Efendi ibni Abdullah’ın verâseti ancak sulbi sağîr oğulları Rıza ve Ziver’e münhasıra oldığı lede’ş-şer‘i’l-enver zâhir ve nümâyân oldukdan sonra sağîrân-ı mezbûrânın tesviye-i umûrlarına mütevafık kıbel-i şer‘den vasî nasb ve ta‘yîn kılınan mal müdiri Ömer Rıfat Efendi’nin taleb ve ma‘rifeti ve ma‘rifeti şer‘le bey‘ ve müzâyede olunan tereke-i müteveffâ-yı mezbûrdurki ber-vech-i atî zikr ve beyân olunur. hurrire fi’l-yevmi’s-sâdis ve’l-aşer min Zilkade li-sene ihda ve selase-mie ve elf [(16 Zilkade 1301) 7 Eylül 1884].

	Aded	Değer
Kelâm-ı kadim		41
Lira-ı Osmani aded …	49, beheri 106	5194
Yatak	3	240

Yorgan	2	96
Pamuk yasdık	6	63
Çalar saat	1	180
Koyun **saati**	1	126
Tencere, kapaklı sahan	2/ 2	60
Sağîr sini, Kebir sini	1/ 1	55
Çifte tüfenk		270
Rovelver	1	200
Seccade	1	75,5
Sağîr Çekmece	1	30
Müsta‘mel sandık	1	67
Müsta‘mel kilim	1	100
Esb re‘s	1	1160
Eğer takımı	1	200
Eğer keçesi	1	120
Müsta‘mel kundıra ma‘a **bıçak** çift	2	90
Çizme	1	76
Müsta‘mel döşeme çiltesi	2	55
Müsta‘mel paldo ve pandolon	1/ 1	26
Köhne hırka	1	8
Şemsiye	1	16
Abdest legeni ma‘a ibrik	1	41

(s. 104)

Köhne heğbe	1	30
Fes aded	4	32,5
Şam hırkası	1	26
Müsta‘mel şal	1	30
Müsta‘mel kürk	1	136
Döşek yüzi	1	55
Köhne elbise takım	1	170
Müsta‘mel paldo ve pandolon	1/ 1	70
Gömlek, Mendil, Yelek	1/ 3/ 1	14,5

Müsta‘mel çarşeb	4	49,5
Fanila entarisi	9	66
Müsta‘mel cam perdesi	7	37,5
Evrak-ı perişan		15
Üst döşeme takımı	1	40
Kase tabak, kase bardak	5, 3	21
Fırça, ma‘den kaşık, tabak, tesbi tütün tablası	1/ 4/ 1/2	20
Mikraz[386], çakı	1/ 1	12
Köhne çorab	4	5,5
Köhne soba	1	21,5
Sıgara ağızlığı	1	11
Fişenk ve tahta babucı		16
Köhne gömlek ve entari	1/ 1	23
At çulı	1	20
Boy muşanbası	1	110
Yekünü’t-terekeü’l-mevcude	9622	

Minhe’l-ihracat	
Techiz ve Tekfin	330
Müteveffânın oğullarına ücret	360
Deyn-i müsbet Hamdi Beğ’e	607 guruş, 30 pâre
Uşağına	40
Bayındır Sandık Emini Mehmed Efendi’ye	840
Şamlızade Mustafa Efendi’ye	1490
Tabib Hüseyin ve Mehmed Ağalara	104
Telgraf me‘murına	97
Anbar me‘murına	96
A‘şar odacısına	60

[386] Makas

Yekûnü'l-ihracat	4024 guruş, 30 pâre
Sıhhe't-taksim beyne'l-verese bi'l-farîzatü'ş-şer'iyye	5597 guruş, = 180 guruş, 10 pâre resmi kısmet Resm-i kısmet: 140+ Dellaliye: 25+ kaydiyye: 13,10+ varaka bâha: [kalan] 5417 guruş, 30 pâre

(s. 105)

Hisse-i ibnü'l-mezbûr	2708,5
Hisse-i ibnü'l-mezbûr	2708,5

Numero: 80 [140]

Çerkeş kazâsında Mal müdiri iken bundan akdem vefât iden Ömer Rıfat Efendi'nin verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Emine ibneti Hüseyin ile sulbi sağîr oğlı Mehmed Şavket'e münhasıra oldığı lede'ş-şer'ü'l-enver zâhir ve nümâyân olduktan sonra sağîr-i mezbûrun tesviye-i umûrına kıbel-i şer'den vasî nasb ve ta'yîn olunan Hasan Ali oğlı Salih Efendi'nin talep ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le bey' ve müzâyede olunan tereke-i müteveffâ-ı merkûmdurki ber-vech-i ati zikr ve beyân olnur hurrire fi'l-ışrin min şehr-i Şa'bân li-sene ihda ve selase-mie ve elf [(20 Şaban 1301) 15 Haziran 1884].

	Aded	Değer
Evan-ı nühasiyye nârh	24	564
Sürahi	2	41
Müsta'mel paldo, pantol ve yelek ve saku nârh	26	485
Örme **tente** ve yastık yüzü		525
Alaca top	2	40
Gömlek ve entari ve don nârh	29	150
Fes müsta'mel	4	15
Şemsiye	2	17
Parça basma	2	28
Şal	1	30
Uçkur	1	10

Meşlah[387]	1	83
Sofra muşanbası	1	5
Kefin ma‘a bağ	1	84,5
Çakı	1	7
Sığara ağızlığı	1	65,5
Kürk ve barçası	3	307,5
Kelâm-ı kadîm ve Mirât ve mevakıb		137
Elfü’n-nehâr ve perakende kitâb		20
Muhammediye ve Ahmediye (?)	2	25
Pılak	1	500
Minkal nühâs	1	39
Boyalı deri	1	24
Lamba	1	15,5
Baston	2	19
Rovelver	1	255
Kılıç ma‘a kayış		115
Saat	4	1162
Döşek yorgan yastık	11	366
Heğbe	2	78
Yüzük	1	16
Sandık	1	51
Tabak ve kadeh		…(?)
Mikraz	1	7
Tahta papuç		10
Kahve takımı		20
Muşanba	1	160
Müsta‘mel tüylü ve Kilim ve saccade	10	670
Hançer ve kama	2	61,5
Mürekkeb hokkası	1	2,5
Simli bıçak	1	61

(s. 106)

[387] Kol yerine yarıkları bulunan bir çeşit libas, araplara özgü,

Simli Tüfenk		315
Tunç Havan		22,5
Kahve tavası	1	8,5
Âdi tesbih	1	78
Çorab	2	5
Bal mumı		7
Ermenek	1	305
Tüfenk	1	315
Tabanca	2	100
Kılınç	2	50
Diğer Tüfenk	1	30
Tahta papuç		5,5
Dakik ma‘a çuval		50
Müsta‘mel Kilit	1	6
Lira-ı Osmani	58 adet	5875
Mecidiye	14	280
Nakl … (?)		
Yekûnü’t-terekeü’l-mevcude [388]		

Numero: 233, 81[389] [141]

Çerkeş Kazâsına tabi‘ Aliözü karyesi ahalisinden imam oğlı Ali Osman ibni Kaytan İbrahim tarafından vekîl-i müseccel-i şer‘isi bulunan yine karye-i mezkûr ahalisinden Halet Mehmed oğlı Mustafa ibni Mehmed Kazâ-i mezkûrede vaki‘ Hükümet konağında bidayet mahkemesinde ma‘kûd olunan meclis-i şer‘i münîrde şöyle takrîr-i kelâm ve bast-ı ine’l-merâm iderki Kazâ-i mezkûreye tabi‘ Bedil karyesi sakinelerinden İncekara oğlı Hacı Receb Ağa’nın kerimesi Şerife ibneti Receb nâm bikre bâliğa-i âkıle nam mezbûre müvekkilem Ali Osman Ağa’nın taht-ı nikahında olub müvekkilem Ali Osman Ağa’ya nefisni teslim itmediğinden mezbûrenin nefsinin teslimini iddî‘â itmekle mezbûre Şerife tarafından zikr-i ati muhâsamaya vekil-i müseccel-i şer‘isi bulunan Kazâ-i mezkûr ahalisinden Hazinedar oğlı Aşık

[388] Terekenin toplamı, giderler ve mirasçılarına dağıtım kısmı yazılmamış.
[389] İki farklı hüküm numarası verilmiş, Biri normal sıralamayı takip eden 81, diğeri ise 233. Bakınız; ÇŞS 5, s. 106

Mehmed ibni Mehmed hazır-ı bi'l-meclis olarak husûsa-i mezbûre sûal olundukda vekil-i merkûm Aşık Mehmed Ağa cevabında müvekkilem Şerife'yi velisi bulunan pederi Hacı Receb Ağa üç yüz bir senesi Saferü'l-hayrın on beşinci İslambol Pazarertesi güni saat dört buçuk sıralarında nefs-i Çerkeş'de vaki' Hidayet Beğzade Said Beğ'in konağında akd olunan meclis-i sahh-ı ğazire müvekkilem mezbûreyi Aliözi karyesinden İmam oğlı Ali Osman ibni **Kaytan** İbrahim Ağa'ya bi'l-velâye merkûm Hacı Receb Ağa'nın akd ve nikah itmiş ise de lakin yevm-i mezkûre ahşamında müvekkilem mezbûreye pederi Hacı Receb Ağa Aliözü karyeli Ali Osman'a akd ve nikah eylediğini i'lam ve i'lan itdiğinde müvekkilem mezbûre Şerife dahi pederi merkûm Receb Ağa'nın itmiş oldığı nikahı redd itdiğini ve mezbûra nefsini ahara tezviç ideceğini der-miyân[390] itdikde merkûm Ali Osman'ın vekîl-i müseccel-i şer'isi Mustafa Ağa dahi da'vâsın tekrar iderek yevm-i mezkûrun saat dört buçukunda konağ-ı mezkûrede müvekkilim Ali Osman Ağa'ya mezbûre Şerife akd ve nikah olundığının akîbında hatır-ı bi'l-meclis konağ-ı mezkûrdan dağılmaksızın vekili bulunduğum Ali Osman Ağa tarafından Aliözi karyeli İmam oğlı onbaşının damadı Satılmış ibni Mustafa yine karye-i mezkûrdan İmam oğlı Mustafa ibni Sadık ve Bedil karyesinden Küçük Ahmed oğlı Hasan ibni Ahmed ve Yortan karyesinden Ali Molla oğlı Abdülkadir ibni Ali Molla nam kimesneler adeti belde üzere gönderilüb merkûmlar dahi konağ-ı mezkûreye bir saat ba'dî mesafede olan Bedil karyesine gidüp merkûm Hacı Receb Ağa'nın hanesine duhûl iderek mezbûre Şerife'ye konağ-ı mezkûrede pederi Hacı Receb Ağa'nın Aliözi karyeli İmam oğlı Ali Osman'a akd ve nikah itdiğin ve yevm-i mezkûrun saat altı raddelerinde bi'l-muvâcehe mezbûre Şerife'ye i'lam ve i'lan itdiklerinde mezbûre Şerife dahi keyfiyeti validesi Hadice'ye ifade iderek atlas entari ve atlas şalvar ve kırk aded yigirmilik takım altunı taleb eylemesiyle o anda i'lan ve i'lam olunan akd ve nikah mezbûre Şerife'nin râzîye ve kabul ve ihtiyâr eylediğini merkûmunlar ile isbât-ı müdde'a ideceğini iddi'a ve mezbûre Şerife müvekkilim merkûm Ali Osman Ağa'ya nefsini teslime tenbih olunması muradımdır deyu ba'de'd-dava ve'l-istintak tarafeynin ifadelerine mutâbık beyyine taleb olunmak üzere fetvâ-yı şerife havale idilerek müdde'i-yi aleyhin ibraz eylediği fetvasından müraccah[391] müdde'i-yi merkûm Ali Osman'ın vekili Mustafa Ağa'nın ibraz eylediği iki kıt'a fetvâ-yı şerifde

[390] Ortada, arada.
[391] (Rüchân. dan) Daha ileride kabul edilen, üstün tutulan, tercih edilen. Tercih edilir, üstün.

(Hind'e[392] bikr-i beliğayı babası Zeyd Ömer'de ve … tezvic eyledikden sonra Hinde akd-i mezbûre âlime oldığımı kabul itmeyüb redd itmişidim deyu da'va ve ikamet beyyine idüb Ömer ve Hind akd-ı mezbûre âlime oldukda kabul itmişidi deyu da'vâ ve ikamet-i beyyine ise kankısının beyyinesi evladır el-cevab Ömer'den beyyinesi evladır) deyu şehidi'ş-şuhûd inhâ razıyyet ahz beyyinlerinde ... ve bir kıt'a senedde (Hind'e bikr-i baliğayı babası Zeyd Hind'den izinsiz Ömer'e tezvic idüb ba'dehu Zeyd'in vech-i meşrûh üzere tezvîç itdiği Hind'e i'lam olundukda Hind-i mezbûre sükût idüb dört beş saat mürûr itdikden sonra Hind'e râzıye olmam deyu nikahı feshe kadire olur mı el-cevab olmaz) bu zevçü'l-**ab** bintü'l-bikrü'l-baliğa-i kabil inha miknet razı vecaz – nikah-ı aleyhâ (müsveddesi) deyu fetvâ-yı şerîflerde musarrah idüğine binâen müdde'i-i merkûmun vekili Mustafa Ağalarına ber-mûceb-i fetvâ-yı şerîf da'vâsına mutabık beyyine taleb olundukda mezbûre Şerife'nin vekili Aşık Mehmed şahidler adem-i istima' ile temerrüd iderek müvekkilesi mezbûre Şerif'ye i'lam itdikden sonra müdde'i-i merkûmun vekili Mustafa Ağa'nın ısrarıyla mezbûre Şerife mahkemeye gelmekden vekil-i ahar göndermekden imtina' ile celb ve ihzar kabil olmadığından müdde'i-i merkûmun vekili Mustafa Ağa'nın talebiyle kıbel-i şer'den bir vekil-i müsahhar[393] nasb ve tayiniyle müdde'inin da'vâ ve beyyinesi istima' olunacağı Mecelle-i ahkâm-ı adliyenin (1834) maddesi iktizasından bulunmağla mezbûrenin hukûkunı muhafazaya muktaedir kıbel-i şer'den vekil-i müsahhar nasb olunan Çerkeş ahalisinden sâbık mahkeme kâtibi Mustafa Efendi ibni Mehmed muvacehesinde müdde'i-i vekil-i merkûm Mustafa Ağa da'vâya mezkûresin ba'de't-tekrar iddi'âsına mutabık beyyine taleb olundukda evvela her biri bâ-varaka-i mestûre usûluna tevfikan muzekki intihab olunub irsal kılınan zeyl-i mestûreye vaz'-ı imza iden Aliözi İmamı Mustafa Efendi ibni Şeyh Mehmed Efendi ve İmam oğlı Ahmet Ağa ibni Hacı Halil Ağa ve Kadıözi karyesinden Danacıcı oğlı Osman ibni Halil ve Aliözi karyesinden Şeyhzade Mustafa Efendi ibni Mustafa Efendi nam kimesnelerden sirran ve ba'dehu alenen lede't-tezkiye adl ve makbulü'ş-şehâde idükleri ihbar olunan karye-i mezkûr ahalisinden İmam oğlı onbaşının damadı Satılmış ibni Mustafa ve İmam oğlı Mustafa ibni Sadık nam kimesnelerin şehâdetleriyle ber-nehc-i şer'i şerîf isbât itmeğin mûcebince mezbûre Şerife merkûm Ali Osman Ağa'ya nefsini teslime tenbih olundığı huzur-ı alilerine i'lâm olundı fi'l-

[392] Fetva metinlerinde kadını temsil etmek üzere kullanılan umumi isimlerden birisi. Diğerleri: Fatıma, Hatice, Zeyneb. Erkek için de Ömer vb. kullanılıyordu.
[393] Zapt edilmiş, feth edilmiş, zorla ele geçirilmiş.

yevmi’s- sâbi‘ ve’l-ışrîn min-şehr-i Ramazan li-sene ihda ve selase-mie ve elf [(27 Ramazan 1301) 21 Temmuz 1884].

(s. 107)

Numero: 82 [142]

Çerkeş Kazâsı eşrâfından olub bundan akdem vefât iden Hidayet Beğzade Mehmed Said Beğ ibni el-Hac Mustafa Beğ ibni Abdullah’ın verâseti zevce-i menkûha-i metrûkeleri Emine binti Ahmed ve Hafize binti Mehmed ile sulbiye kebire kızları Ayşe ve İfakat ve sulbi sağîr oğlı Ali Rıza ve sulbiye sağîre kızı Fatıma’ya münhasıra oldığı bi’l-ihbâr inde’ş-şer‘i’l-enver zahir ve nümâyân olduktan sonra sağîrân-ı mezbûrânın tesviye-i umûrlarını rû‘yete kıbel-i şer‘den vasî nasb ve ta‘yin olunan Mehmed Akif ve Ahmed Hamdi beğler bi’l-vesâye ve bi’l-asâle taleb ve ma‘rifetleri ve ma‘rifet-i şer‘le Eytâm müdiri hazır oldığı halde tahrîr ve bi’l-müzâyede bey‘ ve taksîm olunan tereke-i müteveffâ-yı mezbûrdur ki ber-vech-i atî zikr ve beyan olunur. hurrire fi’l-yevmi’r-rabi‘ min [(şehr-i] Ramazan li-sene ihda selase-mie ve elf [(4 Ramazan 1301) 28 Haziran1884].

	Aded	Değer
Evan-ı nühas	50 kıyye, 15 adet	750
Döşek, Came, Yasdık, Yorgan	2 /1 /3 /2	460
Allı Kilim	2	460
Müsta‘mel Kilim	2	190
Müsta‘mel Kilim	3	140
Kapu perde	1	50
Mefruşat		600
Yorgan	1	120
Şerbet tepsisi	3	60
Adi şal	1	20
Cirit	1	30
Basma parça		5
…		45
Abalı Sarık	1	45
İşlemeli seccade	1	110

Gömlek ve iç donı	3	108
Çarşeb	4	100
Peşkir [394]	10	40
Adi Çekmece	1	25
Sırmalı cura ve gömlek		450
Sarık	1	45
İç donı	2	20
Boğca derununda peşkir ve el mendili		142
İpekli meşlak	1	52
Kapaklı cini sahan	4	50
Kapaklı iftariye tabağı		25
Çini tabak	8	30
Kızıl **fistan** takımı	1	130
Yeşil sandık	1	50
Meşlak	1	90
Sevay(?) yorgan	1	120
Şerbet tepsisi	3	60
Def'a cins tabak	4	52
Cins halı	2	21
Teneke külçe	1	10
Sim Külçe(?)	**Lira** 5/ **aded** 5/ kıymet 1	2050
Masa üzerinde şerbet takımı		150
Tüylü …	1	255
Adi tabanca	1	70
Saf Kürk	1	110
…	50	100
Revgan sade	10	80
Araba takımı	1	50

(s. 108)

Saban timurı	2	10

[394] Pamuklu el havlusu

Zencir	2	50
Kazma	1	4
Çapa ve kayış		12
Rakik keyl	2	80
Urgan	3	15
Hırdavat menzil		75
İnek re‘s	2	470
Def‘a İnek re‘s	1	255
Tiftik devarı	29	1392
Merkep	2	220
Döşek, yorgan, yastık	1/1/1	90
Def‘a döşek, yorgan	1/1/1	120
Def‘a müsta‘mel kilim	1	135
Döşek, yorgan, yastık	1/2/1	50
Dakik ve hınta ve şa‘ir hisseleri		212,5
Avize		105
Erkek camuş	1	400
Saat	1	400
Erkek tay	1	455
Def‘a tay	1	505
Hurç içinde olan eşyalar		1150
Şitari bedeli (evan-ı nuhasdan şitariye kadar Hamdi bey üzerinde)		180
İpek çarşab ve seccade		300
Adi seccade	1	30
Çalar saat	1	125
Mefruşat takımı	1	250
Diğer mefruşat takımı	1	450
Kaşık takımı	1	35
Yazı takımı	1	80
Sim zarf (Aded: 8/ 2,5)	100	250
Mürekkep	2	225

Sim el mir‘atı	1	100
Karyola	1	100
Sim Kılınç	1	150
Tüfenk	1	220
Araba takımı	1	50
Timur çift	2	10
Araba	2	50
Kazma	1	4
Çapa	1	2
Kayış	1	10
Dakik kile	2	80
Urgan	2	15
Dakik hınta ve şa‘ir hisseleri		112,5
Hırdavat menzil		75
Avize	1	225
Nühas …	Mecidiye 15/50	750
Erkek camusı	1	400
Altıparmak kitabı	1	50
Benan ve redname	5/10	180
Yorgan	1	120
… çekmesi	1	100
Yasdık ve yüzi	2/ 2	15
Bornoz	1	900
Müsta‘mel saman	1	21
Acem şalı		250
Muşanba	1	50
Kapaklı cins sahan	5	72
Yeşil sandık	1	100
Kızıl … ve teferruatı		200
İftariye tabağı	12	20
Sim donanım tabanca	2	150
Sarı hamur kürek	1	550

Döşek, çilte, yorgan, yastık	1/ 1/ 2/ 1	150
Benair(?)	50	100
Revgan sade	10	80
Tüfenk adi	1	50
Kır tay re‘s	1	300
Döşek, yorgan, yastık	1/ 1/ 1	86
İnek re‘s	1	201
Diğer inek re‘s	4	750
Erkek malak	1	500
İnek re‘s	1	180
Kısrak re‘s	1	415
Lamba çift		200
Şitari bedeli		180
Şa‘ir keyl (Akif Bey) [395]	41keyl X 32	1312
Hınta Keyl (budahi)	1, hak 12	87,5
Siyaz (budahi)	7	140
Kır kısrak (Fatih Bek)	1	450
Gür kısrak kır kısrak (budahi)	2	600
İnek re‘s (budahi)	1	232
Diger inek re‘s (budahi)	1	280
Allı kilim (İbrahim Ağa üzerinde)	1	225
Şitari top (budahi)	3	80
Billur havan (budahi)	1	30
Kebir şamdan(budahi)	1 Borç	25
Suvay Top (budahi)	1 Borç	90
Leğen (budahi)	1 Borç	10
İftariye tabağı (budahi)	1 Borç	18
Döşek, Çilte yorgan (budahi)	1/ 1/ 2	390
Mefruşat takımı (budahi)	1	500
Def‘a hınta ve şa ‘ir hisseleri	Borç	212,5

[395] Bundan sonra bu tereke ile ilgili parantez içinde verilenler eşya kaydının üstüne çapraz not edilmiştir.Bakınız; ÇŞS 5, s. 108 vd.

Def‘a döşek, yorgan, yastık	1/ 1/ 1 Borç	76
döşek, yorgan, yastık	1/ 1/ 1 Borç	125
Kilim (budahi)	1 Borç	150
Tiftik davarı (budahi)	29 Borç	1392
Kır katır re‘s (budahi)	1 Borç	333
Tüfenk Macar (budahi)	1	200
Kapu perdesi	1, Allı kilimden buraya kadar İbrahim üzerine	50

(s. 109)

Ba‘de’l-müzâyede hâriclerin aldığı

İnek re‘s, kilim	1/ 1	310
Diğer inek re‘s	1	171
Def‘a inek re‘s	1	181
Def‘a inek re‘s, Ma‘a Düğe	1/ 2	392
Def‘a inek re‘s	3	480
Düğe ve dana	10	1615
Def‘a inek re‘s	2	630
Def‘a inek re‘s	2	500
Kuzuyla koyun aded	Adet 80/ 69	5520
Camuş	1	320
Def‘a camuş, Malak	1/ 2	500
…	12	900
Toklı davar	17	935
Tay re‘s	4	610
Camuş	2	500
Tay re‘s	2	690
Han-ı ‘atîkde vâk‘i tahtânî odaları	Numroları; 2,3,4,8,9,10,11,12,14, 15,16,18,20,23,24,25	Miktarı 16, 32000
Han-ı ‘atîkde vâk‘i fevkânî odaları	Numroları; 26,27,28,29,30,31,32,33, 34,35,38,40,41,43,44,45,	Miktarı 29, 43500

	46,47,48,49,50,51,52,53, 54,55,57,58	
Han-ı ‘atîkde vâki birinci numroda mukayyed kahve ve 59 numrolu kapu üstünde oda altı sehmde beş sehm hissesi		3000
Han-ı ‘cedidde vâk‘i odalarının	Numroları; 59,56,50,48,49,47,84,81	Miktarı 8, 20000
Han-ı mezkûre tabanında olan odaları	Numroları; 98,97,94,106	Miktarı 5, 4500
Birinci numroda mukayyed kahve ve 89 numroda odada üç sehimde bir sehmi Fetih Beğ diğer iki sehim üç tevhim itibariyle bir sehmi hemşiresi Fatma Hanım’a ve iki sehmi müteveffânın oldığı		3500
Çarşu derûnunda vâk‘i mülk-i menzil dükkanların miktarı	6	8800
Hasıla kapu üzerinde bir bâb kahvehane	1	2500
Bir bâb mülk menzil		25000
Anbâr aded	2	1200
Saman arsasında nısf hisse		400
Samanhane		200
Bahçe arsası		900
Bir bâb samanhane anbâr meyanında		200
Eski konak dairesinde hissesi		500
Hınta ve şa‘ir siyâz mezrûât hâsılâtı		9000
… olan menzilhâne ve samanhane ve ortakçı odaları		2500
Yekûnu’t-terekeü’l-mevcûd	203105	

Minha’l-ihrâcât	
Techîz tekfîn	1200
Mehr-i zevci Emine	1500
Mehr-i zevci Hafize	500
Bâ-vasîyyet bedeli hüccet(?)	5000
Vucuhu bera. bâ-vasîyyet	3000

(s. 110)

Müteveffânın duyûn kıymetinin ber-vech-i zîr müfredatıdır

Harbeci oğlı Kadı Ağa’ya	1200
Hacı Nikola oğlı Bodos’a	8000
İsmail Çavuşzade Hacı Ali Efendi’ye	14860
Haseki Hacı Hafız Efendi’ye	8155
Şamlızade Mustafa Efendi’ye	1000
İncezade Hacı Mustafa Ağa ve oğlı Sadık Efendi’ye	3076
Der-Aliyyede müteveffâ Hacı Mustafa Beğ’in haremine	10000
Karacalı Hacı Ahmed oğlı Ahmed Ağa’ya	1060
Ömer Hocazade Mehmed Efendi’ye	600
Tertib oğlı Hacı Ahmed Ağa’ya	350
Hasan Çavuşzade Sadık Beğ’e	530
Zührab ve Beşir’e	1700
Bakırcı Kösten ve Tanas Ağa’ya	1617
Boyvade oğlı Osman Ağa’ya	200
Soyacı damadı Mustafa Efendi’ye	30
İsbilir Çorbacı’ya	180
Cüce Ahmed oğlı Mehmed Usta’ya	159
Biraderi Ali Usta’ya	106
Ape kızının Ahmed Efendi’ye	22,5
Nikol Çorpil’e	2000
Emin’in Ali oğlı İsmail Efendi’ye	500
Dede oğlı Hacı Ahmed’e	60

Harbecizade Ahmet Ağa'ya	50
Acem Ahmet Ağa'ya	375
Helvacı oğlı Mehmed Ağa'ya	36
İdare Katibi Mustafa Efendi'ye	200
Saraç Hasan Usta'ya	180
Hürmüz oğlı Ahmed'e	238
Aşağı handa Kosde'ye	90
Berber Hacı .İsmail'in Ahmed'e	200
Monla Osman oğlı Ahmed'e	19
Küçük Hüseyin'in Hacı Mehmed Ağa'ya	125
Harbecizade oğlı Koca Osman'a	40
Kara İbrahim Ağa'ya	80
Sucur Mehmed Ağa'ya	20
Saatçi Mustafa Usta'ya	20
Kuyumcı Dimit'e	100
Ma'murun Mustafa'ya	8
Çandırkıl Oğlu İsmail Efendi'ye	180
Zerekoh'a	400
Kıyam oğlı İsmail'e	50
Çulha oğlı Hasan Efendi'ye	75
Hacı Ali'nin Mehmed'e	674
Mehitzade Hafız'a	1055
Hacı Şaban Ağa'ya	41
Karalar mahallesi avarız akçesine	1000
Tüfenkçi oğlı Kırbaş'a	1100
Menâfi' Sandığına	1320
Kunduracı Yuvakih'e	40
Berberin Mustafa	20
Tatar oğlı Ömer'e	60
Dede'nin oğlı Mehmed'e	40
Tahir Efendizade İsmail	150
Küçükhoca oğlı Ahmed'e	64

Sofı oğlı Osman'a	20
Yabanili Koca Beg'e	1000
Hacı Ömer'in Abdullah	15
Sipahi oğlı Mehmed Efendi	130
Hacı Receb Usta	20
Avdis Çorbacı	60
Hadib Çil Ağa'ya	30
Amberlizade Ali Efendi'ye	830
Burucların Hatice	100
Ağzı Kara oğlı Artin	40
Kuyumcı İstori	30
Abbas oğlı Ahmed'e	20
Hacı Vaiz oğlı Hüseyin Usta'ya	75
Sarı Ahmed'in Sadık	20
Arpazade Hasan Efendi'ye	214
Bedil karyeli Halil	30
Divanı Ali	30
Çeküç oğlı Mehmed	4000
Monla Ahmed oğlı Ömer Efendi	12
Sadeddin Efendi	80
Sofi oğlı Hafız	150
İpukoğlı Mehmed	40
Aşık oğlı **Vaspin**	150
Okçılar Mahallesi avarız akçesine	1000
Dede oğlı Müezzin Hafız'a	121
Müfti Efendi'ye	152
Hakim Efendi'ye	780
Pınarcı oğlı İsmail Efendi'ye	400
Müftizade Kamil Efendi'ye	805

(s. 111)

Dünürcı Hüseyin Oğlı Ali'ye	170

Mert oğlı Halil	40
Pireli oğlı Ali Efendi'ye	40
Yemenici Ahmed Usta eytamlarına	45
Acem Mustafa Ağa'ya	2310
Hidmetkarı İsmail	600
Tepik Abdurrahman zevcesi'ne	1000
Karababanın İsmail Usta'ya	18
Bedelatı Öşire sene 99	240
Ağnam rüsûmuna sene 300	190
Peştemalcı oğlı Badil	500
Çift oğlı Halil	150
Abdullah Hoca oğlı Mehmed	62
Hacı Ali'nin karındaşı Hasan Usta	90
Adil Beğ	3000
Virancıklı Mehmet	20
Aziz oğlı İsmail Efendi'ye	100
Yekûnü'l-İhrâcât	93588, 20 pare
Sahhe'l-bâkî	109512, 20 pare
İhrâcât	
Resm-i Kısmet	5077,5
Dellâliye	909
Kaydiyye	304,5
Varaka Bahâsı	105
Sahhe'l-bâkî	103120
Hisse-i zevce-i mezbûre Emine[396]	
Hisse-i zevce-i mezbûre Hafîze	
Hisse-i binti mezbûre Ayşe	
Hisse-i binti mezbûre İfakat	
Hisse-i ibnü'l-mezbûr Ali Rıza	
Hisse-i binti mezbûre Hatice	

[396] Mirasçılara paylaşım bedelleri yazılmamış

(s. 112)

Numero: 83 [143]

Çerkeş kasabası mahallâtından Karalar mahallesi ahalisinden olub bundan akdem vefat iden Hidayetzade Mehmet Said Beğ ibni Mustafa Beğ bin Abdullah'ın verâseti sulb-i sağîr oğlı Ali Beğ ve sulbiye-i sağîre kızı Fatıma Hanım'ın vâsileri ve tesviye-i umurlarına ba-huccet-i şer'iye vasî mansûbeleri olan işbu bâ'isü'l-vesîka Adil Beğ ibni Hüseyin Seydi Beğ kasaba-i mezkûre bidayet mahkemeside akd olunan meclis-i şer'i şerîf-i enverde bi'l-vesâye takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i 'ani'l-merâm idub vasîleri oldığım sağîrân-ı mezbûrânın babaları müteveffâ-yı mûma ileyhin duyûn-ı musbetesine nukûd ve akâr ve menkûl terekesi vefâ etmekle Kengiri Sancağında iç kazâda vâki' Sıcak değirmen dinmekle arîf üç göz ocağı hâvî ma'a-müştemilât bir bâb âsiyâb ve yine Sancağ-ı mezkûr dâhilinde Koçhisar nahiyesinde Belviran karyesinde kâin Hakkı Ağa değirmeni dimekle arîf bir ocağı hâvî bir bâb âsiyâb ki cem'ân iki bâb âsiyâbları zarûret deyn-i müstebiçün semeni misilleriyle ahara bey' ve ferâğ olunub semenleriyle edâ-i deyn olunmak üzere kıbel-i şer'den bana izin virilmek matlubumdur didikte kaziyye minvâl-i meşrûh üzere oldığı zeyl-i vesikada muharreru'l-esâmi-i müslimîm ihbarlarıyla lede'ş-şer'i'l-enver zâhir ve mukarrer olmağın âsiyâb-ı mezkûrları semeni mislileriyle âhara bey' ve semenleriyle müteveffâ-yı mûma ileyhin duyûn-ı müsbetesini edâya vasî-i mezbûr Adil Beğ'e kıbel-i şer'den izin virilmeğin mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundı hurrire fi'l-yevmi'l-hamis aşer min şehr-i Şevvali'l-mükerem li-sene ihda ve selase-mie ve elf [(15 Şevval 1301) 8 Ağustos 1884].
Şuhûdü'l-hâl; Azadan Ahmed Efendi, Kengirili İsmail Efendi, İcra Mübaşiri Arif Efendi, Çanuç oğlı Mehmed, ve Gayruhum'ül-hâzırûn

Numero: 84 [144]

Çerkeş kasabası mahallâtından Karalar mahallesi ahalisinden olub bundan akdem vefât iden Hidayetzade Mehmed Said Beğ ibni Mustafa Beğ bin Abdullah'ın sulb-i sağîr oğlı Ali Beğ ve sulbiye-i sağîre kızı Fatma Hanım'ın tesviye-i umurlarına kıbel-i şer'den bir vasî nasb ve ta'yin olunmak ehemm ve elzem oldığı ecilden sağîrân-ı mezbûrânın dâyıları olub ve her vechle umûr-ı vesâyeti ru'yete kâdir idüği zeyl-i vesikada muharrerü'l-esami-i müslimin ihbarlarıyla zâhir ve mütehakkık olan işbu

bâ‘isü’l-vesîka Hacı Memişzade Adil Beğ ibni Hüseyin Seydi Beğ’e hakim-i muvakki‘sadr-ı küttâb tûba-lehu ve hüsnü-meâb efendi hazretleri sağîran-ı mezbûrânın vakt-i rüşd ve sedadlarına değin tesviye-i umûrlarına vasî nasb ve ta‘yin buyurdukda ol-dahi ber-vech-i muharrer vesâyet-i mezkûreyi kabul ve hidmet-i lazımesini kemâ-yenbeğî edaya ta‘ahhüd ve iltizam etmeğin ma-vak‘a bi’t-taleb ketb olundı. hurrire fi’l-yevmi’l-hâmis aşer min şehr-i Şevval’i’l-mükerrem li-sene ihda ve selase-mie ve elf [(15 Şevval 1301) 8 Ağustos 1884].

Şuhûdü’l-hâl; Azadan Ahmed Efendi, Akif Beğ, İcra mübaşiri Arif Ağa, ve Gayruhum’ül-hâzırûn

Numero: 85 [145]

Kastamonı vilayet-i celilesi dâhilinde Kengiri Sancağında Çerkeş Kazâsına tâbi‘ nefs-i Çerkeş kasabası mahallâtından Karalar mahallesi ahalisinden olub bundan akdem vefât iden Hidayetzade Mehmed Said Beğ ibni Mustafa Beğ bin Abdullah’ın verâseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Emine Hanım ibneti Ahmet Beğ ve diğer zevcesi Hafize Hanım ibneti Mehmed ile sulbi sağîr oğlı Ali Beğ ve sulbiye-i kebîre kızları Ayşe ve İfakat hanımlar ve sulbiye sağire kızı Fatma Hanıma münhasıra oldığı bi’l-ihbar lede’ş-şer‘i’l-enver zâhir ve nümâyân olduktan sonra verese-i mezbûrûndan zatları ma‘rifetân zevcân-ı mezbûretân Emine ve Hafize Hanımlar ile zatları ma‘rifetân-ı bintân mezbûretân Ayşe ve İfakat Hanımlardan her biri Kazâ-i mezkûr bidayet mahkemesinde ma‘kud meclis-i şer‘i şerîf-i enverde işbu baisü’l-küttâb Hacı Memişzade Adil Beğ ibni Hüseyin Seydi Beğ mahzarında bi’l-verâse ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüb murisimiz mutevffâ-yı mûma ileyhin dâhil-i **hûrra-i** taht-ı tasarrufunda mülki olub ba‘de-vefâta bizlere veresen intikâl iden salifü’z-zikr Kengiri Sancağı dâhilinde ve İç kazâda vaki‘ Sıcak değirmeni dinmekle arîf üç göz ocağı havi ma‘a müştemilât Belviran karyesinde kâin Hızır Ağa değirmeni dimekle arîf bir ocağı hâvî bir bâb âsiyâb ki cem‘an iki bâb asiyâbdan bizlere bi’l-irsi’ş-şer‘i isâbet iden hisse-i irsiyye-i şâyi‘amızı mahallinde me‘murı huzurunda bedel-i misliyle ahara bey‘ ve ferağ ve tefvîz ve teslim i‘tası takrîre ve bedelin ahz ve kabza ve makbûzun bizlere irsâl ve îsâle ve husûs-ı mezkûrun mütevakkıf oldığı umûrun küllisine tarafımızdan mezbûr Adil Beğ’e vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sâhiha-i şer‘iyye ile vekîl ve naîb-i menâb nasb ve ta‘yin eylediğimizde ol-dahi vekalet-i mezkûreyi kabul ve merâsimini kemâ-yenbeği edâya ta‘ahhüd ve iltizâm itmeğin mâ-

vak‘a bi’t-taleb ketb olundı. hurrire fi’l-yevmi’l-hamis aşer min-şehr-i Şevvali’l-mükerrem li-sene ihda ve selase-mie ve elf [(15 Şevval 1301) 8 Ağustos 1884]

Şuhûdü’l-hâl;

(s. 113 ve 114) [397]

(Poz numarası sırasına göre gelse de sayfa cilt kapağı şeklinde ve sonraki pozlarda da sayfalar yazılı şekilde verilmiştir.)

(s. 127) [398]

Ahmed Efendi’den kırk para aldım

15 Nisan

Kırk para biraderim diğer …. [399]

Daha vereceğim vardır

Harç vesâikden âmerakım olan mayıs ve hazirana mahsub yüz on guruş bayındır hasılatından aldım nısfı mahsûb olundı

Ağustos …

Tacire sekiz guruş deynim oldığı onu teslim

Haziran / 99

Hoca’dan bir mecidiye ahz olunduı 3 Ağustos 99

Diğer beş guruş aldım

Diğer beş guruş aldım

8 Ağustos 99

Hasılatından iki mecidiye ahz olundı 27 Nisan sene 99

Çekmeceden dahi bir mecidiye ahz olundı

Hoca Şakir Efendi’den bir mecidiye ahz eyledim

15 Ağustos sene 99

On guruş Hoca Efendi’den aldım

[397] Bu sayfalar boş bırakılmıştır. Poz numarası 60

[398] Sayfayı numaralandıranlar bu şekilde numaralandırmışlardır. 127 den geriye doğru sayfa numaraları azalmaktadır.

[399] Yırtık olduğu için okunmuyor.

16 Ağustos sene 99

(s. 126)

Meclis-i de‘âvî-i Kazâ-i Çerkeş (Mühürde)
Birinci

Çerkeş Bidâyet mahkemesine teslim olunan senedât kaydı defteridir
Fî 8 Şaban sene 96 Fî 16 Temmuz sene 95

Numro 1

Çerkeş Kazâsı Sıçak karyesinden Feyzi oğlı Ahmed nam kimesne işbu doksan üç senesi asakir-i şahaneye giderken ceridenizde mukayyed olan … ve Hayri Hasan ve … oğlı Mehmed nam kimesneye meccânen ferağ ve kasr idüb merkûm dahi ferâğ-ı mezkûrını kabul idüb merkum Ahmed’te validesinin ferâğ ve kasr-ı yed oldığı mülkünü tasdîkân işbu mazbatamız cânib-i hükümete takdim olundı Fî 12 Haziran sene 93 [(24 Haziran 1877]

Muhtar-ı evvel	Muhtar-ı sani	İmam	Azadan	Azadan
Sarraf Hasan ….	… …	İmam Sarraf	Hasan	…
(Mühür)	(Mühür)	(Mühür)	(Mühür)	(Mühür)

Meclis-i idareden

Tarafeyn hazır oldukları halde usûlen takrirleri alınmış oldığından iktizasının icrâsı arazi kalemine havalesi iktiza ider Fî 14 Haziran sene 95 [24 Haziran 1877]

Numro 2

Çerkeş kasabası ahalisinden Danacı Hacı Hasan oğlı İsmail Ağa mal müdiri Hasan Rıza Efendi’den eylediği bir kıt‘a üç nüsha olub bir nüshası tasdikan mahkemede hıfz olundı ve iki kıt‘anın biri Kengiri muhasebesine ve bir kıt‘ası müdir-i mûma ileyh tarafına i‘ta olundığı kayd olunmuşdur. Fî 22 Temmuz sene 95 [3 Ağustos 1877]
1296

(s. 125)[400]

(s. 124)

Cânib-i âli-i meşîhat-penâhîden şeref-mevrûd emirnamedir

Bazı mahallerde emvâl-i Eytâmdan edâne ve istirbâh olunan mebâliğ müddet-i devr-i hitamından hayli zamanlar mürur itdiği halde tecdîd-i hüccet olunmaksızın medyûnlar yedinde bilâ devr-i şer‘i bırakılmakda ve böyle devirsiz mürûr iden eyyâm içün ribh ahzı ise muvâfık-ı şer‘i şerîf olmadığından Eytâm-ı merkûmiyeye bu yüzden hayli zarar ve ğassı iras[401] idilmekde oldığı ve evliye ve evsiyânın ekseriden bu babda teenni üzere davranılmakda olub binaen aleyh keyfiyet bilâhare mehâkim-i nizamiyeye düşerek medyûnlardan bilâ-devr geçen eyyâm içün nemâ-yı nizâmı yüzde kırk para ahzını kıyâm olundığı ve evsiyâ müdirlerin eser-i müsâmehaları olarak ahval-i müteferika-i mezbûrenin ol-vechle bilâ-devr-i şer‘i zimmetlerde kalmasıyla adem-i tahsîli husûsunca dahi sığâr-ı merkûmeye gadr-i külli tedarik idegeldiği istihbâr olunmuş ve böyle sığâr hakkında gadr müstelzim hâlâtın vukû‘ı ise bir vakitde tecviz olunamayacağı ve buna sebeb olanların vârisinin mes‘ûl olacağı derkâr bulunmuş oldığından ba‘demâ ahvâl-i eytâmın evsıya ve Eytâm müdirleri ma‘rifetleriyle şer‘i şerîf ve nizâmına tevfîkan beş sene müddetle lazım gelen ribhleri bi’l-ilzâm edânesi ve ol-sûretle hüccet-i şer‘iyyeye rabt ve kaydıyla müddet-i mezkûre hitâmında tahsîli hususlarına ihtimâm idilmesi ve edâne ve istîdânede altun ve sîm mecidiye üzerine mu‘âmele olunması ve i‘ta idilecek hüccet-i şer‘iyye cinsi akçenin tasrîh kılınmasıyla beraber beş sene müddet tekmilinde edâne olunan mebaliğ-i mezbûre zimmetinde bırağılacak oldukda müddet-i mezkûre içün hemen tekrâr ilzâm-ı ribh olunması veyahut emvâl-i müstekarrizanın[402] medyûndan ber-vech-i mebsût tahsîl-i musavver-i muharrerde kat‘a tecviz-i tekâsül ve terâzî idilmemesi hususlarına mukaddemâ gönderilen numûnelere tatbîk sâl be sâl tertîb ve tesyîri nizâm-ı mahsûs muktezasından bulunan Eytâm sandıkları cedvellerinin dahi behemehâl vaktiyle doğrıdan doğrıya Bâb-ı fetvâya gönderilmesi hakkında ….vilayet… elviye-i müstakille niyâbetlerine vesâyâ-yı mûessire îfâsı lüzûmı meclis-i idâre-i emvâl-i Eytâmdan bâ-tezkere ifade olunmuş ve mucebince keyfiyet mahâl-i mezkûre niyâbetlerine bildirilmiş olmağla ba‘de-izin minval-i meşrûh üzere îfâ-yı

[400] Sayfa boş bırakılmış
[401] 1. verme, verilme. 2. sebeb olma, îcâbetme, gerekme. 3. getirme.
[402] Borç alan.

mu‘âmeleye i‘tinâ ve himmet ve aksi hareketden tevakki ve meccâniyet ve vilâyet dâhilinde bulunan nüvvâba dahi tebliğ-i maslahat buyurulması siyâkında şukka-i mahsûsa terkîm olundı Fî 18 Safer sene [12]98 ve Fî 10 Kanunı sani sene [12]96 [20 Ocak 1881] [403]

Kastamonı Vilayeti Merkez Niyabet-i Şer‘iyyesine

İ‘âne-i erâmil[404] ve eytâm-ı ilmiyye sanduğîçün bi’l-‘umum ma‘âşât-ı ilmiyeden şehrî kat‘ olunagelen yüzde kırk paranın kifayetsizliğine mebni doksan altı senesi eylülünden i‘tibaren ma‘âşât-ı mezkûrdan yüzde altmış para daha kat‘ı husûsuna bi’l-istîzân irâde-i seniyye-i hazret-i padişahi merhamet-i efzâ-yı[405] sünûh olarak keyfiyet …vilayet ve elviye-i müstekılleye tebliğ oldığı sırada maktû‘ât-ı müterâkimenin sür’at-i irsâli dahi tevsıye ve izbâr ve mû‘ehharan … ve iş‘âr kılınmış idi işbu mebâliğin bazı vilâyetden irsâline himmet olunmakda ise ekser mahallerden … bir meblağ vürûd itmiş ve nüvvâb-ı kiramdan alınan muharrerâtda ma‘aş-ı mahsuslarının evvel emirde Eytâmiyesi bi’t-tenzil bâ-kıyye i‘dâ olunmakda idüği dermiyan olunmasına nazaran mebâliğ-i maktû‘anın mahalleri mal sandıklarında mevkûf olunacağı anlaşılmıştır halbuki mebâliğ-i merkûmenin hiçbir sebeb-i meşrû‘a müstenid olmayarak tûl müddet tevkîfi … tedârikten azl(?) ve … buna münhasır olan bir takım erâmil ve eytâmın teşdid ve ihtiranı(?) (s. 123) mü‘eddî olacağından kat‘î tecvîz olunamayub bundan tevellüd idecek mes‘ûliyet ise bi’t-tabi‘ bâdîlerine âid ve iş böyle olmayubda bu babda hükkâm-ı cânibinden te‘ehherâta sebebiyet virilmekde olacağı halde o mes‘ûliyet anlar hakkında vârid olacağına binâen buraları piş-i nazar-ı dikkate alınarak zikr olunan eylülden(?) evvel ve sonra terâkim iden mebâliğin seri‘an ve ba‘dezin kat‘ olunacakları dahî bilâ-te‘hîr mâh be mâh doğrıca meclis-i idâre-i eytâm riyâset-i behiyyesinden … istikmâline himmet ve i‘tinâ olunması husûsunun bi’l-cümle vilâyât ve elviyet ve nakliye merkezleri nüvvâbına ekîden tevsıye ve iş‘arı meclis-i mezkûrdan ifade olunmuş ve ol-vasîleyle(?) icab iden vesâyâ-yı mukteziye îfâ olunacağı gibi bu babda vilayet-i ‘izâm ve elviye-i müstekılle mutasarrıfîn kirâmına tebliğât-ı mû‘essire icrâsı dahi taraf-ı eşre-i vilâyet-penâhiye arz idilmiş olmağla taraf-ı fazılânelerinden dahi minvâl-i meşrûh üzere

[403] Rumi ve Hicri takvimlerde verilen tarihlerde 1 günlük hata bulunmaktadır
[404] Dul kadınlar, muhtaç kadınlar
[405] Arttıran, çoğaltan.

hareket ve mülhakâta tefhim-i maslahat buyurulması siyâkında şukka-i … terkîm kılındı Fî 2 Muharrem sene [12]99 ve fî 12 Teşrini sani sene [12]97 [24 Kasım 1881]

Kengiri Niyâbet-i Şer‘iyyesine
Makâm-ı ulyâ-yı meşihat-penâhîden bi’l-vürûd sûreti bâlâda mestûran nâme-i ‘alîsi ahkâmına tevfik-i mu‘âmele edilmesi husûsına himmet buyurulması siyâkında terkîm-i zeyle ibtidâr kılındı efendim Fî 3 Safer sene [12]99 [25 Aralık 1881]

Nâib-i merkez(?) İbrahim

Cemaleddin

Çerkeş Niyâbet-i Şer‘iyyesine
Merkez Niyâbet-i Şer‘iyyesinden tezyîlen bi’l-vürûd sûret-i ‘aliyyesi bâlâya menkûl olan emirnâme-i sâmi-i cenâb-ı meşihat-penâhi ahkâmı mündericesine tevfikan hareket buyurulması üzere zeylen tebliğ-i keyifiyete ibtidâr kılınmışdır Fî 21 Safer sene Niyâbet-i Şer‘iyyesine 99 [12 Ocak 1882]

Naib-i.. Liva

Kengiri

Mehmed Rafet(?)

Fetvâhâneden tanzim olunan Fî 13 Receb sene [12]97 [21 Haziran 1880] tarihli müzekkere suretidir

Fî 29 Cemaziyelahire sene [12]93 [22 Temmuz 1876] tarih ve sekiz numrolı Harbiye Nezaret-i celilesinden bi’l-vürûd havale buyurulan tezkere-i ‘aliyye evrâk-ı müteferriasıyla berabet kırâat olundı hülâsa-i meali vak‘a-i mündefi‘ade bi-nefsihinin senedine sevk olunan efrad-ı muvazzafe ve redîf ve müstahfızadan henüz memleketlerine avdet etmeyenlerin ve şehîden vefât eyledikleri mütevâttiren söylenmekte ise de mevsûkan isbât olunamadığından ve muhallefâtı tahrîr ve zevce ve nâmzedleri ahara tenkîh olunmak üzere her …vuku‘ bulduğundan bu babda ne yolda mu‘âmele olunmak lazım geleceği istihbârına dair Aydın vilayet-i celilesinden mevrûd tahrirat piyade(?) dairesinin ifadesiyle leffen tisyar kılındığından bahisle îcab-ı şer‘inin istinsarından ibaret bulunmuşdur

Ma‘lum-ı dakîk melzûm cenâb-ı fetvâ-penâhîleri buyuruldığı üzere mevk‘i-i harb gibi mühlikede mefkûd[406] olan şahsın mevti galib-i ahvâl olup memâtı hali zann üzerine galib olacak mertebe müddet-i mürûrundan sonra mevtiyle hükm olunabileceği ve ba‘de’l-hükm veresesi malını ‘alî farz … iktisâm idebilecekleri ve zevceleri dahi ba‘de inkıdâ-i’l-‘ade(?) nefislerini ahzlara tezvîce muktedir olacakları kütübü fıkhiyyede mestûr ve musarrah olub ancak keyfiyetin ol-vechle icrâsı îcâb-ı mahkemeye âid vezâ‘ifden olmakla işin mahkeme-i şer‘iyyesinde tesviye ve rû‘yet olunması intisna ideceğinin nezâret-i müşârun ileyhaya cevaben iş‘arı ve evrak-ı mezkûrenin matviyyen iâde ve tisyarı men‘ut-ı re‘y-i ‘alî-i cenâb-ı meşihat-penâhileridir ol-babda

Fetvâhâneden Tanzim olunan Fî Gurre-i Ramazan sene [12]97 tarihli müzekkere sûretidir

Harbiye Nezareti celilesinin Fî 13 Şa’ban sene [12]93 [3 Eylül 1876] tarihli muhavvel tezkeresi kıraat olundı. Hülâsa-i meali mes‘ele-i harbiyyenin hitâmıyla ordu-yı hümayunları hal-i ..ve userâ-yı Osmaniye’nin Dersaâdet ve memleketlerine ric‘at ve ‘avdetlerinden şimdiye kadar hayluca …mürur itmiş ve tebdil-i mezheble Rusya memâlikinde kalân ve orada vefât idenlerin defteri dahi gelmiş oldığına göre bunlardan hariç olarak mefkûd olubda arkadaşı ve zabitlerince ve kuyudca keyfiyet-i mefkûdiyet ve gaybûbiyetleri meçhûl olan ve cihet ve câri-i tahkîki bulunmayanların memâtı halleri zann üzerine galib olacak mevtin inhilâline şer‘an hükm olunub olunamayacağı istisârdan ibarettir

Ma‘lûm-ı sâmi-i cenâb-ı fetvâ-penâhîleri buyuruldığı üzere müddet-i mezkûrenin bir da‘va-yı sahiha-i şer‘iyye zımnında olmayarak nefsü’l-melâli taht-ı hükme alınamayacağından münkerihen mütekaddimemizde dahi beyân kılındığı vech üzere ordusıyla beraber mevk‘i-i harbe sevk olundığı ma‘lum ve fakat mevk‘i-i harbde gaib ve mefkûd olarak keyfiyet-i mefkûdiyetleri meçhûl ve cihet ve çâre-i tahkîki bulunamayanlar haklarında da‘va-yı sahîh-i zımmında memâtı halleri zımnı(?) üzerine gâlib olacak mertebe müddetin inhilâl ve imtisamıyla mevtlerine(?) hükmü mehâkim-i şer‘iyeye ‘âid … olmağla Fi 13 Receb [(12]97 [(21 Haziran 1880] tarihli fetvâhâne-i celilerinden bi’t-tanzim takdîm olunan müzekkereye tevfîkan mefkûdun

[406] Ölü veya diri olduğu bilinmeyen, kayıp kimse.

mezbûr … … mahkeme-i şer‘ilerine bil- murâca‘at-ı etbâr(?) edecekleri da‘va-yı sahih-i şer‘i … … inhilâliyle mevtlerine hükm olunan îcâbât-ı şer‘iden olmağın …

(s. 122)

(Mühür)

Çerkeş Niyabet-i Şer‘iyyesine
Sûreti bâlâdamuharrer emirnâme-i âli-i cenâb-ı meşîhat-penâhinin mündericâtına[407] tevfik muameleye ihtimam ve dikkat olunması siyakında terkim-i zeyle ibtidar kılındı Fî 15 Rabiülevvel sene [12]99

Nâibi livâ Kengiri Mehmet Ragıb (?) (İmza)

Mahkeme-i şer‘iyyeden virilen i‘lâmât ahkâmını mahkûm alyhler adem-i kabul ile temyîz talebinde bulundukları halde mecellenin istînâf ve temyîz ve i‘lanen mahkemeye dâir olan mevâddına tevfiken iktizâları icrâ kılınmak üzere evvel emirde i‘ta olunan itiraz layihası asl-ı i‘lama veyahut bir suret-i musaddakasına rabt idilerek Hükümet-i mahalliye vasıtasıyla makâm-ı mecidiyenin balasıyla(?) evvel be-evvel fetvâhâneye havale olunarak mu‘âmele-i muktezıyesi mufassalen zir(?) i‘lâm … ve tehîr kılınması ve meclis-i tedkîkât-ı şer‘iyeye havalesi lazım gelen kısmının dahi oraya lüzûm-ı havâlesinin gösterilmesi ve ba‘de-izin fetvâhâne veya meclis-i mezkûrun istînâfen rû‘yetine lüzûm gösterilen beşbin guruşdan(?) yukarı … saire da‘vâlarıyla bu kıymetden ziyade akâr ve gidenin nikâh ve talâk da‘vâları gibi şâyân-ı ihtimam da‘vâ-i şer‘iyyenin yakin mahal rû‘yeti hakkında mukaddema mecelle cem‘iyetinden bi’t-tanzim encümen-i mahsûs-ı vükelâ kararıyla lede’l-arz icrâ-yı iktizasına irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhileri şeref-sudûr ve sünûh buyurılarak evrâk-ı havâdisle neşr ve i‘lân …ta‘limât-ı seniyyesinin nüseh-i matbû‘ası matviyyen savb-ı fâdılânalerine irsâl kılındığından ba‘demâ mündericâtına tevfik-i mu‘âmeleye himmetle birer nüshasının mülhakâtdan nüvvâb-ı kirâma teslimine müsâra‘at ve bir de karar-ı ahîre mûcebince mümeyyizini veya istînâfı istid‘â ile hemen i‘lâmât-ı şer‘iyyeden ba‘zılarının derûnunda hasbe’l-icâb hucec ve i‘lâmât-ı ‘atîka hikaye idilmiş bulundığı takdirde munkarızun aleyh olan i‘lâm ile beraber derûnında hikaye olunan senedât-ı ‘atîka … musaddıkasından gönderilmesi

[407] İçindekiler [mecmua, gazete, kitap gibi şeylerin)

… fetvâhâneden mahkûm-ı aleyh tarafından tanzîm olunan lâyiha-i i‘tirâziyyede mukriz-ı aleyh bulunan i‘lâmın zabt-ı da‘vâya adem-i mutâbakatine dâir halen i‘tîrâziye münderiç kılındığı sûretde i‘lâm ve lâyiha ile ma‘an zabt-ı da‘vâ suretinin musaddakasının lüzum-ı tisyârı dahi meclis-i mezkûrdan … kılınmış olmağla bu babda dahi ol-vechle îfâ-yı mu‘âmeleye himmet buyurulması
Fî 8 Safer sene [12]98 ve fî 28 Kanun-ı evvel sene [12]96 [9/10 Ocak 1881]

Kengiri Niyâbet-i şer‘iyyesine
İşbu iki kıt’a emirnâme-i musaddak meşîhât-penâhi sûretlerinde menderic husûsâtın ber-mentûk emr-i âlî iktizâlarının icrâsına himmet buyurulması keyfiyetinin mülhak kazâlara iş‘ârıyla matviyyen gönderilen ta‘limatın birer nüshalarının her Kazâha-yı mezkûreye irsâli siyakında …senâveri terkîm kılındı efendim Fî 27 Rabiülevvel sene [12]98 [27 Şubat 1881]

Nâibi Liva-ı Kastamonu Mehmet Kamil (?) (İmza)

Çerkeş niyâbet-i şer‘iyyesine
İşbu iki kıt‘a emirnâme-i hazret-i meşihat-penâhi sûretlerinde münderiç husûsatın ber-mantûk-ı emr-i âlî iktizâlarının icrâsına himmet buyurulmak ve kazâca tescîl olunmak üzere savb-ı şerîflerine isra…kılındı Fî 15 Rabiü’s-sani sene [12]98 [17 Mart 1881]

Naib-i Liva-i Kengiri Mehmet Raci

Kastamonı Vilâyet Merkez Niyâbet-i Şer‘iyyesine
Ekser nüvvâb müddet-i me‘mûriyetlerinin hitâmına … ve haleflerinin vürûdına intizâr itmeyerek mehâkim-i nizâmiyeye husûsî olan kavânîn ve nizâmâtı ahzıyla ‘avdet eylemekde ve bu ise mesâlih-i[408] câriyeyi sektedâr itmekde oldığından bahisle ba‘de-izin müddetleri münkazi[409] olan nüvvâbın haleflerinin vürûdıyla devr ve teslim kâ‘idesini icrâ ve mahkemeye mahsûs bulunan kavânîn ve nizâmâtı sened ahzıyla i‘tâ itmedikçe bir tarafa azimet itmemelerinin usûl ittihızına dair Sivas Adliye müfettişliğinden meb‘ûs tahrîrât leffiyle ifâ-yı muktezâsı hakkında Adliye Nezaret-i celilesinden gelen tezkere melfûfıyla meclis-i intihâb hükkama lede’l-havale fi’l-

[408] (cilt.: Maslahat) İş, emir, husus, madde, keyfiyet. 2. ehemmiyetli iş. 3. barış, dirlik düzenlik.
[409] inkızâ eden, biten, bitmiş, ardı kesilmiş, sona ermiş.

hakîka nüvvâbın halefleri vürûdundan evvel mahall-i me‘mûriyetlerinden hareketleri mehâzîri müstelzim olmasıyla ba‘demâ bi’l-cümle nüvvâb hitam müddetlerinde haleflerinin vürûdına intizar ve bunların vürûdında nizâmât-ı mevcûde ve sicillât-ı mahkemece ve evrâk-ı sâire-i lazımeyi usûlen hey‘et-i mahkeme huzûrunda ve sûret-i muntazamada kendülerine devr ve teslimine ibtidâr eylemeleri ve eğer halefleri tarih-i zabtları ….vâsıl olmayarak kendülerinin de bir ma‘zeret-i şer‘iyyeleri olubda halleri ikâmete gayr-ı müsâ‘id oldığı takdirde mecîdin(?) istihsal-i me’zûniyet idikden sonra eşya-yı mebhûseyi haleflerinin zaman-ı zabtlarından i‘tibâren tevkîl idecekleri zevâta minvâl-i muharrer üzere devr ve teslîm ile infikâk ve bu usûle ale’t-temâdî ri‘âyete hilâf-ı muâmeleden tevekkî ve ictinâb eylemek lüzumunun merâkiz-i vilâyet ile elviye-i ve kazâhâ-yı müstakille-i livâ-yı kirâmına ta‘mimen tavsıye ve izbârı üzere kılınmış ve mûcebince her tarafa îfâ-yı vesâyâ olmuş olmağla savb-ı …dahi ber-vech-i meşrûh hareket ve mu‘âmeleye i‘tinâ muğâyir-i ahvâl îfâ‘ından hazer ve ittikâ-i keyfiyetler mülhakât nüvvâbına tebliğ ve ibna(?) buyurulması siyakında şukka-i mahsûsa terkim kılındı Fî 2 Muharrem sene 99 ve fî 12 Teşrini sani sene 97 [24 Kasım 1881]

162

Makâm-ı sebîl-i meşîhat-penâhinin bi’l-vürûd sûreti bâlâya mestûr idilen emirnâme-i âlî ahkâm-ı mündericesi dâiresinde îfâ-yı mu‘âmeleye mubâderet ve hilâf-ı hâl ve hareketden mücanebet olunması siyakında terkîm-i zeyl ibtidâr kılındı Fî 3 Safer sene 99 [25 Aralık 1881]

Nâib-i … İbrahim Cemaleddin

(s. 121)

(Mühür)

Nezaret-i âcizîye tekâ‘udi icrâ olunarak ma‘aşları dışardan muhavvel bulunan mütekâ‘idînden vefâtı vuku‘ bulanların hîn-i vefâtlarına kadar işleyüb vârislerine intikâl itmesi lazım gelen **fakat** el-yevm ma‘aşlarının müteveffânın veresesine mahall-i mahkeme-i şer‘iyyesinde isbât-ı verâset itdirildikden sonra bâ-sened i‘tasıyla alınacak i‘lâm-ı şer‘î ve makbûz senedâtının ma‘aş kuponları misillû her ay gönderilecek sandık ‘aidâtıyla beraber nakid makâmında gönderilmesi ve fakat bu

misillû isbât-ı verâset içün Hazine-i celile Beytü'l-mal kassamlığı ma'rifetiyle virilen 'ilâmâtdan yüz guruşa kadar olanların meccânen virilüb andan yukaru meblağı havi bulunanlar içün …yarım para resm istîf kılınmakda idüği Maliye Nezaret-i Celilesiyle cereyân iden muhâbereden anlaşıldığından oraca da bu kâ'ideye tevfîk yüz guruşa kadar olan 'ilâmâtın meccâni ve andan yukarısının guruşı da yarım para resm istîfâsıyla i'ta itdirilmesi hususunun iş'âr ve ihtârı muhâsebeden ifade kılınmış olmağla ol-vechle muktezâsının elviye-i mülhaka mutasarrıflarına dahi keyfiyetinin beyan ve ebnâ buyurulması bâbında emr ve irâde efendim hazretlerinindir

Numro 704
Çerkeş Kaim-makâmlığına
Re'fetlü Beğ
Vilâyet-i celîlenin Fî 27 Kânûn-ı sâni sene 97 [(8 Şubat 1882] tarihlü ve dört yüz kırk iki umûm numrosıyla tezeyyîlen vürûd idüb tekâ'üd sandığı nezâret-i celîlesinin fî 2 Kânûn-ı sâni sene 97 [14 Ocak 1882] tarihlü olub sûreti bâlâda mestûr tahrîrât-ı aliyyesi mucebince ifâ-yı muktezâ-yı hâle i'tinâ buyurulması muhâsebe der-kenarıyla tebliğ olunur **Fî 18 Rebiü'l-ahir sene 99 ve Fî 22 Şubat sene 98** [9 Mart 1882]

Eytâm sandıkları mu'amelâtının hüsnü cereyânıyla müdirlerinin erbâb-ı ehliyet ve emniyetden olmalarına ihtimâm kılınmakda oldığı gibi hükkâm-ı şer'in dahi bu yoldaki vazîfelerini nazar-ı i'tinâya almamalarından ve edânâtın bir tâkım kadirşinâs kimseler kifâyetiyle akd idilmesinden dolayı ahvâl-i eytâm mahv ve telef olmakda idüği bazı tarafdan vukû' bulan ihbârât ve şikâyâtdan anlalışmış olmasıyla eytâm müdirlerinden memuriyetleri iki seneyi tecâvüz itmiş olanların hemen azliyle yerlerine evsâf-ı matlûbeyî haiz zevât-ı münâsibenin usûli dâiresinde ta'yîn ve muhâsebelerinin nizâm-ı vechle rû'yet olunması ve sâl cedvellerinin mukaddemce gönderilen numûneye tevfîkân nihâyetinde tanzîm ve irsâliyle müddet-i devri menfezî olan edânâtın serîân devr-i şer'îlerinin tecdîd ve icrâ ve henüz eytâm sandukı vaz' ve teşkîl olunmayan mahalerde dahi eytâm sandukları tesîs-i lazımeden olacağı cihetle iktizâ-yı maslahatın müsâre'aten îfâ kılınması ve **şikâslı**(?) vukû' bulan memurların taht-ı mes'ûliyete alacaklarının taraflarına ihtârıyla bunlardan hasıl olacak netâyicin bâ-mazbata bildirilmesi husûsları taraf-ı vâlâ-yı fetvâ-penâhîden vukû' bulan iş'âr mûcebince ta'mîmen viâyet ile müstakillen idâre olunan

mutasarrıflıklara tavsıye ve izbâr kılınmış olmakla oraca dahi ber-mûceb-i muharrer îcâb-ı hâlin icrâsına himmet olunması siyâkında şukka-i muhallası(?) terkîm kılındı

Çerkeş Kaim-makâmlığına Numro 692

Re‘fetlü Beğ
Sûret-i celilesi bâlâda mestûr 23 Kânûn-ı sâni sene 97 [(4 Şubat 1882] tarihlü emirnâme-i sami-i cenâb-ı vekâlet-penâhi mûcebince îfâ-yı muktezâ-yı hâle mübâderet buyurulması vilâyet-penâhilerinde Fî 11 Şubat sene 97 [(23 Şubat 1882] tarihlü ve dört yüz yetmiş altı umûm numrolı müzeyyel emirnâmesinde iş‘âr buyurulmuş olmağla ber-mûceb-i iş‘âr-ı âlî iktizasının îfâsıyla netice-i hâsılanın bâ-mazbata inhâsı husûsuna himmet buyurulması siyâkında terkîm-i zeyle ibtidâr kılındı Fî 20 Rebiü’l-ahir sene 99 ve Fî 25 Şubat sene 97 [11 Mart 1882]

… Livâ-yı Kengiri

(s. 119)

Hâcıkâdı oğlı Osman Ağa Na‘lluhan kasabası niyâbet-i şer‘iyyesinden bey‘ ve şirâ hakkında aldığı hüccet-i şer‘iyyenin mazmûnuna şâhidin bir sene Çerkeş kasabasında Okcılar mahallesinde sâkin Alınca oğlı Ahmed bin Mehmed ve diğeri Kırşehrinden Hâcı Ali oğlı Mustafa bin Abdullah oldığı işbu mahalle şerh virildi.

28 sene [12]99

(s. 120)

[(Mühür]

Eytâm sandıklarının mu‘amelâtının hüsnü cereyânıyla müdirlerinin erbâb-ı ehliyet ve emniyetden olmalarına ihtîmâm kılınmamakda oldığı gibi hükkâm-ı şer‘in bu bâbdaki vazifelerini nazar-ı i‘tinâya almamalarından edânâtın bir takım kudretsiz kimseler kefâletiyle akd idilmesinden dolayı ahvâl-i eytâm mahv ve telef olmakda bulundığı bazı mahalden vuku‘ bulan ihbârât ve şikâyatdan anlaşılmış olmasıyla eytâm müdirlerinden me‘muriyetleri iki seneyi tecavüz itmiş olanların hemen azliyle yerlerine evsâf-ı matlûbeyi ha‘iz zevât-ı münâsibenin usûlı dâiresinde ta‘yin ve muhasebelerinin nizâmı vechle ru‘yet olunması ve sâl cedvellerinin mukaddemce

gönderilen numûneye tevfikân sene nihâyetinde tanzîm ve irsâliyle muddet-i devri münkaziye kaziye olan edânâtın seriân devr-i şer‘ilerini tecdîd ve icrâ ve henüz eytâm sandıkları te‘sîsi olunmayan mahallerde dahi eytam sandıkları tesisi lazımeden olacağı cihetle iktiza-yı hâlin müsara‘aten îfâ kılınması ve **şikâslı**(?) vukû‘bulan me‘murların taht-ı mes‘ûliyete alınacaklarının taraflarına ihtarıyla ile bunlardan hasıl olacak natâyicin bâ-mazbata bildirilmesi husûslarının ta‘mimen vilayat-ı **izâm** ve mustakilen bulunan mutasarrıfîn-i kirâma teveccuh ve izbarı zımnında keyfiyetin cânib-i sami-i vekâlet-penâhiye iş‘arı ve bu bâbda taraf-ı muhibbîden dahi bil-umûm merâkiz ve vilâyet ve elviyede bulunan nüvvâb-ı kirâma vesâyâ-yı mûessire îfâsı meclis-i idâre-i eytâmdan ifade olunarak icâbı icrâ kılınmış olmağla oraca dahi ber-minvûl-i mebsût îfâ-yı mu‘âmeleye bezl-i hall-i himmet ve mülhak Kazâlar nüvvâbına hemen tebliğât-ı seri‘a îfâsına mübâderet eylemeleri siyâkında şukka-i muhibbi terkîm kılındı

Fî 27 Rebiü’l-evvel sene 99 4 Şubat sene 97 [16 Şubat 1882]

Çerkeş Niyâbet-i şer‘iyyesine

Mekremetlû Efendi

Sûreti bâlâya menkûl emirnâme-i cenâb-ı meşihat-penâhi ahkâm-ı mündericesine tevfikan herkes buyruk üzere zeylen tebliğ-i keyfiyete ibtidâr kılındı Fî Gurre-i Cemaziyel-evvel sene [12]99 [Mart 1882]

Naibü’ş-şer‘î liva-yı Kengiri

Mustafa Fevzi

SONUÇ

Çalıştığımız 5 Numaralı Çerkeş Şer'iye Sicili 15 Şevvâl 1297 (20 Eylül 1880) ile 15 Şevval 1301 (8 Ağustos 1884) yılları arasında kadıya intikal etmiş sosyal, ekonomik, kültürel, idarî ve hukukî alandaki belgelerden oluşmaktadır. Osmanlı kadısının hüküm vermiş olduğu, mahkeme kayıtları olan şer'iyye sicilleri ait oldukları dönemlerin çok çeşitli bilgi ve belgelerini ihtiva etmektedir. Osmanlı Devleti'nin hukuk düzenleyicileri kadılardır. Kadılar, bulundukları yerin hem hakimi, hem belediye başkanı hem emniyet amiri, bazen de hem mülki miri hem de halkın her konuyu danışacağı sosyal bir makamdı. 5 Numaralı sicilde bulunan genel belgeler; tereke kayıtları, nikah, talak, mülk satışları, alacak, borç da'vâları, vasî ve vekil tayinleri gibi kayıtlardan oluşmaktadır. Bu belgelerin büyük bir kısmı tereke kayıtları ve vasi tayininden oluşmaktadır. Defterde ki belgeler tarandığı zaman tereke ile alakalı belgelerin çok olduğunu görmekteyiz. Bu terekelerde dönemin giyim, eşya, hayvansal ve tarımsal ürünleri, fiyatları ile alakalı bilgiler bulunmaktadır. Siciller dönemin kültürel ve iktisadî açıdan değerlendirmesinde bize yardımcı olmaktadır. Tereke kayıtlarındaki miras intikâlleri sayesinde halkın sosyal yaşam düzeni ile ilgili bilgilere ulaşmaktayz. Belgere göre ölen kişilerin geride bıraktıklarıyla ilgilenmek, küçük çocuklara vasî olarak da annelerin ve ya amcalarının tayin edildiği görülmektedir.

İncelediğimiz sicildeki belgeler ne yazık ki çok korunamamıştır. Belgeyi fotğraflayanlar da köşe kırıklıkları ve katlanmalarına dikkat etmeden pozlamışlardır. Ayrıca kâtibin ya da katiplarin yazısı da çok iyi değildir. Çalıştığımız döneminde Çerkeş'de mahkemeye başvuranlar genelde erkekler olsa da kadınlar da yanlarında bir vekil ile da'vâlar açmışlardır. Nafaka talebi, vasi tayini gibi kadınlar tarafından açılan davalar mevcuttur. Gayrimüslimlerle alakalı da'vâların sayısı azdır. Bölgede Müslüman ve Gayr-i Müslimlerin iç içe yaşadıklarını, dayanışma içerisinde oldukları ve aralarında herhangi bir sorunun yaşanmadığı belgelerde açıktır. Borç alıp verdikleri hatta birbirlerine şahit dahi oldukları gözlenmektedir. Gayr-i Müslimler'in hukûkî konularda şer'î mahkemelere başvurabilmeleri hiçbir ayrım olmadan devletin olanaklarından herkesin eşit olarak yararlandığını gösterir. Sicilde adi suçlar

dediğimiz hırsızlık, haneye tecavüz, öldürme gibi suçlar görülmese de bu suçlardan hüküm giyenler ve hapis süreleri de sicilin başına kaydedilmiştir.

Osmanlı toplumunda çok eşliliğin, İslam hukuku erkeğe bu hakkı tanısa da, uygulamada pek tercih edilmediği, sicilde iki eşlilik az da olsa görülmesine rağmen üç ve daha fazla eşle evli kimselerin bulunmadığı görülür. Toplumda kadınların gerektiğinde hakkını arayan bir birey olarak karşımıza çıktığı görülmektedir. Sicildeki kayıtlardan anlaşıldığına göre Çerkeş ve köylerinde yaşayan insanların kendilerini tanımlarken birer lakapla hitap ettiği; bu lakaplarda kişinin mesleği, aile adı, kişinin fiziki özelliği ve doğduğu yer gibi unsurların öne çıktığı görülmüştür. 5 numaralı Çerkeş Sicili'ndeki belgelere göre bölgenin ekonomisi tarım hayvancılık ve ticarete dayanmaktadır. Ticaret için İstanbul'a gidenler olduğu gibi, başka yerlerden Çerkeş'e gelenler de sicile yansımıştır. Buradan Balkan eyalet ve vilayetlerine gidip, buralarda vuku'u bulan savaş ve isyan bastırma faaliyetlerine katıldıkları vefat ettikleri, hatta şehit oldukları görülmektedir.

Mahkeme kayıtlarının, özellikle şer 'iye sicillerinin tarih açısından önemi büyüktür. Siciller, önemli olayların tarihlerinin doğru olarak tespitinin, tarihi şahsiyetlerin, mahallî yer adlarının ve tarihlerinin, kurumların çalışmalarının tespitinde istifade edilecek ender kaynaklardandır. Özellikle şehir ve yöre tarihlerinin yazılması ve anlaşılması açısında da önemlidir. Şer'îyye sicilleri tam manası ile incelenip, ilgililerine sunulduğunda Osmanlı Devleti'nin sosyal, kültürel, ictimaî, idârî, iktisadi, dini ve askeri târîhînin daha iyi anlaşılaçağı muhakkaktır. Taşra teşkilatının işleyişi, sorunları bölge tarihi ve değişiminin, hatta Osmanlı tarihinin tam manasıyla anlaşılabilmesi için, mevcut sicillerle ilgili çalışmaların yapılıp bitirilmesi günümüze kazandırılması tarih ilmi açısından önemlidir. Siciller sayesinde araştırmacılar geçmişi bir bütünün parçalarından hareketle olarak öğrenme imkânı bulabilecektir. Sicillerinin Türk-İslam kültürünün yaşatılması, aktarılması, devamlılığı ve değişiminin anlaşılması açısından üzerlerinde yapılan çalışmaların bitirilerek günümüze kazandırılması büyük önem arz etmektedir. Ancak Şer'iye sicillerinin yekununun fazlalalığı da büyük bir yük olarak görülmektedir, bu işi yapacak nitelikte araştırmacıların bulunması, yetişmesi de işin diğer bir zorluğudur.

KAYNAKÇA

a. Arşiv Kaynakları

Başbakanlık Osmanlı Arşivi, [BOA], Meşihat Şer'iyye Sicilleri, [MŞH.ŞSCİLT.d.] Gömlek no; 03542.

b. Kitap ve Makaleleler

ACAR H. İbrahim, " *Talak*", TDVİA Yayınları, cilt 39, İstanbul 2006, s. 496-500.

AKDAĞ Mustafa, *Türkiye'nin İktisadi ve İçtimai Tarihi (1453-1559),* cilt II, Cem Yayınevi, İstanbul 1995.

AKGÜNDÜZ Ahmet, "*İ'lâm*", TDVİA Yayınları, cilt 22, İstanbul 2006, s. 72-73.

AKGÜNDÜZ Ahmet, *İslam Hukukunun Osmanlı Devleti'nde Tatbiki: Şer'iye Mahkemeleri ve Şer'iye Sicilleri* Cilt X., Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 2002.

AKGÜNDÜZ Ahmet, *Şer'iye Sicilleri* cilt 1, Türk Dünyası Araştırma Vakfı Yayınları, İstanbul, 1988.

AKGÜNDÜZ Ahmet, *Şer'iyye Sicilleri Mahiyeti Toplu Kataloğu Ve Seçme Hükümler I-II*, TDAV Yayınları, İstanbul 1998.

AKTAN Hamza, "*miras*", TDVİA Yayınları, cilt 30, İstanbul 2006, s. 143-145.

AKTAN Hamza, "*zevil-erham*", TDVİA Yayınları, cilt 44, İstanbul 2001, s. 307-308.

AL-QATTAN Najla, *Osmanlı Mahkemesi'nin İçinden: Devlet ve Dinin Kesişiminde Bölgesel Hukuk,* Virginia H. AKSAN & Daniel GOFFMAN (Ed.), *Erken Modern Osmanlılar: İmparatorluğun Yeniden Yazımı*, (Çev. Onur Güneş AYAS), Timaş Yayıncılık, İstanbul 2011.

ALTUNDAĞ Şinasi, "*Osmanlılarda Kadıların Salahiyet ve Vazifeleri Hakkında"*, IV. Türk Tarih Kongresi Bildirileri (s. 342-354), TTK Yayınları, Ankara 1967.

ATAR Fahrettin, "*kadı*" TDVİA Yayınları, cilt 24, İstanbul 2001, s. 66-69.

AVCI Casim ve İPŞİRLİ Mehmet, "*Nâib*", TDVİA Yayınları, cilt 32, İstanbul 2006, s. 311-313.

AYDIN M. Âkif, *Osmanlıda Hukuk: Osmanlı Devleti Tarihi II,* Feza Gzt. A. Ş. Yayıncılık, İstanbul 1999.

AYDIN M. Âkif, *Türk Hukuk Tarihi.* (Geniş. Baskı) BetaYayınevi. İstanbul 2001.

AYDIN M. Akif, "*mehir*", TDVİA Yayınları, cilt 28, İstanbul 2001, s. 389-391.

BAŞER Tayip, *Dünkü ve Bugünkü Çankırı,* İstiklal Matbaası, Ankara 1956.

BAYKARA Tuncer, *Osmanlı Taşra Teşkilatında Görev ve Görevliler,* VGM Yayınları, Ankara, 1990.

BAYINDIR Abdülaziz, *İslam Muhâkeme Hukuku: Osmanlı Devri Uygulaması*, İslâmi İlimler Araştırmaları Vakfı Yayınları, İstanbul 1986.

BOZKURT Gülnihal, *Batı Hukukunun Türkiye'de Benimsenmesi*, TTK Yayınları, Ankara 1996.

BOZKURT Gülnihal, *Gayrimüslim Osmanlı Vatandaşlarının Hukûkî Durumu (1839-1914),* TTK Yayınları, Ankara 1988.

CİN Halil ve AKGÜNDÜZ Ahmet, *Türk-İslam Hukûk Tarihi I*, Timaş Yayıncılık, İstanbul 1990.

CİN, Halil, *Tanzimat Döneminde Osmanlı Hukuku ve Yargılama Usulleri,* 150. Yılında Tanzimat, TTK Yayınları, Ankara 1992.

ÇAĞATAY Ömer, *10 Numaralı Vidin Şer'iyye Sicil Defterinin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi*, Bitlis Eren Üniversitesi/Mardin Artuklu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Bitlis 2015.

DÖNDÜREN Hamdi, "*ashabul-feraiz*", TDVİA Yayınları, cilt 3, İstanbul 2001, s. 467-468.

EFE Aydın, "Sicili Âhval Kayıtlarına Göre Bozkırlı Memurlar" [Bildiri], *Geçmişten Günümüze Bozkır Uluslararası Sempozyumu*, 06-08 Mayıs 2016, Konya.

ERBAY Celal, "*Nafaka*", DVİA Yayınları, cilt 32, İstanbul 2001, s. 282-285.

HALAÇOĞLU Yusuf, *XIV-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapı.* TTK Yayınları, Ankara 1995.

KANKAL Ahmet, *XVI. Yüzyılda Çankırı,* Çankırı Belediyesi Kültür Yayınları, Çankırı 2011.

KARAMAN Hayreddin, "*asabe*", TDVİA Yayınları, cilt 3, İstanbul 2001, s. 452-453.

ORTAYLI İlber, *Osmanlı Toplumunda Aile,* İstanbul 1988, Pan Yayıncılık,

ORTAYLI İlber, *Hukuk ve İdare Adamı Olarak Osmanlı Devleti'nde Kadı,* Kronik Yayıncılık, İstanbul 2017.

ORTAYLI İlber, "*Kadı*", TDVİA Yayınları, cilt 24, İstanbul 2001, s. 69-73.

ÖZGÜDENLİ Osman Gazi, "*Vakfiye*", TDVİA Yayınları, cilt 42, İstanbul 2006, s. 465-467.

ÖZŞENEL Mehmet, "*Muhammed bin Hasan eş-Şeybânî*", TDVİA, cilt 39, İstanbul 2001, s. 42-43.

ÖZTÜRK Said, *İstanbul Tereke Defterleri,* OSAV Yayınları, İstanbul 1994.

SEZEN Tahir, *Osmanlı Yer Adları*, BDAGM Yayınları. No: 27, Ankara 2017.

TUŞ, Muhittin-vd, *Osmanlılarda Ailenin Demografik Yapısı: SosyoKültürel Değişme Sürecinde Türk Ailesi,* T. CİLT. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları, Ankara 1992.

TÜRKOĞLU Ömer, *Kastamonu Vilayeti Salanmalerine Göre Çankırı Sancağı (1869-1903),* Çankırı Valiliği Yayınları, Çankırı 1999.

UZUNÇARŞILI İ. Hakkı**,** *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilatı.* TTK Yayınları, Ankara 1988.

UĞUR Yunus, "*şer'iye sicilleri*", TDVİA, cilt 39, İstanbul 2010, s. 8.

ÜNAL Mehmet Ali, *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*, Fakülte Kitabevi, Isparta 2002.

c. Sözlükler

DEVELLİOĞLU Ferit, *Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi, Ankara 1993.

PAKALIN Mehmet Zeki, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü,* Milli Eğitim Basımevi, cilt1.,2.,3. İstanbul 1983.

Şemsettin Sami, *Kamus-ı Türkî*, Çağrı Yayıncılık, İstanbul 1996.

d. Dergiler

AKGÜNDÜZ Ahmet, "İslam Hukukunun Osmanlı Devleti'nde Tatbiki: Şer'iye Mahkemeleri ve Şer'iye Sicilleri", *İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi*, S. 14, 2009, ss. 13-48.

CEYHAN Muhammed, Tanzimat Dönemi Sonrası Şer'iyye Sicil Defterlerinin Muhteva ve Diplomatik Açıdan Tahlili, *OTAM*, 29/Bahar 2011, ss. 49-82.

ERDEM Sevim, "1786-1789 (H.1200-1203) Tarihli 65 Numaralı Adana Şer'iyye Sicili Tanıtımı Ve Fihristi"**,** *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, CİLT. 20, S. 1, Elazığ 2010, ss. 489-514.

GENÇOĞLU Mustafa, "İşkodra Vilayeti'nin İdari Taksimatı Ve Yapısı (1867/1868-1908)", CBÜ *Sosyal Bilimler Dergisi*, Eylül 2015, CİLT. 13, S. 3, ss. 258-290.

GEDİKLİ Fethi, "Osmanlı Hukuk Tarihi Kaynağı Olarak Şer'iye Sicilleri", *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, III/ V. İstanbul 2005, ss. 187-213.

İBRET Bülent, "Çankırı'daki Köy Adları Üzerinecoğrafi Açıdan Bir İnceleme", *Marmara Coğrafya Dergisi,* Sayı: 7, İstanbul Ocak 2003, ss. 53-80.

KAYA Mustafa, "18. Yüzyılda Yabanabad Kazasında Görülen Kanunsuzluk Hareketleri", *Ankara Araştırmaları Dergisi*, 1/1, Haziran 2013, ss. 53-54.

KAZICI Ziya, "Osmanlı Devletinde Din Ve Hukuk", *İstem Dergisi*, S. 1, 2003, ss. 61-81.

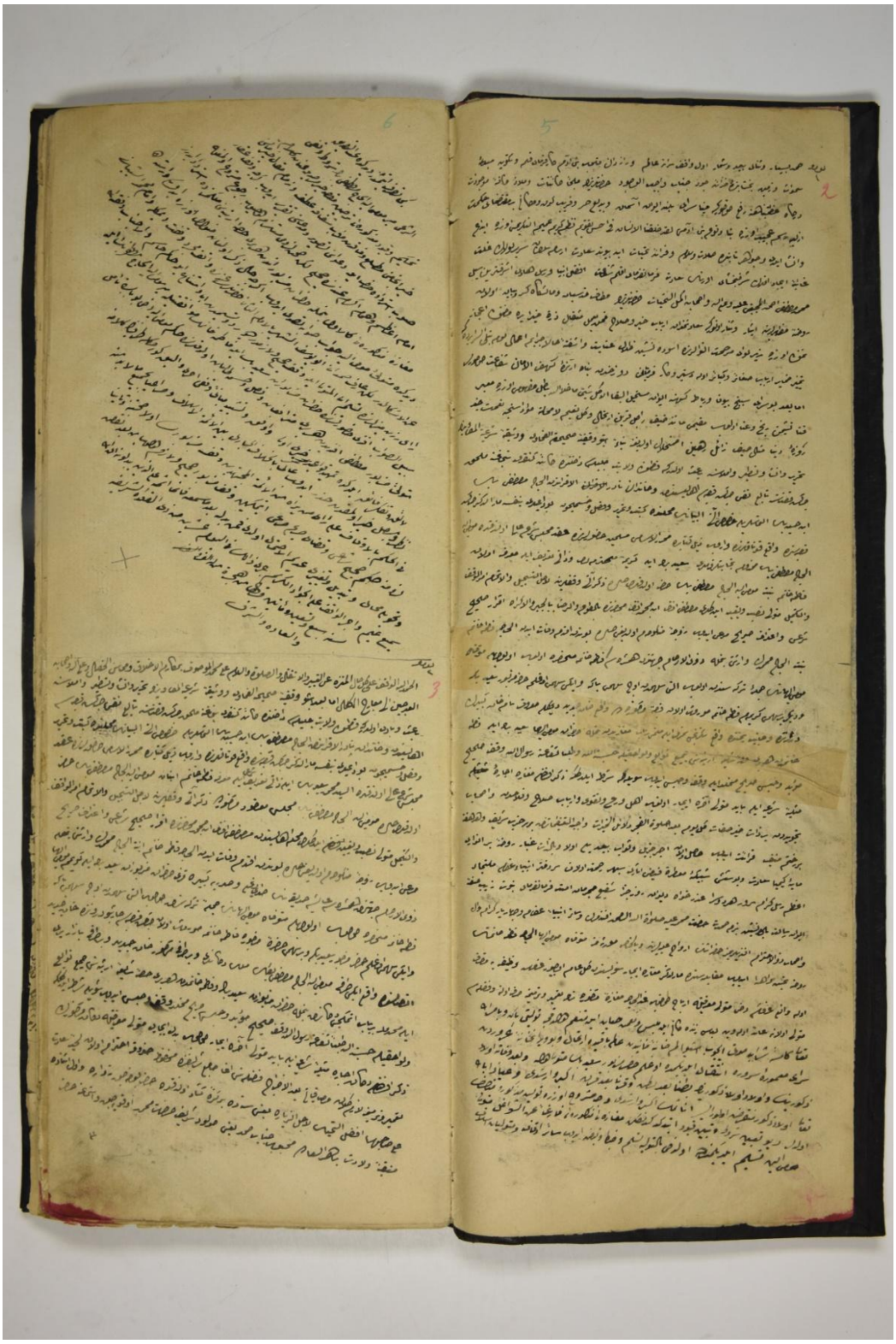
SAK İzzet , "Osmanlı Döneminden Günümüze Hadim", *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, S. 4 Konya, 1997, 169-180.

TEBER Ömer Faruk, "Osmanlı Devleti Adli Yapısından Bir Kesit: Şer'iyye Sicilleri", *Erdem,* Ankara 2002, cilt 12, S. 35, ss.537–554.

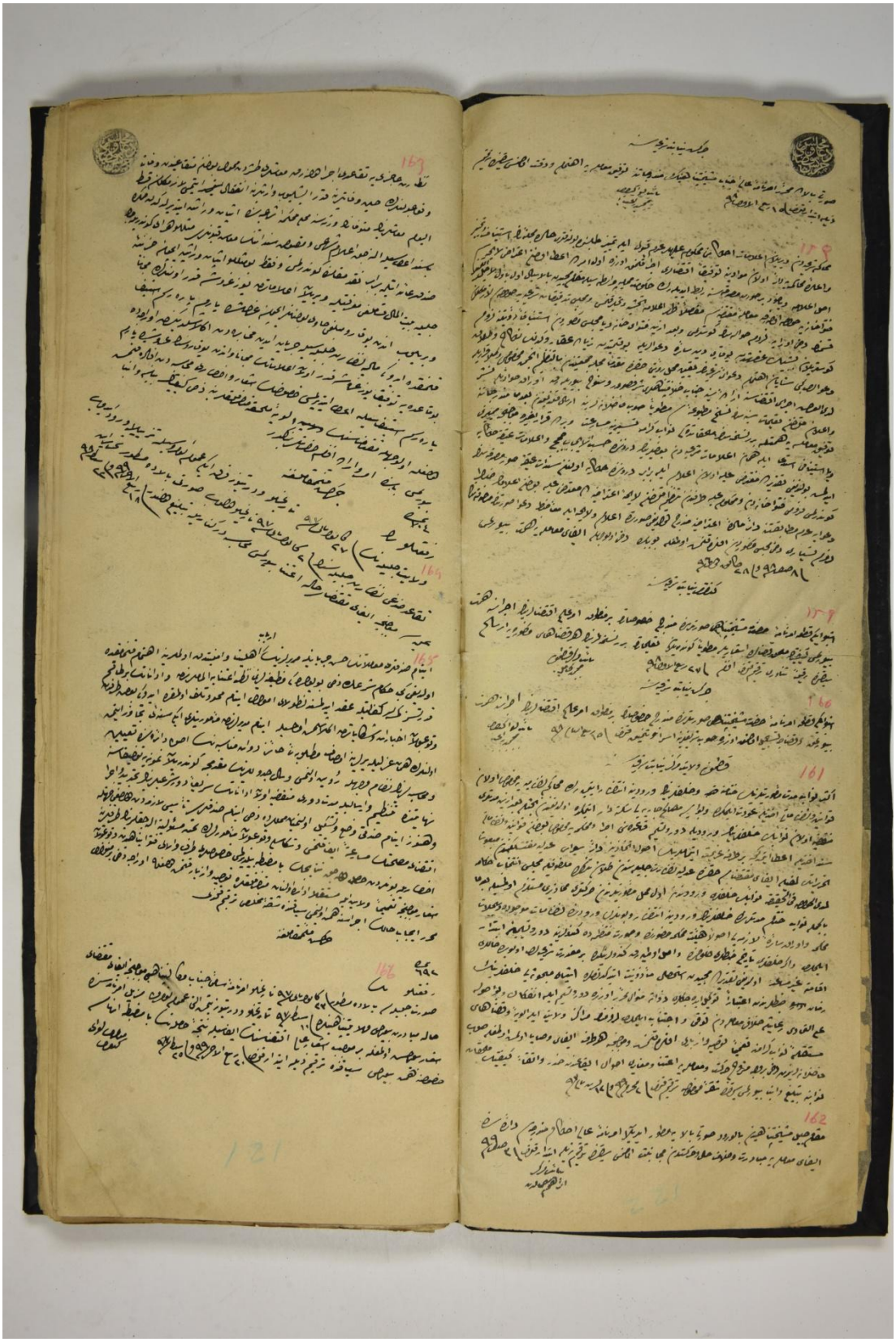
TOPKARAOĞLU Nadir, "Çankırı Merkez ve İlçelerinde Yapılan Eski Eser Tespit Çalışmaları 3", *Vakıf Haftası Dergisi*, 1990, ss. 153-164.

EKLER

Ek-1: 5 Numaralı Çerkeş Şer'İyye Sicilinin Orjinal Metni

Ek-2: 5 Numaralı Çerkeş Şer'İyye Sicilinin Orjinal Metni

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı	MUHAMMED SIDDIK ŞAYİR
Doğum Yeri	ELAZIĞ
Doğum Tarihi	20.11.1980

LİSANS EĞİTİM BİLGİLERİ

Üniversite	HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
Fakülte	EDEBİYAT FAKÜLTESİ
Bölüm	TARİH

YABANCI DİL BİLGİSİ

İngilizce	KPDS (…..) ÜDS (….) TOEFL (….) EILTS (….)
…	

İŞ DENEYİMİ

Çalıştığı Kurum	M.E.B.
Görevi/Pozisyonu	Öğretmen
Tecrübe Süresi	13 yıl

İLETİŞİM

Adres	Aksu Mah. Çelebi Sok. no.17 B blok no 30 Çankırı/Merkez
E-mail	m.sayir23@hotmail.com